

Jaarstukken 2024 Provincie Zeeland

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Inleiding Jaarstukken.....	7
Jaarstukken 2024 in één oogopslag.....	8
1-1 Grote projecten	12
Inleiding Grote projecten	13
Natuurpakket Westerschelde	16
Waterdunen	20
Zanddijk.....	23
Traverse Kapellebrug	27
Deltaweg.....	31
Vervanging schepen Westerschelde Ferry.....	33
1-2 Strategische opgave	35
Landelijk Gebied en Stikstof.....	36
2 Programma Woonplaats Zeeland.....	41
3 Programma Balans in landelijk gebied	68
4 Programma Ondernemend Zeeland.....	92
5 Programma Mobiliteit op maat	125
6 Programma Iedereen telt!.....	146
7 Programma Bestuur	164
8 Programma Energie op klimaat!	178
9-1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.....	194
9-2 Kosten van overhead	199
Paragrafen.....	202
Paragraaf Provinciale heffingen	203
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	207

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	216
Paragraaf Financiering	223
Paragraaf Bedrijfsvoering	228
Paragraaf Verbonden partijen	246
Verbonden partijen	246
Stedin Netwerkbeheer B.V.	248
Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD).....	250
Zanddijk B.V.	253
Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij N.V. (ZEH)	255
North Sea Port SE	258
N.V. Westerscheldetunnel (WST).....	261
N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls)	263
Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB).....	266
GBE Aqua B.V.	268
Westerschelde Ferry B.V. (WSF)	271
Huis van de Nederlandse Provincies.....	273
Investeringsfonds Zeeland B.V. (IFZ).....	275
Gemeentelijke vervoercentrale Zeeland B.V.	278
Provinciaal fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Zeeland	280
Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO).....	282
Europese Gemeenschap voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst	284
Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) Landschapspark Zwinstreek.....	287
Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking North Sea Port District (BGTS NSPD).....	289
Paragraaf Grondbeleid	292
Paragraaf Openbaarheid (Wet open overheid)	297
Paragraaf Wind in de Zeilen	300

Jaarrekening 2024.....	302
Balans per 31 december 2024	303
Algemene toelichting	305
Toelichting op de balans.....	306
Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten	329
Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	335
Toelichting op het overzicht van baten en lasten	336
Overzicht van de incidentele baten en lasten per programma	348
Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.....	349
Bezoldiging topfunctionarissen.....	350
Rechtmatigheidsverantwoording	352
Gebeurtenissen na balansdatum	353
Bijlagen.....	354
Bijlage 1: Staat van materiële en financiële vaste activa	355
Bijlage 2: Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen	360
Bijlage 3: Gerealiseerde baten en lasten per taakveld	389
Bijlage 4: Staat van restant investeringskredieten	392
Controle verklaring van de onafhankelijk accountant.....	395

Inleiding Jaarstukken

Inleiding

In de jaarstukken 2024 leggen we als College verantwoording af. Bovendien geven we inzicht in de behaalde resultaten en financiële positie. In 2024 zijn we verder gegaan met de uitvoering van het coalitieakkoord 'Met Zeeland, Voor Zeeland'.

Terugblik uitvoering begroting 2024

Er zijn belangrijke stappen gezet binnen de grote projecten Zanddijk, Traverse Kapellebrug en Natuurpakket Westerschelde. Het project Waterdunen is afgelopen jaar afgerond. We hebben twee nieuwe grote projecten opgestart: Deltaweg en Vervanging schepen Westerschelde Ferry. De uitvoering van de Regionale Mobiliteitsstrategie heeft een impuls gekregen. Verder zijn, onder meer met Rijksmiddelen, maatregelen opgestart en uitgevoerd in het landelijk gebied. De uitvoering van de Woondeal loopt volgens plan.

Jaarrekeningsaldo in lijn met vorig jaar

Zoals elk jaar hebben we ook in 2024 geld overgehouden. Het bedrag hiervan is in lijn met vorig jaar. Voor sommige zaken hevelen we geld over naar 2025, via bestemmingsreserves. We stellen voor om het restant toe te voegen aan de algemene reserve.

Financieel perspectief is gezond, maar blijft onder druk staan

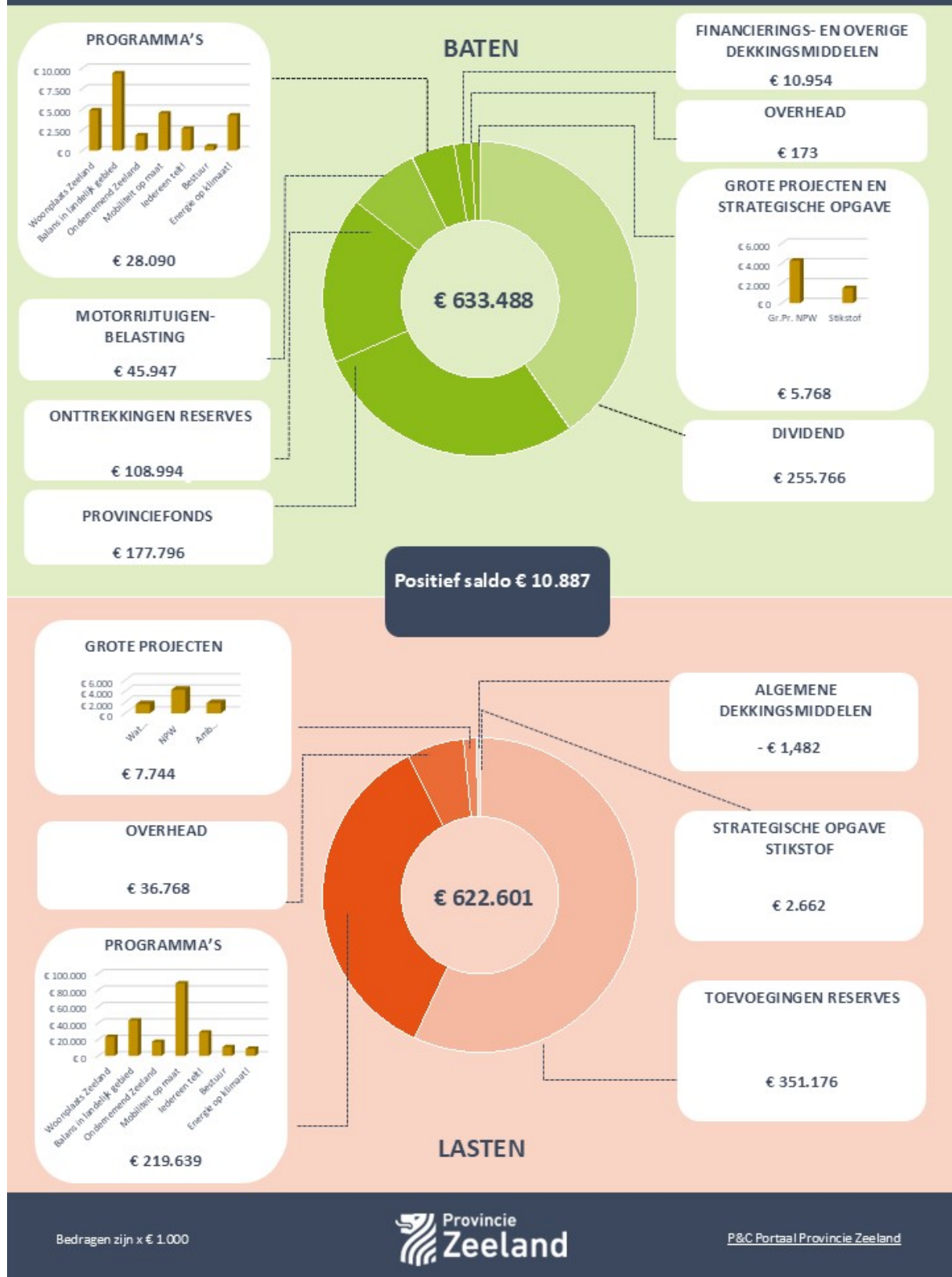
Onze financiële positie is gezond. Voor de uitgaven hebben we wel te maken met inflatie die sterk is opgelopen. Hoe de inkomsten via het Provinciefonds zich gaan ontwikkelen is nog niet duidelijk. Het algemene beeld blijft dat de structurele ruimte voor nieuwe vraagstukken beperkt is. Wel geven de eenmalige dividendinkomsten ons meer financiële armslag.

Jaarstukken 2024 in één oogopslag

Jaarstukken 2024 in één oogopslag

Jaarstukken 2024 in één oogopslag

1-1 Grote projecten

Inleiding Grote projecten

Inleiding

Met verschillende grote projecten geven we invulling aan de opgaven van de Provincie Zeeland. De grote projecten bedienen meestal meerdere maatschappelijke doelen en zijn meestal complexer dan andere projecten. De grote projecten zijn op zichzelf uniek. Wel hebben ze als overeenkomst dat het gaat om belangrijke projecten voor de provincie. De projecten zijn ook groot in termen van geld. Daarom worden de grote projecten en de daarbij behorende baten en lasten apart zichtbaar gemaakt.

De beheersing van risico's vindt bij de grote projecten plaats volgens het provinciaal risicomanagementbeleid. De financiële risico's van de projecten vangen we op binnen het budget van een groot project. Als dit niet mogelijk is benoemen we de risico's in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Grote projecten

De grote projecten in 2024 waren:

- Waterdunen
- Natuurpakket Westerschelde
- N673 Zanddijk
- N290 Traverse Kapellebrug
- Deltaweg
- Vervanging schepen Westerschelde Ferry

In 2024 is het project Deltaweg en het project Vervanging schepen Westerschelde Ferry door Provinciale Staten vastgesteld als groot project. Beide projecten bevinden zich in de definitiefase. Het project N673 Zanddijk is in 2024 uitgevoerd door de Zanddijk BV en bevindt zich in de voorbereidingsfase. Het project N290 Traverse Kapellebrug en het project Natuurpakket Westerschelde bevinden zich in de realisatiefase. Het project Waterdunen bevond zich in 2024 in de nazorgfase en is aan het einde van 2024 afgerond.

Inzicht in de voortgang van de projecten gedurende 2024 is gegeven in de voortgangsrapportages. Deze stellen we vier keer per jaar op en worden behandeld door Provinciale Staten.

Mijlpalen 2024

- Waterdunen: afronding, evaluatie en nazorg van het project.
- NPW:
 - Realisatie van de natuurprojecten (minimaal 600 hectare estuariene natuur) is met de aanleg van de strekdam bij Zimmerman gerealiseerd.
 - Oprichting van Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) Landschapspark Zwinsteek.
 - Overdracht van eigendom en beheer van de Hedwigepolder/Sieperdaschor aan Stichting Het Zeeuwse Landschap.
 - Start ophoging van de Panoramaheuvel in de Hedwigepolder.
- N673 Zanddijk: voortzetting werkzaamheden van de voorbereidingsfase.

- N290 Traverse Kapellebrug: In 2024 zijn de gronden verworven en is de omgevingsvergunning verkregen. Per eind 2024 loopt de aanbesteding en de start uitvoerende werkzaamheden is voorzien voor maart 2025.
- Deltaweg: start als groot project, starten werkzaamheden voor de definitiefase.
- Vervanging schepen Westerschelde: Op 15 november 2024 gestart als groot project, starten werkzaamheden voor de definitiefase.

Uitgangspunten grote projecten

Afspraken zoals vastgelegd in het meest recente Kader Grote Projecten, die bijdragen aan het versterken van de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten, waaronder in ieder geval de volgende punten:

- Provinciale Staten bepalen of een project als “groot project” wordt aangemerkt.
- Opdracht wordt in startnotitie vastgelegd.
- Vier keer per jaar wordt gerapporteerd over de voortgang van het groot project.
- Besluitvorming door Provinciale Staten bij afronding verschillende projectfasen.

Kader grote projecten

In het Kader Grote Projecten is de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten voor de grote projecten vastgelegd. Met dit kader kan eenduidig worden vastgesteld of een project kan worden gezien als groot. Verder zorgt het kader voor duidelijke besluitvorming per projectfase. De voortgangsrapportages grote projecten zijn hier een resultaat van en worden vier keer per jaar aan de Staten voorgelegd. In 2023 is het Kader Grote Projecten vernieuwd samen met het adviesmodel grote projecten en de opzet van de voortgangsrapportage grote projecten.

Naast het kader is er ook een Handboek Projectmanagement. Zowel het kader als het handboek zijn leidend bij de sturing op grote projecten. Het handboek is een leidraad en hulpmiddel voor medewerkers die betrokken zijn bij projecten en programma's. Het handboek is net als het kader herzien en aangepast in 2023.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Wijzigingen 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
Lasten					
010101 Waterdunen	472	3.825	4.297	1.633	2.664
010102 Natuur Pakket Westerschelde	11.156	-6.389	4.767	4.263	504
019999 Ambtelijke inzet	486	1.390	1.876	1.848	27
Totaal Lasten	12.113	-1.174	10.940	7.744	3.196
Baten					
010102 Natuur Pakket Westerschelde	11.156	-6.389	4.767	4.263	504
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-958	-5.215	-6.172	-3.481	-2.691
Onttrekkingen					
980199 Bestemmingsreserves-Pr.1	-5.307	-5.716	-11.023	-11.023	0
Toevoegingen					
980199 Bestemmingsreserves-Pr.1	1.180	-2.035	-855	-855	0
Mutaties reserves	4.127	7.751	11.878	11.878	0
Resultaat na bestemming	3.169	2.537	5.706	8.397	-2.691

Natuurpakket Westerschelde

Omschrijving

Met het programma Natuurpakket Westerschelde maken we 600 hectare estuariene natuur. Dit is getijdennatuur waar eb en vloed zorgt voor een landschap van schorren, kreken, zandplaten en slikken. Provincie Zeeland voert dit programma volgens afspraak met de Rijksoverheid uit. Het doel van het programma is natuurherstel van de Westerschelde.

We werken daarbij aan zaken die zorgen voor natuurherstel en van meerwaarde voor Zeeland zijn:

- Landbouwflankerend beleid (maatregelen gericht op versterking van de agrarische sector).
- De ontwikkeling van het Grenspark Groot Saeftinghe.
- Deelname aan het grensoverschrijdend landschapspark Zwinstreek.
- Realisatie van de panoramatoren met recreatieve voorzieningen in de Hedwigepolder.

Bij de ontwikkeling van (getijden)natuur volgen we meerdere jaren de ontwikkeling van de natuur. We meten dit door diverse (monitorings)onderzoeken.

We houden in de gaten of we ook in andere projecten kansen zien voor het realiseren of verbeteren van buitendijkse natuur.

Het Zimmermanproject is in 2024 afgerond. Daarmee is het doel (het realiseren van minimaal 600 hectare estuariene natuur) bereikt.

In 2024 is het beheer en eigendom van de Hedwigepolder (inclusief het Sieperdaschor) overgedragen aan Stichting het Zeeuwse Landschap (HZL).

Risico's

- Wanneer de afgesproken 600 hectare estuariene natuur niet wordt bereikt. Dit is een risico op politiek/bestuurlijk gebied voor het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Provincie.
- Er zijn juridische risico's die de realisatie van projecten in gevaar kunnen brengen. Denk aan het niet krijgen van verlengingen van vergunningen, het niet voldoen aan vergunningsvoorwaarden.
- Er zijn risico's op meningsverschillen tussen betrokkenen, waardoor de realisatie van het programma in gevaar komt.

Genomen besluiten

- Besluit 7 oktober 2005 Voorstel PS invulling Schelde Estuarium.
- Besluit 30 januari 2006 Convenant Rijk en Provincie Natuurpakket Westerschelde.
- Brief van 8 november 2016 over de voortgang van het Natuurpakket Westerschelde aan PS.
- Brief van 7 november 2017 Nota herijking Natuurpakket Westerschelde aan PS.

Doelstelling

Realiseren van ten minste 600 ha estuariene natuur conform de Herijking Natuurpakket Westerschelde

Realiseren van ten minste 600 hectare estuariene natuur conform Herijking Natuurpakket Westerschelde.

- Hertogin Hedwigepolder (350 hectare).
- Uitbreiding Zwin (22 hectare).
- Middengebied Waterdunen (121 hectare) en Perkpolder (35 hectare).
- Buitendijks (5 deelprojecten 130 hectare).
- Landbouwflankerend beleid (subsidie € 8,4 miljoen en grondruilbank € 4,6 miljoen).
- Overige afspraken (Grenspark Groot Saeftinghe, Landschapspark Zwinstreek en de monitoring van de gerealiseerde projecten).

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het realiseren van ten minste 600 hectare estuariene natuur conform Herijking Natuurpakket Westerschelde is afgerond. De werkzaamheden binnen het landbouwflankerend beleid en de overige afspraken worden tot eind 2025 voortgezet.

Acties

Invulling geven aan de overige afspraken (landbouwflankerend beleid, grensoverschrijdende samenwerking Landschapspark Zwinstreek, Grenspark)

- Landbouwflankerend beleid: mogelijk maken van grondruilen in vooral Zeeuws-Vlaanderen en beschikbaar stellen van geld voor het afronden van (vernieuwende) projecten in de landbouw.
- Met de provincies West- en Oost-Vlaanderen samenwerken in een parkbureau voor het grensoverschrijdende Landschapspark Zwinstreek.
- Grenspark Groot Saeftinghe: voor het Grenspark is een lijst met uitvoeringsprojecten opgesteld. Die gaan we samen met mensen en organisaties uit de streek uitvoeren. Voorbeelden van deze projecten zijn:
 - Versterk de Scheldekust
 - Mobiele streekwinkel
 - Vernieuwing van de landbouw

Kwaliteitsindicator en toelichting

- Binnen landbouwflankerend is ook in 2024 ingezet op ruilen van gronden in met name Zeeuws-Vlaanderen. Daarnaast zijn gelden beschikbaar gesteld voor vernieuwende projecten in de landbouw binnen het Grenspark. Voorbeelden van projecten zijn:
 - Bodemverbetering door natuurlijke compostering

- Innovatiefonds Water en Klimaat
- Na erkenning van het Landschapspark Zwinstreek is de oprichtingsakte voor BGTS Zwinstreek ondertekend. Verder is gestart met het invullen van het parkbureau. Tegelijkertijd is gekeken naar het opstarten van kansrijke projecten in de regio.
- Grenspark Groot Saeftinghe: aan de hand van de opgestelde lijst met projecten is de uitvoering verder opgepakt. Bovengenoemde projecten zijn conform planning in uitvoering.

Na afronding van de natuurherstelprojecten inregelen van het beheer en het opvolgen van projecten door middel van monitoring.

- Alle NPW-projecten monitoren we. Jaarlijks stellen we over de ontwikkelingen een rapport op.
- Nazorgmaatregelen bij het Zwin.

Kwaliteitsindicator en toelichting

- In 2024 is voor de Hedwigepolder het beheer en eigendom overgedragen aan HZL.
- De monitoringsactiviteiten van de verschillende projecten vinden plaats volgens schema.
- De nazorgmaatregelen bij het Zwin worden in 2025 gecontinueerd.

Realisatie van het project Zimmerman

Afhankelijk van de afweging naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State, hervatten we de werkzaamheden in 2024. Het gaat dan om het aanleggen van de laatste twee strekdammen. We verwachten dat de werkzaamheden in 2025 zijn afgerond.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is besloten om het project af te ronden met het uitsluitend afbouwen van de eerste strekdam. De werkzaamheden zijn uitgevoerd waarmee dit project is afgerond.

Mogelijk maken van recreatief medegebruik in de Hedwigepolder (panoramaheuvel en bijbehorende infrastructuur)

Op de panoramaheuvel wordt gewerkt aan het realiseren van een uitkijktoren (inclusief radarinstallatie voor Rijkswaterstaat) met recreatieve voorzieningen. Daarnaast leggen we de toegangsroutes naar de panoramaheuvel. We verwachten dat de werkzaamheden in 2025/2026 zijn afgerond.

Kwaliteitsindicator en toelichting

We hebben samen met verschillende partners het ontwerp verder voorbereid van de gecombineerde uitkijk- en radartoren op de panoramaheuvel in de Hedwigepolder. Ook de infrastructuur is hierin meegenomen. Medio 2022 bleek dat de panoramaheuvel niet de gewenste hoogte had. Eind 2024 is gestart met het op de gewenste hoogte brengen van de heuvel. Na afronding van de ophoging kan medio 2025 gestart worden met de overige werkzaamheden. Dit is conform de lange termijn planning.

Waterdunen

Omschrijving

Het project Waterdunen is een grote gebiedsontwikkeling van ruim 350 hectare ten westen van Breskens. Kustversterking gaat hier samen met verblijfsrecreatie en natuur- en landschapsontwikkeling van hoge kwaliteit. Waterdunen draagt met de getijdennatuur, natuur die onder invloed staat van eb en vloed, bij aan het natuurherstel van de Westerschelde. Het wordt een bijzonder en aantrekkelijk gebied, zowel voor de echte natuurkenners en vogelaars als voor bewoners en toeristen. Door al die bezoekers krijgt de regio een aanzienlijke sociaaleconomische impuls. In 2024 voert de provincie de laatste (monitorings)werkzaamheden in Waterdunen uit. 2024 is het laatste jaar van de afrondingsfase.

Vanaf 2013 is gewerkt aan de daadwerkelijke aanleg van Waterdunen. Het grootste gedeelte van de (grond)werkzaamheden heeft plaatsgevonden. In 2019 is de getijdenduiker voor het eerst geopend. De getijdenduiker laat op een beheerste manier water uit de Westerschelde in en uit het gebied stromen. Vanaf 2021 is het natuurgebied toegankelijk voor bezoekers. De grond voor het recreatiepark in Waterdunen is in 2021 overgedragen aan recreatieondernemer Molecaten. In 2022 zijn de natuurgronden over gedragen aan stichting het Zeeuwse Landschap (HZL).

Risico's

In 2024 is het risicodossier per drie maanden bijgehouden. De risicoanalyses leiden tot een optimalisatie van de beheersmaatregelen. Ze zijn de basis voor het benodigde bedrag voor de post onvoorzien in de Meerjarige budgettraming Waterdunen. De risicoanalyse geeft ook informatie voor de planning. Zo wordt helder wat het effect zal zijn van risico's op de planning. Het risicodossier in 2024 was zeer beperkt en is, met de afronding van de werken aan de getijdenduiker en de evaluatie van de grondwatermonitoring, in december 2024 gesloten.

Genomen besluiten

De scope van het project Waterdunen staat in het inrichtingsplan (Gedeputeerde Staten, 2009). Het inrichtingsplan was de basis voor het inpassingsplan dat Provinciale Staten op 1 oktober 2010 vaststelde.

Provinciale Staten (PS) besloten daarna op:

- 13 december 2013 de scope van het project bij te stellen in de eerste herziening van het inpassingsplan.
- 4 november 2016 de Grondexploitatie (GREX) 2017 opnieuw op te stellen en vast te stellen. Hierin is de knip tussen uitvoering (GREX) en beheer (provinciale begroting) opgenomen.
- 17 december 2021, na de overdracht van gronden aan Molecaten, de GREX te sluiten en om te zetten in een meerjarige projecttraming Waterdunen.
- 17 december 2021 de realisatiefase in 2022 af te ronden met de overdracht van de natuurgronden aan HZL. afrondingsfase loopt tot eind 2024.

Gedeputeerde Staten (GS) heeft op 17 december 2024 PS middels brief geïnformeerd over de afronding en evaluatie van Waterdunen als groot project.

Doelstelling

Een oplossing voor kustveiligheid

Duinen en dijken ter hoogte van Breskens vormen één van de Nederlandse zwakke schakels. Met de gekozen manier van kustversterking is de veiligheid voor 200 jaar gegarandeerd. Deze doelstelling is vastgesteld binnen het landelijke project Zwakke Schakels. De kustversterking bij Waterdunen is onderdeel van dit landelijk project. Inzichten over klimaatontwikkeling wijzigen. Het is de vraag of deze stelling - veiligheid voor 200 jaar - ook in de toekomst houdbaar blijft.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De getijdenduiker is aangepast, de grondwatermonitoring is afgerond en de evaluatie van het groot project heeft plaatsgevonden.

Doelstelling

Een voor recreanten uiterst aantrekkelijk gebied

Door de combinatie van kustversterking, (recreatie) natuurontwikkeling en hoogwaardige verblijfsrecreatie ontstaat een voor recreanten uiterst aantrekkelijk gebied. Aantrekkelijk voor de echte natuurkenners en vogelaars als voor bewoners en toeristen. Dit zal leiden tot seizoenverlenging en een aanzienlijke sociaaleconomische impuls voor de regio.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De getijdenduiker is aangepast, de grondwatermonitoring is afgerond en de evaluatie van het groot project heeft plaatsgevonden.

Acties

Afronding en nazorg van het project

Het afmaken van (monitorings)werkzaamheden in Waterdunen en de evaluatie van het project Waterdunen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De getijdenduiker is aangepast, de grondwatermonitoring is afgerond en de evaluatie van het groot project heeft plaatsgevonden.

Doelstelling

Natuurherstel van de Westerschelde

Waterdunen is een nieuw groot slikken- en schorrengebied. Hiermee draagt Waterdunen bij aan het met België afgesproken natuurherstel van de Westerschelde.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De werkzaamheden aan de getijdenduiker zijn uitgevoerd door Waterschap Scheldestromen, en afgerond binnen het afgesproken budget.

Acties

Getijdenduiker volledig operationeel

Met het Waterschap Scheldestromen worden aanpassingen aan de getijdenduiker doorgevoerd.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De werkzaamheden aan de getijdenduiker zijn uitgevoerd door Waterschap Scheldestromen, en afgerond binnen het afgesproken budget.

Zanddijk

Omschrijving

De Zanddijk-Molendijk (N673) is de belangrijkste toegangsweg van en naar Yerseke en de bedrijventerreinen. De weg is onveilig: smal en onvoldoende geschikt voor de huidige verkeersdruk. De N673 is een gebiedsontsluitingsweg. Dat wil zeggen één rijstrook per rijrichting en er geldt 60km/u (was eerst 80km/u). De weg is van groot belang voor de ontsluiting van Yerseke en de (groeierende) bedrijvigheid daar. Provincie Zeeland wil daarom dit oplossen en de verkeersveiligheid en doorstroming verbeteren.

Onveilige, drukke weg

De N673 is niet ingericht volgens de ontwerprichtlijnen Basiskennmerken Wegontwerp van het CROW. De weg en bermen zijn te smal, bochten zijn te krap en op delen is sprake van een te steil talud. In september 2019 is daarom een maximumsnelheid van 60 km/h ingevoerd. Op de N673 Zanddijk-Molendijk hebben sinds 2008 in totaal 72 ongevallen plaatsgevonden.

De N673 is ook een drukke weg. Per dag passeren ruim 9.500 motorvoertuigen de Zanddijk volgens de verkeersstromenkaart 2018. Waaronder ruim 1.400 vrachtwagens (ongeveer 15%). Volgens de verkeersprognose neemt het verkeer tot 2030 toe tot 12.000 motorvoertuigen per dag. Dit komt vooral door de verdere uitbreiding van de bedrijventerreinen.

Verder is de N673 niet overal meer in goede staat. Op diverse plekken zitten er scheuren in het wegdek en in de fundering. Dit leidt tot hoge onderhoudskosten.

Gedeputeerde Staten hebben daarom in 2017 de N673 in de top drie geplaatst van Zeeuwse wegen die met voorrang moeten worden opgeknapt. Doel is de veiligheid, bereikbaarheid en onderhoudssituatie van de weg te verbeteren.

Eind juni 2023 is de project BV opgericht. De Zanddijk BV* voerde in opdracht van de provincie Zeeland in 2024 de verdere voorbereiding voor het (laten) uitvoeren van de reconstructie van de N673 met aansluitende wegen en rotondes en bijbehorende werken uit.

**zie paragraaf verbonden partijen*

Voortgang algemeen

Een vormfout, bij het plaatsen van het ontwerpbestemmingsplan, heeft ertoe geleid dat de Zanddijk BV genoodzaakt was om het ontwerpbestemmingsplan terug te trekken. In samenwerking met de gemeente Reimerswaal is de Zanddijk BV gestart met een zogenaamde TAM-IMRO procedure. Zanddijk BV is in overleg met de gemeente Reimerswaal bezig met het actualiseren van de onderzoeken en het opstellen van een omgevingsplan. Het opstarten van een nieuwe procedure voor het omgevingsplan heeft gevolgen voor de start van de uitvoering. Zanddijk BV werkt hiertoe maatregelen uit om te starten met uitvoering waar dit al wel mogelijk is. Dit levert, in combinatie met ontvangen zienswijzen en gesprekken met stakeholders, op een aantal delen nieuwe inzichten op die als voorstel in het ontwerp worden verwerkt.

In het kader van de grondverwerving is voor de benodigde particuliere percelen inmiddels een waardebeoordeling gedaan, zodat de gesprekken met de eigenaren verder vorm kunnen krijgen. Hierbij wordt ook steeds gekeken of er binnen de randvoorwaarden van het ontwerp nog kansen liggen om delen van percelen te ontzien. Voor enkele partijen geldt dat deze pas in gesprek willen gaan als het

omgevingsplan onherroepelijk is. Het betreft partijen die zich hebben verenigd in de groep 'Poldertracé'.

Het tijdspad voor de realisatie van de Zanddijk ziet er vooralsnog nog als volgt uit:

- Definitiefase: oktober 2020 - 22 juli 2022 (gereed).
- Ontwerpfase (incl. kredietaanvraag): oktober 2020 - 16 december 2022 (gereed).
- Voorbereidingsfase: december 2022 – augustus 2025 (zonder bezwaar- en of beroepsprocedures).
- Realisatiefase: september 2025 – oktober 2027.
- Nazorgfase: oktober 2027 – december 2027.

Risico's

Ultimo 2024 zijn de vijf belangrijkste risico's van de project BV tijdens de voorbereidings- en uitvoeringsfase:

1. Bezwaar BOPA ('buitenplanse omgevingsplanactiviteit'). Zanddijk BV is voornemens om delen van het tracé vooruitlopend op het vaststellen van het omgevingsplan in uitvoering te nemen. Dit betreft de delen die passen binnen huidige bestemmingen en grondeigendommen. Hiertoe dient wel een zogenaamde BOPA procedure doorlopen te worden, waartegen bezwaar kan worden gemaakt.
2. Bezwaren op bestemmingsplan/omgevingsplan en vergunningen. Ondanks dat door het opstarten van een nieuwe procedure het risico op twee beroepsprocedures, vanwege de vormfout is weggenomen, ziet de Zanddijk BV het risico op bezwaren nog steeds als risico.
3. Het tijdig verleggen van kabels en leidingen is een belangrijk aandachtspunt om de overige werkzaamheden uit te kunnen voeren. Daarnaast is er ook een risico ten aanzien van onduidelijke bestemmingen van de buisleidingenstraat in het vigerend bestemmingsplan. De exacte ligging van de buisleidingenstraat en de bijbehorende maatregelen moeten goed en tijdig worden afgestemd met de eigenaren.
4. Grondverwerving. Ten eerste: Het tijdig verwerven van percelen blijft een belangrijk aandachtspunt. Er is op een aantal dossiers overeenstemming. Echter hebben een aantal perceeleigenaren aangegeven pas in gesprek te willen na vaststelling van het omgevingsplan. Ten tweede: doordat de gemeente en Zanddijk BV gronden moeten verwerven bij dezelfde partijen is het noodzakelijk om hier een goed onderscheid te maken tussen, wie en waarvoor de gronden worden verworven. Als dit niet voldoende duidelijk is, is het risico op complexwaarde groot en werkt dit kostenverhogend voor alle te verwerven percelen.
5. Stikstofdepositie. Voor het project is een Aerius berekening gemaakt. Recente uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft ook gevolgen voor het intern salderen bij het Zanddijk project, waardoor nader onderzoek en vergunningaanvraag nodig is.

Met deze risico's is rekening gehouden in de projectraming. Het risico van de bandbreedte van 15% in de raming is een provinciaal risico en is meegenomen in het provinciale weerstandsvermogen.

Genomen besluiten

Gedeputeerde Staten (GS):

- GS hebben op 27 september 2017 plan voor uitvoering van een eerste fase volgens tracé 3c vastgesteld.

- In 2018 hebben GS besloten fase 1 vooralsnog niet uit te voeren en eerst een verdiepende studie uit te voeren naar de mogelijkheden van een totaaloplossing.
- De eindrapportage van deze verdiepingsstudie is door GS op 21 mei 2019 vastgesteld.
- In september 2019 hebben GS besloten om nog geen voorkeur alternatief vast te stellen maar eerst in overleg te gaan met het ministerie van infrastructuur en Waterstaat over cofinanciering door het Rijk.
- Op 3 december 2019 hebben GS besloten dat alternatief Bruin het voorgenoemen voorkeursalternatief is en te starten met een informele inspraakprocedure.
- Op 9 juni 2020 hebben GS besloten om aan PS een Startnotitie voor het tracé Roze-Zwart aan te bieden.
- Op 14 juni 2022, hebben GS het projectplan vastgesteld en aangeboden aan de Staten.
- Op 8 november 2022 hebben GS het Definitieve Ontwerp, inclusief kredietaanvraag aangeboden aan PS.
- Op 24 januari 2023 hebben GS de wensen- en bedenkingprocedure gestart, middels een brief aan PS.
- Op 23 juni 2023 is de Zanddijk BV opgericht.

Provinciale Staten (PS):

- Beschikbaarstelling voorbereidingskrediet van € 1,1 mln. (PS 10-11-17 € 800.000 en PS 8-6-18 aanvulling met € 300.000).
- PS hebben op 3 juli 2020 een extra Commissie Economie gehouden, om met belanghebbenden in gesprek te gaan.
- Op 6 november 2020 hebben PS de startnotitie Zanddijk vastgesteld.
- Op 5 februari 2021 hebben Provinciale Staten een totaal voorbereidingskrediet van € 8 miljoen beschikbaar gesteld voor de aankoop van grond en panden. Dit is inclusief de eerder beschikbaar gestelde € 1,1 miljoen.
- Op 22 juli 2022 hebben PS besloten over te gaan naar de ontwerpfase.
- Op 16 december 2022 hebben PS ingestemd met de afronding van de definitie- en ontwerpfase van het project N673 Zanddijk-Molendijk en de start van de voorbereidingsfase middels goedkeuring van het eindfase document definitie- en ontwerpfase N673 Zanddijk-Molendijk inclusief de daarin opgenomen scope, looptijd en beheers aspecten (inclusief financiën) van het project. Hiermee is aanvullend € 60 miljoen beschikbaar gesteld voor uitvoering, waarmee het totale investeringskrediet € 68 miljoen bedraagt.

Doelstelling

De verkeersveiligheid is verbeterd, de bereikbaarheid van Yerseke is vergroot en er is minder onderhoud nodig voor de N673.

Deze doelstelling is nog steeds actueel.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het project bevindt zich eind 2024 in de voorbereidingsfase.

Wetende dat een omgevingsplan nog enige tijd op zich zal laten wachten, is het van belang om (waar mogelijk) al te starten met onderdelen van het project. In het kader van verkeersveiligheid en wegonderhoud is het langer uitstellen van werkzaamheden niet gewenst.

De Provincie heeft de Zanddijk BV verzocht om versnellingsopties in kaart te brengen en hierbij ook de zienswijzen te betrekken die al ingediend zijn. Vanzelfsprekend geldt dat ook voor ingediende moties vanuit Provinciale Staten. De Zanddijk BV heeft inmiddels een eerste plan uitgewerkt. De inzet is om in het kader van versnelling alvast delen van het projectplan naar voren te halen. Dat richt zicht op het zogenaamde middenstuk, oftewel de verbreding van de Zanddijk. Hiervoor zal dan wel een speciale procedure doorlopen moeten worden (BOPA).

Doelstelling

Samenwerkingsmogelijkheden zijn benut, de zogenaamde meekoppelkansen, ter verbetering van de spoorveiligheid en de behartiging van de belangen van de omgeving.

Deze doelstelling is nog steeds actueel.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Tevens is met ProRail de verkenningsfase, met betrekking tot het ontwerp van het spoorviaduct, afgerond. Vanaf begin 2025 zal de fase Planning en Studies starten, waarin een nadere uitwerking van het viaduct zal worden gedaan.

Traverse Kapellebrug

Omschrijving

De Provinciale weg N290 is een gebiedsontsluitingsweg in Oost Zeeuws-Vlaanderen. Een gebiedsontsluitingsweg is een weg die de schakel vormt tussen woongebied en een hoofdweg. De N290 sluit aan op de N61 en N62 ten zuiden van Terneuzen. De weg leidt via Zaamslag en Hulst naar de Nederlands-Belgische grens bij Kapellebrug. Het project is het deel van de N290 door Kapellebrug en heet de Gentsevaart. De Gentsevaart gaat door de bebouwde kom en noemen we daarom ook wel de Traverse Kapellebrug. De weg zit constructief aan het einde van de levensduur en pakken we daarom volledig aan. Er komt een nieuwe weg op de bestaande plek. We maken hierbij meteen gebruik van de mogelijkheid om de weg binnen de bebouwde kom van Kapellebrug opnieuw in te richten. De Gentsevaart is een drukke weg door Kapellebrug met veel woningen en bedrijven langs beide kanten. Door de verkeersdruk en het vrachtverkeer, ervaren omwonenden regelmatig hinder. Er ontstaan ook onveilige situaties voor fietsers en voetgangers. Met een nieuw ontwerp van de weg verbeteren we de verkeersveiligheid en beperken we de hinder zonder dat dit ten koste gaat van de doorstroming. Bovendien zullen deze verbeteringen een positieve bijdrage leveren aan de leefbaarheid in het dorp.

De kern van het project bestaat uit de volgende onderdelen:

- Aanleg fiets- en voetpaden aan beide kanten van de weg.
- Aanleg van een nieuwe rotonde bij de aansluiting met de Molenstraat.
- Aanleg van verkeerseilanden voor veiligere oversteekplaatsen.
- Aanleg van overige snelheidsbeperkende maatregelen.
- Verbeteren van de aansluitingen met de Roskamstraat en Brouwerijstraat.
- Vernieuwing van het gemeentelijk riool.

Voortgang algemeen

Het definitief ontwerp is opgesteld en goedgekeurd door Provinciale Staten (PS). De voorbereidingsfase is afgerond in februari 2024 en de realisatiefase van het project is gestart. Deze realisatiefase loopt door tot in 2026. De voorlopige gunning is gedaan op 29 januari 2025. De daadwerkelijke uitvoering start 19 februari 2025 na de definitieve gunning.

Risico's

Het beheersen van de risico's doen we door regelmatig risicoanalyses uit te voeren. De risico's actualiseren we minimaal iedere drie maanden. Hierbij behoren ook de beheersmaatregelen. We doen dit tijdens een bijeenkomst met het projectteam, als het nodig is met extra expertise. Elke beheersmaatregel heeft een actiehouders en het projectteam bewaakt de voortgang. We richten ons vooral op het beheersen van de risico's met de grootste (financiële) gevolgen.

De grootste risico's zijn momenteel de stijgende marktprijzen en de omleidingsroutes. Een project is steeds in beweging. Onzekerheden kunnen afnemen, maar er kunnen nog altijd risico's optreden die gevolgen hebben voor de planning en de verschillende fases.

Genomen besluiten

PS stelden in mei 2020 de voorjaarsnota 2020 vast. Daarnaast benoemden Provinciale Staten het project N290 Traverse Kapellebrug als groot project. Er is een investeringskrediet beschikbaar gesteld van € 5.600.000

PS stemden op 23 juli 2021 in met de startnotitie 'Reconstructie N290 Traverse Kapellebrug'. Daarnaast ook met het tegelijk doorlopen van zowel de definitiefase als de ontwerpfase.

Gedeputeerde Staten (GS) informeerden PS op 11 maart 2022 (in commissie Economie) dat we geen fietstunnel opnemen in het definitief ontwerp. Dit volgde na onderzoek naar de mogelijkheden voor de aanleg van een fietstunnel.

Op 20 mei 2022 keurden PS het definitief ontwerp N290 Traverse Kapellebrug goed. PS stemden in met de afronding van de definitie- en ontwerpfase van het project. Daarnaast ook met de start van de voorbereidingsfase. PS hebben het eindfasedocument "definitie- en ontwerpfase N290 Traverse Kapellebrug" goedgekeurd, inclusief de scope, looptijd en beheersaspecten die zijn opgenomen in het Projectplan N290 Traverse Kapellebrug.

Op 9 februari 2024 stemden PS in met de start van de realisatiefase en de afronding van de voorbereidingsfase, na goedkeuring van het eindfasedocument 'voorbereidingsfase N290 Traverse Kapellebrug'. PS stemden in met de voortzetting van het project volgens het definitieve ontwerp (inclusief de daarin aangebrachte kleine verbeteringen) en het beschikbaar stellen van het benodigde aanvullend projectkrediet van drie miljoen euro.

Doelstelling

Doelstelling reconstructie Kapellebrug

Herinrichting van de Traverse Kapellebrug en daarbij zorgen voor meer ruimte voor fietsers en voetgangers. Daarnaast het verkeer aanmoedigen om zich aan de maximumsnelheid te houden waardoor de verkeersveiligheid en leefbaarheid verbeteren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Acties

Ondertekening Samenwerkingsovereenkomst (SOK) met gemeente Hulst

Deze doelstelling is nog steeds actueel.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Provincie Zeeland en de gemeente Hulst tekenden in mei 2024 de samenwerkingsovereenkomst (SOK).

Vernieuwen en verleggen kabels en leidingen door DNWG

Deze doelstelling is nog steeds actueel.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De werkzaamheden van Delta Netwerk Groep (DNWG) zijn gestart in maart 2024 en zijn gereed in het eerste kwartaal van 2025.

Aanbesteding en gunning van de reconstructie van de Gentsevaart en de werkzaamheden aan het riool

Deze doelstelling is nog steeds actueel.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De aanbestedingsprocedure is in november 2024 gestart.

De voorlopige gunning is op 29 januari 2025 uitgegaan.

Verkrijgen van een onherroepelijke omgevingsvergunning

Deze doelstelling is nog steeds actueel.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De omgevingsvergunning is in medio 2024 onherroepelijk verkregen.

Samen met aannemer de omgeving informeren over de start van de werkzaamheden

Deze doelstelling is nog steeds actueel.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Uitvoering start in het 1e kwartaal 2025.

Uitvoering van de reconstructie door de aannemer

Deze doelstelling is nog steeds actueel.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Uitvoering start in het 1e kwartaal 2025.

Deltaweg

Omschrijving

De Deltaweg is een van de belangrijkste verkeersaders van Zeeland voor het personen- en goederenvervoer. In het zomerseizoen is het extra druk door het toeristenverkeer. De Deltaweg is daarmee één van de drukste wegen van Zeeland. Alleen op de A58 en N62 worden hogere verkeersintensiteiten gemeten.

In 2021 en 2022 is uitgebreid onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om de verkeersveiligheid en doorstroming op de Deltaweg N256 te verbeteren. Het onderzoek heeft geleid tot verschillende oplossingsrichtingen. Deze oplossingsrichtingen zijn uitgewerkt in een werkdocument, dat in juli 2022 aan Provinciale Staten (PS) is verzonden. Gedeputeerde Staten hebben bij het werkdocument het advies gegeven om als vertrekpunt oplossingsrichting B te kiezen.

Oplossingsrichting B bevat verschillende maatregelen die nu het vertrekpunt voor de vervolgstappen in de definitie- en ontwerpfase zijn. Dit pakket is gericht op maatregelen ten behoeve van de verkeersveiligheid als primair knelpunt en het bevordert ook de doorstroming. Er wordt ook rekening gehouden met de lange termijn om in de toekomst de weg verder uit te kunnen breiden. De lange termijn visie van de Deltaweg is onderdeel van een onderzoek waarbij de toekomst van de Midden-Zeeland route als totaal wordt onderzocht.

Voortgang algemeen

Voor de looptijd van de definitie- en ontwerpfase is er de volgende planning:

- Definitiefase: juni 2024 – mei 2025
- Ontwerpfase: juni 2025 – juni 2026

Een nadere uitwerking van de planning van het project voor daarop volgende fases zullen we opnemen in het door PS vast te stellen projectplan. Dit zullen we aan het einde van de definitiefase opgeleveren.

Risico's

In algemene zin zien we voor de definitie- en ontwerpfase van het project in ieder geval de volgende risico's:

- Dat wensen vanuit de omgeving en stakeholders, die niet binnen de scope van het project passen, leiden tot minder draagvlak voor de oplossingen die worden uitgewerkt.
- Dat de afstemming tussen de stakeholders moeizaam verloopt met een langere doorlooptijd als gevolg.
- Dat door wijzigingen in wet- en regelgeving andere oplossingsrichtingen moeten worden uitgewerkt met als gevolg een langere doorlooptijd.
- Dat de beschikbare capaciteit (kwantiteit en kwaliteit) binnen de provinciale organisatie gedurende de looptijd van het project onvoldoende is. Waarbij extern inhuren, gezien de schaarste op de markt, lastig zal zijn.

Bij de start van de definitiefase zal een uitgebreide risico inventarisatie worden gehouden. Deze inventarisatie is gericht op het krijgen van meer inzicht in de belangrijke aandachtspunten en mogelijke obstakels voor het project in de definitie- en ontwerpfase. Na de eerste risico inventarisatie worden de risico's minimaal driemaandelijks geactualiseerd. Via de reguliere voortgangsrapportages voor grote projecten wordt er gerapporteerd over de totale voortgang, waaronder de grootste risico's van het project.

Genomen besluiten

Door PS:

- Provinciale Staten hebben op 7 juni 2024 de voorjaarsnota 2024 vastgesteld. Daarmee is € 2 miljoen beschikbaar voor het project Deltaweg als voorbereidingsbudget voor de definitiefase en ontwerpfase.
- Provinciale Staten hebben op 5 juli 2024 de startnotitie Deltaweg vastgesteld. Daardoor kan de definitiefase starten en bestempelen het project Deltaweg als groot project.

Doelstelling

Deltaweg

De Deltaweg, tussen de A256 en N255, is veilig voor alle verkeersdeelnemers, op de kruispunten stroomt het verkeer door en er is rekening gehouden met een mogelijke uitbreiding van de weg in de toekomst.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Een verkeersveilige inrichting van de weg is nadrukkelijk de eerste prioriteit. We werken toe naar een vergevingsgezinde weg. Dit is een weg die is ingericht met de nadruk op het voorkomen en inperken van schade aan mensen en goederen bij ongevallen. Tevens worden er maatregelen genomen om de doorstroming te verbeteren op de kruispunten. Ook wordt er bij de nieuwe inrichting rekening gehouden met de mogelijkheid om in de verdere toekomst een keuze te maken voor uitbreiding van de weg naar 2x2 rijstroken.

Vervanging schepen Westerschelde Ferry

Omschrijving

De huidige schepen die worden ingezet voor de fiets-/voetveerverbinding Breskens-Vlissingen bereiken het einde van hun technische levensduur. Dit leidt tot stijgende onderhoudskosten en een verhoogd risico op uitval. Daarnaast is het dieselverbruik van de schepen hoog, wat door de gestegen brandstofprijzen aanzienlijke invloed heeft op het exploitatieresultaat van de Westerschelde Ferry BV.

Het doel van dit project is dan ook om een duurzame vloot te realiseren die de verbinding tussen Breskens en Vlissingen toekomstbestendig maakt voor diverse reizigersgroepen (forenzen, scholieren, studenten en toeristen). Dit omvat niet alleen de vervanging van de schepen, maar ook de realisatie van aanlandingsvoorzieningen, inclusief eventueel benodigde laadinfrastructuur, en het herbestemmen van de huidige schepen.

Voortgang algemeen

De startnotitie is op 15 november 2024 goedgekeurd door Provinciale Staten (PS), waarmee de definitiefase officieel is begonnen. Deze fase loopt tot 1 juli 2025. Het resultaat van de definitiefase is de oplevering van het projectplan, waarin het programma van eisen voor de duurzame veerverbinding is opgenomen. Op basis van dit programma wordt in de ontwerpfase de samenstelling van de vloot en de aandrijfvorm verder uitgewerkt.

Risico's

Een uitgebreide risico-inventarisatie is uitgevoerd bij de start van de Definitiefase. Deze inventarisatie richtte zich op de belangrijkste aandachtspunten en mogelijke obstakels die de uitkomst van het project kunnen beïnvloeden. Risico's worden minimaal driemaandelijks geanalyseerd en geactualiseerd.

De belangrijkste risico's op dit moment zijn:

- Wijzigingen in wet- en regelgeving die kunnen leiden tot noodzakelijke alternatieve oplossingsrichtingen en een langere doorlooptijd.
- Beperkte capaciteit bij scheepswerven, wat de bouwtijd kan verlengen.
- Beperkingen in de interne capaciteit in latere fase van het project binnen de provinciale organisatie, wat de voortgang kan beïnvloeden.

Voor alle risico's zijn beheersmaatregelen benoemd, waarbij van bovenstaande risico's de eerste twee meer van externe factoren afhankelijk zijn en daarmee moeilijker te beheersen dan het derde risico.

Genomen besluiten

Door PS:

- 27 september 2024: Statenvoorstel 'Inzet ZEH dividend 2024' vastgesteld inclusief het instellen van een nieuwe bestemmingsreserve 'Zero emissie schepen WSF' en het toevoegen hieraan van het vrije deel van het ZEH-dividend van € 9,4 miljoen.
- 15 november 2024: Vaststellen van de Startnotitie voor het project 'Vervanging schepen WSF' zodat de Definitiefase van het project kan starten. Daarnaast is het project op basis van de uitkomsten van het adviesmodel grote projecten bestempeld als groot project en is € 1,5 miljoen onttrokken aan de bestemmingsreserve 'Zero emissie schepen WSF' en toegevoegd aan de nieuwe dekkingsreserve ZE-schepen als voorbereidingskrediet ten behoeve van de definitie- en ontwerpfase.

Doelstelling

Vervanging schepen WSF

Deze doelstelling is nog steeds actueel.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Na het besluit van PS medio november 2024 zijn met name de volgende acties in 2024 uitgevoerd:

- Het uitbouwen van het projectteam en het opzetten van overlegstructuren binnen de organisatie.
- Verdere concretisering van de projectscope.
- Het opstellen van een gedetailleerde projectplanning voor de Definitiefase.

1-2 Strategische opgave

Landelijk Gebied en Stikstof

Omschrijving

Door verbrandingsmotoren, industrie en uit landbouw komen stikstofverbindingen vrij. Deze verbindingen, NH₃ en NO_x, komen direct ofwel via neerslag terug in onze omgeving. Dit is niet alleen schadelijk voor onze gezondheid, het zorgt in natuurgebieden voor een toename van vegetatie die van een voedselrijke omgeving houden, ten koste van vegetatie die daar juist niet van houdt. Op haar beurt heeft dit weer gevolgen voor het voorkomen van andere soorten planten en dieren. Daardoor ontstaat uiteindelijk een afname van de biodiversiteit. Dit is op termijn ook schadelijk voor de economie. Landbouw en recreatie zijn namelijk gebaat bij een goede biodiversiteit.

Na het vernietigen van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) in 2019 is samen met het Rijk en de andere provincies gestart met een nieuwe aanpak voor de opgave stikstof. Provincie Zeeland geeft daarnaast ook haar eigen invulling: De strategische aanpak stikstof. Hierin werken we via drie actielijnen aan een goede staat van de Zeeuwse natuur:

1. Vermindering stikstofdepositie.
2. Versterken van de natuur.
3. Informatie, communicatie en vergunningverlening.

In 2022 heeft het Rijk zowel de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering (WSN), als de startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) vastgesteld. De Zeeuwse aanpak is hier niet strijdig mee. Een verplichting uit de WSN is het opstellen van een gebiedsprogramma gericht op hoofdzakelijk stikstofreductie en natuurverbetering. Het NPLG heeft de invulling van dit gebiedsprogramma verbreed met water- en klimaatdoelen. Het concept Zeeuws Gebiedsprogramma is op 11 juli 2023 vastgesteld en aangeboden aan de Minister. In 2024 is op basis van het gebiedsprogramma ruim 28 miljoen euro verkregen van het Rijk om uitvoering te geven aan de zogenaamde 'koplopersmaatregelen'; maatregelen uit het gebiedsprogramma die op korte termijn (2024-2028) uitgevoerd kunnen worden en positief effect hebben op de doelen uit het NPLG. Ondanks dat dit NPLG door het kabinet afgeschaft is, en ook het transitiefonds is geschrapt, hebben Gedeputeerde Staten (GS) aangegeven door te willen gaan met de huidige aanpak. In 2025 zal daarom uitvoering gegeven worden aan deze maatregelen, die samen met de maatregelen uit het Programma Natuur, bij moeten dragen aan de reductie van stikstof en het herstel van biodiversiteit.

Ambitie

Provincie Zeeland heeft in de strategische aanpak stikstof de volgende doelen centraal gesteld:

- Korte termijn (2020-2022): stikstofruimte vrij maken.
- Korte termijn (2020-2022): een systeem ontwikkelen waarmee vergunningen kunnen worden verleend voor nationale en regionale projecten die passen bij Zeeland.
- Lange termijn (2020-2050): zoveel mogelijk behalen van een goede ecologische toestand van onze natuur, door het toewerken naar een goede staat van instandhouding van de Natura2000 gebieden in 2050.

Dit doen we via een middellange termijn (2020-2030) en tussendoelen. De aanpak per gebied kost meerdere jaren en draagt bij aan meerdere doelen:

1. Het bereiken van een duidelijke daling van de stikstofdepositie, om de kwaliteit van stikstofgevoelige Natura2000-gebieden te versterken.
2. Het verlagen van de stikstof neerslag om ruimte te maken om vergunningen te kunnen verlenen.

Deze doelen hebben een plek gekregen in het concept gebiedsprogramma. Hierin zijn de doelen verbreed met water-, natuur- en klimaatdoelen. Het gebiedsprogramma is in 2024 definitief vastgesteld worden en uit de maatregelenpakketten is een pakket aan koplopermaatregelen vastgesteld. Voor uitvoering van deze koplopermaatregelen is ruim 28 miljoen euro beschikbaar gesteld door het Rijk. Omdat dit niet voldoende is voor het totaal pakket, zal begin 2025 een definitieve aanvraag worden ingediend met daarin een prioritering.

Inzet

De inzet voor 2024 en verder is opgenomen in het gebiedsprogramma. Het concept daarvan is op 11 juli 2023 vastgesteld door GS. In het eerste kwartaal van 2024 is het programma definitief vastgesteld. De basisinzet is gebaseerd op de strategische aanpak stikstof: verbeteren van de natuur, reduceren van stikstof en het monitoren daarvan. In het gebiedsprogramma zijn 5 maatregelenpakketten opgenomen:

1. Akkerbouw (inclusief zoet water)
2. Veeteelt
3. Water
4. Natuur
5. Overig (zoals recreatie en industrie)

Binnen de maatregelenpakketten zijn 20 koplopermaatregelen aangegeven, maatregelen waarmee in 2024 gestart kan worden met de uitvoering. Met het uitvoeren van deze maatregelen pakketten wordt beoogd bij te dragen aan de landelijke omgevingswaarde, die in de Wet Natuurbescherming is opgenomen. Op basis daarvan moet in 2035 74% van de stikstofgevoelige natuur aan de Kritische Depositie Waarde (KDW) voldoen. Het is nog niet volledig bekend tot welk doelbereik de opgenomen maatregelen gaan komen. is in 2024 aan gewerkt. Dit hangt mede af van de vraag of, en hoeveel financiering het Rijk biedt. In ieder geval zullen de Zeeuwse duingebieden niet aan de KDW gaan voldoen. Hiervoor is veel inzet van het Rijk nodig. Zij is verantwoordelijk voor de bronnen buitenland, scheepvaart en de meetcorrectie. In 2024 is daarom ook ingezet op het blijven benadrukken en verstevigen van de lobby naar het Rijk om hier werk van te maken.

Voor het uitvoeren van de koplopermaatregelen is eind 2024 in totaal 28 miljoen euro beschikbaar gesteld door het Rijk. Omdat het aangevraagde pakket groter is, zal begin 2025 een definitieve aanvraag ingediend worden, waarin geprioriteerd wordt naar haalbaarheid en effectiviteit. In 2024 is ondertussen gestart met de uitvoering. Hiervoor is een programma uitvoering landelijk gebied opgericht. De uitvoering van zowel maatregelen binnen N2000 als buiten N2000 gebieden wordt hiermee een impuls gegeven.

Proces

In de voorjaarsnota 2020 is stikstof als opgave benoemd. Kern van de opgave is dat deze alleen kan slagen als alle sectoren bijdragen aan de oplossing. Daarom vormen alle betrokken partijen samen een bestuurlijk overleg stikstof Zeeland. Ook zitten alle partijen in een externe werkgroep, en per gebiedsgerichte aanpak zijn de direct belanghebbenden vertegenwoordigd. Deze aanpak is nog belangrijker geworden sinds de start van het NPLG en de koppeling van stikstof aan andere opgaven in het landelijk gebied.

Op 10 juli 2020 hebben Provinciale Staten (PS) de strategische aanpak stikstof vastgesteld. De aanpak stikstof is continu in ontwikkeling, onder andere door landelijke ontwikkelingen. Na de opname van de aanpak van de regering in het coalitieakkoord heeft de commissie Remkes adviezen

uitgebracht, gevolgd door de WSN en het NPLG in 2022. Het verschijnen van de startnotitie NPLG heeft tot veel onrust geleid. (Wederom) is de heer Remkes gevraagd hierover met alle betrokkenen in gesprek te gaan. Op basis daarvan is afgelopen maanden gewerkt aan een landbouwakkoord en zijn de scherpe randen van de startnotitie NPLG eraf gehaald. Het landbouwakkoord is echter niet afgerond bij het verschijnen van het concept gebiedsprogramma.

Dit heeft direct effect op de Zeeuwse aanpak, en de provincie Zeeland is in grote mate afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen. In het proces is daarom zowel de relatie met externe partijen als met PS van groot belang. De strategische aanpak kan tussentijds dan ook worden aangevuld. In de tweede helft van 2023 is het concept gebiedsprogramma beoordeeld door de minister van natuur en stikstof, de ecologische autoriteit en een consortium van kennis instituten. Daarnaast is het programma in de commissie Strategische Opgaven en in PS behandeld voor wensen en bedenkingen. Deze sporen hebben geleid tot een eerste versie van het gebiedsprogramma, wat de basis is geweest voor de aanvraag van middelen uit het transitiefonds.

Binnen de organisatie zijn er sterke relaties met programma's, opgaven en afdelingen. Met name de relatie met Natuur, platteland en landbouw en met vergunningverlening is van groot belang. In 2023 is gestart met het onderzoeken hoe de interne organisatie, met name met het oog op de uitvoering van het gebiedsprogramma, moet worden herzien. De opgave heeft tot doel om maatregelen op te starten en uit te werken, waarna de uitvoering op een andere plek moet plaats gaan vinden. In 2024 is daarom een programma uitvoering ingesteld. Zowel de maatregelen uit het gebiedsprogramma als de fysieke uitvoeringsmaatregelen uit het programma natuur, herstelmaatregelen, natuurnetwerk en vastgoed zijn daar onder gebracht.

In 2025 zal de uitvoeringsorganisatie verder versterkt worden met het oog op de noodzakelijke versnelling. Versnelling is nodig omdat eind 2024 door de Raad van State nieuwe uitspraken zijn gedaan over vergunningverlening, waardoor de noodzaak om geborgde maatregelen te nemen nog veel groter is geworden.

Behaalde resultaten 2024

In 2024 is blijvend ingezet op de pijlers uit de Zeeuwse aanpak stikstof. Dit is gedaan via onder andere het programma natuur en het vaststellen van het definitieve gebiedsprogramma.

In juli 2023 is het concept gebiedsprogramma vastgesteld. Na beoordeling door de Ecologische Autoriteit, een consortium van kennisinstellingen en door de minister van Natuur en Stikstof, is door Provinciale staten hun wensen en bedenkingen geuit. Dit alles heeft in 2024 geleid tot het gebiedsprogramma. Hierin staan maatregelenpakketten die ervoor moeten zorgen dat de opgaven in het landelijk gebied aangepakt worden. Uit deze maatregelenpakketten zijn koplopermaatregelen vastgesteld. Maatregelen die in 2024-2028 uitgevoerd kunnen worden. Voor de financiering van deze koplopers heeft provincie Zeeland € 28 miljoen weten te verkrijgen voor uitvoering. Omdat dat niet voldoende is voor volledige uitvoering, is eind 2024 gestart met het prioriteren daarvan en het voorbereiden voor een definitieve aanvraag voor deze € 28 miljoen.

Vermindering stikstofdepositie: In 2024 is gestart met de voorbereidingen op het uitvoeren van de maatregelenpakketten uit het gebiedsprogramma, maar omdat de definitieve pakketten begin 2025 aangevraagd worden is nog niet alles gestart. Duidelijk is wel dat in 2023 een aantal vrijwillige opkoopregelingen van start zijn gegaan. Dit zijn de Landelijke Beëindigingsregeling Veehouderijen Plus (LBV+), de gewone LBV en wellicht de tweede fase van de Maatregel Gerichte Opkoop (MGA-B). Dit zijn landelijke maatregelen waar de provincie (mede) uitvoering aan geeft. In Zeeland is een goede samenwerking opgezet rondom deze uitvoering met de zaakgeleiders van het Rijk. Er hebben zich 14 bedrijven aangemeld in Zeeland. Op dit moment vinden de verdere gesprekken met deze bedrijven plaats. Vrijwillige stoppers die niet in deze regelingen vallen worden ook geprobeerd te helpen

stoppen via het gebiedsprogramma. Omdat deze regelingen complex zijn rondom staatsteun, is hier nog geen openstelling voor.

Naast vermindering van neerslag uit de agrarische sector hebben we in 2024 ingezet op het invullen van andere maatregelen zoals het maken van maatwerkafspraken in de industrie, het verbeteren van de zoet water voorziening zodat minder mest hoeft te worden gebruikt, het mogelijk elektrificeren van de Fastferry en het omschakelen naar andere teelten. Dergelijke maatregelen zijn voor een groot deel opgenomen in de maatregelen pakketten van het gebiedsprogramma. Voor bijvoorbeeld zoet water projecten is inmiddels gestart met de voorbereidingen in Reimerswaal. Ook is er sterk ingezet op de maatwerkafspraken bij DOW, Yara en Zeeland Refinery. Naast het nemen van bronmaatregelen blijven we inzetten op het reduceren van stikstofdepositie uit het buitenland. Hiervoor werken we samen met Brabant en Limburg aan een kader voor vergunningverlening en met het Rijk in een buitenlandstrategie. Binnen deze strategie is op initiatief van ons gestart met een pilot zeescheepvaart. Dit heeft onder andere geleid tot juridische procedures rondom het project Ineos in Antwerpen. Op dit moment lopen de gesprekken over een onderbouwing van een dalende trend met Vlaanderen nog steeds.

Het verbeteren van natuur is in 2024 via het programma natuur en via het gericht aanpakken van de gebieden verlopen. Het NPLG vroeg verbreding van deze gebiedsaanpak, en ondanks het verdwijnen van het NPLG, hebben wij in onder andere in Schouwen-west en Noord-west Walcheren grote stappen gezet. Andere urgente opgaven in het landelijk gebied, zoals zoet water, waterkwaliteit, verdroging en dergelijke, worden in samenhang met stikstof daar aangepakt. In 2024 is voor de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren deze aanpak verder uitgewerkt, en zijn de eerste projecten gezamenlijk opgestart. Vanuit de Provincie worden de maatregelen binnen N2000 en vlak naast (programma natuur en herstelmaatregelen) en buiten N2000 gebieden op basis van het gebiedsprogramma uitvoering gegeven.

Om de resultaten te bereiken is de derde pijler, monitoring, van groot belang. Het in 2021 opgezette dataportaal is in de afgelopen jaren verder doorontwikkeld en breder beschikbaar gesteld. Hierin komen metingen, modellen en andere stikstofgegevens samen. In 2024 is de dataverzameling, onder andere via satelliet metingen verder gegaan en is het meetnetwerk geïntensiveerd. Ondanks deze stappen is helaas weinig meer inzicht verkregen in de nog steeds onbekende oorzaak van de meetcorrectie.

Tot slot is de vergunningverlening in 2024 door de Provincie Zeeland zo goed mogelijk doorgegaan. Zeeland heeft geen stop op extern salderen gezet. Dit is echter wel steeds ingewikkelder en minder betrouwbaar geworden. In 2022 en 2023, maar ook in 2024 zijn door rechters nieuwe uitspraken gedaan, waardoor vergunningverlening steeds ingewikkelder is geworden. De meest recente uitspraak van 2024 is geweest rondom intern salderen, waarmee dit principe opnieuw vergunningplichtig is geworden. Ook met terugwerkende kracht. Hiermee is opnieuw een grote categorie bedrijven mogelijk illegaal geworden en zal opnieuw vergund moeten worden. Daardoor is het belangrijke punt van het legaal maken van de PAS melders uitgebreid met deze categorie initiatieven. Ook was het een belangrijk punt om een stikstofdepositie bank op te stellen. Dit is helaas in 2024 niet gelukt. Voor het legaliseren van de PAS melders en de nieuw ontstane categorie is het noodzakelijk dat er ruimte vrijgemaakt wordt, en er geborgde herstelmaatregelen zijn. Op dit moment kan dat alleen via opkoop van veehouderijen, waarvoor mogelijk extra middelen vanuit het rijk beschikbaar komen. Het gebrek aan veehouderijen maakt dat dit in Zeeland langzaam verloopt.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Wijzigingen 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
Lasten					
010206 Landelijk gebied en stikstof	2.498	437	2.935	2.662	273
Baten					
010206 Landelijk gebied en stikstof	0	1.494	1.494	1.504	-10
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-2.498	1.058	-1.441	-1.158	-283
Onttrekkingen					
010206 Landelijk gebied en stikstof	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	-2.498	1.058	-1.441	-1.158	-283

2 Programma Woonplaats Zeeland

Inleiding en ontwikkelingen

Het samenspel tussen water en land geeft Zeeland een unieke ligging en een bijzondere omgeving om te wonen, te werken en te recreëren. Deze unieke ligging in een veilige, economisch aantrekkelijke en ecologisch gezonde delta is ons Zeeuwse kapitaal. In Zeeland bepalen water, landbouw, wonen, natuur, industrie en recreatie de kwaliteit van de leefomgeving. Als we die kwaliteit willen behouden, dan moeten we ons steeds afvragen: wat mag waar wel en waar niet, hoe beïnvloedt dat elkaar over en weer, wat zijn de effecten op milieu, landschap, economie op korte en langere termijn. De doelen en de ambities voor de lange termijn zijn opgenomen in de omgevingsvisie, en dit vormt het belangrijke beleidskader.

In dit hoofdstuk zijn een aantal opgaven samengebracht die gericht zijn op het behouden en het versterken van de kwaliteit van de leefomgeving. Het betreft de opgaven ten aanzien van ruimte (wonen, bedrijventerreinen, law delta), recreatie en toerisme, milieu en deltawateren.

Speerpunten

De speerpunten voor de verschillende deelprogramma's zijn:

Deltawateren

- Bijdragen aan vervolg gebiedsagenda Zuidwestelijke Delta 2050.
- Zoetwaterbeschikbaarheid Zuidwestelijke Delta (in relatie tot Zeeuws Deltaplan zoet water).
- Kennisprogramma zeespiegelstijging.
- Herijking Voorkeursstrategie Zuidwestelijke Delta in 2026.

Milieu

- Robuustheid omgevingsdiensten in relatie tot commissie Van Aartsen.
- Schone Luchtakkoord.
- PFAS.
- Varend Ontgassen.

Omgevingswet

- Van start met de Omgevingstafels.

Wonen en bedrijventerreinen

- Realiseren ambities en doelen Woonagenda en Woondeal met gemeenten, rijk en marktpartijen.
- Uitvoeren subsidieregelingen Toekomstbestendige bedrijventerreinen en subsidieregelingen wonen.

Recreatie en Toerisme

- Met partners de ambities Bewuste Bestemming 2030 realiseren.

Beleidskader

- [Omgevingsvisie 2021](#)
- [Milieuprogramma 2023-2027](#)
- [VTH Programma Schoon, gezond en veilig Zeeland \(operationeel beleid Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving\) 2021](#)
- [Deltaprogramma](#)
- [Voorkeursstrategie Zuidwestelijke Delta](#)
- [Natura 2000 beheerplannen \(voor de afzonderlijke Deltawateren\)](#)
- [Zwemwaterrichtlijn](#)
- [Kaderrichtlijn Water](#)
- [Europese Richtlijn Overstromingsrisico's](#)
- [Toekomstbeeld Bestemming Zeeland 2030](#)

Reguliere taken

Milieu

- Vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven en activiteiten, waarvoor de Provincie bevoegd gezag is en taken die daarmee samenhangen.
- Accounthouderschap van de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Zeeland en de Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond (DCMR).
- Interbestuurlijk toezicht Omgevingsrecht.
- Nazorg gesloten stortplaatsen.
- Coördinatie uitvoering Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) taken binnen Zeeland.

Ruimtelijke kwaliteit

- Overleg over ruimtelijke plannen met betrokken bestuursorganen.
- Toezicht op huisvesting statushouders.

Water

- Beheer grondwatermeetnet.
- Aanwijzen zwemlocaties.
- Bescherming grond- en oppervlaktewater.

Deltawateren

De Deltawateren zijn voor Zeeland vanuit ecologisch, ruimtelijk, recreatief en economisch oogpunt van grote waarde. Ze bepalen in belangrijke mate de kwaliteit van onze leefomgeving, nu en in de toekomst. Het borgen van deze kwaliteit vraagt om passende antwoorden op de uitdagingen voor de komende decennia. Binnen de geldende (wettelijke) kaders gaat het daarbij om een afgewogen aanpak van thema's als waterkwaliteit, ecologie en regionale economie in combinatie met noodzakelijke aanpassingen op het vlak van waterveiligheid, zeespiegelstijging en een verder toenemende verzilting. Een aanpak waarbij we als Provincie Zeeland samenwerken met onze

partners binnen het Gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta om ons doel van een ecologisch gezonde, veilige en economisch aantrekkelijke delta te kunnen realiseren.

Maatschappelijk effect Deltawateren

Ontwikkelingen in de Zuidwestelijke delta vragen om een voortdurende afweging van belangen op het vlak van ecologie, economie en veiligheid. In overleg met onze partners werken we aan het voorbereiden en realiseren van breed gedragen oplossingen voor nu en in de toekomst.

Kwaliteitskust: recreatie, toerisme en vrijetijd

De uitdagingen voor recreatie en toerisme in Zeeland zijn groot. De recreatiedrukke op enkele plekken, de noodzaak voor verduurzaming, klimaatadaptatie en de krapte op de arbeidsmarkt. Deze uitdagingen vormen de basis van het Zeeuwse ambitiesdocument Bestemming Zeeland 2030. Ons doel is om 'te zorgen voor een vrijetijdssector die in balans met de samenleving en de omgeving bloeit'. Met onze Zeeuwse partners werken we samen aan de uitvoering van de actie-agenda Bestemming Zeeland 2030.

We streven daarbij naar een vrijetijdssector met gezonde exploitatie- en investeringsmogelijkheden die ook een positieve bijdrage levert aan de omgeving en de samenleving. Bijvoorbeeld door verantwoord gebruik van het landschap en een duurzame, circulaire bedrijfsvoering. Effecten op de leefomgeving betrekken we bij recreatieve ontwikkelingen. Inwoners en gasten genieten jaarrond van het veelzijdige en goed bereikbare aanbod in Zeeland.

Samen met onze partners binnen recreatie en toerisme in Zeeland onderzoeken we vraag en aanbod en de impacts van toerisme. Dit onderzoeksprogramma valt onder de meerjarige Zeeuwse kennisagenda 2022-2024 van de HZ/Kenniscentrum Kusttoerisme. Landelijke onderzoeken over recreatie en toerisme en bestemmingsmanagement betrekken we in de Zeeuwse kennisagenda.

Maatschappelijk effect

Zeeland is een provincie waar het goed wonen, werken en leven is.

Omgevingswet en Ruimtelijke Ordening

In de Omgevingswet worden 26 wetten op het gebied van ruimte, wonen, milieu, natuur, water en infrastructuur samengevoegd.

Door deze nieuwe wet verandert er veel in Zeeland. De Omgevingswet geeft aan dat burgers en initiatiefnemers niet langer te maken krijgen met een gefragmenteerde overheid. Alle overheden zijn samen verantwoordelijk voor de fysieke leefomgeving. Om dit te bereiken moeten de overheden onder de Omgevingswet intensiever samenwerken.

Voor de digitalisering van de Omgevingswet is een digitaal stelsel ontwikkeld. Een belangrijke component hierin is het Omgevingsloket. Alle informatie over de fysieke leefomgeving wordt gebundeld in het Omgevingsloket. Via het Omgevingsloket kunnen initiatiefnemers digitaal een vergunningaanvraag of melding indienen. Ook kan op de kaart gezien worden welke regels er gelden op welke locatie. Daarnaast kan ook informatie over de fysieke leefomgeving worden opgevraagd. Alle overheden zijn aangesloten op het Omgevingsloket om deze te voorzien van informatie.

Ruimtelijke ordening

Het Rijk geeft een belangrijke rol aan de Provincies bij de ruimtelijke inpassing van nationale belangen in de regio.

We werken aan een ruimtelijk voorstel, waarin ruimtelijke keuzes worden uitgewerkt op basis van regionale en nationale doelen. Dit leidt tot afspraken met het rijk over deze keuzes, uitvoering en investeringsbeslissingen. Dit is in 2024 vastgelegd in ruimtelijke arrangementen tussen Rijk en Provincie. Voor het NOVEX gebied North Sea Port District stellen we met het rijk en betrokken gemeenten een uitvoeringsagenda op. In beide trajecten gaat het om afspraken over belangrijke trajecten als de ruimtelijke gevolgen van de energietransitie, de inrichting van het landelijk gebied, wonen en mobiliteit.

Maatschappelijk effect Omgevingswet en ruimtelijke ordening

De Provincie draagt bij aan een nieuwe manier van samenwerken tussen overheden onderling en tussen overheden en het netwerk. Het doel is een gezonde, veilige leefomgeving en het doelmatig gebruik van de beschikbare ruimte, waardoor ook directe bijdrage geleverd wordt aan het versterken van de recreatieve en toeristische aantrekkingskracht van Zeeland.

Wonen

Een passende duurzame woning en een prettige woonomgeving.

De Zeeuwse Woondeal vindt zijn basis in de Zeeuwse Woonagenda en leidt tot een gezamenlijke uitvoeringsagenda voor Rijk, Provincie en gemeenten voor de komende jaren. De opgave is aanzienlijk en verschilt per regio. De opgaven in de Zeeuwse Woonagenda en woondeal worden samen met gemeenten, corporaties en marktpartijen aangepakt. De Provincie ondersteunt dit met de inzet van een aantal subsidieregelingen, zoals de Provinciale Impuls Wonen, subsidie voor hergebruik van leegstaande panden voor wonen, ondersteuning voor flexibele woonvormen, leningen voor woningverduurzaming en subsidie voor gebiedsgerichte projecten. Met de subsidie voor hergebruik van leegstaande panden en de gebiedsgerichte aanpak wordt ook de leegstand in commercieel en maatschappelijk vastgoed tegengegaan. Daarmee wordt de ruimtelijke kwaliteit in de bebouwde omgeving verbeterd.

We stemmen de aanpak af via de Woonagenda, de regionale versnellingstafels van de Woondeal en de regionale woningmarktafspraken. Waar nodig worden met individuele gemeenten afspraken gemaakt over de bestaande nieuwbouwplannen. De Provincie helpt gemeenten door gezamenlijke verkenningen, hulp bij de aanvraag van Rijkssubsidies, de inzet van extra deskundigheid via het Zeeuws Stedelijk Coördinatieteam en de subsidie voor de flexibele inhuur voor versnelling van woningbouwplannen.

Beter benutten van regionale bedrijventerreinen

We werken aan het beschikbaar hebben van voldoende ruimte voor havenontwikkeling en bedrijven. De Provincie stelt hiervoor regelmatig een behoefteprognose voor bedrijventerreinen op. Deze vormt de basis voor de regionale bedrijventerreinen- programmering van de gemeenten. We zetten ons met de gemeenten in voor het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen. De Provincie ondersteunt de gemeenten hierbij met twee subsidieregelingen. Voor het opstellen en uitvoeren van plannen voor de kwaliteitsverbetering en de verduurzaming van bedrijventerreinen.

Maatschappelijk effect

Zeeland is een provincie waar het goed wonen, werken en leven is.

Milieu

Milieuvraagstukken krijgen steeds meer aandacht. Het verbeteren van de kwaliteit van onze leefomgeving is een complexe uitdaging. Nieuwe milieuthema's en de groeiende bewustwording van de afhankelijkheid van natuurlijke, inmiddels schaarse grondstoffen, maken ons duidelijk dat net voldoen aan de wettelijke minimale normen niet meer genoeg is. Ook in het Nationaal Milieubeleidskader signaleert men dit. Het uitgangspunt van de Omgevingswet is dan ook niet 'minder vuil', maar 'schoner'. Wij werken aan een schone, gezonde en veilige leefomgeving in Zeeland. Dat is nodig, want er zijn nog steeds uitdagingen zoals bijvoorbeeld de luchtkwaliteit, vervuilende stoffen en een veilige energietransitie. In het Milieuprogramma 2023-2027 beschrijven we wat en hoe we dat willen doen. Naast specifiek op milieudoelen gerichte acties gaan we in alle initiatieven bijdragen aan de milieudoelen, dus ook bij inspanningen voor o.a. mobiliteit, economie en landbouw. Immers alle menselijke handelingen hebben impact op het milieu. We werken nauw samen met onze omgevingsdiensten om de gestelde doelen te bereiken.

Maatschappelijk effect

Woon- en werkklimaat zijn versterkt.

Doelstelling

Law Delta

Realiseren van een Law Delta. Deze doelstelling maakt onderdeel uit van het compensatiepakket Wind in de Zeilen. De Law Delta bestaat uit het Strategisch Kenniscentrum Georganiseerde Ondernemende Criminaliteit (SKGOC) en het Justitieel Complex Vlissingen (JCV). Het SKGOC is operationeel sinds 2023. Voor de bouw, realisatie en het beheer van het JCV is het consortium Ithaka in 2024 van start gegaan na een aanbestedingsprocedure. De gezamenlijke inschatting van rijk en regio is dat op zijn vroegst in 2027 kan worden gestart met bouwen van het justitieel complex. Oplevering van het complex wordt op zijn vroegst mogelijk geacht in 2030.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De voorbereidende werkzaamheden voor het te bouwen complex worden uitgevoerd. Er is een laatste onderzoek gedaan naar onontpofte oorlogsresten in het gebied, de groene kraag rond het complex is aangeplant. Toekomstige werkzaamheden richten zich op het realiseren van een nieuwe ontsluitingsweg en de aanleg van de gracht om het complex.

Acties

Afronden (ruimtelijke) procedures samen met de gemeente Vlissingen en het Rijk.

Het bestemmingsplan is eind augustus 2023 onherroepelijk geworden. Met de gemeente Vlissingen en het Rijk zorgen we voor de verdere afstemming en de stroomlijning van de benodigde stappen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Doelstelling

Vorbereiding omgevingswet

Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn de samenwerkingsafspraken voor werken in de VTH-en planketen gemaakt. De provincie Zeeland is in staat op de nieuwe wijze te werken via het digitale stelsel Omgevingswet.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De Omgevingswet is per 1 januari 2024 in werking getreden en de nieuwe wijze van werken via het digitale stelsel Omgevingswet (DSO) van start gegaan. Majeure moeilijkheden hebben zich niet voorgedaan, de werkwijze zal de komende jaren verder doorontwikkeld worden om het gewenste niveau van het gebruiksgemak te bereiken.

Acties

Invulling geven aan opgave gericht werken en vroegtijdig samenwerken.

In Zeeland zijn we via het Samenwerkingsplatform Omgevingswet Zeeland (SPOZ) bij de bekendmaking dat de Omgevingswet eraan kwam begonnen met samenwerking. In het SPOZ zitten alle gemeenten, de provincie, het Waterschap, Rijkswaterstaat, de RUD, de GGD en de VR. Via het SPOZ maken we samenwerkingsafspraken en sturen we eventueel bij voor de VTH-keten en de andere noodzakelijke afspraken in de planketen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De samenwerkingsafspraken zijn gemaakt. In 2024 is ervaring opgedaan met de nieuwe manier van werken. Vanuit het SPOZ is gewerkt aan kennisdeling en deskundigheidsbevordering via de standaard overlegmomenten, een ketendag en een netwerkbijeenkomst. Om de samenhang van natuur met ruimtelijke ontwikkelingen beter te borgen heeft de provincie een beslisboom gemaakt waaruit blijkt wanneer en op welke manier gemeenten de provincie voor het thema natuur moeten betrekken.

Vorbereidingsacties vormgeven en implementatie digitaal stelsel Omgevingswet

Na inwerkingtreding van de Omgevingswet is de implementatiefase afgerond. Voor de periode van 2024 en 2025 is daarvoor een klein serviceteam beschikbaar voor ondersteuning van de nieuwe (digitale) werkwijze binnen de organisatie.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het klein serviceteam is gevormd en zal worden uitgebreid zodat de goede ondersteuning beschikbaar komt.

Nieuwe interne- en externe samenwerkingsstructuren/werkprocessen.

Via het Samenwerkingsplatform Omgevingswet Zeeland (SPOZ) zijn handleidingen opgesteld voor processen in de VTH-keten, er liggen afspraken tussen de ketenpartners zoals GGD, Veiligheidsregio en de RUD. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet zullen we in de planketen werken volgens de Omgevingswet met o.a. (regionale) Omgevingstafels.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De ervaringen met de Omgevingstafels zijn positief. Initiatiefnemers krijgen daar rechtstreeks van verschillende overheden feedback op hun initiatief. De Omgevingstafels zijn geschikt voor de wat meer complexe initiatieven.

(Nog) niet alle gemeenten werken met Omgevingstafels. Zij bespreken initiatieven voor tijdens de reguliere overleggen tussen provincie en gemeente.

Doelstelling

Kwaliteitskust: recreatie, toerisme en vrijetijd

De ambitie van Bestemming Zeeland 2030 is vertaald naar de volgende drie doelstellingen:

1. Inwoner en gast beleven Zeeland optimaal door het diverse aanbod in de verschillende regio's en steden in Zeeland. Onze inwoners en gasten ervaren Zeeland op een unieke manier, in alle seizoenen en regio's.
2. Een toekomstbestendige en duurzame vrijetijdssector. Er is een netwerk actief dat samenwerkt aan een gezonde vrijetijdssector.
3. Het vergroten van de positieve bijdrage van de vrijetijdssector aan de omgeving en de samenleving. Hierdoor blijft er bij onze inwoners draagvlak voor toerisme in Zeeland.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Bovengenoemde doelen zijn doelen waar doorlopend aan wordt gewerkt, onder meer door de acties die in een eerder punt hier staan vermeld (Jaarstukken 2024 Voortgang acties).

Acties

Kiezen voor passende doelgroepen: verbreden Zeeuwse identiteit en imago

- Onderzoek uitvoeren naar leefstijl van onze gasten voor inzicht in het type gast en de behoeften van bestaande en toekomstige gasten aan publieke- en (dag)recreatieve voorzieningen.
- Doorontwikkeling van de toeristische marketingstrategie 2025 en verder. Opstellen van een uitvoeringsprogramma toeristische marketing 2025-2026 en verder.

Kwaliteitsindicator en toelichting

- De onderzoeksresultaten van de deelname aan de landelijke 'Leefstijlvinder' zijn onder andere betrokken in het onderzoek 'Gast van de toekomst', de toeristische marketingstrategie en een praktische gids voor Zeeuwse recreatieondernemers voor de verbetering van hun productontwikkeling en marketing.
- Onder begeleiding van Impuls Zeeland zijn met gemeenten afspraken gemaakt over de borging en uitvoering van de toeristische marketing voor de komende periode. Hierbij is rekening gehouden met het traject voor de oprichting van de Merkorganisatie Zeeland. Er is een uitvoeringsprogramma toeristische marketing voor 2025-2027 opgeleverd.

Stimuleren spreiden van toerisme in tijd en ruimte

- Het borgen van de organisatie en de voorwaarden voor uitvoering van de toeristische marketing binnen de Zeeuwse Merk Organisatie (ZMO).
- Met gemeenten het beheer en onderhoud van het Routenetwerk Zeeland financieren en laten uitvoeren, incl. productontwikkeling voor wandelen en fietsen, zoals kwaliteitshandboek en vijfsterren fietsprovincie.
- Onderzoeken welke toeristische mobiliteitsinitiatieven nodig zijn die bijdragen aan verduurzaming en goede bereikbaarheid van het aanbod in Zeeland.
- Kennis en cofinanciering leveren voor initiatieven die bijdragen aan het (meer) jaarrond beleven van Zeeland op het gebied van natuur en cultuur/erfgoed, zoals Geopark en Staats-Spaanse Linies.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De strategie en de samenwerking op de toeristische marketing is in 2024 betrokken in het proces voor de oprichting van de Merkorganisatie Zeeland en op deze manier is de samenhang geborgd.

- In 2024 is begonnen met de uitvoering van het jaarplan voor het Zeeuwse Routenetwerk onder aanleiding van de aanjager Routenetwerk. Dit is gericht op het op orde brengen van de basis voor routestructuren en productontwikkeling. Er zijn onder andere meerjarige afspraken met gemeenten gemaakt over beheer en onderhoud en bewegwijzering.
- Voor de opgave met betrekking tot de toeristische mobiliteit heeft het Kenniscentrum Kusttoerisme de Kennisagenda 2022-2024 afgerond. Dit heeft onder andere inzicht opgeleverd in alle aanbieders van toeristisch recreatieve vervoersmiddelen in Zeeland, ook zijn de behoeften aan toeristische mobiliteit en de bestaande vervoersstromen in Zeeland in beeld gebracht. Onderzoeksresultaten voor toeristische mobiliteit zijn beschikbaar via de website van het Kenniscentrum Kusttoerisme.
- Impuls Zeeland en het Kenniscentrum kusttoerisme hebben inhoudelijk deelgenomen aan trajecten voor natuurbranding en Geopark.

Zorgen voor een toekomstbestendige sector met vitale bedrijven en ontwikkeling met kwaliteit

- Mede-financiering programmamanagement van het platform Toeristisch Ondernemend Zeeland (TOZ) voor onder andere de strategische agenda TOZ, met daarin twee belangrijke thema's uit Bestemming Zeeland 2030 (verduurzaming van de sector en aanpak krapte arbeidsmarkt).
- Recreatiebedrijven aanmoedigen door subsidiering van de inzet en begeleiding door Economische Impuls Zeeland in het 'Aanjaagprogramma Innovatie'.

Kwaliteitsindicator en toelichting

- Het programmamanagement van het platform Toeristisch Ondernemend Zeeland (TOZ) is medegefinancierd. In 2024 heeft het TOZ gewerkt aan de totstandkoming van de strategische agenda. De verduurzaming van de sector en de aanpak van de krapte op de arbeidsmarkt zijn speerpunten.
- Recreatiebedrijven zijn ondersteund met subsidies uit het 'Aanjaagprogramma Innovatie' dat namens de provincie wordt uitgevoerd door Impuls Zeeland. Impuls Zeeland heeft kennis en expertise beschikbaar gesteld.

Zorgen voor divers aanbod

- Opleveren van een nieuw afwegingskader per gebied voor het beoordelen van de verschillende vormen van logiesaccommodaties. Dit afwegingskader is ook een verbeterd kwaliteitskader om te voldoen aan de aanbevelingen uit de evaluatie Kustvisie.
- Samen met onze Zeeuwse partners de acties in het actieprogramma waterrecreatie behalen voor kwaliteitsverbetering, vernieuwing en verduurzaming van waterrecreatie.
- Een onderzoek opleveren naar de kwaliteit en alternatieve financieringsmogelijkheden van het aanbod openbare recreatievoorzieningen in de Grevelingen en het Veerse Meer.

Kwaliteitsindicator en toelichting

- Voor het Afwegingskader Verblijfsrecreatie is met de gemeenten en de sector een rapportage opgeleverd met de inventarisatie van kansen, knelpunten en aandachtspunten (Fase 1). Op basis van dit rapport zijn gezamenlijk de contouren en uitgangspunten voor het nieuwe kader in beeld gebracht. In Fase 2 wordt het afwegings- en beoordelingskader met de partners verder uitgewerkt. De voorbereiding is gericht op de wijziging van de omgevingsverordening per 1 januari 2026.
- In de prioriteitstelling voor toerisme in Zeeland is besloten vanaf 2024 niet meer de focus te leggen op waterrecreatie. Het actieprogramma waterrecreatie is dan ook stopgezet. Waar kansen liggen voor verduurzaming van de waterrecreatiesector zal hiervoor inzet worden gepleegd vanuit de aanpak van verduurzaming en klimaatadaptatie van de vrijetijdssector in brede zin.
- Het onderzoek naar de kwaliteit en alternatieve financieringsmogelijkheden van het aanbod openbare recreatievoorzieningen in de Grevelingen en het Veerse Meer is afgerond.

Effecten op leefomgeving betrekken bij recreatieve ontwikkelingen

- Adviseren en toetsen van gemeentelijke bestemmingsplannen om te voldoen aan de Omgevingsverordening.
- Regierol op het realiseren van de geprioriteerde aanbevelingen uit de evaluatie Kustvisie , waaronder de realisering van de vijf aandachtsgebieden door de gemeenten. Hierbij de gelden uit de Regio Deal Kwaliteitskust benutten.
- Regierol in de gebiedsgerichte samenwerking voor het Veerse Meer en zorgen voor acties uit de gezamenlijke actie-agenda.
- Onderzoek naar de (stikstof)maatregelen door de vrijetijdssector die bijdragen aan de doelen van het Gebiedsprogramma.

Kwaliteitsindicator en toelichting

- Via onder andere de Omgevingstafels vindt er goede afstemming plaats tussen provincie en gemeenten over de toetsing van gemeentelijke Omgevingsplannen waarin recreatieve ontwikkelingen zijn opgenomen.
- In afstemming met de Kustvisiepartners zijn de geprioriteerde acties voor 2024 opgepakt. De Kustvisiepartners zijn betrokken in het proces om te komen tot een nieuw Afwegingskader Verblijfsrecreatie en een strategisch communicatieplan voor de Kustvisie. Daarnaast heeft overleg plaatsgevonden over het inmiddels aangepaste overgangsrecht in de Omgevingsverordening voor bestemmingsplannen van vóór 2018. Ook zijn verdere stappen gezet in de afronding van de Regiodeal voor de aandachtsgebieden in de kustzone. De verwachting is dat deze trajecten voor de zomer van 2025 zijn afgerond.
- De regierol voor het Veerse Meer is in 2024 van Recreatie en Toerisme overgegaan naar de provinciale gebiedenaanpak. Vanuit de gebiedenaanpak worden verdere stappen gezet in de uitvoering van de Visie Veerse Meer, ook wat betreft eventuele recreatieve ontwikkelingen.
- In 2024 is de aanbesteding uitgevoerd voor het onderzoek naar de mogelijke (stikstof)maatregelen door de vrijetijdssector. Dit onderzoek wordt in de loop van 2025 afgerond.

Inwoners van Zeeland kennen en ervaren de meerwaarde van de vrijetijdssector op de Zeeuwse samenleving

- Subsidiëren van de HZ/Kenniscentrum Kusttoerisme voor uitvoering van de kennisagenda 2022-2024, waaronder de onderzoeken naar het draagvlak voor toerisme onder inwoners.
- Met de HZ/Kenniscentrum Kusttoerisme zorgen dat alle data rondom het toeristische vrijetijdsaanbod en de impacts van toerisme, actueel, (digitaal) beschikbaar is en bekend is.

Kwaliteitsindicator en toelichting

- De Kennisagenda 2022-2024 van de HZ University of Applied Sciences/Kenniscentrum Kusttoerisme is afgerond en volgens de prestatieafspraken opgeleverd. Er is een nieuwe Kennisagenda 2025-2027 opgesteld en hiervoor is tijdig een nieuwe subsidieaanvraag ingediend.
- Alle toeristische data is via digitale dashboards beschikbaar gemaakt voor overheden, ondernemers en inwoners. De resultaten van onderzoeksprogramma's zijn ontsloten via de in 2024 hernieuwde website van het Kenniscentrum Kusttoerisme.

Doelstelling

Milieu: woon- en werkklimaat zijn versterkt

Via beleid en uitvoering van milieutaken wordt ingezet op het beschermen en het versterken van de milieukwaliteit van onze fysieke leefomgeving. Uitdaging is om hiermee de milieukwaliteit te versterken terwijl de economische belangen niet uit het oog worden verloren. Dit doet de Provincie samen met andere overheden en maatschappelijke partners. De uitvoerende milieutaken zijn gemandateerd aan de RUD Zeeland en voor de Besluit risico's zware ongevallen (Bzro) taken aan de DCMR.

Het Milieuprogramma en het VTH programma dragen bij aan een schone, gezonde en veilige leefomgeving.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 zijn verschillende acties uit het milieuprogramma en VTH programma uitgevoerd. Het milieuprogramma is begin 2024 bijgesteld. De monitoring van het milieuprogramma biedt inzicht in de voortgang van verschillende acties. In 2025 zal gerapporteerd worden over het jaar 2024. In 2024 zijn we gestart met een pilot voor het opzetten van een dashboard ter monitoring van het milieuprogramma. Hierbij zullen drie thema's meer inzichten bieden in de monitoringsrapportage.

Het VTH programma is geactualiseerd naar de Omgevingswet. Daarnaast is samen met de regio partners gestart met een inhoudelijke evaluatie van het VTH-beleid. Tevens is in 2024 gestart met de uitwerking van een uitvoeringsprogramma VTH 2025. Dit laatste conform een nieuwe opzet, dat is afgestemd met de partners in de regio. Eind 2024 is het uitvoeringsprogramma VTH voor 2025 vastgesteld in GS.

Acties

Uitvoeren Milieuprogramma 2023-2027

PS heeft dit Milieuprogramma vastgesteld in februari 2023. Bij het Milieuprogramma hoort een meerjarenplanning voor de acties en een monitoring. In 2024 voeren we de acties uit voor dat jaar. We rapporteren in een aparte monitor over het Milieuprogramma.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Met het milieuprogramma werken we aan verschillende thema's. In 2024 zijn verschillende acties uitgevoerd, volgens planning. Een aantal lichten we hier toe:

We hebben aanvullend onderzoek naar de luchtkwaliteit in de Kanaalzone uitgevoerd. Hiervoor hebben we ook Specifieke uitkering (SPUK) gelden van het Rijk ontvangen.

In 2024 hebben het actieprogramma Geluid vastgesteld en zijn we gestart met het proces voor vaststelling van de geluidsproductieplafonds.

De milieuverkenning naar risico's van 'nieuwe energiedragers' bij op- en overslag en transport is gestart.

Het PFAS dossier heeft in 2024 veel aandacht gekregen. Details zijn opgenomen in de voortgangsrapportage van de coördinatoren. Uit de impactanalyse van Rijkswaterstaat blijkt dat er een vermindering van de concentraties PFAS in de Westerschelde zichtbaar is.

Het plan van aanpak Robuuste RUD is in september 2024 vastgesteld, hoewel er nog discussie is over de financiering daarvan. De RUD is intussen wel gestart met de implementatie daarvan.

Doelstelling

Water en Bodem met kwaliteit

Een duurzaam bodemgebruik en goede kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, afgestemde waterpeilen en functies in een systeem dat voldoet aan normering en duurzame bescherming tegen overstromingen zoals aangegeven in de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's.

Een aantal reguliere taken op het vlak van water(beheer) wordt structureel uitgevoerd. De provincie draagt samen met andere overheden (waterschap, gemeenten, Evides, Rijk) bij aan het behoud en waar mogelijk verbetering van de waterkwaliteit in grond- en oppervlaktewater, drinkwater en zwemwater.

Actualiteit:

Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) is een beleidsprogramma onder de Nationale Omgevingsvisie dat de gebiedsgerichte opgaven en maatregelen voor natuur, stikstof, landbouw, water, bodem en klimaat omvat. Aan de vertaling hiervan wordt gewerkt, waarbij tevens

richtinggevende keuzes gemaakt dienen te worden op basis van het ingezette beleid om water en bodem als sturende principe te hanteren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het kabinet heeft ervoor gekozen het Nationaal Programma Landelijk Gebied niet verder door te zetten maar met een nieuwe aanpak te komen. Deze aanpak, Ruimte voor Landbouw en Natuur, heeft drie hoofdlijnen, namelijk:

1. De boer aan het roer.
2. Meer focus in het beleid.
3. Minder praten, meer doen.

Een Uitvoeringsgerichte, gebiedsspecifieke aanpak (Uga) is hiervan een onderdeel. Daarnaast zet het Rijk in op agrarisch natuurbeheer, bedrijfsspecifieke doelen, innovatie.

Gedeputeerde Staten heeft in juli 2024 besloten verder te gaan met de volgende versie van het Zeeuws gebiedsprogramma met daarin een integrale samenhangende aanpak van de doelen voor natuur, water en klimaat.

Acties

Bevorderen van een goed en efficiënt functionerende waterketen

Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

Waterschap Scheldestromen, Zeeuwse gemeenten en Evides waterbedrijf werken samen onder het Convenant Samenwerking Afvalwaterketen Zeeland (SAZ+). De provincie ondersteunt deze samenwerking.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De actieplannen voor de KRW zijn vastgelegd in het waterbeheerprogramma van het waterschap. Deze worden uitgevoerd, binnen het kader van het huidige coalitie plan en met de beschikbare resources.

De SAZ+ samenwerking verloopt volgens de vastgelegde plannen

Aanwijzen en bewaken beschermingsgebieden drinkwaterwinningen

Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water

In de Omgevingsverordening is de bescherming van grondwaterbeschermingsgebieden vastgelegd; de toestand wordt gevolgd via monitoring.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Deze monitoring wordt uitgevoerd conform de afspraken.

De omgevingsverordening waarin ook deze beleidsregels zijn vastgelegd is in januari 2024 van kracht geworden (beleidsneutraal overgezet). Een aandachtspunt in 2025 zal zijn de landelijke herijking van het beschermingsbeleid van grondwaterbeschermingsgebieden en waterwingebieden.

Aanwijzen zwemlocaties en toezien op veilige en hygiënische omstandigheden in samenwerking met waterbeheerder en RUD

Subdoel: Voldoen aan de Omgevingswet en de Europese Zwemwaterrichtlijn.

Toelichting:

Jaarlijks worden de zwemwaterlocaties aangewezen door de provincie en door de RUD gecontroleerd op veilige en hygiënische omstandigheden. Rijkswaterstaat en het waterschap voeren de benodigde monitoring van de zwemwaterkwaliteit uit.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Uitgevoerd conform de richtlijn. Voor binnenzwembaden is vastgesteld dat veel zwembaden (30-50%) niet aan de gewenste normen voldoet. Hiertoe wordt landelijk een strategie uitgewerkt die moet voorkomen dat enerzijds de kwaliteit op orde is en anderzijds geen grote aantallen zwembaden sluiten.

Monitoren van de uitvoering van het Waterschapsbeheerprogramma en het analyseren van de voortgang via de jaarlijkse voortgangsrapportages overeenkomstig de voor waterkwaliteit geformuleerde doelstellingen in het provinciaal waterprogramma.

Toelichting:

Om de doelstellingen te bereiken zijn in het Waterschapsbeheerprogramma diverse acties opgenomen, zoals vermindering van emissies van een aantal rioolwaterzuiveringsinstallaties, aanleg van natuurvriendelijke oevers en vispassages. In het kader van onze toezichthoudende rol spreken we het waterschap aan op de benodigde voortgang en de te leveren inzet.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De monitoring van de voortgangsrapportage heeft plaatsgevonden, volgens afspraak. Door de vaststelling dat de KRW-doelen waarschijnlijk niet gehaald zullen worden in 2027, werken GS en het DB van het Waterschap aan extra maatregelen.

Monitoren van de uitvoering van het Waterschapsbeheerprogramma en het analyseren van de voortgang via de jaarlijkse voortgangsrapportages overeenkomstig de voor waterkwantiteit geformuleerde doelstellingen in de Omgevingsverordening Zeeland.

Toelichting: De Omgevingsverordening bevat instructieregels richting het Waterschap over o.a. de peilbesluiten, normering wateroverlast en de bescherming van grondwater. Het waterschap vertaalt deze regels in het Waterschapsbeheerprogramma en de Waterschapsverordening.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De resultaten zijn vastgelegd in de jaarrapportage 2024 van het waterschapsbeheerplan.

Zoeken naar synergie mogelijkheden voor realisatie waterdoelen met provinciale opgaven.

Subdoel 1: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water door combineren van water-, bodem- en natuurdoelen bij voorgenomen (water)maatregelen.

Subdoel 2: Inventariseren en inzichtelijk maken van bronnen van probleemstoffen door samenwerking.

Toelichting 1: Water raakt aan veel beleidsvelden. Voor realisatie van de wateropgaven wordt daarom nadrukkelijk gekeken naar synergiemogelijkheden met opgaven vanuit bodem, stikstof, klimaat en natuur. Zo is bij de invulling van het (concept-) Gebiedsprogramma Zeeland ingezet op koppeling van de wateropgave aan o.a. zoetwaterbeschikbaarheid en groenblauwe dooradering.

Toelichting 2: Provincie Zeeland (PZ), Waterschap Scheldestromen (WS) en Rijkswaterstaat Zee en Delta (RWS ZD) werken samen op het gebied van waterkwaliteit. Het gaat daarbij om het inzichtelijk maken van (bronnen van) probleemstoffen en de mogelijke aanpak daarvan en de vraag hoe bewustwording bevordert en handelingsperspectief geboden kan worden. Het ultieme doel is schoon water in Zeeland.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Met name op het gebied van waterkwaliteit en waterbeheer zijn extra acties uitgezet door het Waterschap en Provincie gezamenlijk om doelen te halen

Doelstelling

Deltawateren

De ambitie van de Zuidwestelijke Delta is om in 2050 de eerste klimaatrobuuste delta ter wereld te zijn. Dit betekent dat in 2050 voor de hele delta is uitgedacht, uitgewerkt en in gang gezet wat nodig is om voorbereid te zijn op de gevolgen van klimaatverandering.

Concreet gaat het daarbij om:

- Het realiseren van een gezond ecologisch systeem.
- Het verder versterken van de (water)veiligheid.
- De zorg voor voldoende zoet water.
- Het stimuleren van de economische vitaliteit.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Om concreet invulling te geven aan deze doelstelling wordt gewerkt aan een uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta. De herijking van de Voorkeursstrategie Zuidwestelijke Delta in 2026 is hier onderdeel van.

Daarmee leveren we als regio onze input voor de herijking van het Nationaal Deltaprogramma

Acties

Bijdrage leveren aan uitvoeren voorkeursstrategie Zuidwestelijke Delta

Actie wordt gecontinueerd in 2024.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Naast het leveren van een bijdrage aan de uitvoering van de bestaande voorkeursstrategie is in 2024 gestart met het proces naar de opmaat van de herijking van de voorkeursstrategie in 2026.

Vervolg Lange Termijn Perspectief Natuur Westerschelde (LTP-N)

Het opstellen van het Lange Termijn Perspectief op Natuur in de Westerschelde gebeurt in opdracht van de Vlaams Nederlandse Schelde Commissie (VNSC). De rol van de Provincie is tweeledig. Enerzijds is de Provincie verantwoordelijk dat het proces open en transparant verloopt, zodanig dat alle belangen goed vertegenwoordigd zijn. Anderzijds participeert de Provincie inhoudelijk in het LTP-N. Planning is om in de zomer van 2024 de bevindingen op te leveren aan de VNSC.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is het proces Lange Termijn Visie Natuur voor de Westerschelde afgerond. Het LTP-N is feitelijk een verslag van bevindingen van een participatieproces. In dit proces heeft een groot aantal organisaties (waaronder de leden van de Schelderaad) in gezamenlijkheid geformuleerd wat nodig is om de natuur in het Schelde estuarium robuust en veerkrachtig te maken, en hoe partijen over mogelijke maatregelen denken. De VNSC gaat als opdrachtgever van het LTP-N de uitkomsten gebruiken als input voor het actualiseren van de Lange Termijn Visie 2030 (werktitel: herijking LTV2030). Dit proces is na de zomer 2024 opgestart. Ook in dit proces heeft de Provincie zowel procesmatige als inhoudelijke betrokkenheid als deelnemer van de Schelderaad en de VNSC. Daarnaast wordt het LTP-N ook gebruikt als input voor de herijking van de Voorkeursstrategie van de Zuidwestelijke Delta (2026).

Uitvoeren uitvoeringsprogramma Oosterscheldevisie

In 2024 is het uitvoeringsprogramma 2018-2024 afgerond. De komende 2 jaar wordt in het kader van de herijking van het voorkeursalternatief voor de Zuidwestelijke Delta en het uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke delta gekeken naar de nodige maatregelen/beleid voor de Oosterschelde.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Op basis van de stand van zaken van het uitvoeringsprogramma Oosterscheldevisie 2018-2024 beschouwt het bestuurlijk Overleg Oosterschelde Toekomst het programma als afgerond op één concrete actie na. Dit betreft de actie met betrekking tot de onderwaternatuur. De negatieve trend mbt (onderwater)natuur geeft reden tot ingrijpen. Het bestuurlijk overleg heeft ingestemd met een vervolgonderzoek naar en inventarisatie van de mogelijke verbetermaatregelen. Rijkswaterstaat stelt hiervoor een plan van aanpak op.

Herbezinning op inzet gebiedspartijen voor Volkerak-Zoommeer naar aanleiding van gewijzigde rijksinzet

Eind 2023/begin 2024 neemt het gebiedsoverleg Zuidwestelijke delta een besluit over het te volgen (gebieds)proces om te komen tot een kwaliteitsimpuls voor het Volkerak-Zoommeer.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Begin 2024 is ingestemd met voorstel voor gebiedsproces Volkerak-Zoommeer. Met de nadere uitwerking ervan is inmiddels gestart.

Voorbereiden suppletie Galgenplaat door inzet op verwerven van een EU-cofinancieringsbijdrage voor de uitvoering

Actie wordt gecontinueerd in 2024

Kwaliteitsindicator en toelichting

De Provincie heeft in samenwerking met RWS een scan laten uitvoeren naar Europese middelen. Daarbij hebben we ook meegewerkt aan de voorbereiding van een concrete Europese subsidieaanvraag. Deze is niet gehonoreerd. Het verwerven van EU-cofinanciering is niet gelukt. Een verder zoektocht naar subsidiering wordt in dit stadium niet zinvol geacht.

Leveren actieve bijdrage aan de verdere planvorming voor het Grevelingenmeer

Actie wordt in 2024 gecontinueerd

Kwaliteitsindicator en toelichting

De taskforce heeft in haar advies geconcludeerd dat een doorlaat in de Brouwersdam niet mogelijk is binnen het taakstellend budget. Besluitvorming over het vervolg is aan het Rijk. In 2024 is hier voorsnog geen nadere uitwerking aan gegeven.

Afhankelijk van het resultaat hiervan zal de te leveren provinciale bijdrage in de uitvoering eerder gemaakte afspraken in de bestuursovereenkomst Getij Grevelingen worden meegenomen.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: wonen

Ruimtelijke kwaliteit versterken: Het doel is te komen tot een toekomstbestendige en CO2-neutrale woningvoorraad die in kwaliteit en kwantiteit aansluit op de vraag.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De inzet voor wonen is vertaald in een breed scala van acties, die verder benoemd worden. Belangrijke resultaten zijn de voortdurende inzet op de Woondeal die geleid heeft tot het tot stand komen van het afsprakenkader voor ouderenhuisvesting. Daarbij zijn in 2024 opnieuw meer woningen gebouwd dan in de doelstellingen van de woondeal zijn opgenomen. De provinciale subsidieregelingen voor herinvulling van leegstaande panden en de gebiedsgerichte aanpak wonen

zijn opnieuw vrijwel volledig besteed aan goede projecten. De Provincie ondersteunt bij capaciteitsproblemen door middel van de flexpool, maar heeft ook een raamovereenkomst gesloten met 5 adviesbureaus om snel kennis en capaciteit te kunnen leveren aan de gemeenten om woningbouwprojecten in de planfase te kunnen versnellen. Voorts is het Kwalitatief Woononderzoek 2024 gestart, wat begin 2025 wordt afgerond.

Acties

Monitoring van de ontwikkelingen in de woningvoorraad en woningbouwplannen

De provincie monitort de ontwikkelingen in de woningvoorraad en de realisatie van de woningbouwplannen in samenwerking met de Zeeuwse gemeenten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Voor het provinciaal ruimtelijk beleid is inzicht nodig in de ontwikkelingen op de woningmarkt en de bevolkingsontwikkelingen. Daarmee is monitoring hiervan een belangrijke taak van de Provincie. Hiervoor worden de ontwikkelingen en trends op het gebied van woningvoorraad, leegstand, nieuwbouw en sloop, woningbouwplannen, plancapaciteit, demografie, vergunningen en voortgang van de Zeeuwse woondeal verzameld en verspreid onder gemeenten. Dit wordt ook gebruikt bij de regionale versnellingstafels van de woondeal. Alle informatie zal in 2025 zoveel mogelijk worden ontsloten met digitale dashboards.

Zorgdragen voor de actualisatie van de regionale woningmarktafspraken

De doelen en afspraken in de Woonagenda en Woondeal worden vertaald in uitvoeringsafspraken op regionaal en gemeentelijk niveau in de regionale woningmarktafspraken.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In de regionale woningmarktafspraken worden de doelen voor woningbouw en herstructurering vertaald in uitvoeringsafspraken op regionaal en gemeentelijk niveau. In 2024 is voorrang gegeven aan het maken van afspraken met gemeenten over de Woondeal. Verder is de omgevingsverordening op dit punt geactualiseerd, de nieuwe regelgeving is per 1 januari 2025 van kracht. De uitvoering zal in samenhang met de nieuwe vereisten vanuit de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting (het opstellen van Volkshuisvestingsprogramma's) worden opgepakt.

Aanpak van flexwonen en huisvesting buitenlandse werknemers

Ondersteuning van Zeeuwse gemeenten bij kennisontwikkeling, pilots en projecten voor de realisatie van flexwoningen voor spoedzoekers en tijdelijke huisvesting buitenlandse werknemers.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De provincie ondersteunt de gemeenten bij de realisatie van flexwoningen en huisvesting van buitenlandse/tijdelijke werknemers. In de Woondeal is als doelstelling opgenomen om in Zeeland circa 800 flexwoningen te realiseren.

De Provincie organiseert periodiek een Woonagenda Werkgroep rondom huisvesting arbeidsmigranten waarin ook de gemeenten op regioniveau zijn vertegenwoordigd. Hierin wordt kennis en uitdagingen gedeeld. In Schouwen Duiveland heeft in 2024 een gesprekstafel huisvesting internationale werknemers plaatsgevonden. Diverse gemeenten zijn het beleid rondom huisvesting arbeidsmigranten aan het evalueren en laten hiervoor ook onderzoek uitvoeren.

Uitvoering van de subsidieregeling Provinciale Impuls Wonen

De Provinciale Impuls Wonen verstrekt subsidie voor het slopen, herbouwen en samenvoegen van particuliere woningen van lage kwaliteit.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De Provinciale Impuls Wonen (PIW) verstrekt subsidie voor het slopen, herbouwen en samenvoegen van particuliere woningen van lage kwaliteit. In 2024 heeft er geen openstelling plaatsgevonden, onder andere vanwege de beperkte belangstelling in de laatste jaren. De middelen voor de PIW van 2024 worden ingezet in 2026 om te worden benut in een nieuwe regeling, gericht op verduurzaming en kwaliteitsverbetering van de bestaande woningvoorraad.

Uitvoering van de subsidieregeling hergebruik leegstaande panden (HELP)

Kwaliteitsindicator en toelichting

Deze provinciale regeling stimuleert het hergebruik van leegstaande panden zoals kantoren, bankgebouwen, kerken en bedrijfsgebouwen voor wonen. Begin 2024 is het besluit over de toekenning van de subsidies van de openstelling uit 2023 genomen. Hierbij zijn 8 projecten gesubsidieerd met een totaal subsidiebedrag van € 1.213.702. Hiermee worden 120 woningen gerealiseerd.

In het voorjaar van 2024 is de regeling opnieuw geopend met een budget van € 1.300.000. Hiervoor zijn 30 aanvragen ingediend, waarvan er 7 toegekend konden worden voor een totaal bedrag van € 1.232.776. Met deze 7 projecten worden 83 woningen gerealiseerd.

Samen met gemeenten uitvoeren actielijnen van de Zeeuwse woonagenda

De woonagenda bevat zes actielijnen, die zijn opgesteld met de Zeeuwse gemeenten. De Provincie coördineert de uitvoering hiervan en ondersteunt de gemeenten bij de uitvoering met onderzoek, kennisontwikkeling en hulp bij het aanvragen van rijkssubsidies.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De actielijnen van de Woonagenda zijn in lijn met de doelen van de Woondeal. In 2024 is voor de actielijn toekomstbestendige woningvoorraad een verkenning opgestart voor het opstellen van een Stimuleringsregeling langer en duurzaam thuis. Ook zijn de subsidieregelingen Hergebruik Leegstaande Panden (HELP) en Gebiedsgerichte aanpak Wonen (GAW) uitgevoerd. De provincie ondersteunt de gemeenten met kennisontwikkeling, onderzoek en hulp bij aanvragen rijkssubsidies.

Actualisatie van de kwalitatieve woningvraag op basis van de demografische prognose 2022

Na het opstellen van de demografische prognose in 2022 wordt de kwalitatieve vraag voor woningen in 2024 opnieuw bepaald.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2022 is de demografische prognose geactualiseerd. Hierbij is uitgegaan van een ambitieus scenario, waarin de groeitrend van de jaren 2020 en 2021 is voortgezet. Deze prognose vormt het uitgangspunt voor de ambitie in de Woondeal om tot 2030 in Zeeland 16.500 extra woningen te realiseren, waarvan tweederde betaalbaar. Om de behoefte in kwaliteit van de woningen te bepalen is in 2024 het Kwalitatief Woononderzoek Zeeland (KWOZ) van start gegaan onder begeleiding van een stuurgroep met gemeenten, woningcorporaties en zorgpartijen. In het eerste kwartaal van 2025 zal het worden opgeleverd en namens de stuurgroep KWOZ aangeboden aan PS.

Aanpak verduurzaming woningvoorraad door de inzet van duurzaamheidsleningen

Via het Warmtefonds worden goedkope leningen voor verduurzaming verstrekt aan particuliere woningeneigenaren en verenigingen van eigenaars. Aanvragers vanuit Zeeland krijgen een extra rentekorting van 1 – 1,4 %. Deze regeling loopt door tot in 2024.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De Provincie stimuleert sinds 1 oktober 2020 de verduurzaming van woningen door het verlagen van de rente voor duurzaamheidsleningen voor woningeneigenaren en verenigingen van eigenaars bij het Warmtefonds. Hiervoor is een bedrag van € 700.000 beschikbaar gesteld aan het Warmtefonds,

afkomstig uit de Regiodeal Zeeland in Stroomversnelling. Op 30 april 2024 was met alle lopende aanvragen nagenoeg het totale budget toegekend. In afstemming met het Warmtefonds is besloten om de regeling te sluiten om geen budgetoverschrijding te realiseren.

De regeling is succesvol geweest. In totaal hebben 792 particulieren en 6 Verenigingen van Eigenaren gebruik gemaakt van de beschikbare rentekorting wat neerkomt op 1.036 woningen verdeeld over 13 gemeenten. Er zijn in totaal 1.867 maatregelen gefinancierd met de Energiebespaarleningen met rentekorting.

Uitvoeren van de regeling gebiedsgerichte projecten

Deze provinciale regeling verstrekt subsidie aan projecten in de bebouwde omgeving waarin gebouwen en openbare ruimte worden getransformeerd naar nieuwe woningbouwprojecten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De provinciale regeling gebiedsgerichte aanpak wonen verstrekt subsidie aan projecten in de bebouwde omgeving voor de realisatie van woningbouwprojecten en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. In 2024 was hiervoor € 2.025.000 beschikbaar. Er is aan drie projecten subsidie toegekend, waarvan één in de gemeente Vlissingen en twee in de gemeente Goes. Alle drie de projecten zijn herstructureringsprojecten van de woningbouwcorporaties. In totaal worden Met de drie toegekende projecten 357 (sterk) verouderde woningen gesloopt en worden 367 duurzame en betaalbare huurwoningen gerealiseerd, waarvan 191 nultreden woningen. Tegelijk wordt ook de openbare ruimte verbeterd door maatregelen voor klimaatbestendigheid en vergroening van de woonomgeving.

Samen met Rijk en gemeenten uitvoering geven aan de Zeeuwse Woondeal

In de Woondeal zijn afspraken gemaakt over de versnelling van de nieuwbouw. De provincie ondersteunt dit met kennis, onderzoek, de inzet van flexibele capaciteit voor planvorming en hulp bij het aanvragen van rijkssubsidies.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In de Woondeal zijn afspraken gemaakt over de versnelling van de nieuwbouw en het realiseren van meer betaalbare woningen. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt over wonen voor ouderen en aandachtsgroepen. In 2024 heeft de provincie, samen met de Zeeuwse gemeenten, het afsprakenkader Ouderenhuisvesting ondertekend als verdieping van de woondeal. In oktober 2024 heeft een netwerkbijeenkomst Wonen en Zorg plaatsgevonden waarbij overheden en partijen uit de zorg en de bouwwereld kennis en ervaringen hebben gedeeld.

Er zijn in elke woonregio versnellingstafels georganiseerd om de voortgang van de uitvoering en de knelpunten te bespreken. De provincie ondersteunt de gemeenten met kennis en onderzoek. We helpen de gemeenten met de inzet van kennis en capaciteit door middel van de flexpoolregeling en hebben in 2024 aanvullend hierop een raamovereenkomst gesloten met 5 adviesbureaus om kennis

en capaciteit te kunnen leveren aan de gemeenten om te kunnen versnellen. We zijn intensief in gesprek met de Rijk over de Zeeuwse ambities en de uitdagingen die daar bij horen, waarbij we inzetten op maatwerkafspraken die passen bij de regio Zeeland.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit versterken: impuls bedrijventerreinen

Regionale bedrijventerreinen zijn beter benut en beschikken over meer kwaliteit en duurzaamheid. We werken aan het beschikbaar hebben van voldoende planologische ruimte voor havenontwikkeling en bedrijven en zetten in op een kwaliteitsimpuls en de verduurzaming van terreinen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is de prognose bedrijventerreinen vastgesteld door GS. De vraag naar bedrijventerreinen in provincie Zeeland bedraagt naar verwachting 100 tot 200 hectare netto in de periode t/m 2032. Gemeenten zijn gestart met het actualiseren van de regionale bedrijventerreinenprogramma's op basis van deze prognose. De inzet op verduurzaming van bedrijventerreinen is voortgezet, waarbij subsidie is verleend aan drie bedrijventerreinen voor de planvorming voor verduurzaming.

Acties

Zorgen voor voldoende planologische ruimte voor bedrijven door met de gemeenten de regionale bedrijventerreinenprogramma's te actualiseren op basis van de prognose uit 2019

In de regionale bedrijventerreinenprogramma's worden op regionaal en gemeentelijk niveau afspraken vastgelegd over de te ontwikkelen bedrijventerreinen, verduurzaming en herstructurering.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is de prognose bedrijventerreinen vastgesteld door GS. De gemeenten zijn gevraagd om de regionale bedrijventerreinprogramma's te actualiseren op basis van deze prognose. Daarin worden op regionaal niveau afspraken vastgelegd over de te (her)ontwikkelen bedrijventerreinen en kwaliteit.

Bieden van advies en analyse van de economische behoefteprognoses

In de behoefteprognoses wordt tenminste één keer per drie jaar de verwachte behoefte aan bedrijventerreinen bepaald op basis van de economisch ontwikkeling, werkgelegenheid en bestaande voorraad bedrijventerrein.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is de prognose bedrijventerreinen vastgesteld door GS. De vraag naar bedrijventerreinen in provincie Zeeland bedraagt naar verwachting 100 tot 200 hectare netto in de periode t/m 2032; ofwel zo'n 10 tot 20 hectare gemiddeld per jaar. Aan gemeenten is gevraagd om hun regionale bedrijventerreinprogramma's te actualiseren op basis van de nieuwe prognose.

Uitvoering van de subsidieregeling Planvorming en Procesondersteuning

Deze provinciale regeling verstrekt subsidie voor de voorbereiding van projecten voor verduurzaming en herstructurering van bedrijventerreinen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In het kader van de subsidieregeling Toekomstbestendige Bedrijventerreinen – Planvorming is in 2024 aan drie projecten subsidie verleend. Het doel is het opstellen van een plan om bedrijventerreinen te verduurzamen.

Uitvoering van de subsidieregeling Fysieke maatregelen

Deze provinciale regeling verstrekt subsidie aan uitvoeringsprojecten voor verduurzaming en herstructurering van bedrijventerreinen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is geen openstelling geweest van deze regeling. Bij een eerdere begrotingswijziging zijn de financiële middelen doorgeschoven naar 2025 en 2026, omdat de Zeeuwse gemeenten nog niet klaar waren voor de uitvoering hiervan. Er zijn in 2024 gesprekken met gemeenten geweest voor de voorbereiding van projecten gericht op herontwikkeling en verduurzaming van bedrijventerreinen.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024
Aantal overnachtingen toeristische gasten	12,9 miljoen	13,9 miljoen	13,2 miljoen
Aantal overnachtingen vaste gasten	8,4 miljoen	7,8 miljoen	8,0 miljoen
Draagvlak voor toerisme onder de Zeeuwse inwoners (Gemeten steun voor toerisme onder de Zeeuwse inwoners)	**	**	**
Tevredenheid over beleving van Zeeland	8,4*	8,1*	7,9*
Aantal banen	17.360	17.895	nog niet bekend

Met de komst van een nieuw milieuprogramma (2023-2027) is team milieu de wijze van monitoren, evalueren en rapporteren aan het veranderen en ontwikkelen. De resultaten worden jaarlijks voorgelegd in een apart document.

* (CBS vakantieonderzoek)

** Geen provinciale vergelijking mogelijk. Zowel aan de kust als in het binnenland steunt een meerderheid van de inwoners het toerisme, maar deze steun is niet overweldigend. Aan de kust ervaren inwoners meer negatieve dan positieve effecten van het toerisme

Doelindicatoren

Doelindicator	Indicator	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024	Einddoel
Toeristische bestedingen	De bestedingen gedaan door toeristen of ten behoeve van toeristen voor, tijdens en na de reis en het verblijf op de plaats van bestemming voor Zeeland	niet bekend, alleen toeristische bestedingen: € 918 mln.	3,4 miljard (toeristische en recreatieve bestedingen)	nog niet bekend	Behoud niveau bestedingen 2021 (€ 1,9 miljard)
Waterkwaliteit (oppervlaktewater) (Informatiehuis Water)	% van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit	0%	0%	nog niet bekend	100% (2027)
Waterkwaliteit (oppervlaktewater)	% van de waterlichamen met een goede toestand voor vissen	44%	56%	nog niet bekend	100% (2027)

Milieubelasting door uitstoot bedrijven waarvoor de Provincie de milieuvergunning verleent, is verminderd ten opzichte van 2006	Gemeten en berekende emissiegegevens	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006 met uitzondering van de component methaan, deze is vrijwel gelijk gebleven	Stand 2024 kan nog niet gegeven worden omdat deze data pas in de loop van 2025 beschikbaar komt	Verminderde uitstoot ten opzichte van 2006. Permanente verbetering van Luchtkwaliteit.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Wijzigingen 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
Lasten					
020101 Voorbereiding omgevingswet	182	219	401	374	27
020102 Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd	931	825	1.755	1.607	148
020103 Milieu: goed woon- en werkklimaat	11.090	2.890	13.980	14.383	-403
020104 Law Delta	8	95	103	84	20
020201 Water, bodem en landelijk gebied met kwaliteit	590	-13	577	559	18
020202 Deltawateren	140	38	178	152	27
020301 Ruimtelijke kwaliteit: wonen	4.031	69	4.100	3.030	1.070
020303 Ruimtelijke kwaliteit versterken: Impuls bedrijventerreinen	1.124	-785	339	204	135
029999 Ambtelijke inzet	2.525	239	2.764	2.723	40
Totaal Lasten	20.621	3.578	24.199	23.117	1.083
Baten					
020101 Voorbereiding omgevingswet	24	0	24	2	22
020102 Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd	0	238	238	216	22
020103 Milieu: goed woon- en werkklimaat	902	2.209	3.111	3.958	-847
020104 Law Delta	0	15	15	15	0
020201 Water, bodem en landelijk gebied met kwaliteit	238	0	238	228	10
020202 Deltawateren	0	90	90	81	9
020301 Ruimtelijke kwaliteit: wonen	0	327	327	340	-14
020303 Ruimtelijke kwaliteit versterken: Impuls bedrijventerreinen	0	150	150	47	103
Totaal Baten	1.163	3.028	4.192	4.886	-694
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-19.458	-550	-20.008	-18.231	-1.777
Onttrekkingen					
020103 Milieu: goed woon- en werkklimaat	0	0	0	0	0
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	-3.929	-4.966	-8.895	-8.895	0
Totaal Onttrekkingen	-3.929	-4.966	-8.895	-8.895	0
Toevoegingen					
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	2.500	6.757	9.257	9.257	0
Mutaties reserves	1.429	-1.791	-362	-362	0
Resultaat na bestemming	-18.029	-2.340	-20.370	-18.593	-1.777

3 Programma Balans in landelijk gebied

Inleiding en ontwikkelingen

Wij zijn dit begrotingsjaar in het landelijk gebied verder gegaan met een integrale, brede aanpak van het landelijk gebied. We werken daar samen met landbouwers, natuurbeheerders en alle andere partners in Zeeland.

Waarbij in het begin van het jaar de volledige inzet was gericht op het NPLG, is die met het afschaffen van het transitiefonds en het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) in de tweede helft van het jaar afgenomen. De geringe middelen á € 7 miljoen voor de koplopersmaatregelen bij de eerste ronde toetsing waren teleurstellend. Er is ingezet op extra middelen ook na de toekenning van de € 7 miljoen, wat uiteindelijk heeft geleid tot nog eens € 21 miljoen voor het uitvoeren van koplopersmaatregelen in 2024-2028.

Voor de toekomst van het landelijk gebied is het noodzakelijk dat herstel van de natuur en onze voedselvoorziening, en daarmee de landbouw hand in hand gaan. Een helder perspectief richting een volhoudbare landbouw is dan ook cruciaal. Herstel van de biodiversiteit en het terugdringen van de drukfactoren op onze natuur, zoals stikstof, recreatie en hydrologie hebben steeds onze aandacht.

Ondanks dat het NPLG is afgeschaft, staan wij nog steeds achter ons gebiedsprogramma, waarin maatregelen zijn, en nog steeds worden geformuleerd voor behoud en verbetering van onze natuur, zoet waterbeschikbaarheid en perspectief biedt voor de landbouw. Met het uitgangspunt van de volhoudbare landbouw en de daaraan gekoppelde thema's hebben we als provincie een heldere visie op het toekomstperspectief voor de landbouw. Belangrijke Zeeuwse aandachtspunten zijn:

- Het verbeteren van de beschikbaarheid van zoet water.
- Het verbeteren van de bodemkwaliteit in relatie tot gerichtere bemesting.
- Het verder ontwikkelen van de gewasbescherming in relatie met de functionele agrobiodiversiteit.

Als wij dit perspectief samen met de sector kunnen invullen en verzilveren zal dat tegelijkertijd leiden tot het terugdringen van verliezen van veldemissies en uitspoeling (waterkwaliteit). Daarnaast zullen wij ons inspannen de keten intensiever te betrekken bij het verder ontwikkelen van dit perspectief. De middelen die verkregen zijn voor de koplopersmaatregelen, kun hier dan ook goed voor worden gebruikt.

De samenwerking met partners, ondernemers en inwoners wordt in vijf gebieden (Grenspark Groot Saefthinge, het Veerse Meer, North Sea Port District, Noordwest Walcheren en Schouwen West verder vorm gegeven door de Zeeuwse integrale gebieden aanpak. Deze aanpak is erop gericht om in de gebieden waar meerdere grote opgaven samenkomen, ook integraal aan te kunnen pakken samen met het gebied, en de mensen die er wonen en werken, waarbij gebruik wordt gemaakt van de kenmerken van een gebied. De gebiedenaanpak Noordwest Walcheren en Schouwen West zijn het laatste gestart, maar inmiddels wordt ook voor deze gebieden gewerkt aan een gebiedsvisie met bijbehorend uitvoeringsprogramma, waar projecten uit het gebied, maar ook maatregelen die door de provincie worden uitgevoerd samenkomen en elkaar zoveel mogelijk proberen te versterken.

De natuur is in Zeeland verweven in de verschillende Zeeuwse waardevolle landschappen. De natuur binnen deze verschillende landschappen is in kwaliteit en omvang nog niet op orde. Met name de staat van instandhouding van soorten en habitats van buitendijkse gebieden (kust- en deltawateren), delen van de duinen en het agrarisch gebied zijn matig tot zeer ongunstig. Dit heeft een aantal oorzaken die om een brede aanpak van versterken en herstel vragen.

De rechtelijke uitspraak Rendac/Amercentrale van eind december (en die van Greenpeace begin januari 2025) zorgen voor een nog grotere urgentie, voor de uitvoering van genoemde maatregelen en

het gebiedsprogramma. De Zeeuwse natuurmonitor laat zien dat de huidige beleidsinspanningen effect hebben, maar een extra inspanning is noodzakelijk. We blijven daarom inzetten op:

- Het op orde houden van de basis: bescherming van de natuur en inzet op een actief natuurbeheer, faunabeheer en soortenbeleid.
- Het nakomen van de gemaakte afspraken voor natuurherstel en –ontwikkeling.
- Kansen benutten voor biodiversiteitsherstel (Vogel- en Habitatrichtlijn).
- Het reduceren van stikstof (emissie en depositie).

Om tot echt herstel van de biodiversiteit te komen is meer nodig dan alleen bescherming van de bestaande natuur. Alle sectoren hebben belang bij herstel en kunnen daar een bijdrage aan leveren. Het landelijke traject van de natuurinclusieve samenleving laat zien dat hier volop kansen en win-situaties liggen.

Met betrekking tot de bestaande afspraken om het natuurnetwerk af te maken zijn in 2024 de eigenaren van percelen die voor het Natuur Netwerk Zeeland (NNZ) zijn benoemd benaderd en geïnformeerd over de mogelijkheden. Hiermee wordt geprobeerd een versnelling te realiseren in deze opgave. Dat heeft de eerste uitgewerkte resultaten al opgeleverd en daar gaan we in 2025 mee verder. Ook is inzet op de inrichting van onze verworven percelen voor het NNZ vergroot, waarmee we de inrichting van percelen willen versnellen. Rondom Agrarisch Natuurbeheer is het helaas niet gelukt om het geplande areaal te beschikken. Dit komt door het late openstellen van de water-pakketten. Verwacht wordt, ook door de verwachte impuls vanuit het Rijk voor agrarisch natuurbeheer, dat dit in 2025 goed komt. In 2024 is de 2^e fase van het programma natuur ingediend, en hiervoor zijn middelen, 37 miljoen euro, beschikbaar gekomen. De eerste fase van het programma natuur is inmiddels volledig financieel uitgegeven, en de laatste projecten uit die fase worden in 2025 afgerond.

Met betrekking tot het faunabeheer is sterk ingezet op het, samen met andere ganzenprovincies, opstellen van een interprovinciaal ganzenbeheerplan. Hiermee worden de uitgangspunten voor het ganzenbeheer zoveel mogelijk gelijk getrokken. Ook is in 2024 aandacht uitgegaan naar het interprovinciaal wolvenplan. Hoewel in Zeeland geen gevestigde wolven zijn, is het van groot belang daar wel op voorbereid te zijn.

Juist in een voor het landelijk gebied uitdagende tijd is het belangrijk om bewoners en toeristen te betrekken bij het landelijk gebied, bij de natuur, bij de landbouw. We moeten blijven investeren in de aantrekkelijkheid en de beleefbaarheid van het landelijk gebied. Participatie in gebiedsaanpakken en de uitvoering van projecten wordt daarom steeds belangrijker. Nu de plannen concreter zijn, zullen we in 2025 steeds meer aandacht besteden aan participatie, om zo ook invulling te geven aan het “met” zeeland.

Omdat in 2024 natuurbeleving in formatie is geschapt, is het afgelopen jaar gewerkt aan het onderbrengen van de belevingskant via projecten bij bestaande organisaties. Dit is gelukt, waardoor de verbinding tussen mens en natuur doorgang heeft. Een belangrijke manier om de Zeeuwse historie en natuur te kunnen bekeken is het Geopark. In 2024 is het gelukt om de Unesco status voor het Geopark voor de Schelde Delta te verkrijgen.

Speerpunten

Alle aandacht was in 2024 er op gericht om de financiering te regelen voor de maatregelen uit het programma natuur en de (koplopers)maatregelen uit het Zeeuws gebiedsprogramma, zodat deze uitgevoerd kunnen worden. Daarop is ook ingezet op het vergroten en het professionaliseren van onze uitvoeringskracht. Verder zijn we doorgegaan met het uitvoeren van herstel maatregelen voor natuurbehoud, de inrichting van het natuurnetwerk, het fauna- en soortenbeheer, natuurinclusief en de uitvoeren van integrale gebiedsaanpakken.

Beleidskader

- *Uitvoeringsprogramma Landelijk gebied 2021 - 2030*
- *Omgevingsvisie 2021*
- *Natuurbeheerplan Zeeland*
- *Beheerplannen Natura2000*
- *Nota Natuurbeleving en -branding*
- *Natuurlijk genieten in Zeeland ! Nota Toegankelijkheid Zeeuwse Natuurgebieden*
- *Beleidsnota Natuurwetgeving*
- *Economische Agenda*
- *Nota Grondbeleid*
- *Natuurrapportage Zeeland*
- *Actieplan behoud Zeeuwse soorten*
- *Plan van aanpak Exotenbestrijding*

Reguliere taken

- Verstrekken subsidies voor natuurbeheer.
- Subsidieverlening agrarisch natuurbeheer aan Collectief Poldernatuur, die vergoedingen aan agrariërs uitkeert.
- Subsidieverlening aan de Faunabeheer Eenheid, die faunabeheerplannen opstelt en uitvoert.
- Het opstellen van Natura 2000-beheerplannen.
- Zorgen voor de verdere totstandkoming Natuurwerk Zeeland.
- Uitvoering van de wettelijke taken en vergunningverlening in het kader van de Omgevingswet voor gebiedsbescherming (Natura 2000-activiteit) en soortenbescherming (flora- en fauna-activiteit), waaronder ook het fauna- en exotenbeleid en houtopstanden. Deze taak is belegd bij de afdeling Personeel, Omgeving en Juridische Zaken (POJZ).
- Evaluatie van beleidsregels en het opstellen daarvan uit oogpunt van gebiedsbescherming en soortenbescherming.
- Integrale Kosten Subsidie verstrekken aan IVN/De Zeeuwse Natuur, Nationaal Park Oosterschelde, Stichting Het Zeeuwse Landschap, Stichting Landschapsbeheer Zeeland en Terra Maris.
- Uitvoeren taak zelfrealisatie, verwerving en vervreemding van gronden en tijdelijk beheer van gronden in combinatie met landbouwkundige structuurverbetering.
- Monitoring en beoordeling van natuurkwaliteit.
- Rapportage aan de Minister, de Tweede Kamer en Provinciale Staten via de jaarlijkse Voortgangsrapportage Natuur.

Maatschappelijk effect

Versterken van de biodiversiteit, het realiseren van een volhoudbare landbouw en een kwalitatief hoogwaardige voedselvoorziening, samen met andere partijen.

Doelstelling

Realisatie Natuurnetwerk

Het Natuurnetwerk Zeeland is in 2027 grotendeels gerealiseerd. Per 1 september 2023 was de nog te realiseren restantopgave qua verwerving nog 550 ha en inrichting 657 hectare. Dat vraagt gemiddeld per jaar richting 2027 een verwerving van ruim 100 hectare per jaar. Daarbij blijven we inzetten op vrijwilligheid en kwaliteit.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Stand van zaken restopgave per 1 januari 2025:

- Verwerving gronden Natuur Netwerk Zeeland (NNZ); 427 hectare, verwachting restopgave eind 2025 350 hectare.
- Inrichting gronden NNZ; 530 hectare, verwachting restopgave eind 2025.

Acties

Versnelling van realisatie van de resterende natuurontwikkelingsopgave door middel van aanbod en kansen die zich voordoen

De inzet is de komende jaren om met de resterende opgave zo goed mogelijk de ecologische doelen te behalen. En tegelijk willen we ook in hectares goede voortgang boeken. Niet alle gronden die als kans worden aangeboden kunnen worden ingericht als natuur. Dit hangt onder meer af van de ligging en aanwezige milieucondities in relatie tot natuurontwikkelingsmogelijkheden. Overeenkomstig het Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied 2021-2030 en het Programma Natuur, 2021-2030 zetten we de komende jaren in op versneld verwerven en inrichten van onder andere de sleutelhectares. Deze sleutelhectares maken onderdeel uit van de restopgave Natuurnetwerk Zeeland waarbij verwerving, inrichting of functieverandering leidt tot grotere en robuustere natuurlijke eenheden. Ingezet wordt op het uiterlijk in 2027 verwerven van alle afgesproken hectares.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Ook afgelopen jaar hebben we ingezet op verwerving van de sleutelhectares, we hebben in totaal 82 hectare natuurnetwerk zeeland verworven. We verwachten in 2027 op 150 hectare na alles verworven te hebben. Deze laatste hectares zijn niet vrijwillig verwerfbaar en zullen na 2027 resteren.

Continuering inzet Kavelruilbureau in combinatie met de Grondbank Zeeland

Met onze instrumenten 'grondbank en Kavelruilbureau' blijven we het natuurnetwerk uitbreiden op vrijwillige basis. Waar mogelijk versnellen we de uitbreiding door ruilgronden in te kopen op strategische locaties.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Ook afgelopen jaar is hierop ingezet en zijn verschillende succesvolle aankopen gedaan.

Blijven toepassen algemene uitgangspunten onder andere verwerving op basis van vrijwilligheid, geen planologische schaduwwerking en afstemming tussen natuur en landbouw.

Vanuit het programma natuur zijn extra middelen beschikbaar gesteld om de verwerving op basis van deze uitgangspunten in te vullen. Daarnaast is in 2022 de versnellingstrategie vastgesteld op basis waarvan we de komende jaren verder gaan met de verwerving van de laatste hectares.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De uitgangspunten zijn in 2024 onverkort toegepast. Om de restantopgave in 2027 voor het natuurnetwerk te behalen wordt in 2025 bekeken hoe hieraan verder invulling kan worden gegeven.

Doelstelling

Natuurbeheer en natuurbescherming

Zorgdragen voor het beheer en de bescherming van natuur en landschap in Zeeland. Voor de uitvoering van het provinciale natuurbeleid heeft de Provincie de beschikking over een eigen Subsidiestelstel Natuur en Landschapsbeheer (SNL). In het Natuurbeheerplan Zeeland is vastgelegd waar de natuurgebieden en de leefgebieden van het Natuurnetwerk Zeeland (NNZ) gelegen zijn en welk soort natuur waar aanwezig is.

Het gaat hierbij om natuurbeheer, agrarisch natuurbeheer, soortenbescherming en monitoring. De subsidie is een tegemoetkoming in de kosten die eigenaren en beheerders van natuur en beheergebieden moeten maken om hun gebieden te ontwikkelen en/of in stand te kunnen houden. Bij agrarisch natuurbeheer worden ook gedeelde inkomsten vergoed.

Bij natuurbeheer hoort ook het fauna- en exotenbeheer. De coördinatie van het faunabeheer is bij de Faunabeheereenheid Zeeland belegd. Deze organisatie is onlangs versterkt. Bij het optreden van faunaschade kan in bepaalde gevallen een beroep worden gedaan op een tegemoetkoming. Voor exotenbestrijding en -beheer is een actieplan opgesteld. Dit wordt tot uitvoering gebracht.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Bij het optreden van faunaschade kan een omgevingsvergunning worden aangevraagd voor het uitvoeren van schadebestrijding. Ook in 2024 zijn hier omgevingsvergunningen voor verleend.

Acties

Vergoeden en aansturen van natuurbeheer op grond van het subsidiestelsel Natuur en Landschap middels de kaders uit het Natuurbeheerplan

Het vergoeden van het natuurbeheer is gebaseerd op de Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer (SVNL). Per 1 januari 2024 krijgen, omdat de huidige subsidie na 6 jaar is verlopen, de volgende partijen een nieuwe subsidiebeschikking voor hun huidige terreinen en uitbreiding:

- Staatbosbeheer
- Stichting Heerlijkheden Oosterland

Het gaat om een subsidieperiode van 6 jaar.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Om de Zeeuwse natuur in stand te houden, is naast wettelijke bescherming ook actief beheer noodzakelijk. Binnen het Natuurnetwerk Zeeland kunnen natuurbeheerders subsidie aanvragen om de kosten voor natuur- en landschapsbeheer te ondersteunen.

In oktober 2024 hebben we de jaarlijkse gesprekken met alle beheerders gevoerd. Hieruit bleek dat de beheerverplichtingen volgens de SVNL (Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer) zijn nagekomen. Beheerders worden hierover geïnformeerd en ontvangen bericht over de uitbetaling van het voorschot van de subsidie.

Vergoeden en aansturen van agrarisch natuurbeheer via het Collectief Poldernatuur en daardoor een belangrijke bijdrage leveren aan de biodiversiteit en het landschap buiten de natuurgebieden

In 2023 lag de nadruk op uitbreiding van de maatregelen voor agrarisch natuurbeheer op akker- en grasland en dooradering van het landschap. In 2024 zal het accent liggen bij het uitrollen van het agrarisch waterbeheer door heel Zeeland in samenwerking met Waterschap Scheldestromen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Er is voor €4,5 ton opengesteld voor de categorie water van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb), maar het lukte niet tijdig om voldoende deelnemers te vinden om een akkerrand naast een bufferstrook aan te leggen, waardoor er voor minder dan €1 ton wordt gerealiseerd. In 2025 wordt er daarom opnieuw opengesteld voor de categorie water in het ANLb.

Daarnaast wordt de komende 6 jaar 56 ha extra agrarisch natuurbeheer gerealiseerd met budget uit Programma Natuur via een provinciale regeling voor de zones bij N2000-gebieden De Manteling en de Kop van Schouwen.

Het verlenen van subsidie voor functieverandering en inrichting van nieuwe natuur en herstel van bestaande natuur op grond van het subsidiestelsel Natuur en Landschap met SKNL of nog nieuw te ontwikkelen instrumentarium.

Het verlenen van subsidie voor aankoop en inrichting van percelen die in het Natuurbeheerplan zijn begrensd als nieuwe natuur. Het gaat hier om een mogelijke realisatie van 42 hectare nieuwe natuur op Walcheren, de Poel en de Yerseke Moer. Dit is onderdeel van de nog te realiseren hectares natuurontwikkeling.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Er is 29 ha nieuwe natuur afgewaardeerd via SKNL en voor een deel hiervan is ook inrichtingssubsidie aangevraagd.

Daarnaast is er voor ruim 12 ha een kwaliteitsimpuls uitgevoerd in bestaande natuur. In totaal is er voor ruim 41 ha functieverandering, inrichting en/of kwaliteitsimpuls subsidie verleend.

Bestrijding van schade veroorzaakt door beschermde soorten en zorgdragen voor de uitkering van schadevergoedingen voor fauna

De Provincie verleent omgevingsvergunningen om beschermde diersoorten in geval van belangrijke schade te kunnen bestrijden. Deze vergunningen geven wij voor een groot deel uit via de Faunabeheereenheid Zeeland. Voor landbouwers die schade ondervinden bestaat een schadetegemoetkomingsregeling. Wij zullen inzetten op een nog verdere vereenvoudiging van de tegemoetkomingsregeling en het melden van afschot.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Er zijn dit jaar vergunningen verleend met minder beperkingen (ruimere mogelijkheden). Dit is o.a. gedaan voor de ganzen en voor de damherten. Voor landbouwers zijn drempels weggehaald bij het aanvragen van tegemoetkomingen in schade.

Monitoring van natuurgebieden volgens landelijke afspraken en het provinciaal monitoringsplan

In 2023 is het monitoringsprogramma voor 1,5 jaar verlengt. In 2024 wordt gestart met een monitoringsprogramma nieuwe stijl. In dit monitoringsprogramma wordt gekeken naar de monitoring zoals deze op langere termijn gewenst is. We zetten in op het verder versterken en verbeteren van de monitoring. Hiermee willen we de gevolgen van onder andere de stikstofdepositie en de verdroging beter in beeld krijgen. Meer monitoringsinzet is daarnaast gewenst op maatregelen die getroffen worden in het kader van natuurherstel en het programma natuur.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De uitvoering van de monitoring in 2024 heeft plaats gevonden. Het monitoringsplan is nog niet afgerond en wordt in 2025 verder aan gewerkt.

Provinciale aanpak invasieve exoten door middel van preventie, eliminatie en beheer, uitvoeren door middel van tenminste twee bestrijdingsacties

Exotische soorten die aangepakt gaan worden zijn onder andere de Rosse stekelstaart, Reuzenberenklauw, Reuzenbalsemien, Aziatische hoornaar en Watercrassula.

Kwaliteitsindicator en toelichting

- Rosse stekelstaart: Dit jaar waren weinig meldingen. In 2024, 5 meldingen ten opzichte van 2023, 62 meldingen. Na iedere melding is er indien mogelijk een jager gaan kijken. Er heeft dit jaar geen afschot plaats gevonden.
- Reuzenberenklauw en Reuzenbalsemien: Beide planten worden meegenomen in het vrijwilligersproject van Stichting Landschapsbeheer. Een groep vrijwilligers gaat onder leiding van een expert verschillende gebieden langs om deze en andere exoten te verwijderen.
- Aziatische hoornaar: Afgelopen jaar is er op iedere nest melding gereageerd en zijn de nesten indien mogelijk verwijderd.
- Watercrassula: Er worden 2 meerjarige onderzoeken uitgevoerd naar verschillende bestrijdingsmethoden in Zeeuws-Vlaanderen en Schouwen-Duiveland. Verder wordt verspreiding voorkomen en watercrassula bestreden met behulp van verschillende natuurherstelmaatregelen.

Bescherming van natuurgebieden en soorten via de bestaande wetgeving, zoals vastgelegd in de Omgevingswet en de Aanvullingswet natuur(Natuurnetwerk Zeeland) en de keuzes in de beleidsnota Natuurwetgeving

Dit is een bestaande wettelijke taak. Bijzondere aandacht heeft het ontwikkelen van beleid voor verschillende activiteiten in de Oosterschelde zoals het commercieel rapen van schelpdieren en het snijden van zeegroenten. Hierbij houden we rekening met zowel de traditie als bescherming van de natuurwaarden.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Elk jaar worden vergunningen verleend voor het snijden van zeegroenten. Dat is ook in 2024 gebeurd.

Vaststellen van de laatste beheerplannen Manteling van Walcheren en Kop van Schouwen; starten met het actualiseren van de overige beheerplannen in relatie tot de stikstofproblematiek

In 2022 zijn in voorbereiding op de vaststelling van de beheerplannen voor de Kop van Schouwen en de manteling van Walcheren ecologische evaluaties uitgevoerd. Naar verwachting worden deze beheerplannen in 2024 vastgesteld. In 2024 maken we een start gemaakt met de herziening of verlenging van de andere 5 beheerplannen die in 2024 aflopen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het beheerplan Kop van Schouwen is eind 2023 vastgesteld en in 2024 gepubliceerd en van kracht geworden. Het proces om te komen tot een beheerplan voor de Manteling van Walcheren is in 2024 voortgezet. Afronding hiervan is voorzien in 2025. De beheerplannen van de Yerseke en Kapelse Moer en De Drie kreken zijn eind 2024 verlengt voor een periode van 6 jaar

Uitwerken van de uitkomsten van de Passende Beoordelingen voor het snijden van zeegroenten en rapen en schelpdieren, evenementen en vliegbewegingen. Dit is afgesproken bij de totstandkoming van de beleidsnota Natuurwetgeving.

In 2024 wordt verder gewerkt aan duurzaam en houdbaar beleid voor onder andere het snijden van zeegroenten en het rapen van schelpdieren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Voor Schouwen-Duiveland en Tholen is er privaatrechtelijke toestemming voor het snijden van zeegroenten. Voor de Bevelanden zijn hier diverse gesprekken over geweest. Ook is het traject van natuurtoetsing gestart van deze activiteit. Op basis hiervan kan beleid worden vormgegeven.

Er wordt door HZ University of Applied Science (HZ) op applied sciences gewerkt aan een haalbaarheidsstudie voor twee alternatieve locaties voor zeegroenten snijden. Dit rapport wordt begin 2025 opgeleverd.

Er is een passende beoordeling opgesteld voor beroepsmatig rapen van schelpdieren. Op basis hiervan zijn al vergunningen afgegeven. Voor het opstellen van een beleidsdocument wordt onderzocht of gezamenlijk beleid kan worden opgesteld met recreatief schelpdierrapen

Uitvoeren van minimaal drie projecten op het gebied van actief soortenbeleid.

Uitvoeren van minimaal drie projecten op het gebied van actief soortenbeleid. Daarbij geven we prioriteit aan projecten die betrekking hebben op het bebouwd gebied (muurplanten, vleermuizen) en soorten die aan de kust zijn gebonden (scholekster en plevieren).

Kwaliteitsindicator en toelichting

Er zijn 7 projecten uitgevoerd die variëren van een kleinschalig project om de zomertortel in stand te houden tot grote meerjarige projecten. Te weten het vervolg op dood doet leven, een bloemrijkgraslandproject met gemeenten, uitvoering van fase 2 botanisch erfgoed t.b.v. behoud kwetsbare planten, het herstel van leefgebied van de mopsvleermuis en grijze grootoor inclusief monitoring. Onderzoek naar gedrag strandplevieren (met het oog op beschermingsmaatregelen). Er is een raster aangelegd tegen grondpredatoren van weidevogels en steltlopers (Weel in de herenpolder). Tevens is een pilot gestart naar het behoud en de ontwikkeling van autochtoon plantmateriaal. Tot slot wordt ook de bijdrage aan de Mikke (vogel- en zoogdieropvang) hieruit gefinancierd.

Evalueren onderzoek RUD Zeeland naar een passend uitvoeringsniveau van het natuurtoezicht in Zeeland, na evaluatie vervolgacties bepalen.

De uitvoering van het toezicht en handhaving van de groene wetgeving is gemandateerd aan de Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD). Door toenemende druk op natuur in het buitengebied wordt er steeds meer inzet gevraagd. In 2023 wordt door een extern bureau de benodigde handhavingscapaciteit in beeld gebracht. Dit zal in 2024 tot een nieuwe inzet leiden die zal worden voorgelegd aan de Staten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De rapporten zijn inmiddels afgerond. Er is nu nog geen voorstel opgesteld voor de Staten. Eerst wordt samen met de RUD gekeken naar de taken, de gewenste inzet en de tijdsplanning waarop deze inzet vorm zou kunnen krijgen. Dit staat gepland voor 2025. Een statenvoorstel is gepland voor voorjaar 2026

De mogelijkheid onderzoeken voor het instellen van een subsidieregeling voor wolf-werende maatregelen.

Nu regelmatig zwervende wolven in Zeeland worden gezien onderzoeken wij of wolf-werende maatregelen gesubsidieerd kunnen worden. Dit doen wij samen met de Zuidelijke Land- en

Tuinbouworganisatie (ZLTO), de vereniging van schapenhouders en de Faunabeheereenheid Zeeland.

Ook onderzoeken wij de mogelijkheden voor andere pilots naar innovatieve preventieve maatregelen. Denk bijvoorbeeld aan het beperken van schade door rotganzen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Er is een subsidieregeling voor preventieve maatregelen tegen de wolf geweest van 15 mei tot 31 augustus. Het volledige subsidiebedrag van € 95.000 is gebruikt. Vier veehouders op Walcheren en vier veehouders op Beveland hebben subsidie gekregen.

Verder is richting eind van het jaar gekeken naar de mogelijkheid om tinctuur van grote katten in te zetten om wolven te weren, dit wordt voortgezet in 2025.

Doelstelling

Natuurherstel

Om de instandhoudingsdoelstellingen voor soorten en habitats uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn te behalen, moeten in de Natura 2000-gebieden (en deels ook daarbuiten) herstelmaatregelen worden getroffen. Deze herstelmaatregelen zijn gericht op het herstel van natuurwaarden in de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Het neerdalen van stikstof afkomstig van diverse economische activiteiten (verkeer, industrie, landbouw) heeft in die gebieden een negatief effect op de natuurwaarden. Als Provincie Zeeland streven we naar het kwalitatief herstellen, verbeteren en robuust en veerkrachtig maken van de Zeeuwse natuur. Gezien de uitkomsten van natuurdoelanalyses, de aanhoudende maatschappelijke problematiek rond het stikstofdossier en de afstand tot doelbereik vraagt dit in ieder geval een voortzetting van de focus op natuurherstel. De input hiervoor zijn de maatregelen, zoals deze zijn geformuleerd in de natuurdoelanalyses en andere maatregelen in de beschermde stikstofgevoelige natuurgebieden.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Voor de natuurherstelmaatregelen wordt jaarlijks een planning gemaakt welke wordt vastgesteld in Gedeputeerde Staten (GS). In het najaar is deze op basis van de ontwikkelingen bijgesteld. De geplande maatregelen zijn grotendeels conform planning uitgevoerd.

Naast de herstelmaatregelen is via het starten van de koplopersmaatregelen uit het gebiedsprogramma invulling gegeven aan het nemen van maatregelen buiten N2000 gebieden die wel effect hebben op de Zeeuwse natuur.

Acties

Uitvoeren van tenminste vijf natuurmaatregelen gericht op het herstel van natuurwaarden in de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

De maatregelen zijn erop gericht om stikstof dat zich in de loop der jaren in de bodem heeft opgehoopt, versneld te verwijderen of om de toestand van de stikstofgevoelige habitats te verbeteren.

In 2024 gaat het in ieder geval om de volgende maatregelen:

- Bestrijding exoten op de eilanden en oevers in de Grevelingen.
- Herstel van duinvalleien en systeemherstel door middel van zandverstuiving in de Manteling van Walcheren.
- Kwaliteitsimpuls schor van Ossensisse.
- Broedeilanden Grevelingen.
- Herstel Riemenskreek en Blikken wei.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Een deel van de werkzaamheden in de Grevelingen heeft een jaar vertraging opgelopen. In de Manteling van Walcheren zijn verschillende duinvalleien hersteld door middel van zandverstuiving, en in Zeeuws-Vlaanderen zijn kreken aangepast en hersteld. In 2025 worden broedeilandjes in de Grevelingen aangelegd. Bij veel kreken is natuurherstel uitgevoerd via aanvullend maaierwerk, herstel van kades en stuwen en de aanleg van nieuwe laagtes, waardoor deze gebieden beter geschikt worden voor broed- en weidevogels.

Op de Kop van Schouwen, bij de Kloosterweg, is een ecotunnel aangelegd. Hierdoor kunnen dieren veilig van het ene natuurgebied naar het andere trekken zonder een drukke provinciale weg te hoeven oversteken. Rondom de ingang en uitgang is ruigte verwijderd om de doorgang beter toegankelijk te maken.

Daarnaast voeren we jaarlijks aanvullend beheer uit in meer dan 50 natuurterreinen in Zeeland. Naast het reguliere maaien en begrazen door de terreinbeheerders worden in deze gebieden één of soms twee extra maaierondes uitgevoerd, inclusief het afvoeren van biomassa. Dit helpt bij het verwijderen van vastgelegde stikstof en biedt meer ruimte voor de ontwikkeling van gewenste habitats en doelsoorten.

Uitvoeren van drie of meer nazorgprojecten in of nabij Natura2000-gebieden

In 2024 voeren we in ieder geval de volgende maatregelen uit:

- Het vervolgbeheer van Amerikaanse Vogelkers op de Kop van Schouwen en in de Manteling van Walcheren.
- Het weghalen van struweel en maaien verschillende gebieden Zuidkust van Schouwen.
- Het weghalen van struweel op de Middelplaten.
- Het herstellen van een aantal broedvogeleilandjes.

Kwaliteitsindicator en toelichting

- Veel Amerikaanse vogelkers is verwijderd, vooral op de kop van Schouwen en de manteling van Walcheren.
- Zuidkust is veel extra maaierwerk gebeurd, met herstel kades en aanleg rasters terug loslopende honden. Alles met in het oog houdend de Noordse Woelmuis en zijn leefgebied,
- Op de Middelplaten is gemaaid en struweel verwijderd.
- Twee vaste broedvogeleilandjes zijn hersteld, met nieuwe schelpen en er zijn drie nieuwe drijvende broedeilandjes aangelegd.

Doelstelling

Natuurbeleving, -verbreding en -verbinding

We willen de natuur en het landschap in Zeeland beter bekend en beleefbaar maken. Dit doen we door toe te werken naar een betere spreiding van bezoekers over de natuurgebieden in Zeeland. Daarbij houden we rekening met de kwetsbaarheid van gebieden en natuurwaarden. Ook zoeken we naar verbindingen tussen mens en natuur en werken we toe naar een natuur-inclusieve samenleving.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De spreiding van bezoekers wordt meegenomen in de integrale gebiedenaanpakken. Daar wordt ook onderzoek naar gedaan of men is dat van plan, om vervolgens daar ook acties aan te koppelen.

Acties

Doorgaan met de doelstelling om de 90% van de natuurgebieden toegankelijk en/of beleefbaar te houden.

Bijna alle natuurgebieden in Zeeland zijn toegankelijk en/of beleefbaar voor het publiek. We zetten ons in om dit zo te houden.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Ook in 2024 hebben we hierop ingezet. Op dit moment zijn vrijwel alle gebieden beleefbaar en/of toegankelijk

In de praktijk brengen van de ontwikkelde brandingstrategie, in samenwerking met natuurorganisaties en toeristisch-recreatieve organisaties

Als uitvoering van de nota natuurbeleving zorgen we voor meer waardering voor natuur en landschap onder bezoekers. Dit doen we door samen met de partners te werken aan extra beleefmogelijkheden door heel Zeeland. Zo willen we bezoekers ook beter verspreiden door de provincie. Hierbij hebben we extra aandacht voor het 'achterland'.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is de vernieuwde promotiecampagne gelanceerd. (van Altijd Open naar Alle Kanten). Deze is goed ontvangen bij het publiek. Doelstellingen zijn bewustwording/waardering van Natuur en Landschap in Zeeland en spreiding van bezoekers in tijd en ruimte over Zeeland.

In of bij ten minste twee natuurgebieden extra (recreatieve) voorzieningen aanbrengen om de beleving van de natuur te vergroten

Hierbij gaat het om voorzieningen om de beleving van een gebied te vergroten, bijvoorbeeld het realiseren van, een uitkijkpunt of vogelkijkhut of door met een informatiepunt of informatieborden specifieke informatie over een gebied te geven.

Kwaliteitsindicator en toelichting

- Er is een subsidie verleend voor een getijdeninformatiepunt op Noord Beveland.
- En er is een subsidie verleend voor de toeristisch recreatieve ontsluiting van de Yerseke-Moer.

Inzetten op verkrijging van de UNESCO status voor het Geopark Schelde Delta

In 2024 zal duidelijk worden wanneer de United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) Geopark status wordt toegekend. We gaan met partners aan de slag om uitingen en activiteiten die de UNESCO Geopark status versterken te ondersteunen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het Geopark Schelde Delta heeft in 2024 de UNESCO status verkregen.

Het totaal aan voorzieningen, activiteiten, bezienswaardigheden en programma's op het gebied van natuurbeleving is overzichtelijk op één plaats vindbaar

De informatie op Natuur in Zeeland | Zeeland.com blijft bestaan. De informatie hierop houden we actueel.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Ook in 2024 zijn activiteiten ingevoerd door de Zeeuwse natuurorganisaties op natuurinzeeland.nl en de website wordt periodiek geactualiseerd.

Het stimuleren van maatschappelijke initiatieven op het vlak van natuur en landschap en het betrekken van vrijwilligers bij de natuur

Door het samenwerkingsverband 'De Zeeuwse Natuur' worden nieuwe vrijwilligers geworven voor natuur en landschap. Ook worden gezamenlijk cursussen voor vrijwilligers georganiseerd, onder andere op het vlak van veilig en gezond werken.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is naast de inzet op werving, ondersteuning en scholing van vrijwilligers voor het tweede jaar een cursus Landschap Lezen voor hen georganiseerd. Hiervoor was veel belangstelling. Daarnaast zijn de gidsen/vrijwilligers uitgenodigd voor de première van De bioscoopfilm De Wilde Noordzee (promotie onderwaternatuur).

Ondersteunen van het Nationaal Park Oosterschelde bij de uitvoering van haar taken

De provincie verzorgt onder meer het secretariaat van het Nationaal Park Oosterschelde (NPO).

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 heeft de provincie het secretariaat van het NPO gefaciliteerd. Verder krijgt het NPO jaarlijks een provinciale subsidie voor de uitvoering van haar bestedingen/-activiteitenplan.

Een Zeeuwse uitwerking geven aan de agenda "Natuurinclusief".

In 2023 is een inspiratiedocument opgesteld en zijn gesprekken gevoerd over natuurinclusiviteit binnen de provinciale organisatie en bij externe stakeholders. De resultaten daarvan worden verder

geïmplementeerd in 2024 en de volgende jaren. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij en, waar mogelijk, invulling gegeven aan landelijke initiatieven voortvloeiende uit de agenda natuurinclusief.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Er is gestart met een participatieproces om samen met koplopers, die op eigen initiatief al natuurinclusief werken, en andere enthousiaste partijen uit diverse maatschappelijke velden en sectoren tot een gezamenlijke ambitie te komen. In april van dit jaar zal het resultaat daarvan gereed zijn en aangeboden worden aan Gedeputeerde Staten (GS). Dit is het startpunt voor het gezamenlijk (met externe partners) uitwerken en uitvoeren van concrete acties. Zo wordt stapsgewijs toegewerkt naar de cultuurverandering die de Agenda Natuurinclusief beoogt.

Het integreren en meer natuur-inclusief maken van minimaal 3 bestaande subsidieregelingen die de Provincie Zeeland nu heeft.

We gaan in verschillende subsidieregeling doelen uit het natuurbeleid integreren. Regelingen waar aan gedacht kan worden zijn die voor Groene daken, de Provinciale Impuls Wonen en Toekomstbestendige bedrijfsterreinen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Bij de subsidieregeling Provinciale Impuls Wonen en Toekomstbestendige bedrijfsterreinen is een natuur-inclusieve component toegevoegd. De Subsidieregeling Groene daken is in zijn geheel komen te vervallen.

De bestaande 2700 kilometer wandelnetwerk en boerenlandpaden worden beheerd

Als onderdeel van de jaarlijkse Integrale Kosten Subsidie (IKS) verzorgt Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ) dit beheer.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het beheer en onderhoud van het Wandelnetwerk zijn ook in 2024 uitgevoerd door SLZ.

Doelstelling

Een volhoudbare landbouw

Zeeland kent op de lange termijn een volhoudbare landbouw. Een sector die economisch gezond is en produceert in evenwicht met de natuurlijke omgeving. Hiervoor ondersteunen we ondernemers en organisaties die aan de slag willen met belangrijke thema's als bodem, water, biodiversiteit, innovatie etc. Het POP programma is hiervoor een belangrijke financieringsbron. In 2024 zullen we meer gaan werken met belonen naar prestatie. Dit is in lijn met het landelijke en Europese beleid. Hiervoor worden indicatoren ontwikkeld die de positie van de Zeeuwse landbouwsector in het kader van het NPLG goed kunnen beschrijven. Daarmee bieden we een concreet perspectief aan onze ondernemers.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Een volhoudbare landbouwsector is nooit "af". In 2024 zijn er diverse stappen gezet in het landbouwbeleid die op termijn zullen leiden tot een meer volhoudbaar model.

Het Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied wordt momenteel geactualiseerd en herzien. Het landbouwbeleid wordt geïntensiveerd op onderdelen die voor de toekomst belangrijk zijn zoals doelsturing, innovatie, verbinding met natuur en een stevige inzet op het water- en bodembeleid. In 2024 zijn we hiermee gestart, onder andere door met alle partijen uit landbouw en natuur in gesprek te gaan over de actiepunten voor de toekomst.

Voor het Zeeuws Gebiedsprogramma zijn forse middelen toegekend voor de zogenoemde Koplopersmaatregelen. Deze spelen zich grotendeels af in de landbouwsector en geven hiermee een impuls aan volhoudbaarheid. In 2024 zijn de voorstellen verder afgestemd tot het nivo van uitvoeringsgereed, waar ze nu zijn.

Op het gebied van lobby en beleidsvorming werken we intensief samen met het Rijk en Brussel. Veel landbouwbeleid wordt immers bij deze hogere overheden bepaald en het is daarom belangrijk ook hier ons Zeeuwse verhaal goed te vertellen. We hebben aandacht gevraagd voor specifieke Zeeuwse knelpunten in het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en zijn daarnaast op frequente basis met het Ministerie LNV in gesprek geweest. De samenwerking met Vlaanderen is intensief voortgezet door middel van ambtelijke en bestuurlijke overleggen, wat onder andere geresulteerd heeft in een Themadag Eiwittransitie, in het voorjaar van 2024.

Voor de specifiek inhoudelijke voortgang op de dossiers verwijzen wij naar de acties onderliggend bij dit programma.

Acties

Ondersteunen van tenminste twee initiatieven die bijdragen aan het herstel en beter benutten van functionele agrobiodiversiteit

Functionele agrobiodiversiteit betekent dat de natuurlijke omgeving mede bepalend is voor het producerend vermogen van onze gronden. Het belang wordt steeds groter door ontwikkeling in de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en de klimaatverandering. In 2024 ondersteunen we minimaal twee projecten rondom dit onderwerp. Denk, bijvoorbeeld aan het stimuleren van

soortenrijke groenbemesters met vlinderbloemigen, de uitrol van de groenblauwe dooradering in het landelijk gebied, effecten van kruidenranden op de bestuiving van peulvruchten en functionele heggen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 hebben wij concrete stappen gezet om functionele agrobiodiversiteit te bevorderen, een thema dat steeds belangrijker wordt door de impact van diverse factoren zoals gewasbeschermingsmiddelen en klimaatverandering. Zo zijn er verschillende initiatieven gestart in 2024. Waarbij we gebruik hebben gemaakt van innovatie betreffende de inzet van drones voor het inzaaien van diverse soorten groenbemesters. Dit om kennis te delen en de kansen voor Zeeland verder te verkennen. Ook hebben we dit jaar meegedaan aan de campagne 1001 hectare groenbemesters van Urgenda die gericht was op het stimuleren van het gebruik van groenbemesters onder agrariërs, met specifieke aandacht voor soortenrijkdom en bodemgezondheid. Een campagne welke goed benut wordt door Zeeuwse agrariërs. Daarnaast zijn in het kader van het Nationaal Strategisch Plan (NSP) twee EIP-projecten goedgekeurd. Deze projecten richten zich op innovatieve praktijken die biodiversiteit versterken. Deze projecten zullen in 2025 starten met de uitvoering. Ook is het via Impuls GBDA geld beschikbaar gesteld door het Rijk voor de realisatie van landschapselementen. Provincie Zeeland (financieel) stimuleert dit project vanuit de werving van deelnemers en de uitvoering. Realisatie vanuit tranche 1 is eind 2024 gestart. Met deze initiatieven hebben wij een belangrijke bijdrage geleverd aan de verdere ontwikkeling en toepassing van functionele agrobiodiversiteit in 2024.

Ondersteunen van tenminste twee initiatieven die zich richten op eiwittransitie

Eiwittransitie is de overgang van dierlijke eiwitten naar meer plantaardige eiwitten, met name wat mensen eten en drinken. Zeeland kan daar goed op inspelen vanuit de traditie van de teelt van eiwitgewassen op land en uit zee. De ketens in Zeeland voor eiwitgewassen zijn goed georganiseerd, maar de teelt van eiwitgewassen brengt ook uitdagingen met zich mee waarop innovatie nodig is. Zeeland is medeondertekenaar van de Green Deal Eiwitrijke gewassen (Bean Deal). In dat kader zullen er in 2024 verschillende initiatieven opgezet worden. Daarnaast blijven we kansen verkennen binnen Zeeland, onder andere via de Protein Delta Zeeland (de Zeeuwse ambitie voor eiwittransitie) en subsidieopenstellingen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De eiwittransitie blijft een belangrijk aandachtspunt voor het verdienmodel van de agrariër. In 2024 zijn er diverse initiatieven en projecten voor dit beleidsthema geïnitieerd of gesubsidieerd. Zo hebben we een bijdrage geleverd aan de activiteiten binnen de Green Deal Eiwitrijke gewassen, waaronder het schenken van aandacht (gedurende één week) aan de Bean Meal (Internationale Peulvruchtendag) in ons eigen bedrijfsrestaurant. Tevens hebben we een opdracht verleend, gezamenlijk met andere provincies, voor ketenonderzoek naar opschaling van de veldbonenketen in Nederland. Ook zijn er verschillende projecten in het kader van Zeeland in Stroomversnelling ingediend en is er voor de regeling Samenwerking voor Innovatie binnen het NSP een cofinanciering verleend aan een project omtrent verbetering van de opslag van peulvruchten in Zeeland (Pro-Peul). Samen met partijen als FoodDelta Zeeland, de Rabobank, HZ University en Impuls werken we verder aan de ambitie Protein

Delta. Op 6 maart 2024 hebben we in het kader van de samenwerking Euregio Scheldemond een themadag eiwittransitie georganiseerd. De landelijke Bean Deal is een samenwerkingsverband waar wij ook intensief bij betrokken zijn.

Ondersteunen van tenminste twee initiatieven die bijdragen aan de doelstellingen voor een betere bodemstructuur en bodemvruchtbaarheid

De bodem vormt letterlijk en figuurlijk de basis van een agrarisch bedrijf. Op alle niveaus groeit het besef dat goed bodembeheer kan bijdragen aan de aanpak van een groot aantal uitdagingen waar de landbouwsector voor staat. Klimaatverandering, verduurzaming en vergroting van biodiversiteit zijn hier voorbeelden van. Ook vanuit de Provincie Zeeland zoeken we naar manieren om de kwaliteit van de Zeeuwse bodem op peil te houden en te verbeteren.

Via verschillende sporen werken wij daar in 2024 aan, zoals:

- Stimuleren van het verzamelen, ontwikkelen en verspreiden van kennis. Voorbeelden daarvan zijn:
 - Samen met kennisinstellingen als Rusthoeve voeren we ook in 2024 proeven, pilots en onderzoeksprojecten uit op het gebied van verbetering van bodem- en waterkwaliteit.
 - Er lopen diverse projecten bij agrarische ondernemers in de provincie met als inzet een transitie naar duurzamere landbouwsystemen.
 - Zeeland doet mee in interprovinciale projecten ter stimulering van het verdienmodel van boeren. Hierbij is veel aandacht voor het verbeteren van de bodemkwaliteit Key Performance Indicator (KPI)-systematiek. Ook dragen wij met meerdere provincies bij aan onderzoeksprojecten die zowel stikstofreductie als bodemverbetering tot doel hebben. Denk hierbij aan het gebruik van compost.
- Afhankelijk van landelijke besluitvorming komt het hopelijk in 2024 tot de opstart van de eerste maatregelen zoals voorgesteld in het Zeeuws gebiedsprogramma. Daaronder ook maatregelen die een belangrijke link hebben met de kwaliteit van landbouwbodems, zoals: verbetering van de KPI-systematiek, stimulering biologische landbouw, eiwitteelt en biobased teelten en inzet van bodemcoaches.
- We volgen de beleidsontwikkelingen op Europees en landelijk niveau. Waar nodig voor het Zeeuwse belang proberen we invloed uit te oefenen. Te denken valt daarbij aan:
 - Mestwetgeving en regelgeving rond plantaardige bemesting, zoals compost / bokashi, die van invloed kan zijn op optimale kringlopen in en rond de Zeeuwse landbouw.
 - Ontwikkelingen op het gebied van regelgeving rond klimaatverandering, zoals opslag van koolstof in landbouwbodems.

Kwaliteitsindicator en toelichting

- Ook in 2024 ondersteunden we diverse bodemprojecten op het gebied van het verzamelen, ontwikkelen en verspreiden van kennis. Voorbeelden daarvan zijn:
- Rusthoeve: Met de benen in de Zeeuwse klei, project met focus op bodemkwaliteit bij verschillende teeltsystemen, effecten van groenbemesters, niet-kerende grondbewerking en koolstofvastlegging; dit project wordt vanaf 2022 ondersteund met provinciale subsidie en komt in 2025 tot een afronding.
- Regeneratieve landbouw voor een klimaatbestendige, duurzame landbouw: dit project rond implementatie en kennisopbouw van een regeneratief landbouwsysteem bij een

akkerbouwbedrijf en een grondgebonden melkveehouderij op Schouwen-Duiveland kwam eind 2024 tot een afronding.

Mede op basis van de tussentijdse resultaten van bovengenoemde projecten ondersteunden we in 2024 de opzet van innovatieve projecten en kennisprojecten rond bodemverbetering, met daarbij meer aandacht voor de functie van bodemleven. Provinciale cofinanciering werd aan verschillende projecten toegekend. Hopelijk komt begin 2025 uitsluitsel over het Europese / nationale deel van de benodigde subsidie.

In 2024 werkten we ook de aanvragen voor financiering van koplopersmaatregelen bij het Zeeuws Gebiedsprogramma uit en maakten, na goedkeuring vanuit het Rijk een begin met de opstart. Onder de koplopersmaatregelen ook maatregelen die een belangrijke link hebben met de kwaliteit van landbouwbodems, zoals: verbetering van de KPI-systematiek, stimulering biologische landbouw, eiwitteelt en biobased teelten, inzet van bodemcoaches en kennisverspreiding regeneratieve landbouw.

Ondersteunen van tenminste twee initiatieven die zich richten op de doelstelling voor het versterken van de positie van de boer in de keten

De marges voor de primaire producent zijn vaak erg laag. De verkoop via de korte keten biedt een mogelijk nieuw verdienmodel voor de primaire producent. We zullen daarom met diverse ketenorganisaties en het K&I-netwerk FoodDelta Zeeland ten minste twee initiatieven ondersteunen waarbij nieuwe ketens centraal staan. We nemen deel in de Landelijke Samenwerking Korte Ketens, waarbij we samenwerken met andere provincies in Nederland en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In Zeeland ondersteunen we via regelingen zoals Zeeland in Stroomversnelling verschillende ketenprojecten. Zo helpen we lokale ondernemers geholpen om bijvoorbeeld een nieuw product in de markt te zetten of nieuwe verdienmodellen/ketens te ontwikkelen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 zijn er diverse projecten gestart die bijdragen aan het versterken van de positie van de boer in de keten. Ketensamenwerking door de gehele keten heen blijft echter een complexe uitdaging waarbij diverse schakels intensief dienen samen te werken. De Landelijke Samenwerking Korte Ketens heeft in 2024 geen actieve doorgang gekregen. Op kleinschaliger niveau verkennen we met meerdere provincies nog mogelijke interprovinciale samenwerking. Binnen Zeeland in Stroomversnelling zijn projecten als 'eDNA Gewasbescherming', 'Festivals als validatielab voor voedselinnovatie' en Biochar geïnitieerd als ketenprojecten en zijn verschillende lopende ketenprojecten succesvol afgerond. Via netwerken als FoodDelta Zeeland wordt de kennis van projecten verspreid. Tevens hebben we in 2024 een bijdrage geleverd aan het onderzoeksproject Uireka 2.0 en loopt het Interreg project ADaM & PreCiLa door.

Ondersteunen van minimaal één initiatief dat zich richt op de doelstelling voor de biologische sector

De biologische sector is in Zeeland goed georganiseerd. Samen met de sector zoeken we de aansluiting bij beleidskaders en ondersteunen we projecten gericht op afzet, teelttechnieken en

mechanisatie. Binnen het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) zullen hier mogelijkheden voor zijn. Daarnaast maken we in 2024 een aanzet voor een stimuleringsplan voor de biologische sector in Zeeland. Dit doen we op basis van input van de sector en verschillende onderzoeken. We zoeken daarbij ook naar koppelingen met het landelijke stimuleringsbeleid.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Voor de biologische sector is in 2024 gewerkt aan een uitgewerkte koplopermaatregel binnen het Zeeuwse Gebiedsprogramma/ Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) voor het ontwikkelen van één of meerdere Bioregio's in Zeeland, een plan van aanpak/stimuleringsagenda en het aanstellen van een ketenregisseur voor de biologische sector die de kansen voor de sector in beeld gaat brengen. In 2025 starten we met de uitvoering van deze koplopermaatregel. Bovendien is het Programma Ontwikkeling Platteland (POP-3) project 'Biologische landbouw; waardering en groei' ook in 2024 voortgezet.

In 2024 nemen we tenminste twee Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) in gebruik die het mogelijk maken het landbouwbeleid te monitoren op basis van objectieve gegevens.

In 2024 testen we de Biodiversiteitsmonitor Akkerbouw (BMA) in de Zuidwestelijke Delta verder in de praktijk. We doen dit samen met de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant. We breiden de testgroep uit naar ten minste 100 akkerbouwers verspreid over de Zuidwestelijke Delta. Ook maken we een koppeling met het Gebiedsprogramma 1.0 voor het monitoren van diverse projecten met de Key Performance Indicator (KPI)-systematiek en met de genoemde gebiedsgerichte aanpakken. Daarnaast zetten we voor minimaal twee KPI's een passende beloningssystematiek op. Ook komen we voor de KPI's in de BMA tot gebiedsspecifieke drempel- en streefwaarden.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is het project BMA in de Zuidwestelijke Delta verder in de praktijk getest bij 90 agrariërs in de Zuidwestelijke Delta. Tevens zijn alle deelnemende agrariërs binnen dit project beloond voor hun prestaties volgens de KPI's uit de Biodiversiteitsmonitor Akkerbouw (waar dat mogelijk was). Hiermee is het lopende project afgerond. Daarnaast hebben we een bijdrage geleverd aan een gebiedspilot met Cosun Beet Company in Steenbergen (in samenwerking met de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant) om kennis op te doen over KPI's en gebiedsgericht werken. Binnen het Gebiedsprogramma hebben we een koplopermaatregel ingediend bij het Rijk die in de opschaling van de KPI-systematiek voorziet naar 100 agrariërs in Zeeland richting 2026.

Ondersteunen van tenminste drie programma's ter bevordering van kennis en innovatie in de agrarische sector

Kennis en innovatie zijn van cruciaal belang in landbouwtransitie. We zetten ook in 2024 in op openstellingen voor fysieke investeringen voor innovatie en water. Daarnaast willen we de positie van de Rusthoeve en het Groene onderwijs in Zeeland ondersteunen in samenhang met het Delta Climate Center (DCC). Het is belangrijk dat ondernemers laagdrempelig ondersteund worden in alle opgaven

die op ze afkomen. Daarom willen we in 2024 de landelijke regeling Sociaal Economische Begeleiding uitrollen, waarbij iedere boer die dat wil ondersteuning van een onafhankelijk adviseur kan krijgen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Binnen de Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) Nationaal Strategisch Plan (NSP) openstellingen Samenwerking voor Innovatie alsmede de investeringsregelingen hebben we cofinanciering verleend aan een breed scala van projecten die zich richten op kennis en innovatie in de landbouw.

In 2024 hebben wij ons gericht op het bevorderen van kennis en innovatie als cruciale pijlers in de landbouwtransitie. Het project De Nieuwe Rusthoeve heeft in 2024 een belangrijke impuls gekregen. Wij hebben de voortgang van het project bevorderd door: Oprichting van een ambtelijke werkgroep; deze werkgroep heeft de operationele voortgang van het project ondersteun. Instelling van een bestuurlijke stuurgroep; deze stuurgroep is verantwoordelijk voor beslissingen binnen het project waarbij zij geadviseerd worden door de werkgroep. Aanstellen van een nieuwe projectleider; de provincie heeft de aanstelling van een projectleider financieel mogelijk gemaakt, wat zorgde voor nieuwe energie en duidelijke regie binnen het project. De vernieuwde focus op De Nieuwe Rusthoeve draagt bij aan kennisdeling en innovatie in de regio en ondersteunt de samenhang met andere initiatieven, zoals het Groene onderwijs in Zeeland en het Delta Climate Center.

Voor het onderdeel Sociaal Economische ondersteuning lopen er verkennende gesprekken, waarbij gezocht wordt naar samenhang met reeds bestaande voorlichtingsfuncties.

Verbeteren agrarische structuur, tenminste 300 ha kavelruilen

Met het kavelruilbureau faciliteert de provincie al 12 jaar de agrarische sector door mee te werken aan agrarische structuurverbetering. Hierbij worden percelen beter verkaveld, zodat ondernemers efficiënter kunnen werken. Vaak wordt ook een kortere afstand van de kavels tot de boerderij gerealiseerd. Dat leidt tot minder verkeersbewegingen, minder uitstoot en een grotere verkeersveiligheid.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 hebben we ons doel bereikt. In totaal is er 315 hectare geruild in Zeeland via het Kavelruilbureau. Dat is via 17 kavelruilen met 98 deelnemende partijen gebeurd.

Het optimaliseren van het zoetwatersysteem voor de Zeeuwse landbouwsector

In 2024 werken we verder aan de uitvoering van het Zeeuwse Deltaprogramma Zoet Water. Voor de nadere uitwerking hiervan verwijzen we naar programma 8, Klimaatadaptatie .

Kwaliteitsindicator en toelichting

Voor de verantwoording van het onderdeel zoet water verwijzen wij naar programma 8, Klimaatadaptatie

Trendindicatoren

Trendindicatoren	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024
Natuurbeheer Aantal ha natuurareaal in beheer met contract	23.841	23.825	23.941

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024	Einddoel
Volhoudbare landbouw	Aantal ondernemers betrokken bij nieuwe kennistracten.	200	200	200	200
Natuurontwikkeling	Aantal ha nog te realiseren nieuwe natuur. <i>De ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden uitgedrukt in hectare binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN).</i>	556 (31-12-2022)	448	350	0
Natuurbescherming	Via de Omgevingsverordening geldt ruimtelijke bescherming via bestemmingsplannen.	100%	100%	100%	100%
Natuurbescherming	Actuele natuurbeheerplannen voor alle Natura2000 gebieden.	5	6	7	7
Natuurverbreding	Aantal kilometer wandelnetwerk.	2.100 km	2.100 km	2.700 km	2.700 km
Natuurbeleving	Percentage toegankelijke beleefbare nieuwe natuur.	>90%	Minimaal 90%	Minimaal 90%	Minimaal 90%
Natuurbeheer	Het beheer van natuurwaarden uitgedrukt in hectare binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN).	18.025	23.841 (= incl. 5573 ha buitendijks tbv toezicht)	23.941	24.391
Aantal ha natuurareaal in beheer met contract					

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Wijzigingen 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
Lasten					
030101 Realisatie natuurnetwerk	3.419	4.022	7.441	7.125	316
030102 Natuurbeheer en natuurbescherming	17.064	1.933	18.998	18.606	391
030103 Natuurherstel	7.202	1.270	8.472	9.436	-964
030105 Natuurbeleving: verbreding en verbinding	3.649	835	4.484	4.062	422
030106 Een volhoudbare landbouw	3.979	-3.729	250	156	93
039999 Ambtelijke inzet	9.924	-6.060	3.864	3.807	57
Totaal Lasten	45.237	-1.728	43.508	43.193	316
Baten					
030101 Realisatie natuurnetwerk	1.026	415	1.441	2.724	-1.284
030102 Natuurbeheer en natuurbescherming	228	25	253	221	32
030103 Natuurherstel	3.233	2.300	5.533	6.433	-900
Totaal Baten	4.487	2.740	7.227	9.378	-2.151
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-40.750	4.468	-36.281	-33.814	-2.467
Onttrekkingen					
980399 Bestemmingsreserves-Pr.3	-3.726	-3.202	-6.928	-7.182	255
Toevoegingen					
980399 Bestemmingsreserves-Pr.3	141	6.418	6.559	7.843	-1.285
Mutaties reserves	3.585	-3.215	369	-661	1.030
Resultaat na bestemming	-37.165	1.253	-35.912	-34.475	-1.437

4 Programma Ondernemend Zeeland

Inleiding en ontwikkelingen

Zeeland scoort op dit moment goed als we kijken naar economische cijfers zoals het bruto regionaal product, het werkloosheidscijfer en het inkomen per hoofd van de bevolking. Tegelijkertijd staat de Zeeuwse economie voor grote uitdagingen: de krappe arbeidsmarkt, de gevolgen van de coronacrisis en de transitie naar een klimaat-neutrale economie. Onze aanpak richt zich daarom op:

Europa, Rijk en Regio

Om innovatie te stimuleren zijn subsidies nodig (Europees, nationaal en provinciaal). Ook fondsen die geld lenen helpen bij innovatie. Via Impuls Zeeland helpen we startende en innoverende bedrijven in verschillende sectoren. We werken samen met de sector en kennisinstellingen aan de Foodagenda en de Visserij-agenda. Hierdoor versterken we het ondernemerschap op het gebied van landbouw en visserij. We helpen de sector ook met een actieve lobby bij Rijk en Europa. Door deelname aan Europese en landelijke subsidieprogramma's kunnen we innovatie projecten in Zeeland starten.

Vestigingsklimaat, talent en kennis

Een gezonde economie heeft een passende infrastructuur voor onderwijs, goed personeel en goede ondernemers nodig. We werken hier aan door het programma Campus Zeeland uit te voeren. Ook werken we aan het oprichten van een Delta kenniscentrum (Delta Climate Center). Zeeuwse bedrijven hebben de komende jaren duizenden arbeidskrachten nodig. De krapte op de arbeidsmarkt maakt dit lastig. Oplossingen zoeken we in het beter gebruik maken van mensen die nu in Zeeland werken. Maar het is ook nodig om mensen van buiten Zeeland voor werk naar Zeeland te halen. Het verbeteren van het imago van Zeeland als plek om te leven, werken en studeren is hiervoor belangrijk.

Innovatie, valorisatie en ontwikkeling

Zeeland heeft een goed klimaat voor vindingrijke ondernemers die innovaties omzetten in concrete producten of diensten. Tegelijk blijven we nog achter bij de rest van Nederland. De innovatiekracht van bedrijven is belangrijk voor de concurrentiekracht van Zeeland. We willen de innovatiekracht van Zeeland sterker maken. Dat is ook belangrijk voor bijvoorbeeld de aanpak van maatschappelijke uitdagingen.

Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie

Voor de Zeeuwse economie zijn vernieuwing en duurzamer maken van sectoren als de industrie, logistiek, landbouw en toerisme belangrijk. Het hoofdstuk "Energie en Klimaat" in de begroting beschrijft hoe we dit gaan doen. In dit hoofdstuk beschrijven we onderwerpen als circulaire en bio-based economie. Met een circulaire economie bedoelen we een economie waarbij we materialen steeds opnieuw gebruiken. Bij een biobased economie gebruikt men vooral natuurlijke materialen van planten of dieren. We werken bijvoorbeeld aan het sluiten van kringlopen van materiaal in onze regio. En we kijken naar hoe de waarde van materialen goed kan blijven.

Speerpunten

Het versterken van de regionale economie doen we door in te zetten op:

Europa, Rijk en Regio:

- Deelname aan de Europese programma's OP Zuid, Just Transition Fund, POP 3, Interreg Vlaanderen-Nederland, Straits Committee (Comité van de Kanaalzone aan de Noordzee) en

Interreg B en C: we willen de mogelijkheden van deze programma's maximaal benutten voor Zeeland.

- Voorbereiding en inzet Zeeland voor Toekomstig Cohesiebeleid na 2020 (samenwerking in Zuid-verband, IPO, met Vlaanderen).
- Verschillende organisaties te ondersteunen die onderdeel uitmaken van de economische basisinfrastructuur. Bijvoorbeeld NV Economische Impuls Zeeland, EN-Zuid, het Roosevelt Institute for American Studies, Dockwize en Economic Board Zeeland.

Vestigingsklimaat, talent en kennis:

- Het versterken van het imago van Zeeland als regio om te leven en te werken. Het behouden van het sterke imago als toeristische bestemming.
- Samen met publieke en private partners (ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden) te zorgen dat de arbeidsmarkt voldoende goed gekwalificeerde arbeidskrachten biedt. Zo kunnen we voldoen aan de vraag van de Zeeuwse werkgevers.
- Het realiseren van Campus Zeeland, met focus op de thema's water, energie en voedsel.
- De onderwijs- en kennisinfrastructuur toekomstbestendig houden.

Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht:

- Het verstevigen en uitbouwen van het regionale innovatie-ecosysteem en uitvoering te geven aan het Investeringsfonds Zeeland BV.
- Het realiseren en versterken van Kennis- en Innovatienetwerken binnen iedere Zeeuwse economische sector.
- De concurrentiepositie te verbeteren en werkgelegenheid te behouden.

Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie:

- Verduurzaming industrie (zie programma "Energie op klimaat!").
- Verandering naar een circulaire en biobased economie door het sluiten van kringlopen en het benutten van groene grondstoffen.

Reguliere taken

De Provincie zet zich in voor een sterke regionale economie en duurzame economische groei. Om dit te bereiken werkt de Provincie aan het vestigingsklimaat voor bedrijven en werknemers. Een sterke regionale economie kan niet zonder kennis en innovatie. De Provincie zorgt daarom voor goede randvoorwaarden en samenwerking met onderwijs- en onderzoeksinstituten.

Beleidskader

- [*Economisch Uitvoeringsprogramma 2022-2027*](#)
- [*MKB Samenwerkingsagenda en MKB Actieplan \(Rijk-Provincies\)*](#)
- [*Implementatieagenda Smart Industries \(Rijk\)*](#)
- [*IBP programma \(Rijk, Provincies, gemeenten\)*](#)
- [*Regionale Innovatie Strategie 2021 - 2027*](#)
- [*Campus Zeeland*](#)
- [*Strategische agenda Economic Board Zeeland*](#)
- [*Regio Deal North Sea Port District*](#)

Maatschappelijk effect

De Provincie Zeeland zet in op versterking van de Zeeuwse economie. Concreet betekent dit:

- Het versterken van de innovatiekracht van het Zeeuwse bedrijfsleven met focus op de Zeeuwse economische sectoren.
- Het verhogen van het Bruto Regionaal Product en daarmee het welzijn van de Zeeuwen.
- Voldoende werkgelegenheid én voldoende arbeidsaanbod op alle niveaus (van laaggeschoold tot wetenschappelijk).
- Een toekomstbestendige onderwijs- en onderzoeksinfrastructuur die aansluit bij de vraag van het Zeeuwse bedrijfsleven en de (Zeeuwse) maatschappelijke transitie.
- Een sterk imago van Zeeland dat ervoor zorgt dat mensen hier graag komen leven werken en ondernemen.
- Inzetten op de transitie naar een duurzame en circulaire economie.

Doelstelling

Concurrentiepositie logistiek

De logistieke sector bevindt zich in een groot veranderingsproces door met name energietransitie, digitalisering en robotisering. De provincie ondersteunt de sector waar mogelijk bij deze opgaven en het implementeren van deze ontwikkelingen in hun bedrijfsvoering. Dit doet de provincie landelijk binnen de Goederenvervoer Corridor Zuid (met min I&W, havenbedrijven en provincies) en regionaal via en met Zeeland Connect, het K&I netwerk voor de Zeeuwse logistieke sector. Doel is dat de Zeeuwse logistieke sector de marktpositie behoudt.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Samenwerking met North Sea Port binnen de GVC Zuid verloopt goed. Na voor het ministerie het Knooppuntplan en Inzetplan te hebben opgesteld als bovengemiddeld knooppunt op de GVC Zuid, zijn we nu samen met het ministerie van I&W, de regio en de onafhankelijk regisseur het Realisatiepact met een aantal concrete projecten (inclusief verzoek cofinanciering aan Rijk) aan het opstellen. Dit zal in november 2025 met de minister besproken worden.

Acties

Stimuleren samenwerking en innovatie in de logistiek, onder andere via Zeeland Connect

De kennis- en innovatienetwerken (K&I) spelen een belangrijke rol bij het ondersteunen van Zeeuwse bedrijven. Het Zeeuwse MKB in de logistieke en de maintenance sector hebben onvoldoende capaciteit en financiële middelen om zelfstandig bij te blijven bij grote innovatieve ontwikkelingen die nu aan de gang zijn. Via de K&I netwerken kunnen bedrijven gezamenlijk het wiel uitvinden. De netwerken hebben een meerjarenprogramma opgesteld en maken jaarlijks een activiteitenplan. De afgelopen jaren hebben de K&I-netwerken hun toegevoegde waarde bewezen. Diverse innovatie

Europese projecten (Smart tooling, Autonoom transport Zeeland, Zero Emissie Transport) zijn uitgevoerd of zijn nu onderhanden. Dit beleid is succesvol en wordt gecontinueerd. De Provincie financiert voor een deel de organisatiekosten van de netwerken. De Provincie controleert de voortgang door actief deel te nemen aan overleggen en jaarlijks vindt controle plaats bij de verantwoording van het K&I-netwerken.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Via het kennisnetwerk Zeeland Connect verloopt dit voorspoedig. Er zijn vier actielijnen benoemd (autonoom transport, energietransitie, digitalisering/robotisering, logistieke verbindingen). Daarnaast wordt deelgenomen aan de diverse landelijke initiatieven zoals clean energy hubs, greening corridors, connected transport corridors, Catalyst, green deal binnenvaart, zeevaart en binnenhavens. Verder heeft Zeeland Connect een volle jaaragenda met allerlei informatieve bijeenkomst en organiseren zij diverse trainingen op het gebied van verduurzaming en digitalisering om de bewustwording van de noodzaak daarvan bij de sector te vergroten en ze zo beter voor te bereiden op de toekomst.

Uitvoeren visie en roadmap logistiek i.s.m. Zeeland Connect

Zeeland Connect is een belangrijk logistiek netwerk en heeft vier innovatieprogramma's in uitvoering:

- Logistieke verbindingen en netwerken.
- Energietransitie.
- Digitalisering & robotisering.
- Autonoom vervoer.

In 2024 wordt het nieuwe meerjarenprogramma van Zeeland Connect in uitvoering gebracht. De Provincie neemt desgewenst deel aan deze plannen en kan via lobby of subsidiëring ook voor financiële ondersteuning zorgen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Diverse projecten zijn het afgelopen jaar ontwikkeld en uitgevoerd. Het meerjarenprogramma wordt door de Raad van Advies van Zeeland Connect vastgesteld. De verschillende innovatielijnen maken ieder een jaarlijks actieplan en organiseren diverse bijeenkomsten en/of workshops. Ook wordt het landelijk beleid gevolgd en kijkt men naar interessante kansen en ontwikkelingen bij nationale e/o GVC projecten om mogelijk bij aan te haken. Aan diverse landelijke programma's wordt deelgenomen: zoals Catalyst, Connected Transport Corridors, Clean energy hubs, greening corridors, green deal binnenvaart, binnenhavens en zeehavens.

Ondersteunen van logistieke bedrijven in de energietransitie

We bieden ondersteuning aan logistieke bedrijven, bijvoorbeeld door het bundelen van uitvoeringskracht via onderzoek en kennis, en we ontwikkelen met landelijke partners een implementatiestrategie voor laad- en vulinfrastructuur voor weg en water. Ook denken we actief mee

aan maatwerkoplossingen voor specifieke locaties (grote transport bedrijven) in de periferie. tot slot helpen we bedrijven met het verwerven van Europese en landelijke subsidies, en kunnen we ook samen met bedrijven zelf projecten ontwikkelen en helpen uitvoeren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De samenwerking tussen bedrijven in verband met de energietransitie komt steeds beter tot stand, niet in de laatste plaats als gevolg van de netcongestie. De taskforce Slimme Netwerkvoorzieningen (ondergebracht bij Impuls) speelt hierin een belangrijke rol en houdt de regie en het overzicht op verschillende initiatieven. Vanuit Goederenvervoer en Logistiek wordt er goed samengewerkt met de collega's van Energie. Ook om in 2025 tijdig de Spuk-regeling voor CEH goed tot uitvoering te brengen.

Vertalen actieprogramma 2020 -2023 van de Topsector logistiek naar regionaal actieprogramma en uitvoering van de goederen vervoeragenda van het Ministerie van I&W, benutten "Haagse en Europese" Middelen.

We zetten ons in om de Zeeuwse ondernemers en innovators te helpen optimaal gebruik te maken van landelijke en Europese subsidies.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Samen met Zeeland Connect, Impuls Zeeland en het de Zeeuwse logistiek sector zijn er een aantal Europese projecten uitgevoerd en inmiddels afgerond. Een aantal projecten lopen nog en via Interreg is in 2024 ook een samenwerkingsproject met Vlaanderen ingediend een van start gegaan. Binnen de verschillende innovatielijnen van ZC lopen nu een aantal initiatieven die mogelijk in 2025 tot nieuwe aanvragen gaan leiden.

Ondersteunen van logistieke bedrijven bij robotisering en digitalisering

In samenwerking met het kennisnetwerk KIC|MPI en Zeeland Connect (innovatielijnen Robotisering en digitalisering) zal verder gewerkt worden aan projectontwikkeling en kennisdeling rond robotisering en digitalisering van de procesindustrie en de logistieke sector. De Provincie subsidieert een deel van de organisatiekosten van netwerken, met als doel de binding in de sectoren te stimuleren en samenwerking te borgen. De Provincie neemt ook deel aan diverse landelijke innovatieoverleggen, om informatie te verkrijgen die weer gedeeld kan worden met onze regionale partners.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De innovatielijn binnen ZC is inmiddels volledig bemand en draait op volle sterkte met een volle activiteitenplanning voor 2025. De trekker hiervan is ook gelieerd aan KiC MPI zodat kruisbestuiving beter mogelijk wordt gemaakt. Dat biedt verdere kansen voor mooie projecten!

Doelstelling

Arbeidsmarkt

Doel is dat de Zeeuwse arbeidsmarkt voldoende goed gekwalificeerde arbeidskrachten biedt. Zo kunnen we voldoen aan de vraag van de Zeeuwse werkgevers. Hiervoor scherpen we het Aanvalsplan Arbeidsmarkt verder aan en voeren we deze in samenwerking met de triple-helix-partijen (ondernemers-onderwijs-overheid) uit.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Middels samenwerking met de partners in het veld en uitvoering van diverse acties wordt gewerkt aan het realiseren van deze doelstelling.

Acties

Ontwikkelen tool: werving, selectie en plaatsing op basis van competenties

Als onderdeel van de doorontwikkeling van het HR Netwerk Zeeland wordt een 'toolbox met goede voorbeelden' voor Zeeuwse ondernemers gemaakt. In deze toolbox wordt onder meer de tool: 'werving, selectie en plaatsing op basis van competenties' opgenomen. Het initiatief ligt hiervoor bij het HR Netwerk Zeeland. De Provincie Zeeland heeft hierbij een verbindende en faciliterende rol.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Tijdens de georganiseerde HR netwerknetwerkbijeenkomst dit jaar zijn diverse goede voorbeelden gedeeld van Zeeuwse werkgevers die werven en selecteren op basis van competenties. Daarnaast werken Zeeuwse werkgevers geïnformeerd over de methode 'het potentieel pakken' dat gericht is op het in hun kracht zetten van medewerkers en het aanwezige potentieel te benutten. Deze informatie is ook gedeeld op het HR Platform. Idee is om de kennis en ervaring ter zijner tijd op te nemen in de 'toolbox' in opdracht van het HR Platform met daarin voor alle werkgevers bruikbare praktijkvoorbeelden.

Opzetten van toolbox voor werkgevers

Het HR netwerk Zeeland wordt door ons gestimuleerd en ondersteund om de diverse, reeds ontwikkelde 'tools' voor werving, selectie en plaatsing te bundelen in een toegankelijke toolbox.

Hierdoor zijn de diverse methoden en instrumenten om de juiste kandidaten te vinden en te behouden, ter inspiratie én gebruik beschikbaar voor alle Zeeuwse HR medewerkers.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het HR netwerk is in 2024 een pilot gestart met een toolbox voor werkende mantelzorgers. Deze is ontwikkeld en wordt getest. Na positieve ervaring wordt de toolbox in 2025 verder uitgebreid voor andere thema's die relevant zijn voor Zeeuwse werkgevers.

Komen tot een soepele grensoverschrijdende arbeidsmarkt Zeeland – Vlaanderen

We doen verschillende werkzaamheden, waaronder: netwerk EURES, steun geven aan Grensinformatiepunten en aanjagen van grensoverschrijdende projecten. Ook wisselen we goede voorbeelden uit en zoeken we naar samenwerkingsmogelijkheden. Binnen het Aanvalsteam Arbeidsmarkt heeft de Provincie Zeeland een stimulerende rol om samen met partners de doelstellingen van het Aanvalsplan te halen. We voeren onze rol uit door de inzet van taken als: signaleren, agenderen, opstarten van activiteiten, coördineren, verbinden en faciliteren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Doorlopende activiteit met verschillende acties waaronder: grensoverschrijdende uitwisseling good practices en onderzoeken van (mogelijke) gezamenlijke projecten, partnerschap Grensinformatiepunten/ verbinden, aanjagen, faciliteren van projecten Euregio Scheldemond en Havenactieplan.

Opzetten van een warme ontvangst van arbeidsmigranten (uit binnen- en buitenland) (Expat Center, Zeeland Commissionair)

In 2019 is het Expat Center Zeeland in Terneuzen opgericht en in 2023 is het met een tweede vestiging in Goes uitgerold over heel Zeeland. Het Center geeft aan internationals en hun werkgevers informatie en advies over het wonen en werken in Zeeland. Door een warm welkom van nieuwe inwoners wordt het vestigingsklimaat van Zeeland versterkt en zullen de nieuwkomers zich vaker en langer binden aan de regio. Waarmee ze bijdragen aan het oplossen van de krapte op de Zeeuwse arbeidsmarkt. In 2024 wordt de dienstverlening van het Expat Center verder uitgerold en een warm welkom Center worden voor alle nieuwe Zeeuwen uit binnen- en buitenland.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het afgelopen jaar is verder gewerkt aan de voorbereiding van een tweede vestiging van het Expat Center in Zeeland (naast Terneuzen nu ook in Goes), het betrekken en binden van het onderwijs, het

bedrijfsleven en de overheden aan het Centrum en de uitbreiding van de klantgroep (naast expats en arbeidsmigranten ook studenten en mensen van elders uit Nederland). Ook is gerealiseerd dat de IND in 2025 een loket in Goes opent en hebben de Zeeuwse gemeenten de handen in een geslagen om een 'one-stop-shop' in te richten. Hierdoor kunnen kennis- en arbeidsmigranten en hun gezinsleden op één moment en op één locatie terecht om alles te regelen voor hun verblijf in Zeeland.

Ontwikkelen van een gestructureerde aanpak gericht op het binden van jongeren aan de Zeeuwse arbeidsmarkt

Een doorlopende activiteit gericht op het boeien en binden van jongeren met diverse activiteiten waaronder een campagne voor eindexamenscholieren, een kick-off festival voor MBO-, HBO- en WO-jongeren (EEZIE) en een traineeprogramma. We zullen, na de evaluatie in 2023, het programma EEZIE in (vernieuwde vorm) in 2024 continueren.

Eezie.nl is een digitale verzamelplaats voor scholieren, studenten en young professionals in en buiten Zeeland. Het is dé plek om goede tips te vinden over evenementen, festivals, opleidingen, vacatures en bijbanen en andere mooie kansen die Zeeland jou kan bieden. Eezie wil jongeren laten zien hoe leuk Zeeland is en hoeveel kansen hier liggen. Bedrijven bieden stages en (bij)banen aan. Onderwijsinstellingen zetten bijzondere opleidingen in de kijker. Young professionals en Zeeuwse studenten buiten Zeeland ontmoeten elkaar bij meet-ups en vinden via Eezie de interessantste vacatures in Zeeland en de leukste events.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Lopende activiteit. Ook dit jaar is samen met de betrokken partners vanuit het onderwijs, bedrijfsleven en de overheden, onder de naam 'EEZIE' de Eindexamencampagne, de campagne 'hou je hoofd cool' en 'in de pocket' georganiseerd. Aan de start van het nieuwe studiejaar 2023 - 2024 is daarbij het MBO - HBO-WO - Kick off Festival georganiseerd om studenten te informeren over- en binden aan de kansen die Zeeland voor hen biedt. Al deze acties worden gevoerd om data te verzamelen en gerichte acties te kunnen starten ten behoeve van het binden van jongeren aan Zeeland. Dit jaar is het programma EEZIE geëvalueerd. De evaluatie biedt input voor het vervolg van de aanpak van het programma in 2025.

Aantrekken, scholen en trainen van kandidaten voor Zeeuwse sectoren (Techniepact, Hospitalitypact, Zorgpact, Onderwijspact)

Samen met onze partners uit het onderwijs, bedrijfsleven en overheden stellen we Human Capital Agenda's op voor die sectoren en opgaven waar Zeeuwse organisaties en bedrijven een groot tekort aan mensen ervaart. Voorbeeld hiervan is een Human Capital Agenda voor de vergroening van de procesindustrie. Door een samenhangende aanpak, met gebruikmaking van bestaande expertise en activiteiten, wordt efficiënt en effectief voorzien in voldoende personeel. De Provincie Zeeland zet een 'Human Capital Call 2024' op basis waarvan concrete plannen subsidie kunnen ontvangen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het afgelopen jaar is gewerkt aan drie Human Capital agenda's en pacten:

- Just Transition Fund: Human Capital agenda ten behoeve van voldoende gekwalificeerd personeel voor de vergroening van de procesindustrie.
- Techniekpact, Kiezen, leren en werken in de techniek met als doel de instroom in technische opleidingen vergroten. (Door ontwikkeling van het in 2024 stopgezette Huis van de Techniek).
- Boost IT: ICT en digitalisering-programma om het IT tekort in Zeeland binnen alle sectoren terug te dringen.

Doelstelling

Concurrentiepositie Food

De voedselsector (landbouw, visserij, verwerking e.d.) is een belangrijke pijler onder de Zeeuwse economie. Onze doelen richten zich specifiek op het versterken van de concurrentiepositie in de aquacultuursector, en we zetten ons in om het aantal actieve bedrijven in de visserijsector op hetzelfde niveau te houden. NB: acties met betrekking tot landbouw staan in het programma "Balans in landelijk gebied".

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het aantal actieve bedrijven in de Noordzeevervisserij (aanvoersector) is afgenomen als gevolg van een landelijke saneringsregeling. In de schelpdiersector en overige visserij is het aantal actieve bedrijven nagenoeg gelijk gebleven.

Acties

Steunen van netwerkorganisaties Zeker Zeeuws en Food Delta Zeeland

Zeker Zeeuws en Food Delta Zeeland zijn netwerkorganisaties die het Zeeuwse foodcluster en voedselbedrijven helpen versterken. Bijv door campagnes, kennisdeling, afstemming en lobby. Ook in 2025 ondersteunen wij deze organisaties.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Aan beide organisaties Zeker Zeeuws en Food Delta zijn de afgelopen jaren activiteitsubsidies verleend. Samen met financiering door het bedrijfsleven heeft dit geleid tot een groot aantal uitgevoerde activiteiten en nieuwe projecten. Zo heeft Food Delta vanuit de activiteitsubsidie deelgenomen aan meerdere projecten binnen Zeeland in Stroomversnelling en organiseerde Stichting Zeker Zeeuws jaarlijks diverse activiteiten, waaronder een zeer succesvolle publiekscampagne voor "Streekproducent van het Jaar". Tevens is door de structurele activiteiten van Stichting Zeker Zeeuws

(onder andere communicatie en keurmerkbeheer) veel aandacht gegenereerd voor Zeeuwse streekproducten en -producenten.

Stimuleren innovatie in de Zeeuwse agrofood en aquacultuur

De innovatieregeling "Zeeland in stroomversnelling" richt zich op de voorkant van de keten, bedrijven kunnen geld krijgen voor onderzoeken van de haalbaarheid en demonstratie van nieuwe initiatieven. Dit is een effectief instrument gebleken om innovaties in agrofood en aquacultuur te stimuleren.

Daarnaast ondersteunen we in 2024 actief ten minste 3 initiatieven, gericht op kansrijke innovaties en nieuwe ontwikkelingen in de visserij- en aquacultuursector die kunnen leiden tot nieuwe bedrijvigheid of een hogere toegevoegde waarde in de keten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Binnen het subsidieprogramma Zeeland in Stroomversnelling zijn onder andere de volgende initiatieven financieel ondersteund: demonstratie oesterrifherstel in de Zeeuwse Delta, Predictive analytics voor aquacultuur op zee en Productie kunststof (visserij-)schip.

Voorzitterschap landelijke Bestuurlijk Platform Visserijoverheden

Als voorzitter van het landelijke Bestuurlijk Platform Visserijoverheden spelen we een actieve rol in de ondersteuning van de visserijgemeenschappen. Binnen dit platform geven we voortdurende aandacht aan de voor de visserijsector belangrijke dossiers, zoals aanlandplicht, ruimte op zee, Noordzee-akkoord en de kottervisie.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Ook in 2024 heeft het Bestuurlijk Platform een actieve rol gespeeld in de ondersteuning van de visserijgemeenschappen. Dit doet zij door overleg te voeren binnen het platform, met de landelijke visserij-organisaties en nationale en Europese overheden.

Stimuleren nieuwe vormen van schelpdierkweek

Binnen de Taskforce Mosselkweek Voordelta onderzoeken we de mogelijkheden om mosselen op de Noordzee te kweken. In 2024 zullen we verder invulling geven aan het begin 2023 ondertekende Intentieovereenkomst Oesterkweek, Duurzaamheid en Natuur.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Met betrekking tot Mosselkweek in de Voordelta is in 2024 een pilot gestart. De eerste resultaten daarvan worden in 2025 verwacht. Aan de Intentieovereenkomst Oesterkweek, Duurzaamheid en Natuur is in 2024 verder invulling gegeven samen met de partners in de overeenkomst.

Stimuleren verdere ontwikkeling van de binnendijkse aquacultuur.

Binnendijkse aquacultuur is een innovatieve sector die veel waarde kan toevoegen aan de Zeeuwse foodsector. Daarom stimuleren we deze sector, bijv door het subsidiëren van proefprojecten, lobby en kritisch kijken naar regelgeving.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is door omstandigheden één van de twee Zeeuwse viskwekerijen gestopt. Tegelijk is een nieuwe viskwekerij op dezelfde locatie gestart.

Doelstelling

Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers

Voor welvaart en welzijn is het belangrijk dat Zeeland een goed vestigingsklimaat heeft voor ondernemers. Doel is om enerzijds de concurrentiepositie van bestaande Zeeuwse ondernemers te versterken en anderzijds onze economische positie en vestigingsklimaat als regio duurzaam te versterken.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Zowel de logistieke sector als ook de binnenvaartsector zijn in Zeeland goed vertegenwoordigd. Dat is uiteraard niet vreemd als je als provincie onderdak biedt aan een (grensoverstijgend) havenbedrijf als North Sea Port. Netcongestie en de krappe arbeidsmarkt zijn op dit moment voor de sector de grootste uitdagingen, maar dat is niet alleen in Zeeland het geval.

Acties

Ondersteunen van de Zeeuwse ondernemers (starters en MKB)

We steunen starters en MKB door onder andere het verder uitwerken van een Actieprogramma Dienstverlening 2023-2025, ondernemersbeleid af te stemmen met andere Zeeuwse overheden via het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO), de MKB-deal "Digitaal Doen Zeeland" met het ministerie

EZK uit te voeren, het zoeken naar nieuwe instrumenten die de digitale transitie biedt voor ondernemers en deelnemen aan European Digital Innovation Hub (EDIH). Ook ontwikkelen we instrumenten om familiebedrijven te steunen en innovatiefinanciering mogelijk te maken, en voeren we deze uit. Tot slot geven we periodiek een Zeeuws Economisch bericht uit, en creëren we een centraal digitaal informatiepunt waar ondernemers terecht kunnen voor informatie en verwijzing op het brede terrein van verduurzaming, netwerkcongestie en subsidiemogelijkheden,

Kwaliteitsindicator en toelichting

- We nemen deel aan de interprovinciaal overleg (IPO) werkgroepen mkb-dienstverlening, digitale economie en innovatie.
- Met Dockwize en Impuls hebben we middels een werksessie met KplusV een eerste aanzet gedaan voor een efficiëntere en effectievere mkb-dienstverlening in Zeeland. Doel is dat ondernemers laagdrempelig en op maat aan informatie en advies komen over vraagstukken én dat het aanbod van dienstverleners optimaal op elkaar aansluit.
- De pilot voor familiebedrijven ten aanzien van bedrijfsopvolging uitgevoerd door o.a. Dockwize en Impuls heeft een waardevolle werkwijze opgeleverd om familiebedrijven te ondersteunen in een opvolgingstraject. Dockwize is, met subsidie van de Provincie Zeeland, in 2024 gestart met de APK Bedrijfsopvolging Familiebedrijven, waarbij deze werkwijze wordt toegepast om gericht begeleiding te bieden tijdens opvolgings- en overnametrajecten.
- Rondom familiebedrijven organiseerden we een business bootcamp in samenwerking met onder andere Zeeland Business. Dit evenement heeft voor een versterking van de community gezorgd.
- In 2024 werd het portaal Toekomstbestendig Ondernemen gelanceerd. Met als doel om ondernemers in het kader van de energietransitie te helpen verduurzamen en de informatie hierover in één platform aan te bieden. In het kader van het vergroten van de vindbaarheid van het portaal en tegelijk ondernemers informeren over wat er op ze af komt rondom de energietransitie, hebben we in 2024 een ondernemerstour georganiseerd bij de Zeeuwse gemeenten en hun ondernemersverenigingen. Deze bijeenkomsten werden in samenwerking met gemeenten, Dockwize en Impuls Zeeland georganiseerd en zijn totaal door meer dan 700 ondernemers bijgewoond.
- Het programma Digitaal Doen Zeeland heeft een ondersteuningsbehoefte bij ondernemers blootgelegd op het gebied van digitalisering, AI en robotisering. In navolging hiervan zet Dockwize verder in op ondersteuning van de individuele ondernemer in het digitaal huishouden van diens onderneming via APK Digitaal. Impuls Zeeland zet zelf het vervolg in op basis van de geïnventariseerde behoefte binnen de kennis- en innovatienetwerken via het programma Digitaal Verder.
- Samen met onder andere Provincie Noord-Brabant en Provincie Limburg is Provincie Zeeland deelnemer van het Europese programma European Digital Innovation Hub (EDIH). Hier zijn in 2024 totaal tien Zeeuwse mkb-ondernemers in de maakindustrie met hun digitaliseringsvraagstuk geholpen. Ondersteuning is geboden in de vorm van onder andere quickscans, coaching en workshops en loopt via de website klikopmorgen.nl
- In 2024 verschenen vier edities van het Zeeuws Economisch Bericht. Hierin staan cijfers over de Zeeuwse economie en is verschillende actuele thema's uitgelicht zoals de energietransitie en regeldruk. Het Zeeuws Economisch Bericht is een uitgave van Provincie Zeeland, Impuls Zeeland, Economic Board Zeeland en het HZ Kenniscentrum Ondernemen en Innoveren.

Uitvoering prestatieafspraken door Impuls Zeeland

Impuls Zeeland is de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) voor Zeeland en ontvangt jaarlijks een integrale kostensubsidie van de provincie. In een breed economisch netwerk zet deze organisatie

zich in voor een sterke, duurzame en inclusieve Zeeuwse economie en werkgelegenheid. Impuls werkt aan de sociaaleconomische ontwikkeling van Zeeland vanuit drie pijlers:

- Innoveren (business development en uitvoering van projecten).
- Investeren (werk maken van financiering van innovatie).
- Internationaliseren (werving van bedrijven en investeringen en bevorderen internationale handel).

Kwaliteitsindicator en toelichting

Als aanjager ontwikkelt Impuls Zeeland nieuwe initiatieven en projecten in regionale en (inter)nationale samenwerkingsverbanden. Dit doet Impuls vanuit drie kerntaken:

- investeren
- internationaliseren
- innoveren

De prestatieafspraken in 2024 hadden betrekking op deze clusters. Provinciale Staten hebben conform ons deelnemingenbeleid het werkplan, de begroting en het inhoudelijke en financiële jaarverslag ontvangen.

Uitvoering prestatieafspraken door Zeeuwse Milieufederatie (ZMf)

ZMf houdt zich bezig met het verlies aan biodiversiteit, klimaatverandering en klimaatrechtvaardigheid. Dit doet de ZMf door het volgen van drie programmalijnen:

- Ruimtelijke Ordening & Landschap.
- Deltawateren.
- Duurzaamheid, circulaire economie en energietransitie.

In 2024 gaat de aandacht naar de volgende punten:

- Actieplan verduurzaming industrie Zeeland.
- Natuurinclusieve energietransitie.
- Klimaatbuffers.
- Grensoverschrijdende samenwerking.
- Gewasdiversificatie.
- Westerschelde Narrative.
- Raad van Inspiratie jongeren .

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het ZMF heeft in 2024 alle afgesproken prestaties geleverd en wordt een goedkeurende verklaring afgegeven voor de jaarstukken.

Uitvoering prestatieafspraken door Roosevelt Institute for American Studies

Het Roosevelt Institute for American Studies is een onderzoeksinstituut en bibliotheek gericht op Amerikaanse geschiedenis en Transatlantische relaties en ontvangt jaarlijks een integrale kostensubsidie van de provincie. Activiteiten in 2024 dragen bij aan de ambitie van Campus Zeeland om een gezonde onderwijs-, kennis- en onderzoekinfrastructuur te realiseren passend bij de Zeeuwse (economische) opgaven. In dat kader worden de volgende activiteiten binnen 3 prestatievelden uitgevoerd:

1. Zeeuwse thema's (lezingen, UCR Essay-prijs, Kennisplatform Slavernijverleden Zeeland, Four Freedom, webinars).
2. Graduate School (internationale PhD congressen, studentenbeurzen, T. Roosevelt American History Award MA Scriptieprijs);
3. Onderzoeksinstituut NAS Hub (beursprogramma's, (studenten)conferentie, NAS Amerikanistendag, gasthoogleraarschap).

Kwaliteitsindicator en toelichting

De activiteiten van het RIAS droegen in 2024 bij aan de ambitie van Campus Zeeland om een gezonde en sterke onderwijs- en kennisinfrastructuur te realiseren, passend bij de Zeeuwse (economische) opgaven. De activiteiten gekoppeld aan de onderstaande deelgebieden dragen bij aan de kennisinnovatie/ontwikkeling van (Zeeuwse) experts, waarbij wordt ingezet op het aantrekken en binden van jongeren en ander talent van elders aan Zeeuwse thema's. Er is zodoende sprake van kennisverrijking rondom Zeeuwse thema's waardoor Zeeland internationaal (extra) op de kaart wordt gezet. In dat kader zijn de volgende activiteiten binnen drie prestatievelden volgens planning uitgevoerd:

- Zeeuwse thema's (Lezing Iwan Morgan, UCR Essay-prijs Duurzaamheid, Kennisplatform Slavernijverleden Zeeland, trans-Atlantische webinars, gasthoogleraarschap Environmental History).
- Graduate School (internationale PhD congressen, studentenbeurzen, T. Roosevelt American History Award MA Scriptieprijs, studentenexcursies).
- Onderzoeksinstituut NAS Hub (beursprogramma's, (studenten)conferentie, NAS Amerikanistendag, gasthoogleraarschap).

Dockwize: uitvoering van de prestatieafspraken

Dockwize helpt startende ondernemers op allerlei manieren. We maken jaarlijks prestatieafspraken over de uitvoering van overkoepelende activiteiten uit het meerjarenplan "Dockwize: Your Innovation Hub 2024 - 2027". Dockwize helpt bedrijven om hun volgende stap te zetten en werkt daardoor aan een sterk economisch klimaat in Zeeland, met nadruk op de ontwikkelingen in de grote transitie zoals op het gebied van water, energie en voedsel. Hoofddoel is structuurversterking door het aanjagen van innovatie, groei en ondernemerschap.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Voor Dockwize was 2024 het jaar waarin de échte opstart van de nieuwe projecten New Waves en Energy Campus begon. Op transitie-thema Energie organiseerde Dockwize de 'boost the energy transition challenge', ontwikkelde het intrapreneurshiptraject met TU Delft en waren ze mede gastheer voor de Windday 2024. Dockwize lanceerde het transitie-thema Food met het Get Unlocked event, een nieuwe Food challenge met Krijn Verwijs en de eerste food events in de KAAP. Daarnaast besteedde Dockwize veel werk aan de doorontwikkeling van het concept en de verbouwing van Innovatiepunt KAAP.

Enkele van de successen van Dockwize uit 2024:

- In totaal 53 partners, waarvan vier nieuwe in 2024
- 13 ondernemers actief in de groeiprogramma's
- 43 ondernemers actief in de ondernemersmodules
- 31 studenten volgden het studentondernemerschapsprogramma
- 18 ondernemers geselecteerd in de Boost the Energy Transition challenges en Food challenge gelanceerd
- start APK Familiebedrijven
- Intrapreneurship programma met TU Delft gestart
- Twee internationale startups verbonden aan de Dockwize community
- Zeven projecten actief in KAAP met nationale en internationale partners zoals TNO, TKI Wind op Zee, Stork, World Class Maintenance, Eneco en FLASC. Vele kennisinstellingen waren betrokken zoals HZ, Scalda, Ghent University en TU Delft
- Winddays trok meer dan 650 windenergie-professionals naar de KAAP
- Dockwize opende de inspiratieruimtes van KAAP en begon met de bouw van de Food test- en demokeuken
- Get Unlocked Food Edition met meer dan 250 deelnemers, zes experiences en 30 waarmakers
- 50 Eat & meet lunches met kennisthema's uiteenlopend van CO2 compensatie tot digitale toegankelijkheid

Ondersteunen algemene netwerk-, acquisitie en representatieactiviteiten

Om concrete resultaten voor Zeeland te behalen en om de aantrekkingskracht te versterken, onderhouden we contacten met het netwerk. We organiseren daarvoor één keer per jaar een strategisch overleg met:

- North Sea Port
- Impuls Zeeland/ Foreign Direct Investments
- Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
- Economic Board Zeeland
- Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA)
- Trade and Innovate NL

Bestuurlijk en ambtelijk ondersteunen we bovenstaande organisaties bij de werving van en het behouden van (internationale) bedrijven.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Een intensieve samenwerking tussen partners op het gebied van acquisitie helpt Zeeland om de slagkracht te vergroten. In dat kader stond er op 17 oktober 2024 een strategisch acquisitieoverleg met vertegenwoordigers van NFIA/RVO, North Sea Port, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, Trade and Innovate, Impuls Zeeland, Economic Board Zeeland en Provincie Zeeland gepland. Dit overleg is verplaats naar 13 februari 2025.

Deelnemen aan platform ENZuid (Economisch Netwerk Zuid Nederland)

Via EN-Zuid stemmen we economisch beleid af met Brabant en Limburg. Onder de vlag van EN-Zuid is medio 2023 het gezamenlijke Zuid-Nederlandse programma "Circulair Bouwen" opgestart. Dit zal hoofdaandachtspunt zijn in 2024.

Kwaliteitsindicator en toelichting

ENZuid heeft inhoudelijke contacten tussen netwerkpartners mogelijk gemaakt. Hiervoor vonden onder andere directie overleggen plaats en een centraal symposium (economische top) en is het strategische onderwerp circulair bouwen verder uitgewerkt tot een concrete programma-aanpak dat is uitvoering is genomen. Ook het eerder opgerichte Platform Groene Chemie Nieuwe Economie (GCNE), een initiatief van ENZuid, heeft zich doorontwikkeld en voert allerlei projecten uit. Vanaf 2025 zal de provincie Zeeland niet meer actief (betalend) meedoen aan ENZuid, maar focust de samenwerking op de regionale ontwikkelingsmaatschappijen.

Doelstelling

Campus Zeeland

Doel van Campus Zeeland is het vergroten van de innovatiekracht van Zeeland en zorgen voor een toekomstbestendige economie waarin jonge, goed opgeleide mensen het bedrijfsleven versterken. Dit doen we, samen met onze partners, door de ontwikkeling- en de versterking van samenhangende onderwijs- en kennisprogramma's en -voorzieningen. Met de realisatie van Campus Zeeland professionaliseren we de kennis- en innovatienetwerken van de Zeeuwse economische sectoren, stellen we samen met de kennisinstellingen (van primair- tot wetenschappelijk onderwijs- en onderzoek) en het bedrijfsleven een nieuwe strategische agenda op en ontwikkelen we een campus voor een beter studentenklimateit.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Middels de diverse acties wordt gewerkt aan het realiseren van de doelstelling.

Acties

Versterken gehele onderwijs- en onderzoekskolom van PO - WO

Samen met kennisinstellingen en bedrijfsleven stellen we een nieuwe Strategische Onderwijs & Kennis Agenda op. Die zorgt voor samenhang, focus en synergie op onderwijs en onderzoek. Elementen op die agenda zijn wat ons betreft in ieder geval: het aantrekken van internationale studenten (voor zowel de arbeidsmarkt als de instandhouding van onderwijsinstellingen), opleidingsplaatsen in of nabij Zeeland, en campusontwikkeling voor een beter studentenklimaat. De provincie heeft hierin een stimulerende procesrol.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Er is regelmatig contact en afstemming geweest met partijen in de het onderwijs-kennisveld en zijn er verbindingen en relaties gelegd tussen het onderwijs/onderzoek en nieuwe ontwikkelingen. Concreet heeft dit onder meer geleid tot:

- Bouwstenen geformuleerd voor de strategische onderwijsagenda, samen met de Zeeuwse multiple helix partners. Hierop is vervolgens de daarop 90% Campus Zeeland strategische onderwijs- en onderzoeksagenda 2025 - 2035 opgesteld, die in 2025 vastgesteld en in uitvoering genomen zal worden.
- Het in kaart brengen van het belang van internationale studenten en internationalisering in het Zeeuwse onderwijs, actieve gezamenlijke lobby richting het Rijk voor de Wet Internationalisering in Balans.
- Subsidie aan werkplaatsen Onderwijs-Onderzoek, waar gezamenlijke vernieuwende Zeeuwse aanpakken, gericht op de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs en lesgeven, worden ontwikkeld. Dit gebeurt binnen de hele onderwijswaaier (po-vo-mbo-hbo-wo).
- Inloopvoorziening Hoornbeeck college.
- De monitoring rondom de transitie van het VO Zeeuws-Vlaanderen.
- Doorontwikkeling van de verbinding van RIAS aan de Zeeuwse opgaven.
- Betrokkenheid bij de ontwikkeling van 'Campus Terneuzen'.

Opening en start opleidingen aan het Joint Research Center

Het Joint Research Center Zeeland (JRCZ) is geopend en gestart met opleidingen. De provincie heeft een stimulerende rol om samen met de partners de doelstellingen van het JRCZ te blijven realiseren. Hierbij zal met name aandacht besteed dienen te worden aan de verbinding van de onderzoeksprogramma's en activiteiten van het JRCZ met het bedrijfsleven.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Dit is een lopende activiteit binnen de multiplehelix samenwerking Campus Zeeland.

Verbinden tracks Engineering en Innovation aan (Zeeuwse) onderwijs- en onderzoeksinfrastructuur en bedrijfsleven/opgaven

De tracks Engineering en Innovation zijn onderdeel van Campus Zeeland die in fases wordt gerealiseerd. Nu de Engineering tracks zijn ontwikkeld en een succesvol onderdeel zijn geworden van het UCR-curriculum, is het van belang dat het programma verbonden wordt met de Zeeuwse onderwijs- en onderzoeksinfrastructuur, en het bedrijfsleven.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Om diverse redenen loopt de realisatie van het 'Departement Engineering en Innovatie' anders dan voorzien. UCR heeft de Provincie Zeeland om die reden verzocht in te stemmen met een bijstelling van de oorspronkelijke businesscase van 2019.

UCR heeft om die reden voorgesteld en na instemming besloten, om Engineering, na een periode als zelfstandige eenheid, nu fasegewijs verder te ontwikkelen als integraal onderdeel van het college (zie bijlage 1). Engineering wordt hierdoor nog steviger verankerd in het UCR-curriculum. Om dit te bewerkstelligen introduceert UCR twee Engineering thema's die ingevlochten worden door het hele curriculum.

Te weten:

- Duurzaamheid & Delta
- Data Science & Artificial Intelligence (AI).

Hierdoor wordt Engineering het verbindende thema binnen UCR. UCR kan zich daarmee profileren als 'een bèta-georiënteerd college', hetgeen het rekruteren van nieuwe, meer in bèta geïnteresseerde studenten zal bevorderen.

Door cursussen te ontwikkelen die Data Science & AI en Duurzaamheid & Delta integreren, en daarbij samen te werken met de Zeeuwse ondernemers en instellingen, kan UCR het college verder ontwikkelen, het LAS-concept versterken én als organisatie weerbaarder en duurzamer worden ten opzichte van concurrerende instellingen.

Onderbrengen onderzoeksprogramma Vlaanderen-Nederland Deltavraagstukken bij Delta Kenniscentrum

Het Vlaams-Nederlandse onderzoeksprogramma Deltavraagstukken is onderdeel van Campus Zeeland en wordt vanuit Nederlandse zijde toegevoegd aan het onderzoeksprogramma van het Delta Climate Center (DCC). Naar verwachting leidt dit tot versterking van de programma's en de samenwerking ook met Vlaanderen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het DCC en Universiteit Gent zijn met elkaar in overleg (bijeenkomsten en werksessies) over de koppeling van het onderzoeksprogramma Deltavraagstukken aan het programma van het DCC. Doel is om het volledige programma aan Nederlandse zijde onder te brengen bij het DCC.

Versterken businessmodel, organiserend vermogen in intersectorale samenwerking tussen de al bestaande netwerken (professionaliseren en verbinden met eco-systeem)

De kennis- en innovatienetwerken (K&I) hebben veel nut bewezen als platformen waar bedrijven elkaar treffen, kennisdelen en kunnen samenwerken - met elkaar en met overheden en scholen. Deze netwerken willen we doorontwikkelen tot robuuste netwerken door ze sterker te verbinden aan andere Zeeuwse innovatieprojecten, zoals de human capital agenda's en de field-, test- en livinglabs. Ook willen we de betrokkenheid van de Economic Board Zeeland vergroten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 heeft Campus Zeeland de K&I netwerken ondersteund in hun ontwikkeling tot robuuste netwerken. Zo zijn vier bijeenkomsten georganiseerd met alle K&I managers over onder meer het versterken van een netwerkorganisatie en cross sectorale samenwerking. Een tweetal gezamenlijke innovatieprojecten zijn in 2024 ontwikkeld door de K&I netwerken zelf.

In 2024 heeft Campus Zeeland aan zeven K&I netwerken subsidie verleend voor het versterken van hun organiserend vermogen. Om de K&I projecten en programma's goed uit te kunnen voeren, hebben de K&I netwerken voorzieningen en faciliteiten nodig. In dit kader is Campus Zeeland betrokken bij de ontwikkeling en uitrol van diverse projecten en faciliteiten die het Innovatie ecosysteem in Zeeland in beeld moeten brengen dan wel versterken. Zoals bij de ontwikkeling van het Innovatiecentrum voor techniek en Veiligheid in Terneuzen en het Foodlab in de Kaap en bij de workshop over het in kaart brengen van de samenwerking binnen het agri-food ecosysteem. Eind 2024 is de driejarige K&I subsidieregeling Duurzame versterking K&I netwerken 2025-2027 door GS vastgesteld.

Delta Climate Center

Op 1 juli 2023 is het Delta Climate Center van start gegaan en op 5 oktober 2023 feestelijk geopend. In 2024 zullen de onderwijs- en onderzoeksprogramma's en de valorisatie nader gekoppeld en verbonden worden aan Zeeuwse ondernemers en lopende initiatieven & programma's met het doel tot een efficiënt- en samenhangend Zeeuws Ecosysteem rondom Water, Energie en Voedsel te komen. De provincie verleent, als onderdeel van de afspraken "Wind in de Zeilen", subsidie aan het Delta Climate Center en kan als zodanig meepraten over inrichting en inhoud van het centrum.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Op 20 augustus 2024 hebben Gedeputeerde Staten Zeeland ingestemd met het subsidieverzoek voor de eerste tranche. Op 9 oktober 2024 heeft ook het ministerie van OCW de beschikking verleend voor de eerste subsidietranche. Daarmee is het DCC formeel van start conform plan en het doel van fiche C Wind in de Zeilen.

Om te kunnen monitoren of de aan het DCC beschikbaar gestelde subsidie op de beoogde- en juiste wijze wordt ingezet zal aan iedere subsidietranche een aantal afrekenbare prestatie-indicatoren verbonden worden. Het DCC geeft hiertoe bij ieder subsidieverzoek aan op basis van welke prestatieafspraken -in lijn met de hogere ambitie/kaders van het DCC- de concrete voortgang van de desbetreffende tranche gemeten kan worden. Het Rijk, de Provincie Zeeland en gemeente Vlissingen monitoren samen met het DCC halfjaarlijks de inhoudelijke- en financiële- voortgang en de impact en het effect van het DCC in Zeeland. Aan het einde van de subsidieperiode wordt een evaluatieverslag opgeleverd dat tevens als input geldt voor het subsidieverzoek van de volgende tranche.

In jaar 4 (2026) vindt een tussentijdse evaluatie plaats om te bepalen hoe verder te gaan na afloop van de subsidieperiode en welke financiële mogelijkheden daartoe beschikbaar zijn.

Doelstelling

Innovatie infrastructuur en -fondsen

Doel is Zeeuwse ondernemers te helpen innovaties te verwezenlijken en daarmee de concurrentiekracht van bedrijven in Zeeland te vergroten. Hiervoor zijn een aantal innovatieregelingen en -fondsen opgericht, zijn afsprakenpakketten met het Rijk gemaakt en voeren we Europese subsidieprogramma's uit.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Met betrekking tot innovatie op het gebied van infrastructuur werken we als provincie (en havenbedrijf North Sea Port) samen binnen de Goederenvervoer Corridor Zuid. Te denken valt dan aan onder andere digitalisering en autonoom vervoer. Op het gebied van autonoom vervoer is in 2024 een visie door GS en PS vastgesteld waarin het basis ambitieniveau is gekozen als uitgangspunt. Verder nemen we op basis van beide thema's deel aan diverse projecten op Europees en GVC-niveau.

Acties

Uitvoering geven aan het Investeringsfonds Zeeland BV.

Investeringsfonds Zeeland (IFZ) levert door middel van revolverend financieren een bijdrage aan de structuurversterking van de Zeeuwse economie. De projecten richten zich hoofdzakelijk op investeringen in innovatieve startups, scaleups en MKB-ondernemingen. In toenemende mate wordt ingezet op het maken van impact, het leveren van een bijdrage aan de energie- en grondstoffentransitie en creatie en behoud van hoogwaardige directe en indirecte werkgelegenheid. Verder wordt steeds meer aangesloten bij de trend "volume to value", waarbij het meer van belang is in de juiste bedrijven te investeren dan alleen de investerings- en overige kwantitatieve targets te behalen. Gezien de krappe arbeidsmarkt en het willen behouden van high potentials in de regio, richt het IFZ zich op bedrijven met een hoog innovatievermogen.

- Zeeland Financial Matching geeft groei- en innovatievouchers uit. Zeeland Financial Matching stimuleert en ondersteunt de groei- en innovatieplannen van Zeeuwse studenten, startups, scale-ups en innovatief MKB. Het doel is om bij te dragen aan het verbeteren van innovatie, ondernemerschap en de concurrentiekracht van bedrijven.

- Het regionale fonds Vroege Fase Financiering (VFF) verstrekt leningen aan innovatieve starters. Zij gebruiken deze lening om te onderzoeken of hun idee een kans van slagen heeft op de markt. De VFF moet ervoor zorgen dat ideeën van de planfase in de startfase komen.
- InnoGo! stimuleert innovatieve ondernemers in de vroege fase door begeleiding van hun innovatie, het introduceren van de ondernemer in het netwerk en het verstrekken van leningen.
- Met het Zeeuws Participatiefonds (ZPF) verstrekken we risicodragend kapitaal, kennis en kunde van de aandeelhouders, het fondsmanagement en hun netwerken. Dit door aandelenparticipaties en/of achtergestelde leningen uit te geven aan innovatieve ondernemers. Deze bedrijven zitten in de (door)ontwikkelfase of de groeifase. Ze voegen waarde toe met een belangrijk effect op de Zeeuwse economie en werkgelegenheid.
- Op basis van Wind in de zeilen heeft het Rijk de afgelopen vier jaar haar inbreng in het Investeringsfonds Zeeland (agio-storting) vergroot. Hierdoor is het investeringsvermogen met € 20 miljoen vergroot.

Het bestuur van het Investeringsfonds Zeeland BV schat in of de financiële vaste activa afgewaardeerd moeten worden. Dit gebeurt op basis van de financiële informatie van de ondernemingen. Ook gesprekken met de ondernemers en het betaalgedrag bij aflossingen en rente zijn van invloed op deze inschatting. De doelstelling van het Investeringsfonds Zeeland behalen we door het verstrekken van hoog risicodragend kapitaal. Het eigen vermogen van de ondernemingen in het Investeringsfonds Zeeland is in de meeste gevallen negatief. Hierdoor is er sprake van een grote schattingsonzekerheid over de waardering van de deelnemingen en de verstrekte leningen. Deze (schatting)onzekerheid had geen gevolgen voor het oordeel van de accountant van het IFZ.

Kwaliteitsindicator en toelichting

- In 2024 heeft Zeeland Financial Matching 26 ondernemers geholpen met een innovatievoucher. Deze ondernemers hebben gezamenlijk een bedrag van € 145.000 toegezegd gekregen. De doelstelling van Zeeland FM is om de groei- en innovatieplannen van Zeeuwse studenten, startups, scale-ups en innovatief mkb t/m 15 FTE te stimuleren en te faciliteren. Het doel daarbij is om bij te dragen aan het bevorderen van innovatie, ondernemerschap en de concurrentiekracht van bedrijven, wat de Zeeuwse economie moet versterken. Hiernaast zijn er dit jaar in samenwerking met de Provincie Zeeland ook specifieke vouchers toegekend voor het schrijven van subsidieaanvraag voor OPZuid. Vier bedrijven hebben hier gebruik van gemaakt met een totaalbedrag van € 60.000.
- In 2024 zijn via InnoGo! vanuit 57 unieke leads zeven leningen verstrekt aan innovatieve starters/MKB-ers met een investeringsbedrag van totaal € 933.000. Hieronder valt ook het regionaal fonds Vroege Fase Financiering. In 2024 zijn er geen ondernemers die intensieve begeleiding hebben ontvangen.
- In 2024 is er door het fondsmanagement van ZPF met 26 unieke leads gesproken. Negen innovatie mkb-bedrijven zijn in 2024 financieel gesteund (leningen, achtergestelde leningen en aandelenparticipaties) voor in totaal € 2.415.634 (exclusief een claim voor een participatie die afhankelijk is van de realisatie van milestones). Het ZPF heeft in 2024 één succesvolle exit gerealiseerd. Na afloop van het boekjaar is bekend geworden dat één deelneming/lening nemer in januari is gefailleerd. Om deze reden is de betreffende participatie (€ 800.000) en lening (€ 200.000) plus achterstallige rente volledig afgewaardeerd in het jaarverslag.
- Voor het Fonds Verblijfseconomie Zeeland is met 25 unieke leads gesproken, wat geleid heeft tot twee verstrekte leningen met een totaal van € 260.000.

Door het bestuur van het Investeringsfonds Zeeland BV wordt jaarlijks ingeschat of de financiële vaste activa betreffende de onderliggende participaties afgewaardeerd moeten worden. Deze inschatting gebeurt op basis van de financiële informatie van de ondernemingen waarin wordt geparticipeerd en waar gelden aan zijn uitgeleend, gesprekken met de ondernemers en het betaalgedrag ten aanzien van aflossingen en rente.

De doelstelling van het Investeringsfonds Zeeland wordt gerealiseerd door het verstrekken van hoog risicodragend kapitaal. Het eigen vermogen van de ondernemingen waarin wordt geparticipeerd en waar gelden aan zijn uitgeleend is in de meeste gevallen negatief. Dit brengt met zich mee dat er sprake is van een grote schattingonzekerheid ten aanzien van de waardering van de deelnemingen en de verstrekte leningen. Deze (schattings)onzekerheid heeft voor de accountant van het IFZ geen afbreuk gedaan aan zijn oordeel. Het IFZ heeft voor 2024 een goedkeurende controleverklaring ontvangen van haar accountant.

Het benutten van nationale en Europese programma's als cofinanciering bij de realisatie van innovatie en economische structuurversterking

We benutten nationale en Europese subsidieprogramma's als cofinanciering bij Zeeuwse projecten, vaak gericht op innovatie, duurzaamheid en economische structuurversterking.

- Met de Subsidieregeling MKB innovatiestimulering Topsectoren Zuid-Nederland (MIT Zuid) wordt decentraal uitvoering gegeven aan stimulering van innovatieve haalbaarheids- en R&D samenwerkingsprojecten. Voor 2024 streven we naar toekenning van tien subsidies voor Zeeuwse haalbaarheidsprojecten en zes subsidies voor Zeeuwse R&D samenwerkingstrajecten.
- Met het EU-subsidieprogramma OP Zuid wordt eveneens decentraal uitvoering gegeven aan stimulering van innovatieve projecten waarmee de transitie energie, klimaat, grondstoffen, landbouw & voeding en gezondheid worden ondersteund en/of versneld. Voor 2024 streven we naar toekenning van zes subsidies voor "Zeeuwse" innovatieprojecten binnen OP Zuid.

Kwaliteitsindicator en toelichting

We hebben een cofinancieringsbijdrage aan de MKB Innovatiestimulering Topsectorenbeleid (MIT) regeling verleend. De subsidie is voor het stimuleren van innovatie in het MKB door middel van haalbaarheidsonderzoeken en Research & Development samenwerkingsprojecten. Voor MIT Zuid 2024 is ruim € 11,2 miljoen ingezet voor projecten die bijdragen aan de versterking van de innovatiekracht van het Zuid-Nederlandse MKB. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat draagt hier de 55% aan bij, de provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland gezamenlijk de overige 45%. Er was ook dit jaar interesse vanuit Zeeland voor de MIT. In 2024 zijn negen Zeeuwse haalbaarheidsonderzoeken gehonoreerd en zes Zeeuwse Research & Development samenwerkingsprojecten, met een totaal toegekend subsidiebedrag van ruim € 1,3 miljoen euro.

Vanuit Zeeland zijn in 2024 vijf aanvragen voor OPZuid-subsidie ingediend door Zeeuwse aanvragers/consortia. De twee aanvragen die tijdens de voorjaarsopenstelling zijn ingediend, zijn beloofd met toekenning van de gevraagde subsidie. Behalve de toegekende €875.386,01 Europese (EFRO-)subsidie, is voor deze projecten €375.165,42 provinciale cofinanciering betaald. De drie aanvragen die tijdens de najaarsopenstelling zijn ingediend, zijn nog niet definitief beoordeeld. Voor deze drie projecten is bijna €2mln. Europese (EFRO-)subsidie en €849.166,75 provinciale cofinanciering aangevraagd. Medio maart/april 2025 wordt bekend hoe deze projecten inhoudelijk en financieel zijn beoordeeld.

Uitvoering geven aan de Europese programma's waarin Zeeland partner is

- Voor Zeeland verder vormgeven van Europese fondsen en subsidiemogelijkheden. In Zuid-Nederlands verband zijn in de zogenaamde Regionale Innovatie Strategie 2021-2027 (RIS) vijf grote strategische hoofdpogaven ("transities") benoemd als vertrekpunten. We koppelen deze aan onze Zeeuwse beleidsdocumenten en coalitieakkoord.
- Uitvoering geven aan de Europese programma's 2021-2027. Zeeland is hierin partner samen met OP Zuid, NSP, Interreg Vlaanderen-Nederland, Interreg B en C programma's en EMVAF. We willen de mogelijkheden hiervan benutten voor Zeeland.
- Het bevorderen van grensoverschrijdende samenwerking, via onder andere het Straits Comité en de Scheldemond Raad.
- Voor Zeeland kansen rondom Nationaal Groeifonds zo goed mogelijk monitoren en beïnvloeden.
- Ontwikkelingen op het gebied Europese Green Deal (waar onder in het bijzonder Europese Digitale Agenda en Farm2Fork Strategie) monitoren en waar mogelijk optimaal doorvertalen naar de Zeeuwse uitvoering van de Europese subsidieprogramma's.

Kwaliteitsindicator en toelichting

We hebben het afgelopen jaar uitvoering gegeven aan de programma's en openstellingen van OP Zuid, Interreg Vlaanderen-Nederland, Interreg Europa, Interreg Noordwest Europa, Interreg Noordzee en NSP (voorheen POP 3). Verder werken we in het Straits Comité nog samen met de voormalige partners van het Interreg Twee Zeeën-programma.

Voor NSP zijn in 2024 vier subsidieregelingen opengesteld: LEADER, samenwerking voor innovatie, kennis en informatie en productieve investeringen bedrijfsmodernisering. Dit heeft geleid tot 3 goedgekeurde LEADER projecten, 2 kennis en informatie en 8 samenwerking innovatie EIP (beschikkingen moeten nog wel worden verzonden). De productieve investeringen bedrijfsmodernisering is net gesloten en moet nog worden beoordeeld. Met deze voortgang is de verwachting dat, ondanks een moeizame start (landelijk), binnen deze Europese periode (2021-2028) de volledige Europese middelen voor Zeeland worden benut.

Voor OP Zuid zijn twee geplande openstellingen begeleid, waarbinnen in totaal vijf Zeeuwse aanvragen zijn ingediend. De aanvragers hebben vanuit de provincie, in nauwe samenwerking met Impuls Zeeland en Stimulus Programmamanagement (onze uitvoeringsorganisatie voor onder andere OPZuid), ondersteuning en begeleiding gehad met informatie- en verdiepingsgesprekken. Voorts zijn in het kader van de voucherregeling voor OPZuid door Impuls Zeeland vier vouchers verstrekt voor een tegemoetkoming in de voorbereidingskosten van OPZuid-aanvragen.

Voor Interreg Vlaanderen-Nederland zijn de openstellingen in 2024 uitgevoerd. De samenwerking in het programma Interreg Vlaanderen-Nederland is zeer positief verlopen. Er zijn meerdere projecten gaande of in voorbereidende fase, waarin Zeeuwse organisaties participeren. Vanuit Provincie Zeeland wordt dit mede ondersteunt door diverse Zeeuwse organisaties cofinanciering te verlenen.

Binnen de openstellingen in 2024 van Interreg Noordzee, Interreg Noordwest Europa en Interreg Europa zijn 6 aanvragen vanuit Zeeland gesubsidieerd.

Twee keer per jaar wordt het ERAC rapport over de monitoring van de Europese middelen (in Zuid-Nederland en specifiek Zeeland) naar PS gestuurd, met informatie over de voortgang. Dit is een financiële monitoring/rapportage. Naar de volgende EU-programmaperiode denken wij er over na hoe we deze rapportage kunnen aanvullen met beleidsinformatie vanuit de vraag aan welke de realisatie van welke beleidsdoelen deze projecten bijdragen.

Van de huidige EU-programmaperiode (2021-2027) zijn nog tweeënhalf kalenderjaar te gaan. Dit betekent dat steeds meer budgetten uitgeput raken. Zo langzamerhand beginnen ook de voorbereidingen voor de volgende programmaperiode (2028-2034). Dat betekent dat een deel van de tijd van de programmamedewerkers hieraan besteed zal gaan worden.

Verlenen van subsidie aan voorstellen ter stimulering van innovatie en verbetering van het gebruik van financieringsregelingen

Ondersteunen en/of subsidiëren van onder andere:

- De Zeeuwse Innovatieprijs Emergo.
- Netwerkbijeenkomst(en) excellerende MKB bedrijven.
- Initiatieven voor het versterken van het Zeeuwse startersklimaat.
- Ontwikkel-, test- en demolocaties (KAAP Vlissingen en Terneuzen).
- Bedrijfsregeling CrossRoads 2023-2029.
- Financieringstafels.
- Zeeuws Informal Investors Network.

Daarnaast vergroten we samen met Impuls Zeeland en Stimulus de bekendheid van Europese subsidiemogelijkheden onder Zeeuwse partijen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

- Ook in 2024 is, ter stimulering van Zeeuwse innovatie en het waarderen en bekendheid genereren voor Zeeuwse innovaties, een Zeeuwse Innovatieprijs Emergo editie georganiseerd. Agri Poppe is met het efficiënte aardappelrooisysteem door de jury uitgeroepen tot winnaar. Hiernaast heeft PureBlue met de afvalwaterzuivering de publieksprijs ontvangen.
- Op de dag van de ondernemer organiseerden we een netwerkbijeenkomst op de Abdij, voor ondernemers die in 2024 met hun bedrijf van toegevoegde waarde zijn geweest voor Zeeland. Zo tonen we respect aan ondernemers voor hun inzet en geven we aan het belang aan van deze ondernemers voor Zeeland.
- In 2024 heeft één Zeeuwse mkb onderneming succesvol een subsidieaanvraag ingediend binnen het Interreg programma CrossRoads Vlaanderen-Nederland. De aanvraag leverde de onderneming een subsidiebedrag van € 80.000 op.
- In 2024 zijn zeven Financieringstafels georganiseerd, waarvan één subsidietafel in het kader van het delen van kennis en advies. Elf ondernemers hebben hun voorstel gepitcht.
- Het Zeeuws Informal Investors Network heeft zich in 2024 ontwikkeld tot een robuust en stabiel netwerk. Er zijn meerdere bijeenkomsten geweest en het aantal leden neemt gestaag toe. Aan de ZIIN Academy, die beginnende investeerders wegwijs maakt in de wereld van startups en investeringen, is dit jaar een meer gevorderde training toegevoegd over het vormgeven van een deal, dealclosing, inrichting governance, vervolfinanciering, de wereld van venture capital en een eventuele exit.

Uitvoering geven aan de subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling.

De regeling 'Aanjaaggelden Zeeland in Stroomversnelling' stelt subsidies beschikbaar voor haalbaarheidsonderzoeken en demonstratieprojecten om innovaties te stimuleren. Het doel is om daarmee de Zeeuwse economie duurzaam te versterken en de concurrentiepositie te verbeteren. Zeeuwse gemeenten, rijk en de provincie financieren de regeling. In 2024 is met Rijk (Regio Deal NSPD), provincie en gemeenten een nieuwe uitvoeringsperiode van de subsidieregeling afgesproken.

Begin 2024 is besloten over een openstelling die in 2023 plaatsvond. In 2024 zijn er drie openstellingen geweest van de subsidieregeling, twee brede openstellingen en een openstelling voor de Human Capital Agenda. De besluitvorming over de subsidieverlening van de laatste brede en openstelling en die van de Human Capital Agenda is in 2025.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De regeling 'Aanjaaggelden Zeeland in Stroomversnelling' stelt subsidies beschikbaar voor haalbaarheidsonderzoeken en demonstratieprojecten om innovaties te stimuleren. Het doel is om daarmee de Zeeuwse economie duurzaam te versterken en de concurrentiepositie te verbeteren.

In 2024 zijn er :

- 10 projecten gestart voor een bedrag van € 954.141 die zijn aangevraagd in de laatste openstelling van 2023.
- zeven projecten gestart voor een bedrag van € 788.079 die zijn aangevraagd in de eerste brede openstelling van 2024.

Uitvoering geven aan investeringsprogramma Regio Deal North Sea Port District en Regio Deal Zeeuws-Vlaanderen 'Zeeuwen zelf aan zet'.

Samen met de Gemeente Terneuzen uitvoering gegeven aan de Regio Deal Zeeuws-Vlaanderen 'Zeeuwen zelf aan zet'. Deze heeft een looptijd tot en met 2025. De deal richt zich op participatie, vernieuwing landbouw, versterking Scheldekust, arbeidsmarkt en onderwijsprojecten. In 2024 zijn alle projecten uit de deal afgerond, volgens de kassier gemeente Terneuzen. In 2025 wordt de deal geëvalueerd.

In 2023 is bekend geworden dat het North Sea Port District € 30 miljoen ontvangt vanuit het Rijk voor de Regio Deal North Sea Port District. Sleutelopgave zijn gezonde en aantrekkelijke leefomgeving, aantrekken van talent en bereikbaarheid van voorzieningen. Vanaf eind 2023/begin 2024 wordt uitvoering gegeven aan het investeringsprogramma van deze nieuwe Regio Deal. In 2024 is bijvoorbeeld gestart met de koppelingsgebieden in Terneuzen en Borsele, Kerngezond in Terneuzen en Borsele, de aanjaaggelden en het Innovatiecluster Techniek en Veiligheid, het innovatiefonds cultuur en de culturele broedplaats Terneuzen en de voorbereiding voor de mobiliteitshubs.

In november is een nieuwe propositie ingediend voor de zesde tranche van de Regio Deals. De Zeeuwse aanvraag richt zich op drie belangrijke thema's die onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden: mensen, ruimte en vitaliteit.

-Zeeland heeft meer inwoners nodig. Met meer inwoners blijven de voorzieningen in de kernen en steden bestaan en komt de krappe arbeidsmarkt met personeelstekorten weer in balans.

-Zeeland biedt ruimte. Ruimte voor het vestigen van bedrijven en woningbouw, maar ook ruimte om te innoveren en experimenteren. Binnen die ruimte is het zoeken naar oplossingen voor de nabijheid en

bereikbaarheid van de voorzieningen.

-Zeeland werkt aan gezonde en actieve inwoners en kernen. Met ruimte om te wonen en te werken en het bieden van voorzieningen in de buurt zoals gezondheidszorg, onderwijs, sport- en sociale faciliteiten werken we aan vitale inwoners en een vitale leefomgeving.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Doelstelling

Marketing en Imago

Het actief positioneren van een sterk merk Zeeland zorgt dat Zeeland wordt gezien als een ideale regio om te ondernemen, werken, wonen, studeren en bezoeken. Een sterker Zeeuws imago helpt bij het aantrekken van nieuwe bedrijven, arbeidskrachten, studenten, inwoners en bezoekers.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Voor de logistieke sector werken wij aan het imago/sterk merk Zeeland via ons K&I netwerk Zeeland Connect. Met de komst van de nieuwe programmamanager is het netwerk geprofessionaliseerd. Wat niet alleen terug is te zien in het oplopend aantal betalende leden, maar ook in een verbeterde website en een actief beheer van social media/ berichtgeving op onder andere LinkedIn.

Acties

Continueren van de digitale marktbewerking dmv het platform www.zeeland.com en daaraan verbonden social media kanalen..

Continueren van de digitale marktbewerking door middel van het platform www.zeeland.com en daaraan verbonden social media kanalen. Belangrijk hierbij is om in contact te blijven met geïnteresseerde doelgroepen en het aantal fans van Zeeland verder uit te breiden.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is wederom met groot succes gewerkt aan het continueren van de digitale marktbewerking door middel van zeeland.com en bijbehorende socialmediakanalen. Het platform is nationaal en internationaal beter zichtbaar geweest en bezocht door geïnteresseerde doelgroepen. Zo zijn de bezoekersaantallen toegenomen naar ruim 1,7 miljoen gebruikers en bijna 2,3 miljoen sessies. (Tussen de 5 en 6,5 %) Het organische verkeer voor NL nam wederom toe met zo'n 10%. Rondom e-

mailmarketing hebben we 6.279 nieuwe abonnees mogen bijschrijven en zijn ook de fans op alle gerelateerde socialmediakanalen toegenomen en hebben we ruim 11,5 duizend nieuwe fans geworven.

Op basis van zoekintentie van de doelgroepen via bijvoorbeeld Google, zorgden we dat we gevonden werden zodra we relevant waren. Op basis van content kalenders voor social media zorgden we dat we pro-actief in contact kwamen met onze doelgroepen. Toegepaste content bestond uit onderwerpen gerelateerd aan leven, werken, studeren, ondernemen en recreëren in Zeeland.

Het voeren van campagnes voor specifieke doelgroepen samen met regionale partners (product-markt combinaties) en meewerken aan campagnes van partners.

Door middel van marketing- en promotieactiviteiten in samenwerking met regionale partners werken aan het bereiken van specifieke doelgroepen die nodig zijn voor het oplossen van actuele vraagstukken, zoals bijvoorbeeld het tekort op de Zeeuwse arbeidsmarkt.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is tijdens Concert at SEA de campagne 'Ik wil alleen maar Zeeland' in een doorontwikkelde vorm opnieuw gelanceerd. Waar vorig jaar campagne hero's centraal stonden (testimonial vorm) is er dit jaar gekozen voor een 'hero video' in combinatie met 'spoken word'. Door deze doorontwikkeling kon Zeeland breder geladen worden. Zowel op het terrein van Concert at SEA als met een langer lopende online campagne hebben we specifieke doelgroepen kennis laten maken met leven en werken in Zeeland en middels een winactie bewust gemaakt van het aantal mensen dat naar Zeeland verhuisden in 2023 en zich laten inschrijven voor onze nieuwsbrieven. Dit was wederom een groot succes met ruim 1000 nieuwe opt-ins.

Met de samenwerkende natuurorganisaties (De Zeeuwse Natuur) is de campagnes 'Van alle kanten' gelanceerd met als doel om zowel inwoners van Zeeland als beoogde doelgroepen buiten Zeeland te verrassen met de veelzijdigheid van de Zeeuwse natuur. Ook hier zijn online activiteiten gecombineerd met de inzet van middelen in de fysieke ruimte.

Ook is er door middel van een gezamenlijke netwerksamenwerking (pilot) met 9 partijen gewerkt aan het werven van Technici voor Zeeland. De campagne "Break out!" is hiervoor ontwikkeld en internationaal uitgezet (concept, uitingen, content) en leads zijn doorverwezen naar Talent Service Zeeland. Op dit moment heeft dit geleid tot al een eerste ingevulde vacature en een poule aan geïnteresseerden. In 2025 zullen we de campagne in een nieuwe fase voortzetten.

Het uitvoeren van een nulmeting naar het Zeeuwse imago en de resultaten hiervan verwerken in een vernieuwde merkstrategie (positionering) en meenemen in de uitvoering.

Door middel van marketing- en promotieactiviteiten bijdragen aan de doelstellingen uit het toeristische beleid om toeristen te verleiden om naast het kustgebied ook andere delen van Zeeland te bezoeken. Ook willen we stimuleren dat toeristen buiten het hoogseizoen onze provincie bezoeken.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In samenwerking met het Kernteam Toeristische Marketing is er gewerkt aan diverse campagnes om toeristen te spreiden in tijd en plaats en andere dingen te laten zien en doen dan enkel aan de kust. Succesvolle campagnes zijn ingezet op de thema's Zeeuwse Smaken, Stad & Ommeland en Wind door je hoofd (Zeeland wakkert je aan). Voor laatstgenoemde is het thema specifiek doorontwikkeld naar een creatief concept dat net als de overige campagnes (internationaal) uitgezet op onze doelmarkten. Daarnaast heeft er een campagne gedraaid op toeristen in Zeeland in de zomer, om hen aan te zetten tot spreiding in plaats. (Badkoerier, SEA, Social, E-mailmarketing). Het netwerk is via meerdere rondjes en business to business betrokken bij het toeristische beleid om zo samen het Merk Zeeland breed en in gezamenlijkheid de juiste invulling te geven.

De bestaande positionering 'Zeeland Land in Zee' evalueren en waar nodig verder door ontwikkelen in producten en campagnes.

Verder vorm geven aan de nieuwe positioneringsstrategie voor Zeeland door samen met netwerkpartners nieuwe initiatieven te ontwikkelen. De organisatie voeren we samen met partners uit. We communiceren hierover via onze kanalen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Door middel van diverse door ons georganiseerde netwerkbijeenkomsten zijn er stappen gezet in het communicatief doorvertalen van de positionering Shaping the future delta. In een traject met Sinc agency is een campagneconcept en payoff ontwikkeld dat in 2025 verder in samenwerking met het netwerk ingevuld kan worden om zo het merk Zeeland te laden. Via onze business to business nieuwsbrieven is het netwerk betrokken en verder uitgebreid. Ook hebben we een Merk Zeeland LinkedIn kanaal geopend waarop de eerste volgers reeds geabonneerd zijn.

Doelstelling

Circulaire economie

We stimuleren bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen tot het ontwikkelen en testen van circulaire en biobased productiemethodes, efficiënt grondstoffengebruik én circulair ontworpen producten en verdienmodellen. Dit leidt tot verdergaande samenwerking waarbij ketens worden verkort en grondstoffen uitgewisseld én nieuw ontwikkelde circulaire productiemethodes zijn opgeschaald. Ondersteunend hieraan stimuleren we de omslag naar hernieuwbare grondstoffen én verminderen we de vraag naar primaire grondstoffen door het stimuleren van hergebruik van producten en grondstoffen. We richten ons op de sectoren MKB, bouw en industrie.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De gewenste vergaande samenwerking krijgt stapje-voor-stapje vorm. Voor het MKB is de R-ladder ontwikkeld én gepresenteerd tijdens de Contacta in Goes. Bedrijven krijgen zo meer inzicht in wat circulair in hun bedrijf kan betekenen. Circulaire projecten zijn, onder

andere bij Zeeland in een Stroomversnelling, gesubsidieerd - onder andere circulaire kozijnen -. Voor de industrie is in 2024 de innovatiehub techniek en veiligheid gestart mét aandacht voor circulair. Daarnaast wordt er binnen Smart Delta Resources (SDR) serieus onderzocht hoe circulaire grondstoffen kunnen worden ingezet.

Het kennis- en Innovatienetwerk circulair Bouwen is actief met bijeenkomsten op het gebied van biobased materialen, meetmethodiek, INFRA en vraag- en aanbod. Onder andere op hun initiatief is de overeenkomst 'Van land tot Pand' ondertekend, waarbij alle Zeeuwse woningbouwcorporaties het gebruik van 100% biobased isolatiemateriaal toe gaan passen in 2030. Bij het K&I netwerk zijn ook alle Zeeuwse gemeenten aangesloten – die aan een eigen beleids- en uitvoeringsagenda CE werken. Door ook binnen de provincie de samenwerking te zoeken, onder andere team wonen en toekomstbestendige bedrijventerreinen, komt ook circulair daar op de agenda te staan.

Acties

We stimuleren de industrie om circulair te werken, onder andere door deel te nemen aan de programmalijn Circular Delta van Smart Delta Resources.

Binnen Circular Delta wordt gezocht naar clusters met synergie op het gebied van grondstoffen en technologie. Verder gebruiken we de overleggen Duurzame Havens en Vitaal Sloegebied en Kanaalzone voor inspiratie, afstemming en verbinding op bestuurlijk niveau. We sluiten aan op het landelijke platform Groene Chemie Nieuwe Economie vanwege mogelijkheden voor financiering (nationaal groeifonds) naast het vormen van circulaire en biobased ketens. Eerdere activiteiten van stichting Circular Biobased Delta zijn hierin ondergebracht; waaronder het ontwikkelen van grootschalige circulaire businesscases.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Circulair Delta, als onderdeel van Smart Delta Resources, loopt goed. Het bestuurlijk overleg duurzame havens heeft plaatsgevonden.

We rollen biobased en circulair inkopen uit binnen Zeeland via 'Maatschappelijk Verantwoord Inkopen'. SDG's (Sustainable Development Goals) zijn hierin leidend.

Het actieplan MVI, met onder andere circulaire en biobased doelstellingen, is in 2021 door GS vastgesteld. Via onder andere de 'IPO krachtenkaart CE en provinciale kansenkaarten' werken we actief samen aan de kennisopbouw rond inkoop- en aanbesteding op nationaal niveau. Aansluiting bij het Nationaal Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie (NPCE) is hierbij leidend. Ook op internationaal niveau blijven we actief. Het Interreg4SeasProject Circular Biobased Construction Industry (CBCI) dat in september 2022 is afgerond krijgt onder andere een vervolg via Interreg Europe en het project Interreg Speeding Sustainable Skills in Tourism. Deze inzet versterkt de rol van inkoop en aanbesteding op beleidsmatig 'circulair' terrein.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het Interreg4SeasProject Circular Biobased Construction Industry (CBCI) heeft een vervolg gekregen onder andere via de Interreg Peer review in mei 2024 waar inkoop een onderdeel van uitmaakt. Inkoop heeft met financiën in 2024 het initiatief genomen om in de Provinciale Programmabegroting 2025 een 'paragraaf Duurzaamheid' op te nemen. Daarmee worden duurzaamheidsprestaties verantwoord.

We stimuleren circulair bouwen via het K&I netwerk circulair bouwen via projecten in onder andere EN Zuid-verband. We subsidiëren de Biobased Innovation Garden.

We nemen actief deel aan het 'triple-helix' K&I netwerk dat is verzelfstandigd (een stichting). Dit netwerk stimuleert een brede kennis- en project ontwikkeling dat zich richt op opschaling. We zijn aangesloten bij de kennisnetwerken Cirkelstad en het 'Economisch Netwerk (EN) Zuid' - Zeeland, Brabant, Limburg. De Biobased Innovation Garden functioneert als (kennis)leverancier van onder andere biobased bouw materiaal en organiseert clustervorming rondom biobased toepassingen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het K&I netwerk circulair bouwen is actief via vier werkgroep (biobased materialen, meetmethodiek, GWW en vraag/aanbod van materialen). Het netwerk heeft 75 leden. Inmiddels is ook Bouwend (samenwerking Zeeland, Brabant en Limburg) gestart

We stimuleren circulaire innovaties bij MKB'ers, onder andere door een bewustwordingscampagne, met als opvolging circulair/biobased innovatievouchers, het CIRCO project en Symbioses4Growth(S4G) project.

Uit een in 2022-2023 uitgevoerd onderzoek blijkt dat veel MKB bedrijven nog onvoldoende bewust zijn van de noodzaak van de transitie naar een circulaire economie. Men is onvoldoende op de hoogte wat CE precies kan betekenen. Daarom starten we in 2024 samen met Impuls een bewustwordingscampagne.

In 2021 heeft het voucher project een provinciale subsidie voor twee jaar gekregen. In 2022 is het voucherproject voor één jaar verlengd. In 2023 wordt bekeken of de subsidie voldoende goed loopt om te verlengen tot eind 2024.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De circulaire innovaties voor MKB-ers, de bewustwordingscampagne is gestart. De projecten Circulair Biobased vouchers, CIRCO project en Symbioses4Growth zijn afgerond. Inzet circulair is ondergebracht bij het ondernemers loket toekomstbestendig ondernemen.

We werken aan de 'duurzame havens' samen met Portiz, NSP en Zeeuwse Milieufederatie waarbij we acties van de werkgroep Vitaal Slogebied en Kanaalzone integreren.

Duurzame havens wordt vormgegeven via een 'ambtelijk en bestuurlijk' afstemmingsoverleg. Dit afstemmingsoverleg, 2 á 3 keer per jaar, is bedoeld om casussen te bespreken die een intrinsiek dilemma vormen tussen economische ontwikkeling en duurzaamheid, onder andere circulaire economie, klimaatverandering, vervuiling, water en mariene bronnen, biodiversiteit en materiaalgebruik.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het bestuurlijk overleg duurzame havens heeft twee maal plaatsgevonden conform afspraak. Het initiatief voor vervolgoverleg ligt bij North Sea Port.

Samenwerking Zeeuwse Overheden

We ondersteunen Zeeuwse gemeenten bij het ontwikkelen van uitvoeringsbeleid op het gebied van circulaire economie. De gemeenten werken samen op de gebieden Bouw & gebouwde omgeving, Infrastructuur & openbare ruimte, Afval & grondstoffen en Inkoop & consumptie. We werken daarin samen met de Regionale Energiestrategie (RES) 2.0. Eind 2023, begin 2024 wordt het circulaire beleidsprogramma door alle gemeenten vastgesteld. Hierna wordt het uitvoeringsprogramma opgestart.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Programma samenwerking wordt uitgevoerd conform planning, zij het met enige vertraging. Het beleids- en uitvoeringsprogramma CE wordt de eerste helft 2025 naar verwachting vastgesteld.

IPO provinciale krachtenkaart en kansenkaart circulair

De provinciale krachtenkaart en kansenkaart circulair van het IPO borgt onze provinciale inzet in landelijk verband. We nemen actief deel aan alle 5 thema's die in IPO-verband zijn vastgesteld. We sluiten in IPO verband actief aan bij het Nationaal Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie (NPCE). Met deze samenwerking versterken we de positie en zichtbaarheid van de Provincies zowel in IPO verband als op Zeeuws niveau.

Kwaliteitsindicator en toelichting

We zijn actief aangesloten bij de bestuurlijke samenwerking vormgegeven via het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) voor onderwerpen Ruimte, Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH), Inkoop, MKB ondersteuning, Monitoring en 'Ketens'. Daarmee is onze zichtbaarheid (inderdaad) vergroot.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024
Beroepsbevolking (CBS)	199.000	207.000	210.000
Hoog opgeleide beroepsbevolking	Zeeuws-Vlaanderen 23,5% Overig Zeeland 28,4%	Zeeuws-Vlaanderen 25,8% Overig Zeeland 28,3%	nog niet bekend
Spanningsindicator vraag/aanbod arbeidsmarkt (UWV)	5,88 zeer krap (medio 2022)	6,62 zeer krap (Q1 2023)	5,64 zeer krap (Q4)
Ontwikkeling gestarte vestigingen per 10.000 inwoners (KVK - Q1)	27,0	32,1	30,4

Doelindicatoren

Doelindicatoren	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024	Einddoel
Werkloosheid (CBS)	2,9%	3,1%	2,8% (Q4)	3%
Werkgelegenheid (CBS/LISA)	191.600	187.200	nog niet bekend	190.000
Ondernemersvertrouwen (CBS)	-3,1%	1,6%	nog niet bekend	0,5%
Regionaal economische groei in % (CBS):				
Zeeuws-Vlaanderen	-3%	-11% (Q1)	4,5% (Q1)	1%
Overige Zeeland	+5%	+3% (Q1)	0,1% (Q1)	3%
Imago (ranking Nederlandse provincies, Beerda Consultancy)	-	9	9	8
Vissersvloot	2020: 146	135	135	135

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Wijzigingen 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
Lasten					
040101 Arbeidsmarkt	362	-120	242	173	69
040102 Concurrentiepositie food	322	-77	245	166	79
040103 Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers	2.693	401	3.094	3.023	71
040104 Campus Zeeland	816	1.440	2.256	1.750	507
040105 Innovatie-infrastructuur en -fondsen	4.402	4.352	8.754	6.747	2.007
040106 Marketing en Imago	1.175	180	1.355	1.213	142
040107 Circulaire economie	916	57	973	902	71
040108 Concurrentiepositie logistiek	4.221	-3.965	256	224	32
049999 Ambtelijke inzet	4.160	-1.222	2.938	2.895	43
Totaal Lasten	19.066	1.048	20.114	17.093	3.021
Baten					
040101 Arbeidsmarkt	0	0	0	25	-25
040104 Campus Zeeland	0	0	0	0	0
040105 Innovatie-infrastructuur en -fondsen	571	2.419	2.990	1.824	1.166
040107 Circulaire economie	0	0	0	4	-4
Totaal Baten	571	2.419	2.990	1.853	1.137
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-18.495	1.372	-17.123	-15.239	-1.884
Onttrekkingen					
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	-5.756	-6.632	-12.388	-12.388	0
Toevoegingen					
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	565	7.485	8.049	8.049	0
Mutaties reserves	5.192	-853	4.339	4.339	0
Resultaat na bestemming	-13.303	519	-12.784	-10.901	-1.884

5 Programma Mobiliteit op maat

Inleiding en ontwikkelingen

Goed wonen, werken en leven in Zeeland vraagt om een goede én veilige bereikbaarheid. In 2024 hebben we verschillende inspanningen afgerond die een jarenlange voorbereiding hebben gekost. De bereikbaarheid is verbeterd en betaalbaarder geworden. Speciaal springen daarbij in het oog de opening van de Nieuwe Sluis Terneuzen en dat sinds 30 december de Westerscheldetunnel tolvrij is voor auto's en motoren.

We werken aan slimme, veilige én duurzame maatregelen. Deze maatregelen helpen bij het oplossen van vraagstukken over bereikbaarheid in Zeeland. Ook dragen ze bij aan nationale (en Europese) doelstellingen: emissievrije mobiliteit (CO₂, fijnstof, stikstof), de ruimtelijke opgaven, brede welvaartsdoelen en de energietransitie.

Dit alles betekent dat we verder kijken dan een oplossing met meer infrastructuur. We kijken in het voortraject en tijdens het afwegen van oplossingen naar een meer complete aanpak. Een aanpak met twee kanten: vanuit de effecten van meer mobiliteit en vanuit de mogelijke oplossingen voor een betere bereikbaarheid. De fiets is daarin belangrijk.

De invalshoeken daarbij zijn zowel economisch als maatschappelijk. Deze aanpak loopt via vijf sporen:

- Beïnvloeden van veilig verkeersgedrag via een regionale aanpak.
- Investeren in verbetering van de infrastructuur om de doorstroming én verkeersveiligheid te verbeteren.
- Inzet op multimodale netwerken en goederencorridors om snelheid en betrouwbaarheid van (goederen)vervoer te garanderen
- Bieden van een systeem van collectief vervoer als basismobiliteit.
- Ontwikkelen en realiseren van slimme en duurzame mobiliteitsconcepten (personen en goederen).

Naast deze uitvoeringsagenda, maakt ook het beheer en onderhoud van de provinciale (water) wegen onderdeel uit van dit programma.

Dit programma omvat de inspanningen die we hiervoor in 2024 hebben geleverd.

Speerpunten

1. In 2024 hebben we opnieuw een toename van het aantal scholen gerealiseerd die de aangeboden verkeerseducatie gebruiken. Voor de voortgezet onderwijs scholen hebben we een dekking van 100% bereikt.
2. De afstemming met politie en Openbaar Ministerie over de verkeershandhaving in Zeeland is verbeterd. Landelijk wordt via lobby ingezet op meer verkeershandhaving en meer regionale invloed op de verkeershandhaving.
3. Voor de Goederenvervoer Corridor Zuid is de uitwerking van het realisatiepact North Sea Port District gestart. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft budget gereserveerd voor cofinanciering van acties in dit realisatiepact.
4. Het actieprogramma voor de binnenvaart hebben we opgesteld. Provinciale Staten hebben bij de voorjaarsnota 2024 budget beschikbaar gesteld voor de uitvoering hiervan.

5. Versnelling van de busverbinding Rotterdam-Zierikzee-Goes-Terneuzen-Gent, met vooral aandacht voor het traject Terneuzen-Gent. In 2024 hebben we een busverbinding voorbereid, maar we wachten nog op besluitvorming aan Vlaamse kant.
6. Verdere planuitwerking van Rail Gent-Terneuzen, gericht op financiering en organisatie (governance).
7. Uitvoeren van een strategische toekomstverkenning naar de Midden Zeeland route.
8. De Startnotitie voor de Deltaweg N256 hebben we opgesteld en is vastgesteld.
9. In opdracht van de Provincie Zeeland heeft Connexxion ook in 2024 het busvervoer uitgevoerd. De rituitval is in 2024 teruggebracht, maar houdt de aandacht om verder aan te pakken. Met Connexxion hebben we afspraken gemaakt over verlenging van de concessie voor 2025 en 2026.
10. In 2024 hebben we een nieuwe aanbesteding voor het busvervoer uitgevoerd. We hebben twee inschrijvingen ontvangen.
11. We hebben voor startprojecten criteria vastgesteld wanneer op een verantwoorde manier met Flex kan worden gestart. Op basis van die criteria hebben we het eerste startproject voorbereid voor Schouwen-Duiveland.
12. Met het ministerie van IenW hebben we afspraken gemaakt om de hindersaanpak te intensiveren onder de noemer Zeeland Bereikbaar.
13. Samen met gemeenten hebben we stappen gezet bij de ontwikkeling van een mobiliteitscentrale. Focus ligt op het geheel werkzaam zijn bij de start van de nieuwe busconcessie.
14. Uitvoeren van communicatiecampagnes voor de invoering van het nieuwe publieke mobiliteitssysteem Reizen door Zeeland in 2024.

Beleidskader

- *Omgevingsvisie Zeeland*
- [*Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland \(2018\)*](#)
- [*Zeeuwse uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid*](#)
- [*Zeeuws toekomstbeeld fiets*](#)
- Regionale Mobiliteitsstrategie Zeeland

Reguliere taken

- Het beheer, onderhoud en ontwikkelen van onze provinciale infrastructuur. Die bestaat uit (water)wegen fietspaden, civiele kunstwerken nat en droog en aanlandingsvoorzieningen, terminals en baggerwerken voor het fietsvoetveer.
- Het beheer en ontwikkelen van de concessies voor openbaar vervoer: bus en Westerschelde Ferry.
- Het stimuleren en uitvoeren van maatregelen voor de verkeersveiligheid.

Voor een efficiënt en effectief beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuurgebruiken we de principes van assetmanagement. Met assetmanagement kunnen we onze infrastructuur en bijbehorende voorzieningen gericht beheren en onderhouden. We lichten de aanpak en activiteiten toe in de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen.

Voor de concessies van busvervoer en Westerschelde Ferry hebben we duidelijke afspraken over de uitvoering. Dit gebeurt door de juiste kwaliteitsindicatoren te combineren met flexibiliteit. Zo kunnen we inspelen op trends en ontwikkelingen. Voor de doorontwikkeling van het openbaar vervoer naar publiek vervoer werken we met alle gemeenten samen aan de uitvoering van de Regionale Mobiliteitsstrategie (RMS).

Voor verkeersveiligheid werken we samen met alle gemeenten en betrokken organisaties in het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Zeeland (ROVZ). Wij zijn trekker van het ROVZ.

Maatschappelijk effect

Provincie Zeeland werkt samen met andere overheden in Zeeland aan een compleet netwerk van infrastructuur en collectieve voorzieningen van mobiliteit. Deze moeten betrouwbaar, snel en veilig zijn. Daarvoor zijn in de begroting 2024 de volgende punten benoemd:

Betrouwbaarheid: Het mobiliteitssysteem moet ervoor zorgen dat je op tijd op je bestemming bent. Of dat goederen op het juiste moment aankomen.

Snelheid: Voor functionele verplaatsingen (zoals woon-werk verkeer) mag de reistijd niet te lang zijn.

Veiligheid: We accepteren niet dat er gewonden en dodelijke verkeersslachtoffers vallen

Doelstelling

Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen

Een doelmatig en doeltreffend beheer van de provinciale (water)wegen op een manier dat deze aansluit bij de principes van assetmanagement en voldoet aan het onderhoudsniveau zoals door het bestuur vastgesteld.

Voor een efficiënt en effectief beheer en onderhoud van de provinciale (vaar)wegen hebben we in 2023 een nieuw Strategisch Assetmanagement Plan (SAMP) met een ontwikkelagenda vastgesteld. Bij het in stand houden van de infrastructuur kijken we naar de prestaties die de kapitaalgoederen moeten leveren, de kosten die daaraan verbonden zijn en de acceptabele risico's. Het SAMP bevat de kaders en uitgangspunten op een meer strategisch niveau op grond waarvan we de instandhouding (beheer en onderhoud) van de provinciale (vaar)wegen en daarmee verbonden kunstwerken doelmatig en doeltreffend kunnen organiseren. Als nadere uitwerking van het Beheerkader hebben we per infrastructureel kapitaalgoed een beheerplan opgesteld. Daarin hebben we op een meer operationeel niveau beschreven hoe we dat specifieke kapitaalgoed in stand houden.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 lag de focus vooral op het vergroten van de uitvoeringskracht, door een doorstroomversnelling te bewerkstelligen. Door deze focus zijn we de komende jaren in staat om de verwachte groei in het aantal onderhoudsprojecten het hoofd te bieden.

Acties

Het plannen en uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden aan infrastructurele kapitaalgoederen op dusdanige wijze dat ze op het vastgestelde niveau in stand worden gehouden.

De Provincie Zeeland zorgt voor een passende infrastructuur die aansluit bij de behoefte van inwoners en gebruikers. Zij is verantwoordelijk voor de instandhouding van ruim 400 km hoofdrijbaan met daarnaast parallelwegen, fietspaden en bijbehorend groen, en verder honderden kleine en grote kunstwerken als viaducten, bruggen en duikers. De Provincie is ook verantwoordelijk voor de belangrijke verbindende vaarweg het Kanaal door Walcheren inclusief verschillende bruggen en sluizen én de Zeelandbrug.

We hebben de afgelopen decennia veel waarde gecreëerd: er ligt een robuust (hoofd)netwerk voor alle modaliteiten. Voor beheer en onderhoud hiervan volgt Provincie Zeeland de methode van assetmanagement. Ons Strategisch Asset Management Plan (SAMP) hebben we verder uitgewerkt naar tactische beheerplannen voor de verschillende disciplines. Het gaat daarbij om droge kunstwerken, groen, natte infrastructuur, verhardingen, openbare verlichting, bewegwijzering en elektrotechnische voorzieningen. In de meerjarige onderhoudsplanning operationaliseren we de werkzaamheden voor de verschillende disciplines. Dit kader vormt de basis van het meerjarig beheer en onderhoud van de verschillende kapitaalgoederen, waarbij we op zoek gaan naar de juiste balans tussen:

- De prestaties die de kapitaalgoederen moeten leveren.
- De kosten die daaraan verbonden zijn.
- De risico's die daarbij acceptabel zijn.

Instandhouding van onze infrastructuur is een grote opgave, die in de toekomst nog groter zal worden door een aantal relevante ontwikkelingen waar we op dit moment mee te maken hebben: veroudering van assets, schaarste, duurzaamheid, klimaat, vergrijzing, technologische ontwikkeling en participatie. In 2023 hebben we het SAMP geactualiseerd zodat we op bovengenoemde ontwikkelingen in kunnen spelen. In 2024 hebben we de doorvertaling van dit strategische kader naar de tactische en operationele niveaus gemaakt, en ingezet op een doorstroomversnelling van infrastructuurprojecten. Daarnaast werken we aan het verder inzichtelijk maken én programmeren van de grote vervangings- en investeringsopgaven die in de komende jaren noodzakelijk zijn.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Met het implementeren van assetmanagement in de organisatie en het vaststellen van de Uitvoeringsstrategieën, verbeteren we het inzicht in meerjarige onderhoudsplanningen en de mogelijkheid tot het maken van een integrale afweging van instandhoudingsmaatregelen binnen én tussen de verschillende kapitaalgoederen. Daarnaast vindt afstemming plaats met de plannen op het gebied van de investeringsagenda wegen (instandhouding in relatie tot nieuwbouw). Het vastgestelde niveau is geborgd.

De versterking van de samenwerking met andere (vaar)wegbeheerders door periodieke afstemmingsmomenten, we richten ons onder andere op een goede afstemming van werkwzaamheden en het voorkomen van overlast voor de weggebruikers.

- Als regio staan we voor een grote onderhoudsopgave die zorgt voor stremmingen. Daarbij is het Zeeuwse wegennet, zeker in de zomerperiode met veel toeristisch verkeer, vanwege het beperkte aantal oeververbindingen kwetsbaar voor uitval van wegen door bijvoorbeeld incidenten. Daarover vindt afstemming binnen het Regionaal Verkeersteam (RVT).
- Samen met Rijkswaterstaat, North Sea Port, NV Westerscheldetunnel en Waterschap Scheldestromen zetten we de transitie in gang van RVT naar team Bereikbaar Zeeland,

waarvoor we in 2025 een samenwerkingsovereenkomst opstellen. Zo vergroten we de inzet en samenwerking.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het Regionaal Verkeersteam Zeeland is ook in 2024 actief geweest om de werkzaamheden tussen de belangrijkste wegbeheerders te intensiveren.

In het BO MIRT van 2024 zijn de basisafspraken gemaakt voor een versterking van de aanpak naar een dedicated team Zeeland Bereikbaar. Dit vanwege het toenemend aantal werkzaamheden en daarmee gepaard gaande stremmingen die aandacht vragen. Het Rijk en Zeeuwse partijen dragen daar in gelijke mate in bij.

Nadere uitwerking assetmanagement door actualisatie en implementatie uitvoeringsstrategieën

In 2024 hebben we verder gewerkt aan het uitbouwen van de assetmanagementwerkwijze. Hierbij lag de focus vooral op het beter programmeren en uitvoeren van projecten, om zo een doorstroomversnelling in de uitvoering te bewerkstelligen. De voornaamste reden om met dit traject aan de slag te gaan, is het grip houden op de verwachte groei in het aantal onderhoudsprojecten, veroorzaakt door het ouder worden van onze infrastructuur.

Kwaliteitsindicator en toelichting

We kunnen al het noodzakelijke onderhoud aan de infrastructuur uitvoeren, waardoor er geen achterstallig onderhoud ontstaat. De combinatie van Assetmanagement (het juiste onderhoud op het juiste moment) en de doorstroomversnelling maakt dat we verwachten dit in de toekomst vol te kunnen houden.

Doelstelling

Verbetering verkeersveiligheid

De ambitie is geen (vermijdbare) verkeersslachtoffers in 2050. Doel is een halvering van het aantal verkeersdoden in 2030. Concreet betekent dit voor Zeeland dat er over de periode 2021-2030 niet meer dan 100 verkeersdoden 'acceptabel' zijn. Een forse opdracht omdat er juist in 2022 meer verkeersdoden vielen dan in de voorgaande jaren. De afgelopen jaren is de daling van de afgelopen decennia afgevlakt.

Het vergroten van de verkeersveiligheid vraagt om een integrale aanpak en (bij)sturen op de grootste risico's. Dit hebben we vastgelegd in de Zeeuwse uitvoeringsagenda voor het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV). Speerpunt in beleid is het vergroten van de veiligheid van de kwetsbare verkeersdeelnemer.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het aantal verkeersslachtoffers daalt, zowel landelijk als in Zeeland, niet verder. Het is noodzakelijk dat we aandacht blijven schenken aan veilige infrastructuur, het gedrag in het verkeer en de handhaving in het verkeer.

Acties

We verminderen het aantal verkeersovertredingen.

Verkeersovertreders vormen een gevaar voor andere weggebruikers en zijn dus een risico in het verkeer. Door educatie proberen we het gedrag van toekomstige weggebruikers positief te beïnvloeden. Educatie is onder andere gericht op afleiding, snelheid en het gebruik van alcohol en drugs. Met campagnes zoals MONO, BOB en AAN in het donker, spreken we de weggebruikers aan op hun gedrag en proberen we dat gedrag positief te beïnvloeden. In overleg met de Politie worden handhavingsacties georganiseerd. Daarnaast voert de Politie een project uit gericht op de aanpak van veelplegers.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Ook in 2024 hebben we een groot aantal campagnes uitgevoerd, gericht op het beïnvloeden van verkeersgedrag en daarmee terugbrengen van verkeersovertredingen. We hebben de landelijke campagnes MONO, BOB en AAN in het donker uitgevoerd. Deze campagnes zetten in op bewustwording van risico's door afleiding in het verkeer, niet met alcohol achter het stuur te gaan en het belang van verlichting in het verkeer. Daarnaast zijn er extra activiteiten in Zeeland uitgevoerd, zoals BOB sport, gericht op sportclubs en Slik op de weg.

We verminderen de risico's van afleiding in het verkeer

De activiteiten ten aanzien van afleiding richten zich voornamelijk op het gebruik van de mobiele telefoon. De landelijke campagne MONO is daarbij een belangrijk instrument. Hierbij volgen we de landelijke campagne kalender. In de MONO maanden organiseren we ook veel Zeeuwse MONO activiteiten, zoals een posterwedstrijd en MONO Scoort. De laatste activiteit is ontwikkeld voor scholen en willen we ook inzetten op sportverenigingen. We geven extra voorlichting en in overleg met de Politie wordt er in deze maanden extra handhaving ingezet gericht op het gebruik van de mobiele telefoon.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De specifieke genoemde activiteiten zijn in 2024 uitgevoerd. Met de Politie zijn de contacten in Zeeland aangehaald. Eén van de acties die met ondersteuning van ons wordt uitgevoerd door de politie is de MONO bus, waarmee wordt gecontroleerd op gebruik van mobiele telefoons in het verkeer.

Algemene coördinatietaken (monitoring, kennisoverdracht, beleidsontwikkeling, subsidies)

Het team ROVZ zorgt voor de gecoördineerde uitvoering van de Zeeuwse Uitvoeringsagenda SPV 2030. Deze coördinerende taak bevat verschillende onderdelen. We brengen partners samen. Zo stemmen we acties van verschillende partners op elkaar af. Via het team ROVZ wordt informatie over verkeersveiligheid gedeeld. Het RVOZ is ook contactpersoon voor het statistisch programma VIA en we delen belangrijke informatie met onze partners via onder andere regelmatig uitgebrachte nieuwsbrieven. Voor heel Zeeland coördineren we de landelijke campagne-uitingen en doen we de communicatie. We zijn ook verantwoordelijk voor het ontwikkelen en organiseren van verkeerseducatie op Zeeuwse basisscholen, middelbare scholen en het MBO en HBO. Het team ROVZ handelt subsidieaanvragen af.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De activiteiten 2024 hebben we uitgevoerd in samenwerking met de partners. Bij verkeerseducatie hebben we in 2024 een groei bereikt van het aantal basisscholen met het Zeeuws Verkeerslabel.

We maken het verkeer veiliger voor kwetsbare en onervaren weggebruikers

Kwetsbare en onervaren weggebruikers hebben een grotere kans om bij een verkeersongeval betrokken te raken en zijn ook vaker slachtoffer van een ongeval. Vanuit het ROVZ werken we samen met onze partners zoals Zeeuwse scholen, Sport Zeeland, VVN, BOVAG, CBR, ZLM en ANWB aan bewustwording door verkeerseducatie. We geven voorlichting en bieden trainingen aan en wijzen hen zo op hun onervarenheid en kwetsbaarheid en op de risico's die dat met zich meebrengt.

Binnen verkeerseducatie streven we via het ROVZ een doorlopende leerlijn na, oftewel permanente verkeerseducatie. Het aanleren van de noodzakelijke basiskennis, basisvaardigheden en basisattitudes is belangrijk om op verschillende manieren met verschillende voertuigen op een zo veilig mogelijke wijze deel te kunnen (blijven) nemen aan het verkeer.

Al vanaf jonge leeftijd zijn kinderen dagelijks betrokken bij het verkeer. Op de kinderopvang, de basisschool en buitenschoolse opvang besteden we daarom al aandacht aan verkeer. Via het programma JONGleren krijgen pedagogisch medewerkers een teaminstructie rondom verkeersveiligheid en jonge kinderen, volgen de kinderen zelf enkele themaweek en worden de verzorgers van de kinderen betrokken bij het onderwerp.

Voor het basisonderwijs bestaat in Zeeland het Zeeuws Verkeersveiligheidslabel (ZVL). Scholen die een bepaald minimum aan verkeerslessen geven, verdienen het ZVL-label. Daarmee hebben zij recht op aanvullende activiteiten rondom verkeersveiligheid.

Het Zeeuws verkeersonderwijs gaat verder op middelbare scholen. Via het Verkeersonderwijs Voorgezet Onderwijs-project worden deze scholen gestimuleerd om op een structurele wijze invulling te geven aan verkeerseducatie. Zo goed als alle Zeeuwse VO scholen zijn hierbij aangesloten.

Om jonge automobilisten, die net hun rijbewijs hebben gehaald, te bereiken verleent het ROVZ subsidie aan ZLM voor de inzetten van GRIP. Een dagtraining, waarbij het anticiperen op andere weggebruikers en aandacht aan voertuigbeheersing centraal staan. Aandacht voor jonge automobilisten en senioren fietsers blijft van groot belang.

Het programma Doortrappen, met als doel veiliger fietsen tot je 100ste, is gericht op senioren fietsers. Dit programma biedt maatwerk per gemeente en wordt samen met gemeenten, het ROVZ en betrokken partijen uitgevoerd om onze Zeeuwse senioren zo lang mogelijk veilig deel te laten nemen in het verkeer.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Door uitvoering van alle werkzaamheden geven we invulling aan de doorlopende leerlijn waarmee veilig verkeersgedrag continue aandacht krijgt. In de afgelopen 4 jaar is het aantal basisscholen in Zeeland dat meedoet met ZVL gegroeid 46% naar 60%. Voor de zichtbaarheid en promotie van de praktijklessen organiseren we sinds enkele jaren ieder jaar in één Zeeuwse gemeente voor alle scholen (dus ook niet ZVL-scholen) een verkeersveiligheidsevent georganiseerd. Ook de deelname van de scholen in het voortgezet onderwijs is gegroeid. Van vier jaar geleden 93% naar 100% nu.

We verminderen de risico's van vermenging van landbouwverkeer met ander verkeer

Via het Zeeuwse Platform Kwaliteitsnetwerk Landbouwverkeer Zeeland werken we continue aan het oplossen van knelpunten ten aanzien van landbouwverkeer. Binnen dit netwerk werken de Zeeuwse wegbeheerders en maatschappelijke belangenverenigingen zoals Cumela en ZLTO samen. We streven naar zo min mogelijk vermenging van landbouwverkeer met ander verkeer. Als dit niet voorkomen kan worden, moet de veiligste manier worden gekozen. Het Kwaliteitsnetwerk organiseert campagnes over slik op de weg in de oogstperiode.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De campagne Slik op de weg is in 2024 opnieuw uitgevoerd. In samenwerking met verschillende partijen is extra aandacht gegenereerd door een combinatie te maken met een gratis wasbeurt in verschillende wasstraten voor auto's.

We maken de provinciale infrastructuur veiliger en stimuleren andere Zeeuwse wegbeheerders hetzelfde te doen

Als wegbeheerder is de Provincie continue bezig met het verbeteren van de veiligheid van haar eigen infrastructuur. Bij het aanleggen van nieuwe infrastructuur respecteren we de principes van duurzaam veilig. Daarnaast stimuleren we vanuit het team ROVZ de andere wegbeheerders hetzelfde te doen. We maken onder andere gebruik van de stimuleringsregeling van de rijksoverheid.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 hebben we via de zogeheten N-wegen studie op basis van wegkenmerken en slachtofferaantallen een systematische beoordeling van het provinciale wegennet uitgevoerd. De resultaten zijn het uitgangspunt voor verdere prioritering van investeringen in ons wegennet. De voorstellen hiervoor, die deels in 2024 zijn voorbereid, zullen in 2025 aan Provinciale Staten worden aangeboden. Met de overige wegbeheerders in Zeeland vindt onder meer via de OZO structuur afstemming plaats over een verkeersveilige weginrichting en het benutten van subsidies. Dit gebeurt in 2025 als de landelijk subsidieregeling van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid opnieuw open gaat.

Doelstelling

Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners

Een goede bereikbaarheid voor bedrijven, toeristen en forenzen en een goede multimodale bereikbaarheid van de Zeeuwse havens- en grootschalige bedrijventerreinen door:

1. Snelle en betrouwbare wegverbindingen voor zakelijk, recreatief en woon- en werkverkeer.
2. Een multimodaal netwerk van achterlandverbindingen met voldoende capaciteit voor de Zeeuwse havens (Terneuzen en Vlissingen-Oost) en grootschalige bedrijventerreinen.

Het gaat zowel om fysieke ingrepen in de hoofdinfrastructuur (weg, spoor, buisleidingen en water) als de inzet van data (traject Data op Orde in samenwerking met het ministerie van I&W) om zo tot een betere gebruik van de infrastructuur te komen. Een concrete toepassing op de weg is de zogeheten slimme verkeersregelininstallatie (iVRI), maar ook het real time volgen en sturen van verkeersstromen voor een beter verkeers- en incidentmanagement. Voorwaarde hiervoor is een goede samenwerking tussen wegbeheerders.

De gebruikers van het provinciale wegennet kunnen zich goed en veilig (blijven) verplaatsen zonder dat de kwaliteit van de leefomgeving daarmee onder druk komt te staan. In dat verband werken we aan netwerkoptimalisatie van het (provinciaal) wegennet voor diverse doelgroepen (landbouwverkeer, goederenvervoer, personenvervoer).

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 hebben we een aantal belangrijke stappen gezet. In de laatste dagen van 2024 is de Westerscheldetunnel tolvrij geworden voor auto's en motoren. Het gevoel van bereikbaarheid in Zeeland is daarmee versterkt. Belangrijke stappen zijn daarnaast geweest:

1. Het maken van afspraken met het Rijk voor Zeeland Bereikbaar, de samenwerking om verkeershinder te voorkomen.
2. Het vaststellen en starten met de uitvoering van het actieprogramma Binnenvaart.
3. De studie naar de Midden-Zeelandroute en de afspraken met het Rijk over het gezamenlijk gaan maken van een propositie op basis van deze studie.

Vorbereiding van prioritering voor investeringen in de infrastructuur.

Acties

Versterken van het incidentmanagement en verkeersmanagement om te zorgen dat hinder voor het verkeer als gevolg van incidenten en topdrukte evenementen zo gering mogelijk is, uitvoeren van het bestuurlijk vastgestelde actieplan met de partners

Verkeersmanagement is het beïnvloeden van vraag en aanbod van verkeer naar tijd en plaats door het beter gebruiken van de bestaande capaciteit aan infrastructuur. Daarmee zorgen we er voor dat de hinder als gevolg van wegwerkzaamheden, topdrukte evenementen en incidenten zo klein mogelijk is. Verkeersmanagement past in de ontwikkeling naar slimme mobiliteit, data gedreven werken en het beter gebruiken van de aanwezige infrastructuur.

Vanuit de visie op verkeersmanagement (2020) werken we via de basisstrategie aan slimme manieren voor betere verkeersdoorstroming en minder hinder op onze belangrijkste hoofdverbindingen. Met deze manieren dragen we ook bij aan het vergroten van de verkeersveiligheid en leefbaarheid. We houden hierbij oog voor ontwikkelingen op het gebied van digitalisering, gebruik van data uit voertuigen, steeds meer zelfrijdende voertuigen, hinderaanpak en ambities zoals benoemd in de Regionale Mobiliteitsstrategie. We zullen kijken naar maatwerk om bijvoorbeeld het toeristisch verkeer met verkeersmanagement te faciliteren. In 2024 zullen we vooral inzetten op de verdere ontwikkeling en invulling van het Regionaal Verkeerskundig Team, de regelscenario's, intelligente verkeersregelininstallaties (iVRI's), het gebruik van een verkeersmanagementsysteem en het op afstand kunnen afsluiten van de Zeelandbrug voor wegverkeer.

Kwaliteitsindicator en toelichting

We hebben voorbereidende stappen gezet in de doorontwikkeling van het Regionaal Verkeerskundig Team naar een verkeershinderautoriteit voor Zeeland. Daarvoor zijn in BO MIRT 2024 afspraken gemaakt met het Rijk, die in 2025 moeten leiden tot een regionale samenwerkingsovereenkomst met de overige Zeeuwse infrabeheerders. We hebben de iVRI's en het verkeersmanagementsysteem volgens planning gerealiseerd. Vorbereidingen zijn getroffen en worden in 2025 voortgezet Voor het op afstand kunnen afsluiten van de Zeelandbrug hebben we voorbereidingen getroffen die we in 2025 zullen voortzetten.

De logistieke processen verbeteren door het toepassen van de nieuwe technologieën, de digitalisering van het bedrijfsleven te stimuleren en samenwerking en data-uitwisseling te promoten en initiëren

In 2024 hadden we de onderstaande activiteiten gepland:

Goederenvervoercorridor Zuid

In het Bestuurlijk Overleg MIRT (BO-MIRT) in het najaar van 2019 is afgesproken om voor elk van de goederenvervoercorridors een toekomstagenda op te stellen met een langetermijnvisie tot 2030. Deze agenda omvat gezamenlijke ambities op vier beleidsthema's: economie, milieu/duurzaamheid, sociaal/veiligheid en bereikbaarheid. Het doel is dat deze drie (inter)nationale transportcorridors tegen 2030 tot de meest efficiënte, duurzame en leefbare transportcorridors op mondiaal niveau behoren.

Zeeland is partner in de Goederenvervoercorridor Zuid. De andere partners zijn het Ministerie van I&W, de haven de bedrijven van Rotterdam, Amsterdam en Moerdijk en de Provincies Noord- en Zuid-Holland, Noord-Brabant en Zeeland. In de besprekingen tijdens de vorming van het samenwerkingsverband is door Zeeland ook bedongen dat op middellange termijn de grensoverschrijdende samenwerking met Vlaanderen moet zijn gerealiseerd. In 2024 richten we de activiteiten dan ook op de ontwikkeling van de samenwerking met Vlaanderen en de uitvoering van de gezamenlijke acties die we met de partners van de Goederenvervoercorridor Zuid ontwikkelen.

Meerjarig actieprogramma binnenvaart

De binnenvaart heeft een belangrijke plaats in het provinciaal collegeprogramma. Wij zijn van plan om in het voorjaar van 2024 een meerjarig actieprogramma binnenvaart Zeeland vast te stellen. Dit plan vormt de basis voor een gerichte en gestructureerde aanpak om de specifieke problemen in de binnenvaart aan te pakken.

Energietransitie in de logistiek

De energietransitie in de logistiek is een complex proces. In 2024 richten we veel acties op de ondersteuning van het bedrijfsleven om hun bedrijf te vergroenen.

Zeeland Connect

Het huidige meerjarenprogramma van Zeeland Connect verloopt dit jaar. Zij zijn nu aan de slag met het maken van een nieuw meerjarenprogramma. Dit plan bieden ze uiterlijk in het voorjaar van 2024 aan. Vanuit dit meerjarenprogramma zullen meerdere actielijnen worden uitgevoerd.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Als onderdeel van de Goederenvervoercorridor Zuid is voor het North Sea Port District in 2024 een inzetplan vastgesteld, op basis waarvan een realisatiepact wordt gemaakt. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft besloten 0,5 miljoen cofinanciering te reserveren voor dit realisatiepact.

De uitvoeringsagenda binnenvaart is gereed gekomen en een start is gemaakt met de uitvoeringsactiviteiten voortkomend uit deze agenda. Met de voorjaarsnota 2024 heeft Provinciale Staten budget beschikbaar gesteld voor de uitvoering.

Zeeland Connect heeft haar jaaragenda succesvol uitgevoerd. De logistieke samenwerking via Zeeland Connect is inmiddels een gevestigde naam in Zeeland. Zeeland Connect heeft het lidmaatschapsmodel verder uitgewerkt en heeft qua organisatie een goede professionaliseringsslag gemaakt. Vanuit het jaarplan worden voeren zij meerdere actielijnen uitgevoerd uit die inmiddels allen een lijntrekker hebben en een eigen actie-agenda voor 2025 hebben opgesteld. Met het kernteam wordt er gewerkt aan een meerjarenprogramma. De innovatielijnen Digitalisering & Robotisering en Verduurzaming & Zero-emissie transport zijn momenteel een aantal potentiële projectideeën aan het uitwerken.

Het verbeteren van de logistieke processen door het toepassen van corridormanagement

In het najaar van 2022 is tijdens het BO MIRT besloten om de Goederenvervoer Corridor (GVC) zuid als MIRT-programma aan te wijzen. Binnen dit programma werken Provincie Zeeland en North Sea Port samen met onder andere het ministerie van I&W aan het versterken van een verbindingen tussen de netwerken en modaliteiten (vervoersperspectief) en tussen de netwerken en de regio (economisch perspectief). Ook wordt er gewerkt aan de verbetering van doorstroming en service voor de gebruikers

(verkeersperspectief). Projecten worden opgestart om de logistieke uitdagingen binnen de corridor aan te pakken. Kansen zijn er voor kennis- en informatie-uitwisseling tussen de havens (ondermijning, last- and first mile autonoom vervoer, digitalisering vrachtbrieven, etc), de energietransitie en de ontwikkeling van vrachtwagenparkeerplaatsen. Binnen dit programma is ook ruimte voor de binnenvaart. De kwaliteit van lig- en wachtplaatsvoorzieningen in Zeeland moet op orde zijn om vanuit de modal shift gedachte een bijdrage te leveren aan de verduurzaming van goederenvervoer. Voor de binnenvaart is een actieprogramma tot stand gekomen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is binnen de Goederenvervoercorridor Zuid in het BO-MIRT afgesproken dat er voor diverse op te stellen Realisatiepacten (waaronder die van Zeeland-North Sea Port) € 1 miljoen co-financiering per pact wordt gereserveerd door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voor de uitvoering van projecten. Samen met I&W en de onafhankelijk regisseur zijn wij (provincie en North Sea Port) bezig dit Realisatiepact vorm te geven. In dit pact leggen we de afspraken tussen Rijk & regio vast.. Het doel is landelijk dat de drie (inter)nationale transportcorridors (Zuid, Oost en Zuid-Oost) tegen 2030 tot de meest efficiënte, duurzame en leefbare transportcorridors op mondiaal niveau behoren. In de besprekingen tijdens de vorming van het samenwerkingsverband is door Zeeland ook bedongen dat op middellange termijn de grensoverschrijdende samenwerking met Vlaanderen moet zijn gerealiseerd. Deze samenwerking met Vlaanderen komt langzaam op gang maar de eerste bijeenkomsten en verkenningen hebben inmiddels plaatsgevonden. Door Het Vlaams-Nederlandse onderzoeksteam is een rapport over de kansen van deze samenwerking opgeleverd. In het provinciaal collegeprogramma heeft de binnenvaart een belangrijke positie gekregen. In 2024 is het meerjarig actieprogramma binnenvaart Zeeland vastgesteld. Dit plan vormt de basis voor een gerichte en gestructureerde aanpak om de specifieke uitdagingen waar de binnenvaartsector voor staat, aan te pakken.

Eind 2024 is de Zeeuwse Binnenvaartdag weer georganiseerd waarbij onder andere uitleg is gegeven over de uitvoering van het actieprogramma waar in 2025 samen met Movares mee wordt gestart. Energietransitie in de logistiek is een complex proces. In 2024 zijn via Zeeland Connect een aantal acties gericht op de ondersteuning van de logistieke sector bij de verduurzaming van hun bedrijfsvoering uitgevoerd waar goed gebruik van is gemaakt.

Start planuitwerking Rail Gent Terneuzen en het inrichten van de organisatie daarvoor na afronding van de Europese CEF-studie 2020.

In 2021 hebben Rijk en regio en de Belgische partijen een intentieverklaring getekend voor het realiseren van de spoorgoederenverbinding tussen Gent en Terneuzen. De totale projectkosten zijn begroot op € 240 miljoen wat evenredig wordt verdeeld tussen Nederland en België. Voor dit project is door het ministerie van I&W € 105 miljoen uit het Nationaal Groeifonds gehaald en daarnaast is € 15 miljoen toegekend vanuit het Compensatiepakket Wind in de Zeilen. In december 2022 heeft de Vlaamse overheid haar financiële bijdrage ook gereserveerd. De Europese subsidieaanvraag CEF is in juni 2023 toegewezen aan NSP (€ 3,4 mln.). Dit dekt de resterende noodzakelijk geachte financiering van de aankomende studiefase. De Startbeslissing voor deze studiefase wordt voorbereid. Het ministerie van I&W neemt de startbeslissing. Dit zal waarschijnlijk gebeuren tijdens BO MIRT in november 2023. Aan de hand van de startbeslissing kan een nadere uitwerking van de plannen aan Nederlandse zijde worden gestart: ontwerpvragestuk, milieuvraagstuk en projectkosten. De Vlaamse overheid gaat ook waarschijnlijk in november 2023 starten met de voorbereidingen van een ruimtelijke procedure voor hun grondgebied.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De MIRT-startbeslissing aan Nederlandse zijde is in 2024 nog niet genomen. De reden hiervoor is dat er een aanvullend convenant moet worden gesloten tussen het ministerie van I&W en de Belgische federale overheid (waar nog gewacht wordt op het resultaat van de formatie). Provincie Zeeland heeft in het BO MIRT van 2024 aangedrongen op een gesprek tussen het ministerie van I&W en de verantwoordelijk Belgische minister, waar de provincie bij aanwezig wil zijn. Een gesprek dat het belang en van de voortgang van RGT benadrukt en zoekt naar mogelijkheden om het proces vlot te trekken.

Doelstelling

Wegeninvesteringen

Met de Investeringsstrategie Wegen als hulpmiddel voor de Investeringsagenda werken we als provincie aan het projectmatig inrichten van ons wegennet. We maken daarbij gebruik van landelijke normen (CROW). We doen dat onder andere methodisch door middel van Gebiedsgerichte aanpak (GGA). Met deze aanpak werken we samen met andere wegbeheerders integraal aan het wegennet in de desbetreffende regio. We analyseren, bepalen de grootste knelpunten, prioriteren projecten en zetten ze in planning. De GGA's Borsele West en Oost zijn bijvoorbeeld in 2021 afgerond en verschillende en de projectbeheerders hebben verschillende projecten in gang gezet. Op Walcheren wordt verder onderzoek gedaan naar de hoofdwegenstructuur in het zuidwesten en het noordwesten en de mogelijkheden van bijvoorbeeld een rondweg bij Grijskerke en het terugdringen van de verkeersoverlast in Domburg en Aagtekerke. De GGA Veerse Meer zuid doet nader onderzoek naar maatregelen voor het verbeteren van de bereikbaarheid van het gebied. Rondom Zierikzee hebben we een verkeersvisie en een maatregelpakket opgesteld. Investeringsaanpak aan de N59 binnen dit gebied zijn vanuit het ministerie van I&W concreet in beeld.

We moedigen gemeenten en waterschap aan om deze aanpakken voort te zetten en ook op te starten in Zeeuws-Vlaanderen. Met de GGA-aanpak zijn wat betreft de samenwerking tussen wegbeheerders en het zoeken naar oplossend vermogen goede ervaringen opgedaan. Succes is wel afhankelijk van de bereidheid van betrokken partijen in een gebied om deze samenwerking aan te gaan en daar de nodige energie en (financiële) middelen in te steken.

Naast de GGA's heeft deze doelstelling ook een thematische uitwerking. Algemeen gaat het – conform de Omgevingsvisie – om optimalisatie netwerk goederenvervoer, verbetering routing landbouwverkeer en optimalisatie utilitair fietsnetwerk. Daarnaast leggen we accenten voor specifieke thema's; voor 2024 gaat het om aanpak kruispunten met bestaande VRI's op gebiedsontsluitingswegen, aanpak van traversen, aanpak gevaarlijke bermen (in relatie tot fiets), aanpak perceel- en erfaansluitingen en aanpak fietspaden.

Naast lokale en regionale samenwerking zet de Provincie Zeeland zich ook nationaal in. Bijvoorbeeld ten aanzien van beleidsontwikkeling en gevolgen van nieuwe wetgeving. Dit doet ze via het IPO en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (overlegmomenten van de BAC Mobiliteit en het BO MIRT/BOL).

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 hebben we projecten die al langere tijd op de agenda stonden kunnen uitvoeren. Daarmee hebben we stappen kunnen zetten in de verkeersveiligheid en bereikbaarheid van Zeeland.

Op basis van de onderzoeken op het gebied van verkeersveiligheid is geconstateerd dat de prioritering en agenda voor het doen van investeringen in de provinciale wegen niet meer toereikend was. In 2024 hebben we op basis van de rapportages over de verkeersveiligheid op de provinciale N-wegen en de rapportage 'Zeeuwse Staat van de verkeersveiligheid' gewerkt aan een duidelijke agenda voor.

Acties

Wegeninvesteringen op gestructureerde wijze programmeren, rekening houdend met de relevante ontwikkelingen (inhoudelijk, financieel, bestuurlijk)

Het overzicht van infraprojecten is vooraf benoemd waarvoor:

1. Eerder krediet is verleend en waar wordt gewerkt aan de (voorbereiding van) de uitvoering.
2. Een kredietaanvraag is voorzien voor de voorjaarsconferentie
3. Een kredietaanvraag is voorzien op een later moment ('doorkijk').
4. PM-posten: projecten waarvoor nog geen bedrag is ingeschat (onderzoek- en studiefase).

We koppelen de programmering van de wegeninvesteringen nadrukkelijk aan de beschikbare capaciteit, maatschappelijke opgaven (klimaat, energie, stikstof), verkeersveiligheid en financiële middelen. Ons uitgangspunt daarbij is dat we nieuwe investeringen zo veel als mogelijk in combinatie met gepland groot onderhoud uitvoeren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Uitgevoerde projecten (najaar 2023 en geheel 2024) zijn:

1. N689, traverse Kuitaart
2. N664, herinrichting ter hoogte van 's Heer Hendrikskinderen
3. N666, rotonde Baarlandsezandweg plus saneren aansluiting
4. N290, rotonde Othene
5. N252, rotonde DOW
6. N659, rotonde Speelmanplaten
7. N286, landbouwroute Poortvliet
8. N257, rehabilitatie st Philipsdam

Uitgesteld project:

N288, rotonde Valkenisseweg; uitgesteld in verband met gesprekken met de inwoners van Biggekerke is gekozen om de aanpak te wijzigen zodat binnen het beschikbare budget meerdere verkeersveiligheidsknelpunten kunnen worden opgelost

Doelstelling

Bereikbaarheid voor de mensen

Met het netwerk van ferry, trein, bussen, buurtbussen en haltetaxi zorgen we in 2024 voor openbaar vervoer door heel Zeeland en verbinding met omliggende regio's. In dit openbaar vervoersysteem is er bijzondere aandacht voor de bereikbaarheid van het onderwijs.

Kwaliteitsindicator en toelichting

.Connexxion verzorgde in 2024 in opdracht van de Provincie Zeeland het openbaar vervoer in Zeeland en de Westerschelde Ferry BV verzorgt het fiets-voetveer tussen Vlissingen en Breskens. In het algemeen zijn beiden met een hoge beschikbaarheid uitgevoerd, waarbij in de tweede helft van het jaar Connexxion een iets hogere rituitval kende dan in de afspraken vastgelegd waarop is geacteerd. Met de buurtbussen en haltetaxi wordt het openbaar vervoer verder aangevuld, om de bereikbaarheid in Zeeland op peil te houden. Waarbij vanuit de uitvoering van de regionale mobiliteitsstrategie de bereikbaarheid verder zal worden verbeterd.

Acties

Busconcessie, dienstregeling 2024

In 2024 wordt het laatste dienstregelingjaar van de concessie 2014-2024 uitgevoerd, waarin busvervoerder Connexxion een betrouwbare dienstregeling passend binnen de kaders uitvoert en ruimte biedt voor startprojecten gericht op de nieuwe concessieperiode.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Connexxion heeft invulling gegeven aan de concessie. In die periode waarin de rituitval hoger was dan afgesproken hebben we Connexxion aangesproken en zijn verbeteracties in gang gezet, met als resultaat een verbetering van de verwijtbare rituitval. In het kader van de verlenging van de concessie voor 2025 en 2026 zijn met Connexxion afspraken gemaakt over de samenspel met startprojecten/Flex. Verlenging van de concessie was nodig omdat in oktober 2023 was gebleken dat er geen inschrijvingen op de aanbesteding van de concessie waren.

Westerscheldeferry

Met het beheer van de concessie voor de Westerscheldeferry bieden we een betrouwbare vervoersdienst tussen Breskens en Vlissingen. Daarnaast gaan we door met de verdere uitwerking van het onderzoek naar nieuwe schepen, zodat bij ingang van een nieuwe concessie (2028) de bestaande schepen vervangen kunnen worden.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De Westerschelde Ferry heeft in 2024 een betrouwbare verbinding aangeboden tussen Breskens en Vlissingen. Naar verwachting komt de beschikbaarheid over heel 2024 op 98%. Uit de OV klantenbarometer 2023, die in 2024 uit kwam, blijkt de verbinding met een 8,2 ook hoog te worden gewaardeerd. Wij zijn als provincie gestart met de voorbereidingen voor het komen tot nieuwe schepen voor de Westerschelde Ferry, gericht om deze uiterlijk 1 januari 2029 in de vaart te hebben

Doelstelling

Uitvoering slimme mobiliteit

Samen met onze regionale partners werken we aan de uitvoering van de Regionale Mobiliteitsstrategie. In 2024 testen we via startprojecten diverse onderdelen van fijnmazige mobiliteit die Zeeland breed vanaf 2025 moeten werken. Ook implementeren we de nieuwe busconcessie. Via onze subsidieregeling hub ontwikkeling ondersteunen we de ontwikkeling van diverse mobiliteitshubs in de Provincie met cofinanciering en kennis. In 2024 ronden we de besluitvorming over de mobiliteitscentrale af en start de Mobiliteitscentrale Zeeland met zijn activiteiten. In het living lab testen we diverse innovaties in ons publiek vervoerssysteem. Daarnaast werken we nauw samen met het ministerie van IenW aan de uitvoering van de RMS, om het publiek vervoerssysteem te helpen bouwen in Zeeland en om de Zeeuwse aanpak als blauwdruk voor landelijke gebieden in te gaan zetten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Nadat in oktober 2023 bleek dat er geen inschrijvers op de nieuwe concessie was en dat de ambitie om direct in 2025 in heel Zeeland Flex te hebben ingevoerd risicovol was, is begin 2024 gewerkt aan aanpassing van de manier waarop de uitvoering van de Regionale Mobiliteitsstrategie wordt opgepakt. Met een statenvoorstel is deze aanpak op 19 april 2024 door Provinciale Staten vastgesteld. We werken daaraan in vijf (parallelle) stappen:

1. Met Startprojecten wordt per regio het flexibele, fijnmazige mobiliteitssysteem neergezet. Als het totale systeem goed werkt, worden de stappen gezet om ook de buslijnen naar de toekomstige situatie om te zetten.
2. Vanwege onze positie als landelijke pilot ondersteunt het Rijk bij het uitvoeren van de Regionale Mobiliteitsstrategie in Zeeland, waarbij het continu ook kijkt naar de mogelijkheid om dit ook in andere delen van Nederland toe te passen.
3. Besluitvorming over de governance voor de mobiliteitscentrale wordt in gang gezet en er wordt gewerkt aan de inrichting daarvan.
4. De verlenging van de concessie voor de jaren 2025 en 2026 wordt vastgelegd in de context van de komende jaren te zetten stappen.
5. De aanbesteding voor de busconcessie wordt opnieuw opgestart. Op basis van de uitgevoerde evaluatie van de eerder doorlopen aanbesteding zijn aanpassingen aan eisen en plafondbedrag doorgevoerd. Daarnaast is op basis van externe kritiek en gesprekken die daarover zijn gevoerd gekeken naar de opgenomen buslijnen en zijn hier aanpassingen op gedaan.

Acties

Aanbesteding busconcessie.

Doorlopen van de aanbestedingsprocedure voor een nieuwe busconcessie Zeeland 2027. Uitvraag gebeurt volgens de uitgangspunten van de Regionale Mobiliteitsstrategie. We brengen De aanbestedingsdocumenten op de markt t, waarna in december 2024 inschrijvingen binnen komen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De aanbestedingsprocedure is verlopen zoals gepland, met als resultaat twee inschrijvingen. In de eerste helft van 2025 zal de aanbestedingsprocedure worden afgerond.

Data op orde.

De Zeeuwse wegbeheerders werken aan structurele borging van de werkzaamheden die de afgelopen jaren vanuit het Regionaal Data Team zijn uitgevoerd aan de Data Top 15. Tevens richten we de datagedreven ondersteuning van de mobiliteitscentrale verder in.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het Regionaal Data Team heeft de Data Top 15 verder gebracht. Op landelijk niveau is afgesproken enkele data-onderdelen landelijk op te pakken, omdat dat efficiënter is dan regionaal.

Met de aanbesteding van de dispatcher door het ministerie van IenW is een basis gelegd voor het beschikbaar krijgen van data door de mobiliteitscentrale. Voor de monitoringsaanpak heeft het ministerie van IenW aan het DMI-programmabureau gevraagd Zeeland te ondersteunen. Voor meer informatie dmi-ecosysteem.

Uitwerking fijnmazige mobiliteit.

Fijnmazige mobiliteit voeren we in via (start)projecten in regio's.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Begin 2024 zijn er 9 randvoorwaarden benoemd waaraan moet worden voldaan om te kunnen starten. Vervolgens heeft op al deze punten de uitwerking plaatsgevonden voor Schouwen-Duiveland als

eerste regio. Belangrijk aandachtspunt daarbij was dat het digitale systeem op voldoende niveau zou zijn om het starten met Flex aan te kunnen. De randvoorwaarden hebben we voldoende ingevuld om in 2025 te starten met uitrol van het systeem van fijnmazig vraaggestuurd publiek vervoer (Flex).

Living Lab Smart Mobility.

Verschillende pilotprojecten lopen op gebied van MaaS, deelmobiliteit en autonoom varen en rijden . Een 4 tal nieuwe of door ontwikkelprojecten zijn in voorbereiding.

Kwaliteitsindicator en toelichting

We hebben MaaS projecten overgedragen naar de reguliere inzet. De reden is dat MaaS actief wordt geïmplementeerd het niet meer als proef wordt opgepakt.

Ook voor deelmobiliteit wordt vanuit de Provincie Zeeland samen met de Zeeuwse gemeenten een nieuwe aanpak opgezet, na de ervaringen die we in het Living Lab hebben opgedaan.

We werken aan meerdere nieuwe projecten op het gebied van autonoom varen, ridesharing/carpoolen en naar school gaan. Deze nieuwe projecten zijn nog in een zeer pril stadium. Het interregproject voor een superslim laadplein bij station Vlissingen is in uitvoering.

Ontwikkeling hubs

Gemeenten en Provincie werken samen aan een netwerk van opstappunten, haltes en hubs, zodat het publieke vervoerssysteem vanaf 2025 goed kan functioneren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Via drie openstellingen hebben we in totaal 15 subsidieaanvragen voor hub ontwikkelingen ontvangen 12 Van de aanvragen zijn beschikt en drie aanvragen worden samen met de gemeenten uitgewerkt. In 2026 moeten alle hubs gerealiseerd zijn.

Inrichting mobiliteitscentrale

Gemeenten en Provincie doorlopen besluitvorming over taken en governance om van de Gemeentelijke Vervoerscentrale (GVC) te komen tot een functionerende Zeeuwse Mobiliteitscentrale vanaf Q4 2024f Q4 2024.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het besluitvormingstraject loopt nog. We verwachten dat in de loop van 2025 de Gemeentelijke Vervoerscentrale omgevormd kan worden tot Mobiliteitscentrale.

Ontwikkeling MaaS-koppeling en uitrol MaaS-app Zeeland

Plannen, boeken, reizen en betalen via MaaS-apps is een belangrijk onderdeel van het Zeeuwse publieke systeem. We werken aan de bouw van een MaaS-router om Zeeuwse aanbod te ontsluiten richting MaaS dienstverleners en de uitrol van een aantal MaaS-apps in Zeeland.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het ministerie van IenW heeft in 2024 een aanbesteding voor een digitaal systeem doorlopen en gestart met de implementatie daarvan voor Zeeland. De MaaS-apps van commerciële aanbieders maken gebruik van deze digitale backbone, zodat reizigers over verschillende vervoersvormen heen hun reis kunnen plannen, boeken en betalen.

Communicatie Regionale Mobiliteitsstrategie

Om de reiziger voor te bereiden op het reizen in het nieuwe publiek vervoerssysteem zetten gemeenten en Provincie in op communicatie en campagnes binnen de huisstijl Reizen door Zeeland.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De huisstijl Reizen door Zeeland is goed ingeburgerd en wordt gebruikt voor alle uitingen voor het nieuwe publiek vervoerssysteem. In 2024 heeft extra inzet op communicatie plaatsgevonden, door onder andere bijeenkomsten met gemeenteraden en vertegenwoordigers van dorps- en wijkraden, meer inzet via social media en uitwerking van de strategie om inwoners beter te betrekken.

Trendindicatoren

Trendindicatoren (verkeersveiligheid)	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024
Aantal ongelukken	2.252	2.030	2068

Aantal betrokkenen	2504	2.451	2600
Ernstige verkeersslachtoffers; doden	23	15	17
Ernstige verkeersslachtoffers; ziekenhuisgewonden	467	531	535
Aantal geregistreerde ongevallen waarbij landbouwvoertuigen zijn betrokken	14	13	12
Aantal bij verkeersongevallen betrokken kwetsbare verkeersdeelnemers onderverdeeld naar categorie:			
Ouderen (boven 60)	552	594	576
Jongeren (onder 25)	643	576	700
Fietzers	230	264	347
Aantal bij verkeersongevallen betrokken jonge (18 tot 24) bestuurders van personenauto's	302	265	321

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024	Einddoel
(Vaar)wegen	Onderhoudsniveau infrastructurele kapitaalgoederen	Basis	Basis	Basis	Basis
Vraaggericht OV	Waardering Openbaar vervoer (bus)	7,6	7,6	7,6	7,6
	Bezettingsgraad kernnet (daggemiddelde)	17%*	17%	17%	30%
	Bezettingsgraad fietsvoetveer	26%	26%	26%	30%
Snelle en betrouwbare wegverbindingen	Reistijd Goes - Zelzate	37 minuten	37 minuten	37 minuten	40 minuten
	Reistijd Goes - Hellegatsplein (via MZ-route)	51 minuten	51 minuten	51 minuten	45 minuten
Waardering openbaar vervoer (OV-klantenbarometer)	Klantenwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de Provincie	bus: 7,6	Bus: 7,6	Bus: 7,6	bus: 7,6
		WSF: 8,0	WSF: 8,0	WSF: 8,0	WSF: 8,0

* Rekening houdend met nog aanwezige corona-effecten.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Wijzigingen 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
Lasten					
050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	31.197	4.249	35.446	38.590	-3.144
050102 Bereikbaarheid voor de mensen	28.776	3.892	32.669	32.054	615
050103 Verbetering verkeersgedrag verkeersdeelnemers	887	261	1.148	1.045	103
050104 Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners	322	-102	220	243	-23
050105 Wegeninvesteringen	1.925	-53	1.872	1.830	42
050107 Uitvoering slimme mobiliteit	2.962	719	3.681	2.421	1.261
059999 Ambtelijke inzet	11.000	1.782	12.783	11.985	798
Totaal Lasten	77.069	10.750	87.819	88.167	-349
Baten					
050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	411	-2	409	1.282	-874
050102 Bereikbaarheid voor de mensen	2.288	78	2.366	2.353	13
050104 Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners	0	41	41	20	21
050105 Wegeninvesteringen	0	0	0	25	-25
050107 Uitvoering slimme mobiliteit	1.388	19	1.406	828	578
Totaal Baten	4.086	136	4.222	4.509	-286
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-72.982	-10.614	-83.596	-83.659	63
Onttrekkingen					
050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	0	0	0	0	0
050107 Uitvoering slimme mobiliteit	0	0	0	0	0
980599 Bestemmingsreserves-Pr.5	-25.945	-4.551	-30.496	-30.496	0
Totaal Onttrekkingen	-25.945	-4.551	-30.496	-30.496	0
Toevoegingen					
980599 Bestemmingsreserves-Pr.5	11.512	10.619	22.131	22.131	0
Mutaties reserves	14.433	-6.068	8.365	8.365	0
Resultaat na bestemming	-58.550	-16.681	-75.231	-75.294	63

6 Programma Iedereen telt!

Inleiding en ontwikkelingen

Het programma “Iedereen telt!” gaat over brede welvaart. Brede welvaart omvat alles wat mensen van waarde vinden. Naast materiële welvaart gaat het ook om zaken als gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving. En over sociale binding, persoonlijke ontplooiing en (on)veiligheid. In dit programma hebben we in het bijzonder aandacht voor het sociaal-cultureel functioneren van Zeeland.

We zetten cultuur, erfgoed, leefbaarheid, gezondheid en sport in om een levendig en sociaal Zeeland voor iedereen te bereiken. Dit doen we samen met andere overheden en instellingen, die hierin allemaal hun eigen rol hebben.

Cultuur

Cultuur is een belangrijke taak van de Provincie. Onder cultuur verstaan we het hele culturele veld van kunsten tot erfgoed en van cultuureducatie tot evenementen. Het Zeeuwse cultuur profiel kent regionale, nationale en internationale onderdelen. Een breed cultuuraanbod zorgt voor een aantrekkelijke regio waar mensen willen wonen, werken en recreëren. Met cultuur versterken we onze stedelijke aantrekkelijkheid en landschappelijke kenmerken. Cultuur draagt bij aan het Zeeuws bruto regionaal product en de werkgelegenheid. Cultuur is daarnaast creatief, maakt blij, prikkelt en spiegelt.

We richten ons beleid op Zeeuwse inwoners, bezoekers én op hen die zich hier willen vestigen. We vinden het belangrijk om aandacht te besteden aan makers, culturele vernieuwing, erfgoed en creatieve economie en moet voor iedereen toegankelijk en bereikbaar zijn.

Nog steeds zijn de effecten van de coronacrisis en van de oorlog in Oekraïne in Zeeland te merken. Culturele organisaties hebben last van gestegen kosten. Daarnaast hebben inwoners en bezoekers minder te besteden en kiezen ze ervoor om culturele uitjes uit te stellen. Daardoor is er minder geld over om te investeren in nieuwe tentoonstellingen of andere culturele uitingen. Het veld moet daardoor grote flexibiliteit tonen en ook met vernieuwend aanbod komen. Het bundelen van krachten door samenwerking is daarvoor nodig.

Erfgoed

Het Zeeuws erfgoed laat zien wat de generaties voor ons hebben (mee)gemaakt. We vinden het belangrijk om dit materieel en immaterieel erfgoed te behouden en te gebruiken. Dat het erfgoed toegankelijk en beleefbaar is en tegelijkertijd de (archeologische) waarden zijn beschermd. We zorgen voor een verbinding met maatschappelijke uitdagingen zodat erfgoed nog meer actuele waarde krijgt. Denk hierbij aan een project als Landfront Vlissingen waar onderzocht wordt hoe de tankgracht kan bijdragen aan oplossingen voor klimaatproblemen.

Leefbaarheid en gezond leven

We werken aan een leefbaarheidsagenda en een beleidskader voor Brede welvaart om, complementair aan andere overheden, een bijdrage te leveren aan de welvaart van alle Zeeuwen.

Sport

Sport en bewegen vormen het cement van de samenleving. Het merendeel van de kinderen is lid van een sportvereniging, naast bewegen en motorische vaardigheden, ontstaan er sociale verbanden. Vanaf de volwassenen leeftijd verschuift dat naar andere vormen van bewegen zoals via evenementen, eigen netwerken of fitness. Met de inzet op het Zeeuws Sportakkoord 'Sport verenigt Zeeland' werken we aan een duurzame en toekomstbestendige sportinfrastructuur in Zeeland die bereikbaar, toegankelijk en betaalbaar is. We stimuleren beweeggedrag en zetten in op een gezondere leefstijl via bewegen en sport. Sport brengt mensen samen en verbindt.

Wettelijke taken

- Bibliotheekwet (Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (WSOB))
- Erfgoedwet
- Mediawet
- Wettelijke taken met betrekking tot archeologie

Beleidskader

- [Omgevingsvisie \(concept\)](#)
- [Ontwikkelagenda cultuurland 2022-2024](#)
- [Koersdocument Uitvoeringsagenda Zeeuws Erfgoed](#)
- [Museumbeleid 2022-2024](#)
- [Zeeuws Sportakkoord](#)
- [Nationaal Sportakkoord](#)
- [Coalitieakkoord 2023-2027 Met Zeeland, voor Zeeland](#)

Doelstelling

Toekomstbestendige culturele infrastructuur

De Provincie vindt het belangrijk dat de Zeeuwse culturele infrastructuur voldoende toekomstbestendig is, zodat het veld optimaal kan bijdragen aan de leefbaarheid van onze provincie. Het is van belang dat het aanbod aansluit bij de vraag van de (toekomstige) bezoeker. Om vraag en aanbod goed in beeld te hebben, wordt in 2024 een cultuurmonitor uitgevoerd.

We gaan door op de ingezette lijn met het verder professionaliseren van culturele organisaties en de ontwikkeling van talent. We stimuleren een stedelijk cultureel klimaat, waarbij met name de aantrekkelijkheid van de provincie voor jongeren en een goed opleidings- en beroepsklimaat voor nieuwe makers centraal staat.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De cultuur monitor is uitgevoerd in 2024. Verder is er in afstemming met alle partners een koersdocument en uitvoeringsagenda opgesteld, met de belangrijkste onderwerpen en aandachtspunten voor de komende jaren. Dit bouwt deels voort op de in de doelstelling genoemde ingezette lijnen.

Acties

Verbeteren samenwerking en verbinding met culturele organisaties buiten Zeeland

De Provincie stimuleert het Zeeuwse cultuurveld samen te werken met (culturele) organisaties over de grens en dan voornamelijk in België. Er liggen kansen voor samenwerking met Vlaanderen en in het bijzonder met de stad Gent. In 2024 zetten we in op een samenwerking binnen het North Sea Port District. Een van de doelen is samenwerking in een Regio Deal en samen vorm geven aan Culturele Hoofdstad 2030. Verder weg liggen kansen door het verder uitbouwen van de bijzondere band met de Verenigde Staten (Four Freedoms) en met gebieden waar Zeeland historische connecties mee heeft. In deze laatste categorie vallen ook het koloniale- en slavernijverleden.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Gent wordt geen culturele hoofdstad in 2030. De samenwerking bij het opstellen van een bidbook voor de kandidering voor Culturele Hoofdstad heeft er toe geleid dat de samenwerking is versterkt. De intentie is om de meest haalbare onderdelen uit dit bidbook in gezamenlijkheid uit te voeren.

Het cultuurveld is vanuit de intrinsieke waarde verbonden met andere domeinen.

Naast een inzet op jonge makers willen wij het cultuurveld vanuit de intrinsieke waarde verbinden met andere domeinen. Er wordt ingezet op de volgende domeinverbindingen:

- Cultuur en economie (bijdrage aan Zeeuwse economie en vestigingsklimaat en cultuur als creatieve, innovatieve industrie).
- Cultuur en marketing (Zeeland.com).
- Cultuur en natuur (cultuurlandschap).
- Cultuur en leefbaarheid (inclusie, vrijwilligersbeleid).
- Cultuur en maatschappelijke opgaven zoals energietransitie & klimaatverandering (Erfgoed deal).
- Cultuur in verbinding met Nederland en Europa (Regiodeal en samenwerking Culturele hoofdstad Gent 2030).

Kwaliteitsindicator en toelichting

Met succes is een bijdrage ontvangen uit de Erfgoed Deal voor het project Landfront Vlissingen, pilot Koudekerke. Op deze locatie wordt het WO II erfgoed beter zichtbaar gemaakt en tegelijkertijd wordt onderzocht hoe een (zoet) watervraagstuk aangepakt kan worden.

De Zeeuwse musea vertellen het verhaal van Zeeland, ondersteund door de themamusea.

Zeeland heeft een dekkende museale infrastructuur waarbij de themamusea de regionale musea ondersteunen.

De vijf themamusea die ondersteund worden zijn: Zeeuws Museum, Watersnoodmuseum, Zeeuws Maritiem MuZEEum, Bevrijdingsmuseum en het Industrieel Museum Zeeland. Zij worden ondersteund in de professionaliseringsvraag en daarmee de versterking van de museale infrastructuur in Zeeland.

De Zeeuwse themamusea ondersteunen de regionale musea - daar waar zij kunnen - door middel van kennisdeling en netwerkverbinding.

Eind 2024 is het provinciale museumbeleid meegenomen in de Uitvoeringsagenda Cultuur en Erfgoed 2025 - 2032. Daarbij is gekeken naar beleidskaders/doelen, behaalde resultaten en het aantal themamusea (getoetst aan 'het' verhaal van Zeeland).

Kwaliteitsindicator en toelichting

Eind 2024 is het provinciale museumbeleid meegenomen in de Uitvoeringsagenda Cultuur en Erfgoed 2025 - 2032. Daarbij is gekeken naar beleidskaders/doelen, behaalde resultaten en het aantal themamusea (getoetst aan 'het' verhaal van Zeeland). Nadere besluitvorming rondom de musea volgt in 2025 met een concretiseringsbesluit. Hiervoor zijn in Q1 2025 afspraken gepland met musea en de Vereniging Zeeuwse Musea.

Er is een Zeeuwse basisvoorziening gerealiseerd ter ondersteuning van de culturele infrastructuur

In 2024 subsidiëren we Cultuurkwadraat zodat zij het Zeeuws cultuurveld kunnen ondersteunen. Dit doen ze onder andere door het mede mogelijk maken van Leiderschap in Cultuur (LinC) en het helpen bij het sterker maken van een projectplan.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 hebben Cultuurkwadraat gesubsidieerd voor de ondersteuning van het cultuurveld. Het mogelijk maken van de opleiding Leiderschap in Cultuur (LinC) in Zeeland is uitgevoerd.

Er is een vervolg gegeven aan de nulmeting door het ontwikkelen van een monitor van de Zeeuwse culturele infrastructuur.

Er is eerder een 0-meting uitgevoerd voor de cultuursector die in 2024 wordt omgezet in een cultuurmonitor met daarin onder meer een basis set aan indicatoren. Deze indicatoren worden op reguliere basis gemeten zodat kan worden gevolgd of de uitvoering van het beleid het gewenste effect heeft.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 heeft de Boekmanstichting in samenwerking met HZ kenniscentrum een eerste Cultuurmonitor opgeleverd met bruikbare indicatoren.

Uitvoering geven aan het Ontwikkelprogramma voor talent

Het ontwikkelprogramma voor talent wordt in 2024 gecontinueerd en uitgevoerd. Talent wordt op verschillende manieren ondersteund: in samenwerking met de Reinwardt academie wordt een traineeship op het gebied van erfgoed opgezet. Ook wordt het restauratieopleidingsproject (ROP) uitgebreid. Daarnaast wordt in een samenwerking tussen verschillende cultuurorganisaties een talentenprogramma opgezet. Hierin kunnen starters in het cultuurveld ondersteund worden in hun ontwikkeling tot professional. Denk hierbij aan talenten in decorbouw, kunstenaars, tekstschrijvers of muzikanten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het traineeship bij drie musea in samenwerking met de Reinwardt academie is gestart en loopt door in 2025. Er is een aanvullend aanbod gekomen voor de restauratieopleidingen en er is ook een start gemaakt met AirZeeland; een samenwerking tussen Mostly Modern Festival, Vleeshal en Theaterproductiehuis Zeeland op het gebied van talentontwikkeling.

Doelstelling

Cultureel erfgoed

In 2024 gaan we werken aan de uitvoeringsagenda erfgoed. Hierin besteden we aandacht aan immaterieel, gebouwd, varend en rijdend erfgoed. Inzet is het behouden, restaureren en beleven van het Zeeuwse erfgoed.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Op 21 november 2024 is de Uitvoeringsagenda Cultuur en Erfgoed (2025-2032) vastgesteld. Veel van wat al gedaan werd, wordt voortgezet. Waar nodig komt een andere focus dan voorheen. De komende jaren krijgen meer organisaties en initiatieven kans op ondersteuning van de Provincie.

Acties

De Provincie verleent subsidies in het kader van de Provinciale Onderzoeksagenda Archeologie Zeeland (POAZ)

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 zijn verschillende POAZ projecten afgerond en zijn rapporten uitgebracht. Het aantal aanvragen voor nieuwe projecten loopt achter op de beschikbare middelen. Daarom zal in 2025 de Onderzoeksagenda herzien worden om meer aan te sluiten bij actuele thema's en zal actiever gezocht worden naar nieuwe projecten. De eerste stappen daarvoor zijn gezet door de verbinding met onderzoeksinstellingen aan te halen. Universiteit Leiden gaat in 2025 een project draaien over de IJzertijd in Zeeland en zal waarschijnlijk beroep doen op de middelen van de POAZ.

Zeeland investeert in een kwalitatief hoog archeologisch depot met voldoende capaciteit, zowel in personeel als in faciliteiten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is door GS het besluit genomen om het Zeeuws Archeologisch Depot in eigen beheer te nemen. De praktische effectuering van dit besluit vond plaats op 1 januari 2025. In 2024 is in aanloop hiernaartoe zeer veel praktische en organisatorische voorbereiding getroffen. Dit heeft de ruimte gecreëerd voor structurele verbetering in personele capaciteit en inrichting van het depot. De functie van assistent depotbeheerder, tijdelijk gerealiseerd met deze middelen, is structureel gecontinueerd. Vele honderden metalen, leren en houten objecten zijn op speciaal uitgesneden foam in lades geplaatst, waardoor zij beter klimatologisch beschermd zijn en een structurele monitoring van de conserveringsstaat mogelijk is geworden.

Het IBT beter laten functioneren waardoor problemen vroegtijdig worden opgespoord en proactief opgelost.

De provincie wil zijn toezichthoudende rol (IBT) op de gemeenten beter laten functioneren. Hoewel de gemeenten een grote mate van beleidsvrijheid hebben, ziet de provincie erop toe dat de gemeenten op de juiste manier zorg dragen voor het erfgoed. Het streven is om het contact met de gemeenten in het kader van het IBT te intensiveren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Er is extra capaciteit ingezet op IBT, middels een vacature die sinds 1 juli 2024 is ingevuld. Het contact met gemeenten is geïntensiveerd en zal nog verder opgepakt en uitgewerkt worden in 2025. In 2024 heeft het contact met gemeenten al wel geleid tot een aantal gesprekken op ambtelijk niveau met twee gemeenten.

Het terugdringen van het aantal monumenten wat in matige of slechte staat verkeert, onder andere door het effectief inzetten van restauratiesubsidies en steunpuntfuncties.

Met het Rijk zijn afspraken gemaakt over de uitvoering van een restauratiesubsidie voor nietwoonhuis Rijksmonumenten. De uitdaging bij deze regeling is dat de benodigde bedragen voor restauratie zo hoog zijn dat de regeling structureel overvraagd is. Op basis van bestuurlijke afspraken met het Rijk voorziet de Provincie Zeeland in een steunpunt monumentenzorg en archeologie. Deze steunpuntfunctie wordt uitgevoerd door Erfgoed Zeeland in 2024 bezien we hoe we deze functie kunnen versterken.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Er is meer capaciteit (en daarmee kennis) toegevoegd aan het steunpunt waardoor het steunpunt beter en pro-actiever heeft kunnen adviseren richting gemeenten en eigenaren. Gemeenten weten de route nog niet altijd goed te vinden, dit ligt aan verschillende factoren, waarvan capaciteiten bij gemeenten een veelgehoord probleem is. Verder hebben in we het aantal restauratiesubsidies kunnen verhogen (van 6 naar 13), het effect hiervan zal echter pas meetbaar zijn naar verwachting vanaf 2026.

Verduurzaming en herbestemming van erfgoed wordt ondersteund.

Zonder een actieve functie van monumentale panden is het onderhoud vaak onbetaalbaar en raken deze gebouwen in verval. Om dit tegen te gaan moet het een nieuwe bestemming krijgen. Daarnaast is verduurzaming van de panden van belang om de kosten van de energierekening te drukken, maar ook om het comfortabel te maken. Via de loods herbestemming voeren we hier gerichte acties op.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De Loods Herbestemming Monumenten is in 2024 betrokken geweest bij 21 projecten, uiteenlopend van procesbegeleiding en coaching richting bevoegd gezag, tot advisering in herbestemming en brainstorm over de duurzame inzet van aanwezige monumentale waarden. In de meeste gevallen betrof het 'bedreigd erfgoed' in de categorie kerken en boerderijen.

Doelstelling

Kunsten

We werken aan een Zeeuwse kunstensector waar er voor de inwoner en bezoeker op verschillende manieren cultuur te beleven is. Hierbij is Zeeland het decor en wordt gebruikt als inspiratiebron.

Kwaliteitsindicator en toelichting

We ondersteunen rechtstreeks een aantal organisaties die met hun activiteiten het verhaal van Zeeland versterken. Samen met de gemeenten ondersteunen we een breed palet aan amateurkunstactiviteiten en evenementen met regionaal bereik ter stimulering van een divers aanbod door heel de provincie.

Acties

Ondersteunen van culturele producties, festivals en organisaties die zich onderscheiden op het gebied van Zeeland als decor en inspiratiebron

Het ondersteunen van culturele producties, festivals en organisaties, zoals Zeeland Nazomer Festival, Film by the Sea, Vestrock, Bevrijdingsfestival Zeeland, Muziekpodium Zeeland en Het Zeeuws Orkest gebeurd tot en met 2025 door middel van jaarlijkse subsidies.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De festivals en jaarprogramma's van de in de cultuurnota opgenomen podiumkunsten organisaties zijn in 2019 gerealiseerd. Er zijn incidentele extra subsidies verstrekt aan VESTROCK en ZNF in kader van de versterking van de festivals. FbtS en VESTROCK hebben deelgenomen aan de evenementenmonitor. Verder zie opgave Zichtbaar Zeeland tav marketing acties en campagnes.

Doelstelling

(Talent)ontwikkeling van en cultuureducatie voor jongeren

Zoveel mogelijk mensen worden gestimuleerd om deel te nemen aan of kennis te maken met kunst en cultuur. (Jonge) talenten en vernieuwde talenten op het terrein van kunst en cultuur zijn ondersteund door kennis, informatie, bemiddeling, innovaties en adviezen. Cultuureducatie en

talentontwikkelingstrajecten voor jongeren zijn in Zeeland effectiever geworden doordat culturele instellingen en onderwijsinstellingen (van primair onderwijs tot en met hoger universitair onderwijs) vaker en consequenter een doorgaande leerlijn hanteren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Via de gezamenlijke financiering van Cultuureducatie met Kwaliteit wordt ingezet op een doorgaande leerlijn cultuureducatie in het onderwijs. Projectperiode 3 liep af in 2024 en alle partners (Rijk, Provincie, gemeenten) hebben besloten om de gezamenlijke financiering in projectperiode 4 voort te zetten. De ontvlechting van Cultuurkwadraat van KEW/Cultuurpunt heeft plaatsgevonden om Cultuurkwadraat door te ontwikkelen als ondersteuner van het veld. Via Cultuurkwadraat wordt cultuureducatie traject ondersteund, maar zij doen inmiddels reeds bredere ondersteunende taken, zoals begeleiding van LInC en penvoerderschap voor provincie breed amateurkunstproject.

Acties

Via prestatieafspraken verder uitbouwen naar een Zeeuwse aanpak cultuureducatie

Stichting Cultuurkwadraat voert in opdracht van Provincie en gemeenten de Rijksmatchingsregeling Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) primair onderwijs uit. Hierdoor kunnen kinderen en jongeren in Zeeland opgroeien met een culturele leerlijn.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Via de beschikkingen wordt gestuurd op verdere afstemming tussen deze partijen. Lopende het jaar zijn projecten tussen deze partijen ontwikkeld en tot uitvoering gebracht. In 2024 liep de projectperiode af. Rijk heeft besloten nog een laatste periode open te stellen. Provincie en gemeenten dragen weer bij en hiermee is uitvoering CMK geborgd tot en met 2028. Het bereik van CMK is verbreed naar ook VO. In kader van inhoudelijke wijzigingen en herstructurering taken cultuureducatie in de provincie, worden afspraken met HZ cult geevalueerd en herzien richting 2026. Aandacht is er verder voor borging kinderkunstweek en ontwikkelingen in muziekonderwijs

Mede mogelijk maken vervoer naar culturele instellingen van leerlingen uit het Primair Onderwijs

De afstanden in Zeeland zijn groot en voor scholen lastig te overbruggen. Door het inzetten van de mogelijkheid om een bus te reserveren voor bezoek aan een culturele instelling kunnen jongeren toch in aanraking komen met cultuur in heel Zeeland in plaats van alleen in de eigen directe omgeving.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2019 is een pilot gestart rond busvervoer. Deze is geëvalueerd en eind 2019 hebben PS extra middelen beschikbaar gesteld voor de inzet van de Cultuurbus. Met cultuurbus wordt het onderwijs verbonden met culturele organisaties. Via Stichting Cultuurkwadraat wordt deze busvervoerregeling uitgevoerd. Er zijn veel aanvragen van scholen. In ca de helft van de gevallen wordt de bus ingezet voor vervoer naar musea. De vraag blijft beschikbaarheid overtreffen. In 2022 liep de subsidie af. Vanwege het succes heeft subsidie een vervolg gekregen voor twee schooljaren (t/m 2025), de eigen bijdrage van de scholen is verhoogd, om door te kunnen ontwikkelen naar toekomstbestendige voorziening

Doelstelling

Evenementen

We willen het Zeeuwse imago herpositioneren, zodat mensen Zeeland meer en eerder gaan overwegen als plek om te leven, te werken en te studeren. Deze focus komt voort uit de krapte op de Zeeuwse arbeidsmarkt. Om alle vacatures vervuld te krijgen moeten er meer mensen van buiten Zeeland aangetrokken worden. De aantrekkelijkheid van Zeeland wordt vergroot doordat er evenementen zijn die Zeeland levendig maken.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Er worden een aantal festivals ondersteund die een bijdrage doen aan de branding van Zeeland, vanwege onderwerp dan wel locatie. Via de regionale cultuurarrangementen ondersteunen we samen met gemeenten een aantal festivals en evenementen met oog op de aantrekkelijkheid van de gemeenten.

Acties

Zeeuwse evenementen op het gebied van cultuur, muziek, sport

Zeeuwse evenementen op het gebied van cultuur, muziek, sport, en de Provinciale relatie-evenementen inzetten als middel om de doelstellingen op het gebied van imagoverbetering en regiomarketing te bereiken. Hiervoor worden subsidies verleend en sponsorovereenkomsten gesloten met organisatoren van evenementen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Aan de Zeeuwse evenementen op het gebied van cultuur, muziek, sport, en de Provinciale relatie-evenementen die worden ingezet als middel om de doelstellingen op het gebied van imagoverbetering

en regiomarketing te bereiken, hebben subsidies ontvangen of er zijn sponsorovereenkomsten mee gesloten.

Doelstelling

Gezond leven

Gezond leven - Sport verenigt Zeeland

Met de inzet op het Zeeuws Sportakkoord 'Sport verenigt Zeeland' werken we aan een duurzame en toekomstbestendige sportinfrastructuur in Zeeland die bereikbaar, toegankelijk en betaalbaar is. We stimuleren beweeggedrag en zetten in op een gezondere leefstijl via bewegen en sport. Sport brengt mensen samen en verbindt.

Om antwoord te geven op de uitdagingen waar de sport voor staat en meer mensen in beweging te krijgen hebben we, analoog aan het Nationale Sportakkoord in 2019 een 4 jarig Zeeuws Sportakkoord gesloten. De inzet van ons Sportakkoord valt uiteen in 6 themalijnen:

1. inclusief sporten en bewegen
2. duurzame sportinfrastructuur
3. vitale sport en beweegaanbieders
4. positieve sportcultuur
5. vaardig in bewegen en talentontwikkeling
6. evenementen die inspireren

In 2024 is het huidige Sportakkoord geëvalueerd en een nieuw Zeeuws Sportakkoord opgesteld.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is er een nieuw meerjarig Zeeuws Sportakkoord opgesteld.

Acties

We ondersteunen tenminste 25 sportevenementen die passen bij het DNA van Zeeland en welke zorgen voor promotie van Zeeland en mensen in beweging brengen

In 2024 ondersteunden we ruim 25 Zeeuwse sportevenementen welke voldoen aan de provinciale regeling. In 2024 is een herziene regeling in werking getreden voor de ondersteuning aan sportevenementen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2020 zou er steun worden verleend aan liefst 40 sportevenementen in Zeeland die voldoen aan de criteria van de provinciale beleidsregel voor sportevenementen. Helaas moesten deze door de Coronacrisis bijna allemaal worden geannuleerd. De niet bestede middelen zijn daarop ingeleverd voor het Provinciale Corona-steunpakket.

Plan van aanpak vakspecialisten in het primair onderwijs opstellen

Er is een plan van aanpak vakspecialisten opgesteld en op basis daarvan zijn in 2024 vervolgstappen gezet om dit ook in Zeeland (als pilot) te implementeren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Implementeren van 'Fly-kids' (=leefstijlinstrument) 2-4 jaar in de kinderopvang, zodat een doorlopende lijn wordt gecreëerd met dataverzameling van de Zeeuws Brede Screening (MQ-scan)

Het instrument 'fly-kids' is ingevoerd.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Implementatie van het Volwassenenfonds Sport & Cultuur bij alle Zeeuwse gemeenten, teneinde een dekkend netwerk te realiseren, opdat iedere volwassenen van Zeeland, toegang kan krijgen tot sport, beweeg- en cultuuraanbod

Het Zeeuwse volwassenenfonds sport & cultuur is opgericht en uitgerold. Alhoewel een lokale keuze hoe gemeenten hun armoedebelief inrichten zijn bijna alle Zeeuwse gemeenten aangesloten bij dit fonds. Waarmee er snel een dekkend netwerk is ontstaan.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Doelstelling

Leefbaarheid

In 2024 zetten we in op een sociaal en vitaal Zeeland. Met de leefbaarheidsagenda zetten we specifiek in op een aantal sociale thema's als bijvoorbeeld eenzaamheidsbestrijding, participatie en sociale samenhang. Welke onderwerpen we ondersteunen wordt uitgewerkt in het beleidskader Brede Welvaart. Dit kan alleen maar met de Zeeuwse inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Participatie van inwoners en in het bijzonder heeft voor ons een hoge prioriteit. Het participatienetwerk, Jouw Zeeland, samenwerking met andere partijen of focus op duurzame ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals) zijn enkele voorbeelden van waar we actief aan werken. De Zeeuwse samenleving is mede hierdoor veerkrachtiger, diverser, inclusiever en vitaler. We zetten ook actief in op de Vier Vrijheden van Roosevelt (vrijheid, verdraagzaamheid, respect, diversiteit/inclusie) om deze levend te houden en de actieve betrokkenheid te bevorderen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Vanuit het perspectief van Brede Welvaart is in 2024 is door het college de Leefbaarheidsagenda 2024-2027 met financiële middelen vastgesteld. Hiermee geven we projecten/activiteiten een extra impuls, die bijdragen aan de leefbaarheid van met name de kleine kernen en de deelname van alle inwoners aan de Zeeuwse samenleving.

Acties

Inzet op jongerenparticipatie via Jouw Zeeland

De Provincie Zeeland vindt het belangrijk dat jongeren meedenken en beslissen over Zeeland. Dit doen we door jongeren - via het jongerennetwerk Jouw Zeeland - te raadplegen bij de ontwikkeling en uitvoering van provinciaal beleid. Tijdens denktankbijeenkomsten, jongerendebatten, het jongerenparlement en andere activiteiten gaan jongeren in gesprek met ambtenaren en bestuurders over thema's die hen aangaan. Momenteel heeft het netwerk meer dan honderd leden. Er zijn tien jongeren die nauw betrokken zijn bij het netwerk, de ambassadeurs. De activiteiten richten zich op verschillende niveaus van participatie en vinden zowel op school, extern, als op het Provinciehuis plaats. Dit om een brede groep jongeren aan te spreken. Bekijk het Jaarboek Jouw Zeeland 2024-2025 voor een overzicht van alle activiteiten en een vooruitblik op 2025. In 2024 zijn de volgende activiteiten gerealiseerd:

- Tweedaags jongerenparlement
- Debatten: Op weg naar Het Lagerhuis, Provinciaal Jeugddebat en Model European Parliament.
- Meerdere denktanksessies
- Provinciespel in Statenzaal voor klassen van VO en mbo
- GS in de klas. Gedeputeerden bezoeken klassen en gaan in gesprek met scholieren over actuele Zeeuwse thema's
- Politieke uitstap naar Brussel

Kwaliteitsindicator en toelichting

Four Freedoms Award Door Het Jaar Heen

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 heeft de Provincie Zeeland in samenwerking met verschillende organisaties in het vrijheidsnetwerk 'Four Freedoms door het jaar heen' (FFdhj) gewerkt aan de realisatie van de jaarlijks terugkerende doelstellingen in het Four Freedoms programma. Onder leiding van de Provincie zijn er in 2024 vijf netwerkbijeenkomsten georganiseerd. Samen met de samenwerkingspartners in deze werkgroep heeft de Provincie diverse projecten/activiteiten uitgevoerd of financieel ondersteund. In alle gevallen vormden de genoemde doelstellingen in de Uitvoeringsnotitie FFdhj de basis. Zoals onder meer: het inhoudelijk programma van het Bevrijdingsfestival Zeeland, de Van Randwijklezing, Vrijheidscolleges, de tentoonstelling Tweede Wereldoorlog in Kleur en het Educatieprogramma Film by the Sea voor studenten VO. In 2024 is er extra aandacht uitgegaan naar de organisatie van de Holocaustherdenking, in samenwerking met het Etty Hillesum Huis en de Synagoge Middelburg en de Ketí Koti slavernijherdenking op 1 juli.

Monitor Leven in Zeeland

In de Regionale Monitor Brede Welvaart van het CBS wordt de brede welvaart van gemeenten, provincies en COROP-gebieden in kaart gebracht. Aan de hand van 42 indicatoren geeft de monitor een breed en divers beeld van de staat van ontwikkeling van de regionale samenleving. Deze monitor vormt de onderlegger van het grootschalige onderzoek onder de Zeeuwen in het kader van 'Leven in Zeeland' door het HZ-Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving (HZ-KCZS) wordt eens in de vier jaar herhaald. 'Leven in Zeeland 2021' is in 2022 gepubliceerd. In 2024 vindt een tussentijdse 'update' van dit onderzoek plaats.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 zijn door het HZ-KCZS de voorbereidingen getroffen voor het eens in de vier jaar uit te voeren grootschalig onderzoek onder de inwoners in Zeeland: 'Leven in Zeeland 2025'. Dit rapport zal begin 2026 worden gepubliceerd. Vervolgens zullen er tot de dan volgende 'Leven in Zeeland 2029' tussentijdse updates plaatsvinden, waarover we in 2025 afspraken met het HZ-KCZS hopen te maken.

Impuls Participatie

- We continueren onze inzet op participatie(trajecten) onder meer door het Zeeuws Heldenfonds, Oranje Fonds, MAEX Zeeland, Jouw Zeeland en het Navigatieteam (eindgebruikersaanpak).
- Binnen de Regio Deal 'Zeeuwen zelf aan zet' onderzoeken we samen met andere Zeeuwse overheden maatschappelijke organisaties de mogelijkheden voor het opzetten van een

(digitaal) Zeeuws participatieplatform. De bedoeling is dat het platform bijdraagt aan het vergroten van het oplossend vermogen van de Zeeuwen.

- We ondersteunen de werkzaamheden van het Navigatieteam. We evalueren de werking en zoeken actief naar koppeling met andere bestuurlijke overleggen, teneinde de bestuurlijke inzet en effectiviteit te optimaliseren.
- We stellen in het kader van het subsidieprogramma LEADER cofinanciering beschikbaar voor initiatieven van onderop die de leefbaarheid op het platteland verbeteren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Conform uitgevoerd

Kader Brede Welvaart

- Mede op basis van Leven in Zeeland (HZ-KCZS) monitoren we de ontwikkeling van de Brede Welvaart in onze Provincie.
- We implementeren Brede Welvaart als afwegingskader in onze beleidsprocessen.
- Vanuit Brede Welvaart stellen we een sociale agenda op, waaraan we een leefbaarheidsfond koppelen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is de sociale agenda' onder de naam 'Leefbaarheidsagenda 2024-2027 ' (met een daaraan gekoppeld 'Leefbaarheidsfonds' vastgesteld. De input voor deze beleidsnotitie is mede ontleend aan het rapport 'Leven in Zeeland 2021', dat gebaseerd is op het model van Brede Welvaart.

Doelstelling

Versterking zorginfrastructuur en zorgketen

Wij willen ondersteuning bieden aan de keten(samen)werking in de zorg zoals die binnen de Zeeuwse Zorg Coalitie plaatsvindt. We hebben daarbinnen speciale aandacht voor de arbeidsmarkt in de zorg via Campus Zeeland. Het verkennen van leemtes in het zorgaanbod en de bereikbaarheid ervan is een ander aandachtspunt.

Kwaliteitsindicator en toelichting

We zijn betrokken bij de Zeeuws Zorg Coalitie (ZZC). We hebben oog voor het tekort aan personeel in de zorg, met name voor specifieke beroepsgroepen en vragen daarom in Den Haag aandacht voor onder meer het tekort aan tandartsen in Zeeland en denken mee bij het zoeken naar verschillende oplossingen, zowel voor de korte als de lange termijn.

Acties

Kader Zorg

- Zowel bestuurlijk (als lid) als ambtelijk bijdragen binnen de structuur van de Zeeuwse Zorg Coalitie, teneinde via deze krachtenbundeling een toekomstige zorgagenda te realiseren.
- We vragen –wanneer aan de orde- aandacht voor de specifieke geografische en demografische positie van de provincie Zeeland bij landelijke adviesorganen, c.q. de Rijksoverheid, met name voor zaken die voorwaardenscheppend zijn voor de zorgsector en waarbij de dunne bevolkingsdichtheid c.q. de Zeeuwse schaal zich slecht verhoudt tot landelijke richtlijnen.
- We faciliteren door middel van de inzet van menskracht de projecten zoals die voortvloeien uit het Compensatiepakket Marinierskazerne op het terrein van de zorgsector.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Op het gebied van de zorg waren er in 2024 de nodige ontwikkelingen, waardoor ook onze betrokkenheid richting de Zeeuwse Zorgcoalitie en de zorgsector werden geïntensiveerd.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2022	2023	2024
Aantal bezoekers Zeeuwse musea	497.720	629.683	617.768
Aantal toekenningen voor restauratie rijksmonumenten	7	7	13
Aantal leerlingen cultuureducatie VO-MBO-HBO	nog niet bekend	9.000	nog niet bekend
Aantal deelnemers Jeugd Theater School Zeeland	177	191	nog niet bekend
Aantal leerlingen restauratie opleidingsproject	20 **	20	23

* Vanwege de coronacrisis is de trendindicatie verstoord ten opzichte van voorgaande jaren.

** Naast de 20 voltijd leerlingen hebben 50 leerlingen een deelcertificaat behaald op één of meerdere specifieke restauratietechnieken.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024	Einddoel
Toekomstbestendige culturele infrastructuur	Receptieve deelname aan activiteiten van Zeeuwse inwoners van 16 jaar en ouder (monitoring ZB) in aantallen	192.000	192.000	192.000	192.000
(Talent) ontwikkeling en cultuureducatie jongeren PO en VO	Deelname aantal leerlingen * cultuureducatie PO	54.000	54.000	54.000	54.000
Restauratievolume (Databank Erfgoedmonitor)	% Rijksmonumenten (exclusief oorspronkelijke functie woonhuis), weergegeven naar de staat van het casco, categorie 'matig' en 'slecht' **	22%	22%	22,2%	10%

* Bron CBS: 2019 aantal jongeren Zeeland 5-19 jaar is afgerond 60.000. Aanname is dat gelet op de kerndoelen PO bijna alle PO scholen iets aan cultuureducatie doen > 90% x 60.000 = 54.000

** Bron: Erfgoedmonitor fysieke staat van rijksmonumenten Zeeland. Gegevens betreffen de staat van onderhoud buitenzijde.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Wijzigingen 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
Lasten					
060101 Toekomstbestendige culturele infrastructuur	17.321	2.431	19.751	19.392	360
060102 Cultureel erfgoed	2.938	-10	2.928	2.600	328
060103 Kunsten	456	130	586	586	0
060104 (Talent)ontwikkeling van en cultuureducatie voor jongeren	607	1.017	1.624	1.617	7
060201 Evenementen	1.221	-141	1.080	1.052	28
060401 Leefbaarheid - brede welvaart, versterking zorginfrastructuur	619	1.223	1.841	1.148	693
060402 Gezond leven	853	139	992	912	80
069999 Ambtelijke inzet	1.406	-49	1.357	1.278	79
Totaal Lasten	25.420	4.741	30.160	28.585	1.575
Baten					
060101 Toekomstbestendige culturele infrastructuur	721	898	1.619	1.682	-63
060104 (Talent)ontwikkeling van en cultuureducatie voor jongeren	0	800	800	800	1
060201 Evenementen	0	60	60	60	0
060401 Leefbaarheid - brede welvaart, versterking zorginfrastructuur	0	533	533	123	410
Totaal Baten	721	2.291	3.012	2.664	348
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-24.698	-2.450	-27.148	-25.920	-1.227
Onttrekkingen					
980699 Bestemmingsreserves-Pr.6	-1.593	-2.501	-4.094	-4.094	0
Toevoegingen					
980699 Bestemmingsreserves-Pr.6	778	4.724	5.502	5.502	0
Mutaties reserves	815	-2.223	-1.408	-1.408	0
Resultaat na bestemming	-23.883	-4.673	-28.556	-27.328	-1.227

7 Programma Bestuur

Inleiding en ontwikkelingen

Vanwege geopolitieke veranderingen en maatschappelijke vraagstukken als klimaatverandering, energie, stikstof, PFAS en huisvesting bestaat er onzekerheid en onrust in onze samenleving. Dit benadrukt de noodzaak van een betrouwbaar en proactief bestuur dat als één overheid opereert. Het is van groot belang dat we deze transities nauwlettend volgen en waar mogelijk onze rol erin spelen, terwijl we de prioriteiten van het nationale en regionale beleid in het oog houden. Als Provincie hebben we een cruciale rol en moeten we ervoor zorgen dat de belangen van Zeeland goed over het voetlicht worden gebracht.

Het bestuur van de Provincie kenmerkt zich door betrouwbaarheid en verbondenheid met de samenleving. We tonen vastberadenheid bij het aanpakken van de specifieke uitdagingen in Zeeland. Het vroegtijdig betrekken van burgers, organisaties en bedrijven bij het beleidsvormingsproces is belangrijk. Dit geeft ons inzicht in wat er speelt in de samenleving.

Dat vereist een voortdurende dialoog met de Zeeuwse bevolking en het vroegtijdig betrekken van belanghebbenden. We houden een scherp oog op ontwikkelingen in Den Haag en Brussel. We denken vroegtijdig mee in wetgevingstrajecten en lobbyen om Zeeuwse wensen in beleid en regelgeving te verankeren.

Om de maatschappelijke vraagstukken aan te pakken, is ook goede samenwerking met onze partners van belang, zowel binnen de regio als over de provinciegrenzen heen. Daarvoor hebben we samenwerkingsverbanden met de Zeeuwse gemeenten en het waterschap, onder meer in het Overleg Zeeuwse Overheden. De strategische ligging van Zeeland biedt volop (economische) kansen voor samenwerking met Vlaanderen, Brabant en Zuid-Holland. Onze partnerschappen met de Rijksoverheid en Europa zijn eveneens van belang om onze doelstellingen te verwezenlijken.

Als provinciaal bestuur is het onze verantwoordelijkheid om integriteit, veiligheid en veerkracht te bevorderen. We nemen maatregelen tegen misbruik van onze diensten en producten. Bij vergunningverlening passen we de wet Bevordering integriteitsbeoordeling openbaar bestuur (Bibob) toe. Daarmee beoordelen we de integriteit van individuen en bedrijven. We dragen actief bij aan het tegengaan van ondermijning.

Onze rol als interbestuurlijk toezichthouder omvat het monitoren van de financiële positie van gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. Dat geldt ook voor het uitoefenen van medebewindstaken. We streven hierin naar een evenwicht tussen controle en samenwerking. We stimuleren wanneer nodig en gaan in gesprek over verbetering van resultaten.

Speerpunten

1. Samenwerking

- *De regio(samenwerking) versterken*
 - Doorontwikkeling en uitvoering van de samenwerkingsagenda van het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO).
 - In het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) werken de vijftien Zeeuwse overheden samen. Deze samenwerking versterkt de bestuurskracht en behartigt de Zeeuwse belangen in Den Haag en Brussel. Zo werd afgelopen jaar specifiek aandacht gevraagd voor het tolvrij maken van de Westerscheldetunnel.

- Provincie Zeeland ondersteunt gemeenten in het uitvoeren van Regiovisies en versterking gemeentelijke samenwerking.
- *Grensoverschrijdend samenwerken*
 - We versterken de samenwerking met Vlaanderen en grensknelpunten zijn samen aangepakt binnen een gezamenlijk schakelpunt.
 - We ontwikkelen ons bestuurlijk netwerk door de organisatie van werkbezoeken met bewindslieden, vertegenwoordigers van de Europese Commissie en Vlaamse ministers.
- *Samenwerken met andere provincies*
 - De samenwerking en kennisuitwisseling Fryslân – Zeeland zetten we voort. Hierin wisselen we ervaring uit over de aanpak van actuele- en gemeenschappelijke vraagstukken. Samen trekken we op richting het Rijk om regionale vraagstukken, en de benodigde aanpak hiervan onder de aandacht te brengen.
 - Deelname aan overkoepelende trajecten waarin gewerkt werd aan nieuwe wetgeving die van invloed is op de provincie.
 - Deelname aan bestuurlijke adviescommissies van het Interprovinciaal Overleg (IPO-verband), voor de uitvoering van taken en belangenbehartiging richting Rijk en Europa.

2. Sterk netwerk- en relatiebeheer met Den Haag en Brussel

- Vormgeven aan bestuurlijke relatie evenementen om het relatiebeheer te versterken waarmee we de Zeeuwse doelen kunnen behalen.
- Organiseren van evenementen en bezoeken om de zichtbaarheid van Zeeland in Den Haag en Brussel te vergroten.

3. Een weerbare overheid

In 2024 gaven wij uitvoering aan het beleidsplan aanpak ondermijning. We vergroten de weerbaarheid van het provinciaal bestuur en onze provinciale organisatie. De Zeeuwse norm weerbare overheid is hierbij uitgangspunt.

In het bijzonder hadden we aandacht voor:

- De interne bewustwording binnen de provinciale organisatie
- De bewustwording rond informatiebeveiliging bij Zeeuwse overheden en verbonden partijen.
- De weerbaarheid van het buitengebied van Zeeland.
- Onze coördinerende en ondersteunende rol naar de Zeeuwse gemeenten. We helpen hen om de doelen uit de Zeeuwse norm weerbare overheid te behalen.
- Toepassing van het Bibob-beleid en -werkproces. Daarbij sporen we Zeeuwse overheden aan de Wet Bibob uniform toe te passen.
- Het benutten van de oog-en-oor-functie van de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) en Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond (DCMR). Doel is om te komen tot integrale controles, waarbij omgevingsdiensten signaleren en uitvoeren.
- Het verzorgen van weerbaarheidstrainingen voor politieke ambtsdragers.
- Het herzien van protocollen en het organiseren van bewustwordingssessies voor Provinciale Staten (PS) en Gedeputeerde Staten (GS).

We werken hiervoor samen met Zeeuwse overheden, uitvoeringsorganisaties (zoals de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD), Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond (DCMR), het Taskforce- Regionale Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) en het OM (Openbaar Ministerie).

4. Een transparante overheid voor burgers

Wij zijn open over wat de Provincie Zeeland doet voor Zeeland en haar inwoners. Het college gaat met Zeeuwse inwoners, bedrijven, media en partners in gesprek over de manier waarop dat nog beter kan.

5. Kwaliteit Openbaar Bestuur (KOB)

Provincie Zeeland is (mede)verantwoordelijk voor de kwaliteit van het lokale bestuur. Het is belangrijk dat gemeenten en regio's over voldoende bestuurskracht beschikken. We bevorderen regionale samenwerking en voeren bestuurlijk overleg met gemeenten, zowel individueel als in regionaal verband. Want gemeentelijke opgaven krijgen steeds vaker een regionaal karakter en vragen om samenwerking.

Beleidskader

- *Gemeenschappelijk Financieel toezichtkader – GTK 2020 Gemeenten (2019) en GTK 2022 Gemeenschappelijke Regelingen (2022)*
- *Rijkstaken Openbare Veiligheid - Organisatieplan Commissaris van de Koning in Zeeland (2019)*
- *Strategische Visie Euregio Scheldemond (2021)*
- *Verordening systematische toezichtinformatie Zeeland (2014)*
- *Ambtsinstructie Commissaris van Koning*
- *Advies bestuurlijke werkgroep Berx Donner inzake oplossen van (juridische) grensknelpunten*
- *Nota 'Bestuurlijke integriteit Provincie Zeeland' (2015);*
- *Protocol vermoedens integriteitsschendingen politieke ambtsdragers provincie Zeeland (2020)*
- *Expliciete politiek - Politiek en netwerksturing in de provincie Zeeland (2019)*
- *Zeeuwse norm weerbare overheid (2022)*
- *Beleidsregel Bibob Provincie Zeeland 2021 inzake omgevingsvergunningen, subsidies, vastgoedtransacties en overheidsopdrachten*
- *Beleidskader IBT 2023-2027*

Reguliere taken

1. Taken commissaris van de Koning (cvdK) als Rijksorgaan en als boegbeeld van de Provincie Zeeland:

- Voorzitter van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten.
- Lid van de Kring van Commissarissen.
- De commissaris van de Koning (cvdK) stimuleert samenwerking tussen instellingen en organisaties in de provincie.
- De commissaris van de Koning (cvdK) gaat regelmatig op werkbezoek bij de gemeenten in de provincie in het kader van zijn ambtsinstructie.
- Bestuurlijk toezicht op de Veiligheidsregio Zeeland.
- Coördinatie grensgovernance: het zorgen voor goede afstemming en besluitvorming tussen de verschillende bestuurslagen op de grens van Vlaanderen-Nederland.
- Regietafel vluchtelingen.
- Integrale en fysieke veiligheid.
- Bestuurlijke verantwoordelijkheid om als rijksorgaan, in de vorm van een wettelijke zorgplicht, de bestuurlijke integriteit van de provincie te bevorderen. De commissaris van de Koning (cvdK) heeft bij verstoorde bestuurlijke verhoudingen een adviserende en bemiddelende rol.
- Procedure (her)benoeming burgemeesters.
- Voorzitter Roosevelt Foundation

2. Ondersteuning van Provinciale Staten, (Staten)commissies en Gedeputeerde Staten.

3. Taken Gedeputeerde Staten:

- Interbestuurlijk toezicht (financieel en generiek) gemeenten, waterschap en gemeenschappelijke regelingen.
- Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (Wet Bibob).
- Bevorderen bestuurlijke integriteit; Samenwerking Taskforce- RIEC.
- Bevorderen en bewaken kwaliteit lokaal bestuur.

Maatschappelijk effect

Een transparant, integer, daadkrachtig, effectief en op regionale en/of grensoverschrijdende samenwerking gericht openbaar bestuur in Zeeland.

Doelstelling

Interbestuurlijk toezicht

Het interbestuurlijk toezicht (IBT) richt zich op het identificeren van risico's. Daarmee geven we uitvoering aan ons in 2023 vastgestelde beleidskader. Ons toezichtbeleid is van toepassing op diverse beleidsvelden, waaronder vergunningverlening, toezicht en handhaving van het omgevingsrecht, archief- en informatiemanagement, huisvesting van gerechtigde asielzoekers en behoud van gebouwd erfgoed en archeologisch erfgoed. We voeren dit uit in samenwerking met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en het Interprovinciaal Overleg (IPO).

Kwaliteitsindicator en toelichting

Acties

Het uitvoeren van het uitvoeringsprogramma Interbestuurlijk Toezicht (IBT) 2024, gebaseerd op het beleidskader IBT, vanaf 2024

Opstellen uitvoeringsagenda met duidelijke richtlijnen voor ons toezichtbeleid.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 hebben we een uitvoeringsagenda opgesteld. Deze is gebruikt bij de beoordeling van de informatie, die we ontvingen in het kader van het van het Interbestuurlijk Toezicht.

Het publiceren van toezichtsbevindingen in nauw overleg met de Zeeuwse gemeenten via een dashboard

We ontwikkelen een dashboard. Dit dashboard moet transparant weergeven welke vorderingen gemeenten maken in het kader van IBT. Het dashboard moet ook inzicht bieden in eventuele risico's. Resultaten van het dashboard worden eerst met de betrokken gemeenten besproken voordat ze openbaar worden gemaakt.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Over 2024 is voor het eerst gewerkt met een uitvoeringsagenda voor het Interbestuurlijk Toezicht. Deze agenda geeft ons inzicht in hoe gemeenten ervoor staan binnen de verschillende domeinen. We gebruiken deze gegevens voor het goede gesprek tussen Provincie en gemeenten en waterschap over de kwaliteit van de door hen uitgevoerde taken. De toezichtsbevindingen zijn voor het eerst via de website openbaar gemaakt en inzichtelijk voor iedereen die deze wil raadplegen. Momenteel zijn deze bevindingen beschikbaar in documentvorm; we werken aan een technische tool om de gegevens op een heldere en toegankelijke manier te presenteren.

Doelstelling

Samenwerkend bestuur

De omvang van maatschappelijke vraagstukken neemt toe. Daarom bundelen de Zeeuwse overheden hun krachten om gezamenlijk aan de Zeeuwse uitdagingen te werken. Als provincie stimuleren we dit, bijvoorbeeld door actief deel te nemen aan het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO). Met andere provincies slaan we de handen ineen door kennis te delen en van elkaar te leren over de benadering van vraagstukken. Dit wordt gecoördineerd via het Interprovinciaal Overleg (IPO).

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 zijn de Zeeuwse krachten verder gebundeld op verschillende maatschappelijke vraagstukken. Concrete resultaten zijn behaald op onderwerpen als onderwijs en mobiliteit. Eind 2024 vond een evaluatie van het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) plaats. Leer- en verbeterpunten worden meegenomen om de toekomstige samenwerking nog verder te optimaliseren. Ook met andere provincies is afgelopen jaar waar nodig opgetrokken om de interprovinciale vraagstukken gezamenlijk op te pakken.

Acties

Continueren bestuurlijke samenwerking met provincie Fryslân

We zetten onze bestuurlijke samenwerking met de Provincie Fryslân voort. Het hoofddoel is tweeledig. Enerzijds is het gericht op het delen van kennis en ervaring. Anderzijds is het doel om

regionale kwesties en de manier waarop we eraan werken bij het Rijk onder de aandacht te brengen. Deze bestuurlijke kopgroep omvat inmiddels ook het Rijk.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Hoewel Friesland en Zeeland op het eerste gezicht verschillen, delen we veel vergelijkbare uitdagingen, zoals het versterken van de regionale economie, het omgaan met de spiraal van verschraving, en het vinden van de juiste balans tussen natuurbelangen en economische ontwikkeling. Daarnaast wisselen we kennis uit over bestuurlijke sensitiviteit in complexe dossiers en de rol van de provincie in het samenspel met Rijk, gemeenten en maatschappelijke partners. Dit helpt ons om scherper te kijken naar onze eigen positie en kansen binnen interbestuurlijke samenwerking.

In januari en november 2024 hebben twee bestuurlijke bijeenkomsten plaatsgevonden. De eerste ging over verkeersveiligheid en de structurele effecten van Leeuwarden als Culturele hoofdstad. De tweede ging over de positie van Fryslân en Zeeland in de Nota Ruimte en de Mobiliteitsvisie. Alle partijen ervaren deze samenwerking Zeeland- Fryslân als nuttig. In 2025 wordt één bijeenkomst voorzien.

De samenwerking Zeeland - Fryslân is in 2024 doorgegaan in de nieuwe lijn die in 2022 is ingezet, met meer accent op actualiteit en betrokkenheid van meer departementen, zoals I&W, OCW en VRO, naast BZK als vaste partner. In januari en november 2024 hebben twee bestuurlijke bijeenkomsten plaatsgevonden. De eerste ging over verkeersveiligheid en de structurele effecten van Leeuwarden als Culturele hoofdstad. De tweede ging vooral over de positie van Fryslân en Zeeland in de Nota Ruimte en de Mobiliteitsvisie. Alle partijen ervaren deze samenwerking Zeeland- Fryslân als nuttig. In 2025 wordt één bijeenkomst voorzien, in mei.

Bevorderen dat iedere regio een regiovisie vaststelt en in samenwerking tot uitvoering brengt

Vraagstukken manifesteren zich op diverse niveaus. Sommige zijn relevant voor heel Zeeland. Andere zijn specifiek voor bepaalde regio's. Om optimale resultaten te bereiken, is het van belang om deze vraagstukken op het juiste niveau aan te pakken. Dat vraagt om nauwe samenwerking met en tussen gemeenten. We blijven op de hoogte van regionale ontwikkelingen door de regio's te bezoeken. Waar nodig ondersteunen we de regio's. Dit omvat het beschikbaar stellen van budgetten voor de ontwikkeling van regiovisies en het betrekken van volksvertegenwoordigers bij regionale samenwerking.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is de bekostiging van het opstellen van de regiovisies en het betrekken van volksvertegenwoordigers beëindigd. De regio's zijn zelf aan de slag gegaan met concretisering van hun visies. Uiteraard blijven we als Provincie betrokken bij de regiosamenwerking via onder andere de regiobezoeken, de gemeentelijke bezoeken en het OZO.

Doorontwikkeling van het OZO om de bestuurskracht en de samenwerking tussen Zeeuwse overheden te versterken

Dit doen we door:

- Het opstellen van een gezamenlijke agenda.
- De gemeenschappelijke strategie uit te werken.
- Helderheid in rollen en verantwoordelijkheden.
- De gezamenlijke lobby richting Den Haag en Brussel.
- De betrokkenheid van volksvertegenwoordigers te borgen.
- Meer opgavegericht en in Triple-Helix-wijze (samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven, onderwijsinstellingen) samen te werken.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Er is een samenwerkingsagenda van het OZO. Deze beweegt zich mee met de actualiteiten. Het afgelopen jaar hebben we ons ingezet voor een stevige lobby richting den Haag en Brussel en intensiveren we de Zeeuwse samenwerking.

Doelstelling

Signalerend bestuur

We bevorderen dat nationaal- en Europees beleid en regelgeving voldoende rekening houden met Zeeuwse omstandigheden en wensen. We doen dat door besluitvormingstrajecten vroegtijdig te beïnvloeden.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Acties

Versterken van de Zeeuwse positie in Den Haag en Brussel door het beïnvloeden van beleidsontwikkeling en besluitvorming onder meer door uitvoering werkplannen Brusselse/Haagse lobbyist en Scheldemondraad en Vlaams Nederlandse Delta

Kwaliteitsindicator en toelichting

Veel van de geplande (fysieke) lobbyacties zijn vanwege COVID in 2020 vervangen door digitale ontmoetingen. Periodiek heeft GS samen met de voorzitter van de VZG overleg gevoerd met de Zeeuwse Tweede Kamerleden. Twee keer heeft overleg plaatsgevonden tussen GS en de Vlaamse vertegenwoordiging.

Belangrijke mijlpaal voor de samenwerking binnen de Scheldemondraad was de vaststelling van de grensvisie. Deze visie zal in 2021 worden uitgevoerd.

In december 2020 hebben GS ingestemd met de verlenging van de samenwerkingsovereenkomst Vlaams Nederlandse Delta. De VND zal als bestuurlijk platform gericht zijn op de duurzame ontwikkeling van de delta, met name als lobbyinstrument naar de beide nationale overheden.

Versterking van de samenwerking met Vlaanderen onder meer door actieve deelname in grensgovernance, de Vlaams Nederlandse Delta en de Scheldemondraad

Kwaliteitsindicator en toelichting

Inspanningen gericht op de samenwerking met Vlaanderen hebben we in 2024 voortgezet. Grensoverschrijdende knelpunten en gebiedsontwikkeling zijn aan de orde gekomen in de hiervoor bestemde gremia. In 2024 is ook het Schakelpunt operationeel geworden en biedt organisaties in de Vlaams-Nederlandse grensregio ondersteuning met de aanpak van grensknelpunten.

Vernieuwen van protocollen op het gebied van integriteit

We actualiseren protocollen. Zo kunnen we als organisatie effectiever omgaan met potentiële belangenconflicten en ethische dilemma's. Nieuwe protocollen helpen ook bij het identificeren en aanpakken van integriteitskwesties.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Provinciale Staten hebben in april 2024 een nieuwe Gedragscode voor politieke ambtsdragers van de Provincie Zeeland vastgesteld. Deze code geldt voor Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koning.

Doelstelling

Sterk provinciaal bestuur

Een provincie die samen met inwoners, bedrijven, instellingen en overheden de schouders zet onder de (grote) opgaven voor Zeeland.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Acties

De volksvertegenwoordiging van Zeeland is zichtbaar en benaderbaar voor de Zeeuwse kiezer.

1. Vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies zijn rechtstreeks te volgen voor publiek.
2. De activiteiten van Provinciale Staten worden onder de aandacht gebracht via sociale media.
3. De besluitvorming in Provinciale Staten wordt inzichtelijk en toegankelijk gemaakt via een publiek toegankelijk stateninformatie systeem.
4. We vergroten het draagvlak voor ons beleid en het vertrouwen in de politiek door in gesprek te gaan met onze inwoners.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Ook in 2024 waren de vergaderingen van de Provinciale Staten en de Statencommissies te volgen. Het publiek kon de debatten rechtstreeks volgen in de statenzaal of via internet. Activiteiten en bijeenkomsten van Provinciale Staten als geheel werden gedeeld via verschillende sociale media.

Inwoners meer betrekken bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid de provincie.

In 2024 is er beleid ontwikkeld op grond van de Visie op Participatie 2023. Hierbij is aansluiting gezocht bij bestaande samenwerkingsvormen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is het participatiebeleid ontwikkeld, als vervolg op de 'Visie op participatie 2022'. Dit beleid wordt in 2025 vastgesteld.

Provinciale Staten vullen op een vernieuwende manier de rollen in als volksvertegenwoordiger, kadersteller en controleur.

1. De volksvertegenwoordiging kiest de best passende aanpak om de gewenste publieke doelen te bereiken. Dit hangt af van de opgaven en de situatie.
2. We betrekken inwoners, medeoverheden, organisaties en instellingen bij het ontwikkelen van het provinciaal beleid.
3. We verbeteren het samenwerken tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten. Dit met het doel dat de democratie goed blijft functioneren.
4. We verbeteren de ondersteuning voor Statenleden. Daarmee moeten statenleden hun rol als volksvertegenwoordiger, beleidsmaker en controleur beter kunnen vervullen. De regels voor ambtelijke ondersteuning en fractieondersteuning worden als dat nodig in het eerste kwartaal van 2025 hieraan aangepast.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Provinciale Staten hebben in 2024 het beleid geformuleerd. Onderliggend principe is dat het juiste sturingsinstrument wordt gekozen voor het vraagstuk dat voor ligt. De wet Versterking participatie op decentraal niveau versterkt de rol van inwoners bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van provinciaal beleid. Hiervoor wordt in het voorjaar van 2025 het beleidskader participatie en een bijbehorende verordening aan PS aangeboden.

In 2024 zijn de middelen om de statenfracties in staat te stellen hun taken uit te voeren gelijk getrokken met het landelijk gemiddelde. Een werkgroep vanuit Provinciale Staten heeft een voorstel gedaan om de ondersteuning van de fracties te optimaliseren.

Bestuur en politiek wordt transparanter, overheidsinformatie is beter vindbaar, uitwisselbaar en eenvoudig te ontsluiten.

Wij zijn open over wat we als Provincie Zeeland doen voor Zeeland en haar inwoners. Daar informeren we passief én actief, in verschillende fases van besluitvorming, over. Dat doen we via mensen: bestuurders en medewerkers. En via communicatiemiddelen als www.zeeland.nl, mediaberichten, bijeenkomsten, webinars, social media en het magazine IN ZEELAND.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Dit werk is nooit af. Daarom kiezen we niet voor een groene status. De werkzaamheden rond de invoering van de Wet open overheid gaan de komende jaren nog door. Ook de website wordt doorontwikkeld. De inzet van bepaalde sociale media leidt vermoedelijk tot discussie.

Doelstelling

Weerbaar bestuur

Het zorgen voor een vrije, veilige en rechtvaardige samenleving is een belangrijke taak van de overheid. Provincie Zeeland staat voor een integrale aanpak tegen ondermijnende criminaliteit in Zeeland. Dat doen we vanuit onze positie als provinciaal midden bestuur. Om dit te bereiken houdt Provincie Zeeland zich actief bezig met het tegengaan van ondermijning. Bij ondermijning gebruiken criminelen legale bedrijven en diensten voor hun illegale activiteiten. Ook vergroten we onze eigen weerbaarheid en integriteit.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Acties

De aangescherpte Bibob-beleidsregel passen we toe

Het Bibob beleid voeren we in vier gebieden uit:

1. omgevingsvergunningen
2. aanvragen tot subsidie
3. overheidsopdrachten
4. vastgoedtransacties

Het Bibob werkproces is verbeterd. We pasten het toe in 2024. Er volgt een themasessie waarin we de spanningen en dilemma's bespreken. Verder sporen we Zeeuwse overheden aan om de Wet Bibob uniform toe te passen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

We hebben in 2024 de beleidsregels aangepast. Deze passen we op dit moment toe. Daarnaast zijn we secretaris van de Zeeuwse Bibobkamer. Daarin bevorderen we uniforme toepassing van de Wet Bibob, kennisuitwisseling en samenwerking. We continueren dit in 2025.

De provincie is een integer handelende organisatie, die zich weerbaar opstelt tegen oneigenlijke invloeden en misbruik

In 2024 geven we uitvoering aan het beleidsplan aanpak ondermijning en de Zeeuwse norm weerbare overheid. We geven aandacht aan:

- De interne bewustwording van de eigen organisatie en Provinciale Staten.
- Thema's als informatiebeveiliging en de weerbaarheid van het buitengebied.
- Onze coördinerende en ondersteunende rol naar de Zeeuwse gemeenten. Zo helpen wij hen bij het behalen van de doelen uit de Zeeuwse norm weerbare overheid.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 hebben we bijeenkomsten georganiseerd in het kader van bewustwording rondom ondermijning en informatiebeveiliging. Zo bezochten we met Provinciale Staten de haven in Vlissingen-Oost. Ook voor de andere thema's zijn diverse activiteiten georganiseerd. In 2025 zetten we deze acties voort.

Omgevingsdiensten RUD en DCMR voeren in opdracht van de Provincie het beleidsplan aanpak ondermijning en het Bibob beleid uit

De RUD en DCMR ontvangen aanvragen voor omgevingsvergunningen. Zij zijn hierdoor belangrijke organisaties voor de Provincie. De RUD en DCMR zetten hun 'oog-en-oor' functie nog beter in voor de provincie. Doel is om uiteindelijk te komen tot integrale controles, waarin omgevingsdiensten signaleren en uitvoeren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

We hebben in 2024 bekeken hoe we invulling kunnen geven aan de integrale controles. De inzichten uit dit onderzoek werken we in 2025 uit.

We vergroten de weerbaarheid van onze organisatie met hulp van het instrument "piramide naar een fitte provincie" van de Taskforce-RIEC (Regionaal Informatie- en Expertise Centrum)

We gebruiken deze piramide om te bepalen in welke fase de provincie zich bevindt op het gebied van de aanpak van ondermijning. Onze score meten we aan de hand van:

1. bewustwording & organisatie
2. informatiepositie
3. beleid & handhaving
4. integere & veilige werkomgeving
5. communicatie.

Ons doel is om tweejaarlijks een trede te stijgen tot minstens de vierde trede van vijf. Bij de nulmeting in 2021 stonden we op de tweede trede van de piramide. In 2023 zijn we gestegen naar de vierde trede. In 2024 bepalen wij een volgende trede-stijging. Daarbij nemen we de Zeeuwse norm weerbare overheid in ogenschouw.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Voorheen gebruikten wij het instrument fitte Pyramide van Taskforce RIEC. Daarmee konden we bepalen in welke fase de Provincie zich bevindt op het gebied van de aanpak van ondermijning. Het instrument onderscheidt 5 tredes. In 2023 hebben we ons doel bereikt: tenminste trede vier.

In 2022 heeft Provincie Zeeland de intentieverklaring Zeeuwse norm weerbare overheid ondertekend. Deze norm kent 9 thema's. Provincie Zeeland heeft 2 thema's geadopteerd: thema 6 (Bibob) en thema 9 (Informatiebeveiliging). Dit betekent concreet dat we op deze twee thema's een voorbeeldrol hebben in Zeeland. Concreet zetten we ons in voor:

- Een uniform beleid en een uniforme toepassing van de wet Bibob door alle overheden in Zeeland;
- En goede samenwerking met waterschap, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen in Zeeland bij het versterken van informatiebeveiliging.

Trendindicatoren

Gemeenten onder preventief toezicht:	2022	2023	2024
Landelijk	1	2	2
Zeeland	1	1	1

Opkomstpercentage statenverkiezing (Kiesraad):	2015	2019	2023
Landelijk	47,8%	56,2%	58,8%
Zeeland	52,2%	59,2%	62,4%

Doelindicatoren

Doelindicatoren	Indicator	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024	Einddoel
Financieel gezonde Zeeuwse gemeenten	Gemeenten onder preventief toezicht	1	1	1	0
Herkenbaar en samenwerkend bestuur	Vastgestelde Regiovisie	3	3	3	3
Weerbaar bestuur	Piramide naar fitte Provincie	Trede 2	Trede 3	Trede 4	*

* Realisering van ambities Zeeuwse norm.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Wijzigingen 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
Lasten					
070101 Interbestuurlijk toezicht	1.643	307	1.950	2.501	-551
070102 Herkenbaar en samenwerkend bestuur	75	104	179	153	26
070104 Signalerend bestuur	839	202	1.041	682	358
070105 Weerbaar bestuur	561	-15	546	411	135
079999 Ambtelijke inzet	6.254	935	7.189	6.965	224
Totaal Lasten	9.372	1.532	10.905	10.712	193
Baten					
070101 Interbestuurlijk toezicht	51	562	613	348	265
070104 Signalerend bestuur	78	109	188	175	13
079999 Ambtelijke inzet	0	0	0	-1	1
Totaal Baten	130	671	801	523	278
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-9.243	-861	-10.104	-10.189	85
Onttrekkingen					
980799 Bestemmingsreserves-Pr.7	-279	-422	-701	-701	0
Toevoegingen					
980799 Bestemmingsreserves-Pr.7	0	839	839	839	0
Mutaties reserves	279	-417	-138	-138	0
Resultaat na bestemming	-8.963	-1.278	-10.242	-10.327	85

8 Programma Energie op klimaat!

Inleiding en ontwikkelingen

De temperatuur op aarde stijgt en het klimaat verandert. Dit wordt elk jaar bevestigd door het klimaatpanel van de VN (IPPC) en de klimaatscenario's van het Koninklijk Nederland Meteorologisch Instituut (KNMI). Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor mens, natuur en milieu. De verwachting is dat we vaker te maken krijgen met extremere vormen van droogte, hitte en wateroverlast. En daarnaast hebben we te maken met de stijgende zeespiegel met een grotere kans op overstromingen. Om een goede leefomgeving te behouden moeten we ons daaraan aanpassen.

Daarom nemen we maatregelen. Maatregelen om klimaatverandering te beperken door over te gaan op schone energie (energietransitie). Daarnaast nemen we maatregelen om ons aan te passen aan het veranderende klimaat (klimaatadaptatie) en ons weerbaar te maken tegen zoetwatertekorten die ontstaan door klimaatverandering.

De Provincie Zeeland voert haar klimaatbeleid uit via de uitvoeringsprogramma "Energie op Klimaat!". In het uitvoeringsprogramma "Woonplaats Zeeland" staan de doelen voor de Zuidwestelijke Delta beschreven.

Op Europees én nationaal verband is afgesproken om de CO₂-uitstoot te beperken. De Provincie wil hier haar verantwoordelijkheid in nemen en het Zeeuwse deel van deze wereldwijde opgave behalen. Zo dragen we bij aan de wereldwijde en landelijke klimaatdoelen. Ook willen we hiermee een aantrekkelijke vestigingslocatie zijn en blijven. De uitdaging is om slimmer gebruik te maken van eindige - en deels schaarse – grondstoffen. En steeds meer gebruik te maken van biobased grondstoffen en materialen. Daarnaast moeten we fors meer energie duurzaam opwekken, energie besparen en willen we de ontwikkeling naar een kringlooeconomie stimuleren. De weg naar een groene economie biedt veel kansen voor Zeeland, maar vraagt ook een grote inzet. Zowel van ons als van de Zeeuwse partners.

In de periode 2019-2021 zijn de opgaven voor energietransitie en klimaatadaptatie uitgewerkt in de Regionale Energiestrategie (RES) en de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KaSZ). In 2024 is de RES 2.0 vastgesteld. Het Zeeuws Deltaplan Zoet Water (ZDZW) is in 2021 vastgesteld.

De uitvoering hebben we vormgegeven in het Programma Energie & Klimaat. In de periode 2021 t/m 2024 hebben we projecten uitgevoerd gericht op verduurzaming van vervoer, de gebouwde omgeving en het duurzaam opwekken van elektriciteit. We zijn verschillende proefprojecten gestart voor de overgang op duurzame energie uit wind, water en zon (energietransitie). We steunen initiatieven uit de markt die de CO₂-uitstoot helpen verlagen. Dit doen we onder andere door deel te nemen aan het fonds voor energietransitie van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen. Ook geven we zelf het goede voorbeeld: we kopen zoveel mogelijk duurzaam in en zetten duurzame grond-, weg- en waterbouw in voor onze infrastructurele projecten. Dit breiden we waar mogelijk uit met andere Zeeuwse overheden. De afgelopen jaren hebben we ook maatregelen genomen om ons aan te passen aan het veranderende klimaat, zoals bijdragen aan groene bedrijventerreinen en groene schoolpleinen. Voor Zoetwater werken we aan zelfvoorzienende maatregelen (efficiënt gebruik maken van regenwater en rivierwater dat Zeeland binnenstroomt via het Volkerak Zoommeer). Anderzijds door onderzoek te doen naar hoe we extra zoet water aanvoer kunnen realiseren? De kwaliteit van water (oppervlakte water, grondwater) en watermanagement (waterbeheer) zijn daarbij sleutelfactoren.

Bij onze activiteiten werken we met veel partijen samen. We hebben in 2024 resultaten geboekt en zetten mooie stappen naar een duurzame toekomst. Maar we zijn er nog niet. Het is goed te beseffen dat de energietransitie en klimaatadaptatie een lange adem vragen. Van ons allemaal, waarbij we soms ook afhankelijk zijn van besluitvorming op landelijk niveau. Door verder te gaan op de ingeslagen weg en daarnaast alert te blijven op nieuwe kansen kunnen we veel bereiken.

Speerpunten

- Opbrengst windenergie (op land): 700 MW in 2030 en zonne-energie: 1.000 MW in 2030.
- Helpen met uitvoering SDR-regioplan 2030-2050 ten behoeve van een klimaatneutrale industrie.
- Maatschappelijk verantwoord inkopen en duurzame aanbestedingen in de grond- weg- en waterbouw.
- We voeren de Regionale Energiestrategie (RES) uit om de Zeeuwse CO2-doelen te behalen.
- Uitvoeren acties Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ).
- Uitvoeren uitvoeringsprogramma Deltaplan Zoet Water.
- Accounthouderschap Waterschap Scheldestromen, toezicht op kwaliteit oppervlaktewater (KRW).
- Kwaliteit en kwantiteit grondwater, drinkwater en zwemwater.

Beleidskader

- [*Regionale Energiestrategie*](#)
- [*Klimaatadaptatiestrategie Zeeland*](#)
- [*Richtlijn overstromingsrisico's*](#)
- [*Omgevingsvisie*](#)
- [*Omgevingsverordening*](#)
- [*Regionaal waterprogramma*](#)
- [*Deltaplan Zoet Water*](#)

Maatschappelijk effect

De uitstoot van CO₂ (en andere gassen die eenzelfde werking hebben) worden verminderd en het gebruik van anders schaarse grondstoffen neemt af. De leefomgeving wordt aangepast aan veranderende (klimaat)omstandigheden waardoor inwoners en bezoekers van Zeeland kunnen leven in een veilige, aangename en klimaatbestendige leefomgeving.

Energietransitie en Klimaatadaptatie

In Zeeland werken we aan het voorkomen van klimaatverandering én omgaan met de gevolgen van klimaatverandering. We sluiten aan bij de doelstellingen van het Rijk om het Klimaatakkoord van Parijs uit te voeren. Dit betekent een CO₂-afname van 55-60% in 2030 en 95% afname in 2050, ten opzichte van 1990.

Voor de energietransitie werken met de Zeeuwse overheden en belangenorganisaties samen met onze partners in de Regionale Energiestrategie (RES). In de Regionale Energiestrategie (RES) werken we aan de verduurzaming van de gebouwde omgeving en de opwek van duurzame energie (zon en wind). Voor de verduurzaming van de industrie werken we samen met Smart Delta Resources (SDR).

Het doel van de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ) is een klimaatbestendig en waterrobuust Zeeland in 2050. De strategie richt zich op doelen op de lange termijn, maar om die te bereiken zijn nu al maatregelen en moeten keuzes gemaakt worden. De strategie is ook nodig om de lange en korte termijn met elkaar te verbinden. De Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ) is een samenwerkingsverband van alle Zeeuwse overheden, inclusief belangenorganisaties in Zeeland. Aanvullend is in het Zeeuws Deltaplan Zoetwater een strategie opgesteld om Zeeland weerbaar te maken tegen zoetwatertekorten.

Doelstelling

Klimaatadaptatie en voldoende zoet water

Zeeland beheerst in 2050 de effecten van klimaatverandering (van hitte, droogte, wateroverlast en overstromingen). Ook is Zeeland in 2050 weerbaar tegen zoetwatertekorten en gaan we zuinig om met zoetwater. Om dit te bereiken zijn in 2021 een Klimaatadaptatie Strategie Zeeland en het Deltaplan Zoet Water op en vastgesteld. De acties uit deze strategieën voeren we uit.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De uitvoering van het Zeeuws Deltaplan Zoet Water (ZDZW) 2024 heeft geleid tot 'het vullen van het gereedschapskistje' van mogelijke zelfvoorzienende maatregelen. Maatregelen die genomen kunnen worden door de ondernemers in met name landbouw zijn waterberging. Voorbeelden hiervan zijn zoetwater bassins (al dan niet gekoppeld met drainage), kreekrug infiltraties, drainage systemen (standaard, peil gestuurd, dubbele drainage), irrigatie/fertigatie, 'effluent for food'. Vragen die aangepakt gaan worden in 2025 en verder zijn gericht op het borgen van de kwaliteit van het te gebruiken zoet water, het organisatiemodel rondom de verdeling van zoet water.

In 2024 hebben we verdere uitvoering gegeven aan de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ), zoals onder andere de verder uitrol en stimuleren van gebruik van de klimaatatlas, stimulering adaptieve maatregelen met o.a. subsidieregeling vergroening van bedrijventerreinen en Groene Revolutie voor klimaatbesteding en vergroenen schoolpleinen bij basisscholen.

Acties

Berekenen en actueel houden overstromingsgevolgen in kader van EU-ROR

Samen met andere provincies worden deze berekeningen uitgevoerd met de risico's op overstromingen. Er wordt berekend hoe groot de kans is op een overstroming en in het geval van een overstroming het verwachte aantal slachtoffers. Dit is verplicht op grond van de EU Richtlijn Overstromingsrisico's en de Waterwet. De risico's worden elke 6 jaar vastgelegd in Overstromingsrisicobeheerplannen. Deze worden opgenomen in het Waterprogramma van de provincie. In 2022 is de implementatieronde voor de 3e ROR periode gestart.

Mijlpalen zijn:

- Geactualiseerde Voorlopige overstromingsrisicobeoordeling (december 2024).
- Geactualiseerde overstromingsgevaar- en overstromingsrisico kaarten (december 2025).

- Het geactualiseerde overstromingsrisicobeheerplan (december 2027).

Kwaliteitsindicator en toelichting

Met ingang van de Omgevingswet op 1 januari 2024, is het vernieuwde stelsel en normering van kracht in de verordening gegaan. In 2024 zijn er nog een aantal wijzigingen in de normering doorgevoerd (herstelactie van een aantal fouten). Deze wijzigingen zijn 1 januari 2025 van ingegaan.

Stimuleren adaptatie maatregelen, onder andere via subsidieregeling realisatie groene schoolpleinen

De subsidies Groene Daken, Groene Schoolpleinen en Maatregelen biodiversiteit en klimaatadaptatie bedrijfsperven worden in 2024 opnieuw opgesteld.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De subsidie Groene Schoolpleinen en Klimaatadaptieve bedrijfsperven zijn beide opgesteld en in uitvoering.

Stimuleren medegebruik waterkeringen

Voor 2024, mogelijk met uitloop naar 2025 loopt er een actie “verstrengeling HWBP-PAGW (programmatische aanpak Grote wateren; Natura 200 en Kader richtlijn water). Deze actie is vanuit de samenwerking Zuidwestelijke Delta opgezet. Op dit moment zijn (de uitvoering van) HWBP, PAGW en Natura 2000 zich wel bewust van elkaar, maar bestaat uitvoering in de praktijk nog uit losse trajecten. In 2025 wordt verkend hoe samenhang tussen de de drie genoemde trajecten gerealiseerd kan worden op basis van een concrete casus.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Vanuit waterveiligheid zijn in 2024 geen additionele acties uitgevoerd.

Uitvoeren verkenning naar provincie rol in het kader van de stijgende zeespiegel

In 2024 is de verkenning naar de provinciale rol op het onderwerp Zeespiegelstijging afgerond. Daarbij zijn de thema's bewustwording, kennis en onderzoek, mitigatie, adaptatie en inspiratie benoemd als onderwerpen waarop de provincie een nadere rol kan oppakken.

Het thema mitigatie was reeds opgepakt binnen het programma Energie. Het thema adaptatie zal vorm gegeven worden bij de herijking van de KASZ, waarin zeespiegelstijging als 5de klimaateffect dient te worden uitgewerkt en de herijking van de Voorkeursstrategie voor de Zuidwestelijke Delta. Beide staan geagendeerd voor 2026. Het thema kennis en onderzoek heeft op nationaal niveau vorm gekregen via het Kennisprogramma Zeespiegelstijging. Daarnaast zijn diverse onderzoeken geïnitieerd vanuit het Delta Climate Center die in de komende jaren meer duidelijkheid moeten gaan bieden over de gevolgen van zeespiegelstijging voor onze regio en hoe hierop het best te anticiperen. Er is voor gekozen om de thema's bewustwording en inspiratie niet verder op te pakken vanuit de provincie.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De acties verlopen zoals beschreven.

Uitvoering geven aan de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ)

De Klimaatadaptatiestrategie Zeeland is in 2021 vastgesteld in Provinciale Staten. Doel is om Zeeland in 2050 weerbaar tegen de gevolgen van klimaatveranderingen. De provincie voert samen met haar de partners de gezamenlijke acties van het uitvoeringsagenda van de KasZ uit die in 2024 is geactualiseerd. Eén van de acties is het opstellen van een "Klimaatonderlegger" (afwegingskader) om klimaatrisico's mee te nemen bij (ruimtelijke) ontwikkelingen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is de uitvoeringsagenda van de KasZ geëvalueerd en bijgesteld. We hebben verdere uitvoering gegeven aan de KasZ, zoals onder andere de verder uitrol en stimuleren van gebruik van de klimaatatlas, stimulering adaptieve maatregelen met onder andere subsidieregeling vergroening van bedrijventerreinen en Groene Revolutie voor klimaatbesteding en vergroenen schoolpleinen bij basisscholen.

Uitvoering geven aan het Zeeuws Deltaplan Zoet Water

Samen met onze partners werken wij aan het maatregelenpakket zoetwater. Dit zijn concrete projecten voor het opslaan en vasthouden van water, zuinig omgaan met het beschikbare zoetwater. Ook wordt actief nieuwe kennis ontwikkelt.

In het maatregelenpakket 'deel 3' van het Gebiedsprogramma Zeeland (naar aanleiding van NPLG) zijn aanvullende zoetwaterproject opgenomen.

Zoetwater is ook van groot belang voor de Zeeuwse industrie. Wij verkennen samen met de verbinding met het maatregelenpakket zoetwater.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De jaarlijkse voortgangsrapportage geeft aan dat er veel met name zelfvoorzienende maatregelen nu beschikbaar zijn. De aanvoer van zoetwater en een mogelijk scenario voor een zoet Grevelingen wordt onderzocht (Q4 2025 en 2025).

Bepalen norm en definitief stelsel regionale keringen en deze aanwijzen en verankeren in waterschaps- en provinciale verordeningen

Op 17 maart 2020 hebben Gedeputeerde Staten ingestemd met het voorstel voor het stelsel aan regionale keringen en de nieuwe normering. Gelijktijdig met inwerkingtreding van de Omgevingswet, wordt dit stelsel van kracht. Dit is gepland begin 2024.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Doelstelling

Energietransitie

Het kabinet heeft in 2022 het nationaal klimaatbeleid aangepast om uiterlijk in 2050 95% minder CO₂ uit te stoten ten opzicht van 1990. Ook heeft het een nieuw landelijk CO₂-doel gesteld, namelijk 55-60% CO₂-reductie in 2030 ten opzichte van 1990. Deze landelijke doelstelling omarmen we in Zeeland. Aan de hand van de Regionale Energiestrategie (RES) en de Cluster Energiestrategie (CES) wordt gewerkt aan het bereiken van deze doelstellingen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 zijn verschillende projecten uitgevoerd gericht op verduurzaming van vervoer, de gebouwde omgeving en het duurzaam opwekken van elektriciteit. Zoals diverse regelingen voor ondernemers voor de verduurzaming van het gebouw of bedrijfsproces; de Subsidies Specifieke uitkeringen (SPUK) programma's voor klein MKB en maatschappelijk vastgoed (KlimOp), de Taskforce Zeeuwse netoplossingen en het Expertplatform. Middels het loket Zon op dak worden ondernemers met een bedrijfspand met een geschikt dak voor zonnepanelen actief benaderd en ondersteund bij de realisatie

van zon op dak, rekening houdend met de benodigde netcapaciteit. Daarnaast is vanuit de provincie Zeeland constructief samengewerkt met Smart Delta Resources (SDR) aan het traject voor de verduurzaming van de industrie.

Acties

We werken met het netwerk aan de uitvoering van de RES 1.0 en het opstellen van de RES 2.0

We werken samen met RES Zeeland aan de realisatie en uitvoering van de RES. Kennis en expertise over de opwek van duurzame energie op land en het gebruik van andere warmtebronnen delen we met partners en stakeholders van RES Zeeland. Faciliteren, coördineren en ondersteunen bij beleidskeuzes en de uitvoering van de RES. Hier valt ook de sociale energietransitie onder en de aanpak van de arbeidsmarkt. De RES 2.0 wordt begin 2024 aan PS voorgelegd ter vaststelling.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In 2024 is vanuit de RES uitvoering gegeven aan onder meer het Zeeuws isolatieprogramma, het loket Zon op dak en het ondersteunen en adviseren van MKB ondernemers bij de verduurzaming. De RES 2.0 is opgesteld door de Zeeuwse RES partners; 13 Zeeuwse gemeenten, provincie, waterschap, Impuls Zeeland en Stedin. Dit is gebeurd in nauwe samenwerking met het netwerk van de RES Zeeland. In november 2024 is de RES 2.0 vastgesteld door Provinciale Staten.

Samen met gemeenten werken we aan de verduurzaming van de gebouwde omgeving waaronder het maatschappelijk vastgoed en particuliere woningen

Gemeenten en Provincie geven uitvoering aan het Nationaal Isolatie Programma (NIP) een de aanpak armoedebestrijding. Hierbij ligt de focus op stimulering en ontzorging bij de isolatie van woningen met een D, E, F, of G energielabel. Ook wordt er gewerkt aan een Doe-het-Zelf regeling voor woningeigenaren. We streven naar ondersteuning van minimaal 25.000 woningeigenaren in 2030 via het NIP en andere regelingen. Provincie Zeeland geeft uitvoering aan het Klimaat ontzorgingsprogramma Maatschappelijk vastgoed (KlimOp). 300 publieke gebouwen krijgen een energie-maatwerkadvies. Dit geeft inzicht in te nemen stappen voor verduurzaming.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Iedere Zeeuwse gemeente is inmiddels aan de slag met de uitvoering van het NIP. In 2024 zijn 320 adviezen gegeven voor maatschappelijk vastgoed. 270 gebouwen zijn van advies voorzien via de KlimOp-regeling en 50 kerken via onze eigen provinciale aanvullende regeling. Voor 2025 ligt de focus op het geven van opvolging aan het advies door aan de slag te gaan met uitvoering.

We werken aan de uitvoering van de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) en Regionale Aanpak Laadinfrastructuur Zuidwest (RAL ZW)

Met een vernieuwde samenwerkingsovereenkomst blijft de NAL (in ieder geval tot 2026) landelijk sturing geven aan het ontwikkelen van kennis en beleid op gebied van laadinfrastructuur. In samenwerking met Provincie Zuid-Holland ondersteunen we gemeenten in regio Zuidwest met het ontwikkelen en uitvoeren van beleid voor laadinfrastructuur. In veel gevallen blijft de gemeente verantwoordelijk voor de daadwerkelijke plaatsing van de laadinfrastructuur – ondersteunen met kennis en waar mogelijk capaciteit – is daarom het voornaamste doel van de RAL Zuidwest. De focus verschuift hierbij geleidelijk naar de plaatsing van snelladers, laden op bedrijventerreinen en openbare laadstations voor de logistieke- en bouwsector.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De acties zoals gedefinieerd in het jaarplan van de RAL Zuidwest zijn succesvol uitgevoerd. Gemeenten hebben (waar nodig) de juiste ondersteuning ontvangen in de vorm van capaciteit, onderzoek of concrete producten (zoals een plankaart). Ook zijn de eerste rapporten (4 stuks) voor collectief laden op bedrijventerreinen opgeleverd en is er duidelijkheid over de rolverdeling voor realisatie van snellaadinfrastructuur (tussen Rijk en lokale overheden). Als laatste valt te melden dat de acties zoals gedefinieerd in de samenwerkingsovereenkomst (SOK) belegd zijn in de organisatie van de NAL regio Zuidwest.

We realiseren wind- en zonprojecten, met als doel in 2030 binnen de provinciegrenzen 10,5/11 PJ duurzaam op te wekken

Om het doel te bereiken coördineert, regisseert en zo nodig bemiddelt provincie in projecten tussen initiatiefnemers, gemeenten, natuurorganisaties en omwonenden. Verder zorgt de Provincie voor beleid op hoofdlijnen waarbinnen wind en zon projecten gerealiseerd kunnen worden. Dit staat vermeld in de omgevingsverordening.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De doelstelling voor opwek met wind en zon is nog niet gerealiseerd maar er zitten voldoende projecten in de pijplijn om die doelstelling (3TWh) voor 2030 te halen.

We ondersteunen de verduurzaming van het Zeeuwse industriecluster

Provincie Zeeland stimuleert en faciliteert de verduurzaming van het industriecluster onder andere door deelname aan het platform Smart Delta Resources. Met gebruik van lokaal geproduceerde en geïmporteerde (groene) waterstof, CCS, duurzaam opgewekte elektriciteit, circulariteit en gebruik van restwarmte wordt de CO2 uitstoot gereduceerd. Naast het leveren van een bijdrage aan de maatwerkafspraken die het Rijk met grote bedrijven maakt, werken we aan energie infrastructuurprojecten van nationaal en regionaal belang zoals 380 kV Zeeuws Vlaanderen en aansluiting op de landelijke waterstofbackbone. Ook verkennen we mogelijkheden voor verschillende regionale waterstofnetten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Provincie Zeeland heeft een constructieve samenwerking met Smart Delta Resources. In december 2024 is het jaarplan van SDR goedgekeurd, en naar aanleiding hiervan is de subsidieaanvraag voor 2025 ingediend door North Sea Port.

Met betrekking tot maatwerkafspraken werken we met DOW aan een Joint Letter of Intent (JLOI), zo ook voor Yara en Zeeland Refinery. Naar verwachting vindt de ondertekening in het eerste halfjaar van 2025 plaats.

Hoogtepunten van 2024: De publicatie van CES 3.0 en het 10 jarig bestaan van SDR.

We faciliteren het MKB bij het verduurzamen van hun processen, bedrijfsvoering en gebouwen

De energietransitie voor het MKB vraagt specifieke expertise en maatwerk. We richten een loket op om ondernemers te ondersteunen. En we onderzoeken de oprichting van een transitie/energiefonds om financiering aan te kunnen bieden. In 2024 komt het Rijk met een regeling voor het MKB die wij in Zeeland gaan uitvoeren.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Provincie Zeeland ontvangt sinds 2024 stimuleringsgelden voor energie-infrastructuur en energiehubs. Met deze gelden zijn de Taskforce Zeeuwse netoplossingen en het Expertplatform bedrijven opgezet. De taskforce Zeeuwse netoplossingen en het expertplatform vormen samen de spil van de aanpak voor de verduurzaming van het MKB. De taskforce richt zich op collectieve samenwerking op bedrijventerreinen waaruit o.a. energie hubs ontstaan. Het expertplatform biedt individueel bedrijfsadvies op maat. Impuls Zeeland geeft uitvoering aan het Expertplatform en de Taskforce. Kennisdeling en informatievoorziening vindt plaats op het portaal toekomstbestendig ondernemen van Provincie Zeeland en de Kennisbank netcongestie van Impuls Zeeland.

Een van de grote struikelblokken bij de verduurzaming van het MKB betreft financiering. Het college werkt samen met Impuls aan de oprichting van een transitiefonds van waaruit o.a. leningen aan het Zeeuwse bedrijfsleven kunnen worden verstrekt. De governance en vulling van het fonds vergt nog de nodige aandacht.

Begin oktober is de Provinciale subsidieregeling verduurzaming klein MKB open gegaan. Ondernemers tot 50 fte personeel ontvangen subsidie op advies over verduurzaming van gebouw of bedrijfsproces. Hiermee waren we landelijk, samen met de provincie Noord-Brabant, de eerste twee provincies die de regeling daadwerkelijk in uitvoering brachten. Het laatste kwartaal van 2024 is gebruikt om de regeling zo veel mogelijk onder de aandacht te brengen bij het MKB in Zeeland.

Aanpak energie-infrastructuur

We werken aan het opstellen en implementeren van een energiesysteemvisie en maatschappelijk afwegingskader ten behoeve van energie-infrastructuurprojecten. Ook geven we verder invulling aan het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK), waarvan we een herijekte

versie opleveren begin 2025. Daarnaast werken we aan een aanpak waarin mogelijkheden en onmogelijkheden van het energiesysteem mee worden genomen bij (het aanjagen/stimuleren van) nieuwe ontwikkelingen. Indien gewenst vervult Provincie Zeeland in afstemming met gemeenten en netbeheerders een rol in ruimtelijke processen ten aanzien van de totstandkoming/realisatie van energie-infraprojecten.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De concept Energievisie is in 2024 opgesteld en gaat per 21 januari 2025 de officiële besluitvorming in.

Een maatschappelijk afwegingskader is door het IPO vastgesteld in een landelijke handleiding integraal programmeren en PMIEK. Voor het opstellen van het PMIEK 2.0 is gebruik gemaakt van dit landelijke afwegingskader.

In 2024 is invulling gegeven aan het PMIEK, onder meer door werksessies met gemeenten en netbeheerders. Het concept PMIEK 2.0 wordt in jan/feb 2025 besproken met netbeheerders, gemeenten en op 24 februari 2025 met de bestuurlijke Energieraad Zeeland.

In afstemming met gemeente Schouwen-Duiveland, gemeente Tholen en TenneT is een proces in gang gezet om het bevoegd gezag voor het inpassen van de kabel tussen het HS-station bij Halsteren en de HS-stations bij Zierikzee en Tholen over te dragen aan de Provincie Zeeland. Besluitvorming in GS vindt plaats in januari 2025.

We initiëren het gebruik van restwarmte en andere mogelijkheden voor kleinschalige duurzame warmte

We onderzoeken een groot warmtenet in de Kanaalzone, waarbij momenteel ook de industriële vraag naar warmte wordt geïnventariseerd om de haalbaarheid van het project te vergroten. Voor de eerste fase, het dorp Hoek, is een beoogd warmtebedrijf aangesteld en worden dit jaar concrete stappen verwacht. In Midden Zeeland wordt verder onderzocht naar de haalbaarheid van een groot restwarmtenet op basis van restwarmte uit het Sloegebied, waar de geplande elektrolyzers een grote potentiële warmtebron kunnen worden. Naast de grote warmtenetten wordt voor gebieden waar restwarmte niet de oplossing kan zijn, onderzocht of kleine collectieve warmtevoorzieningen mogelijk zijn, waar eigen opwek van warmte en opslag daarvan voor clusters van woningen van 10 – 100 woningen een oplossing kan zijn.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Een samenwerkingsovereenkomst is getekend met de stakeholders die betrokken zijn bij het warmtenet Kanaalzone. Op dit moment wordt door o.a. NetVerder onderzocht welke tracés kansrijk zijn en welke andere warmtebronnen buiten Dow we kunnen betrekken.

RHDHV heeft een studie opgeleverd naar de haalbaarheid omtrent een warmtenet in Midden-Zeeland. De studie geeft aan dat er nog veel onzekerheden zijn die de slagingskans van het warmtenet kunnen beïnvloeden.

De Provincie verkent welke initiatieven in Zeeland er zijn op het gebied van kleinschalige warmtenetten en welke lessen geleerd zijn in de provincie Utrecht. Het gaat bij dit type warmtenetten

om rijwoningen, in een warmte-lus in schaalgrootte tussen de 2 en 50 woningen. Energiecorporatie Zeeuwind is trekker van een aantal initiatieven in verschillende Zeeuwse gemeenten. De rol van Provincie Zeeland hierin is faciliterend, het stimuleren en aanjagen van projecten, kennisborging en helpen met de toetsing van de haalbaarheid van projecten.

In het waterstofdossier geven we prioriteit aan het industriële verbruik: de komende jaren maken we werk van het vergroenen van de bestaande Zeeuwse waterstofvraag (elektrolyse)

Waterstof speelt een belangrijke rol in de energietransitie. Zeeland heeft de ambitie om de grootste waterstofhub van West-Europa te worden. Dat betekent dat er niet enkel voor eigen gebruik geproduceerd en geïmporteerd zal worden. Samen met andere overheden, landelijk en regionaal, en het bedrijfsleven wordt gewerkt aan de bouw van voldoende productielocaties (electrolyzers) om te kunnen voldoen aan de vraag naar groene waterstof. Omdat de eigen lokale productie zeker de eerste jaren niet groot genoeg zal zijn om aan de regionale - en landelijke vraag te kunnen voldoen zal er deels ook werk gemaakt worden van import van groene waterstof.

We leveren een bijdrage aan het tijdig realiseren van het landelijk waterstofnetwerk (de backbone) die de 5 grote landelijke industrieclusters met elkaar verbindt en die ook aansluit op het netwerk van de buurlanden. Met betrokken partijen bekijken wij op welke wijze transport naar het achterland het meest efficiënt en het meest veilig is. In dat verband wordt de mogelijkheid van aanleg van een buisleidingnetwerk parallel aan de backbone onderzocht.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De procedure voor de aanleg van de waterstofbackbone loopt. Medio 2024 is gebleken dat het project om verschillende redenen inmiddels twee jaar vertraging heeft opgelopen. De nieuwe planning van het Rijk gaat nu uit van afronden van het project in de 2e helft van 2030. De provincie trekt samen met de regionale partijen op richting het rijk om verdere vertraging te voorkomen en te zorgen voor een eerdere verbinding met de industriegebieden van Noord- en Zuid-Holland en een aansluiting op het Vlaams waterstofnetwerk.

In het kader van de import van groene waterstof(dragers) is gestart met het uitvoeren van een milieuverkenning om inzicht te krijgen in de effecten op externe veiligheid en milieu. Dit wordt in de eerste helft van 2025 afgerond. Tevens zal in 2025 een vervolg gegeven worden aan de haalbaarheidsstudie naar de komst van een buisleiding voor transport van ammoniak. In dat verband vindt afstemming plaats met het Rijk in relatie tot het Delta Rhine Corridor project. Uitgangspunt daarbij is dat transport van waterstof(dragers) veilige moet gebeuren.

De investeringen van marktpartijen in de bouw van electrolyzers om groene waterstof te maken blijven vanwege hoge productie- en netwerkkosten en onzekerheden over wet- en regelgeving flink achter bij de verwachting. Dat is zorgelijk want die productielocaties zijn in combinatie met de import van groene waterstof wel nodig om te voldoen aan de vraag naar waterstof als alternatief voor fossiele grond- en brandstoffen.

Het fonds energietransitie van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen wordt besteed aan projecten die een wezenlijke bijdrage leveren aan de doelen voor de Energietransitie

Naast de gebruikelijke ondersteuning van binnenkomende projectaanvragen gaat de Stichting Zeeuwse publieke belangen (SZPB), na de succesvolle eerste editie van de challenge “Boost the Grid”, ook in 2023/2024 verder met een challenge om initiatiefnemers te helpen innovaties te ontwikkelen om het elektriciteitsnet in Zeeland zo goed mogelijk te benutten en te werken aan het energiesysteem van de toekomst.

Kwaliteitsindicator en toelichting

De Stichting Zeeuwse publieke belangen (SZPB) heeft in 2024 significante voortgang geboekt o.a. door de samenwerking met Dockwize 'Boost the Energy Transition'. Er zijn 7 projecten door naar de opwerkfase. De projecteigenaren hebben hun projecten verder uitgewerkt en eind december opgeleverd. Na beoordeling door het bestuur van de SZPB worden begin 2025 de winnaars bekendgemaakt. Vervolgens zullen de winnende projecten wegens reguliere wijze gemonitord tijdens de uitvoering. Naast het Boost the Energy Transition traject is de SZPB verder gegaan met haar reguliere werkzaamheden. De bestaande projecten worden gemonitord en een deel zijn afgerond. Er zijn 3 nieuwe projecten goedgekeurd in 2024. Eind 2024 lopen er 10 projecten.

We geven zelf het goede voorbeeld door maatregelen te treffen om CO2 uitstoot te verminderen en maatschappelijk verantwoord in te kopen

Hierbij hanteren we het MVI (Maatschappelijk Verantwoord Inkopen) actieplan. Dit is een prijswinnend plan wat geldt als leidraad voor de afdeling inkoop. Door voor alle duurzame ontwikkelingsdoelen de kansen en risico's mee te wegen en actief samen te werken met marktpartijen kan inkoop bijdragen om duurzame economische groei te generen in de gehele keten.

In september/oktober 2023 werd een audit uitgevoerd om een certificaat te ontvangen voor trede 3 op de CO2 prestatieladder. Dit wordt bij de uitvraag van offertes al ingezet. Door als provincie er zelf ook aan te voldoen laten we zien dat we dit belangrijk vinden. Daarnaast compenseren we als Provincie Zeeland onze eigen CO2 uitstoot. Deze compensatie gebeurt door te betalen voor hetgeen we uitstoten middels het Zeeuws Klimaatfonds. Met het geld uit het fonds worden projecten in Zeeland mogelijk gemaakt die anders niet of moeilijk van de grond komen. Dat zijn duurzame energie- en andere transitieprojecten die uitstoot van CO2 vermijden of voorkomen.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen is een proces met veel verbeter(tussen)stappen. In de komende jaren zetten we verdere stappen in het verduurzamen van het inkoopproces. Provincie Zeeland heeft in 2024 voor het tweede jaar het certificaat voor trede 3 van de CO2-prestatieladder ontvangen. We blijven werken aan verduurzaming van de Provinciale organisatie en compenseren onze uitstoot bij het Zeeuws klimaatfonds.

Kernenergie

Het Rijk heeft Borssele aangewezen als voorkeurslocatie voor de bouw van twee nieuwe kerncentrales en onderzoekt of bedrijfsduurverlenging van de huidige kerncentrale mogelijk is. Wij werken aan het vervolg van het aangeboden voorwaardenpakket, ter voorbereiding op het eventuele besluit dat deze plannen doorgang vinden. In 2025 blijven wij met het Rijk overleggen over de uitwerking van dit voorwaardenpakket. Volgens de huidige planning zal begin 2025 duidelijk zijn hoe het vervolg voor de bedrijfsduurverlenging er uit ziet en welke vervolgstappen gezet moeten worden met de aandeelhouders van ZEH. Voor het eind van 2025 zal het Rijk een definitieve keuze maken voor de locatie van de nieuwe kerncentrales. Met de onderhandelingen en uitwerking van het voorwaardenpakket trekken wij samen op met de gemeente Borsele.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Op 9 februari 2024 hebben PS het 'Voorwaardenpakket Kernenergie Provincie Zeeland' vastgesteld. Dit Voorwaardenpakket is samen met de Borselse voorwaarden op 10 april 2024 aan voormalig minister Jetten aangeboden. De huidige minister Hermans van Klimaat en Groene Groei heeft in reactie hierop in de Kamerbrief van 11 september 2024 laten weten dat het beantwoorden van de voorwaarden nog veel onderzoek vergt en dat het daarom te vroeg is om nu al voorwaarden toe te kennen of te schrappen. Om de ingeslagen weg verder in te zetten, hebben GS samen met de gemeente Borsele en de minister van Klimaat en Groene Groei een intentieverklaring afgesloten waarin afspraken zijn gemaakt over hoe gezamenlijk wordt toegewerkt naar afspraken over het Rijk-regio-voorwaardenpakket

De partijen bij de eind 2022 ondertekende "Intentieverklaring m.b.t. onderzoek naar de haalbaarheid en de voorbereiding van bedrijfsduurverlenging van de Kerncentrale Borssele" hebben besloten om geen (nieuw) convenant inzake bedrijfsduurverlenging te sluiten. Dit betekent dat er begin 2024 geen ondertekeningsgereed convenant is opgeleverd. De toenmalige minister van K&E heeft de Tweede Kamer op 4 juni 2024 schriftelijk geïnformeerd dat wordt gestart met een verkenning van een mogelijke overname door de Staat van de aandelen in EPZ (exploitant kerncentrale). Deze verkenning loopt nog en zal naar verwachting in 2025 afgerond worden.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2022	2023	2024
Emissie van broeikasgassen volgens bronbenadering (kton CO-eq.)	11.758	*	*
Energieverbruik gebouwde omgeving (TJ)	14.046	**	**
Energieverbruik mobiliteit (TJ)	11.699	12.028	**
Energieverbruik industrie (TJ)	65.344	66.920	**
Energieverbruik landbouw (TJ)	**	**	**
Totaal energieverbruik (TJ)	**	**	**
Klimaatstresstesten	13		

Normering regionale keringen	de normering is afgerond, maar gaat pas in werking bij de Omgevingswet		
Projecten proeftuin zoet water	5	5	5
Actieve projecten ZDZW (voorheen proeftuin)	5	5	5

* Gegevens op basis van de kerndataset regionale klimaatmonitor ontbreken enkele gegevens waardoor geen eenduidig beeld kan worden verstrekt.

** De gegevens van kerndataset regionale klimaatmonitor zijn nog niet beschikbaar.

*** Op basis van de bekende gegevens in de Regionale Klimaatmonitor volgens de bronbenadering, de gegevens m.b.t. energetische CO2 emissies in de landbouw ontbreken (bij een geschatte waarde van 200 kton wordt de emissie van broeikasgassen 11.958 kton CO2-eq.).

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024	Einddoel
Aantal (semi)publieke laadpunten EV	Aantal laadpalen	2.899	3.378	4.453 (12-2024)	10.000
Hernieuwbare energie door wind op land	Totale productie van hernieuwbare energie in MW	573,4	601	610	700
Hernieuwbare energie zon wind op land (> 15 kW)	Totale productie van hernieuwbare energie in MW	485	618	700	1.000
Hernieuwbare energie zon en wind (> 15 kW)	Totale productie van hernieuwbare energie in TJ	6.135	7.014	9.000	10.800
Reductie emissie broeikasgassen volgens bronbenadering (berekening): 1990 = 16,6 Mton CO2-eq.	%	29,2 **	n.n.b	*	55

Uitvoeren klimaatstresstesten	Aantal	13	14	14	14
Uitvoeren projecten zoet water	Aantal	5	5	5	5
Uitvoeren projecten regionaal waterbeheer	Aantal	3	3	3	3
Opstellen klimaatadaptatie strategie	Aantal				1

In het klimaatakkoord en Zeeuwse uitwerking daarvan zijn doelstellingen afgesproken voor 2030.

* Gegevens op basis van de kerndataset regionale klimaatmonitor ontbreken enkele gegevens waardoor geen eenduidig beeld kan worden verstrekt.

** Op basis van de bekende gegevens in de Regionale Klimaatmonitor volgens de bronbenadering, de gegevens m.b.t. energetische CO2 emissies in de landbouw ontbreken (bij een geschatte waarde van 200 kton daalt de reductie naar 28,0 %).

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Wijzigingen 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
Lasten					
080101 Uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water	3.108	902	4.010	3.107	902
080103 Energietransitie	2.076	1.526	3.602	3.678	-76
089999 Ambtelijke inzet	0	2.015	2.015	1.986	29
Totaal Lasten	5.184	4.443	9.627	8.772	856
Baten					
080101 Uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water	190	1.911	2.101	2.132	-31
080103 Energietransitie	637	1.328	1.965	2.145	-181
Totaal Baten	827	3.238	4.066	4.277	-211
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-4.357	-1.205	-5.562	-4.495	-1.067
Onttrekkingen					
080103 Energietransitie	0	0	0	0	0
980899 Bestemmingsreserves-Pr.8	-1.676	-1.198	-2.874	-2.874	0
Totaal Onttrekkingen	-1.676	-1.198	-2.874	-2.874	0
Toevoegingen					
980899 Bestemmingsreserves-Pr.8	11	3.196	3.207	3.207	0
Mutaties reserves	1.665	-1.998	-333	-333	0
Resultaat na bestemming	-2.692	-3.203	-5.895	-4.828	-1.067

9-1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Inleiding

In dit deel van de jaarstukken verantwoorden we de provinciale baten die niet rechtstreeks aan één van de programma's uit de programmaverantwoording zijn te koppelen. Het betreffen autonome inkomsten. Provincie Zeeland heeft hierbij de vrijheid om deze middelen in te zetten voor ieder willekeurige provinciale doelstelling.

In het overzicht staan:

- Lokale inkomsten waarvan de besteding niet wettelijk gebonden is (opcenten motorrijtuigenbelasting).
- De uitkering van het provinciefonds.
- Ontvangen dividend.
- Het saldo van de financieringsfunctie.
- Overige algemene dekkingsmiddelen (stelposten).

Speerpunten

Inzetten op een structurele positieve wijziging verdeling van het provinciefonds.

Kengetallen

- € 45,5 miljoen motorrijtuigenbelasting
- € 177,8 miljoen provinciefonds
- € 9,8 miljoen dividend Westerscheldetunnel
- € 3,8 miljoen saldo financieringsfunctie
- € 6,7 miljoen overige dekkingsmiddelen

Beleidskader

- [Financiële verordening](#)
- [BBV artikel 25 lid 1a](#)

Doelstelling

Opcenten motorrijtuigenbelasting

Het tarief voor provinciale opcenten in de begroting 2024 bedraagt 84,4 opcenten. Dit tarief is vastgesteld in de Voorjaarsnota 2022.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Het tarief voor provinciale opcenten over 2024 bedroeg 84,4.

Doelstelling

Provinciefonds

In het huidige verdeelmodel van het provinciefonds is een zogenaamde Overige Eigen Middelen (OEM) korting verwerkt vanwege rendement op **Overige Eigen Middelen** van de provincies. Deze verdeling dateert uit 2011 toen Zeeland nog aanzienlijke dividendinkomsten ontving van (destijds) Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij (PZEM). Zeeland wordt hierdoor jaarlijks € 10 miljoen gekort in de provinciefonds uitkering. In interprovinciaal Overleg (IPO)-verband is besloten dat de andere provincies Zeeland compenseren met een bedrag van totaal € 6,7 miljoen per jaar. Als voorwaarde gold dat Zeeland haar provinciale opcenten op het tarief motorrijtuigenbelasting voor drie jaar verhoogde om op de € 10 miljoen uit te komen. Voor de jaren 2019 tot en met 2021 was dit tarief opgehoogd van 82,3 naar 89,1 opcenten.

Het herstel van de weeffout voor de verrekening van de Overige Eigen Middelen (OEM) korting moet via een aanpassing van het verdeelmodel van de algemene uitkering provinciefonds. In opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK), in samenwerking met het Interprovinciaal Overleg (IPO), wordt dit verdeelmodel geactualiseerd. Sinds 2022 wordt gewerkt aan deze actualisatie. Tot op heden is nog geen bestuurlijke overeenstemming tussen provincies onderling over de uitkomsten. Het streven is een nieuw verdeelmodel per 1 januari 2025 in te laten gaan. Indien de herziening dan niet geëffectueerd is, blijven de nu gemaakte afspraken over de compensatie van de weeffout van € 6,7 miljoen per jaar door provincies gehandhaafd.

Kwaliteitsindicator en toelichting

In het huidige verdeelmodel van het provinciefonds is een zogenaamde Overige Eigen Middelen (OEM) korting verwerkt vanwege rendement op Overige Eigen Middelen van de provincies. Deze verdeling dateert uit 2011 toen Zeeland nog aanzienlijke dividendinkomsten ontving van (destijds) Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij (PZEM). Zeeland wordt hierdoor jaarlijks € 10 miljoen gekort in de provinciefonds uitkering. In Interprovinciaal Overleg (IPO) is besloten dat de andere provincies Zeeland compenseren met een bedrag van totaal € 6,7 miljoen per jaar. Als voorwaarde gold dat Zeeland haar provinciale opcenten op het tarief motorrijtuigenbelasting voor drie jaar verhoogde om op de € 10 miljoen uit te komen. Voor de jaren 2019 tot en met 2021 was dit tarief opgehoogd van 82,3 naar 89,1 opcenten.

Het herstel van de weeffout voor de verrekening van de Overige Eigen Middelen (OEM) korting moet via een aanpassing van het verdeelmodel van de algemene uitkering provinciefonds. In opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK), in samenwerking met het Interprovinciaal Overleg (IPO), wordt dit verdeelmodel geactualiseerd. Sinds 2022 wordt gewerkt aan deze actualisatie. Tot op heden is nog geen bestuurlijke overeenstemming tussen provincies onderling over de uitkomsten. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft in 2024 een advies uitgebracht aan de fondsbeheerders over het concept verdeelmodel dat door het Centrum beleidsadviserend onderzoek (CEBEON) is opgesteld. Het Rijk werkt nu aan een plan van aanpak om het verdeelmodel, rekening

houdend met de adviezen van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) aan te passen. Het streven is een nieuw verdeelmodel per 1 januari 2026 in te laten gaan. Vooruitlopend op de herziening is in Interprovinciaal Overleg (IPO) verband afgesproken om de compensatie met ingang van 2025 te laten vervallen. Via het Statenvoorstel Inzet Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH) dividend is door Provinciale Staten besloten op 27 december 2024 om de vervallen compensatie in 2025 te dekken uit het Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH) dividend.

Doelstelling

Dividend

Als vergoeding voor rente en risico wegens deelneming in het aandelenkapitaal van bedrijven ontvangt de Provincie dividend. Voor 2024 is rekening gehouden met dividendbaten van de N.V. Westerscheldetunnel en GBE Aqua BV. De dividendbaten van de Westerscheldetunnel (WST) worden structureel toegevoegd aan de bestemmingsreserve Westerscheldetunnel (WST) en Sluiskiltunnel, waardoor wijzigingen van dividend geen invloed hebben op de budgettaire ruimte van de provincie. De dividenden van GBE Aqua BV worden in het kader van het compensatiepakket Wind in de Zeilen gebruikt ter dekking van de bijdrage aan het Delta kennis centrum.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Als vergoeding voor rente en risico wegens deelneming in het aandelenkapitaal van bedrijven ontvangt de Provincie dividend. In 2024 zijn dividendbaten ontvangen van de Westerscheldetunnel, Stedin, Evides, Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH) en de Nederlandse Waterschapsbank, over het jaar 2023. De dividendbaten van de Westerscheldetunnel (WST) worden structureel toegevoegd aan de bestemmingsreserve Westerscheldetunnel (WST) en Sluiskiltunnel, waardoor wijzigingen van dividend geen invloed hebben op de budgettaire ruimte van de provincie. Het dividend van GBE Aqua B.V. wordt in het kader van het compensatiepakket Wind in de Zeilen gebruikt ter dekking van de bijdrage aan het Delta kennis centrum. Het dividend van Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH) wordt op voorhand niet begroot. In 2024 is dit deels ingezet voor de aflossing van de lening van GBE Aqua en deels conform het door Provinciale Staten vastgestelde afwegingskader.

Doelstelling

Saldo van de financieringsfunctie

Dit betreft het saldo van de werkelijk ontvangen en betaalde rente. Vanaf 2022 is geen sprake meer van een leensituatie en beschikken wij over beperkte overtollige liquide middelen. Deze middelen dienen verplicht gesteld te worden bij de schatkist. Over het saldo ontvangen we rente. Zie voor verdere uitleg de paragraaf Financiering.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Dit betreft het saldo van de werkelijk ontvangen en betaalde rente. Vanaf 2022 is geen sprake meer van een leensituatie en beschikken wij over overtollige liquide middelen. Deze middelen dienen verplicht gestald te worden bij de schatkist of uitgezet bij een andere decentrale overheid zoals gemeente of waterschap. Over het saldo ontvangen we rente. Zie voor verdere uitleg de paragraaf Financiering.

Doelstelling

Overige algemene dekkingsmiddelen

Hierin zijn opgenomen de budgettaire ruimte, de geraamde afwikkelverschillen voorgaande dienstjaren en overige inkomsten. Dit laatste betreft de inkomsten van de andere provincies in verband met het herstellen van de weeffout in het verdeelmodel provinciefonds.

Kwaliteitsindicator en toelichting

Hierin zijn opgenomen de budgettaire ruimte, de geraamde afwikkelverschillen voorgaande dienstjaren en overige inkomsten. Dit laatste betreft de inkomsten van de andere provincies in verband met het herstellen van de weeffout in het verdeelmodel provinciefonds.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Wijzigingen 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
Lasten					
900102 Provinciefonds	3.111	-3.111	0	0	0
900104 Saldo van de financieringsfunctie	646	-100	546	531	15
900105 Budgettaire ruimte	7.049	-7.049	0	0	0
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	-500	-1.000	-1.500	-2.430	930
909999 Ambtelijke inzet	301	123	424	418	6
Totaal Lasten	10.607	-11.137	-530	-1.481	952
Baten					
900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting	43.840	400	44.240	45.947	-1.707
900102 Provinciefonds	160.069	17.490	177.559	177.796	-237
900103 Dividend	17.031	241.453	258.483	255.766	2.717
900104 Saldo van de financieringsfunctie	81	4.075	4.156	4.385	-229
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	0	0	0	-131	131
900107 Overige inkomsten	6.700	0	6.700	6.700	0
Totaal Baten	227.720	263.418	491.138	490.463	675
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	217.113	274.555	491.668	491.944	-276
Onttrekkingen					
989098 Algemene reserve-algemene dekkingsmiddelen	-10.849	-3.722	-14.571	-14.571	0
989099 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen	-9.624	-6.623	-16.246	-16.246	0
Totaal Onttrekkingen	-20.473	-10.344	-30.817	-30.817	0
Toevoegingen					
989098 Algemene reserve-algemene dekkingsmiddelen	1.332	3.710	5.042	5.042	0
989099 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen	45.464	248.818	294.282	294.893	-611
Totaal Toevoegingen	46.796	252.528	299.324	299.935	-611
Mutaties reserves	-26.323	-242.184	-268.507	-269.118	611
Resultaat na bestemming	190.790	32.371	223.161	222.826	334

9-2 Kosten van overhead

Inleiding

In deze paragraaf van de jaarstukken staan de provinciale lasten verantwoord die niet rechtstreeks aan één van de programma's in de hiervoor opgenomen programmaverantwoording zijn te koppelen. Dit onderdeel is bedoeld om Provinciale Staten op een eenvoudige wijze meer inzicht te geven in de totale kosten van overhead. In de programma's van de programmaverantwoording worden alleen direct toe te rekenen kosten opgenomen.

Beleidskader

- [BBV artikel 25 lid 1](#)
- [Notitie overhead – commissie BBV, 2016 \(de Notitie overhead 2023 gaat in vanaf de begroting 2025\)](#)
- [Wet op de vennootschapsbelasting](#)

Uitgangspunten

Definitie overhead (Notitie overhead, commissie BBV 2023):

Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Uitgangspunten (Notitie overhead, commissie BBV 2023):

- Directe kosten zoveel mogelijk direct toerekenen aan de betreffende taakvelden.
- Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product en behoren daarom tot de overhead. Wanneer we deze ondersteunende taken uitbesteden, behoren de uitbestedingskosten bedrijfsvoering tot de overhead.
- Sturende taken vervuld door hiërarchisch leidinggevenden behoren tot de overhead. De bijbehorende loonkosten behoren ondeelbaar tot de overhead.
- De positionering van een functie binnen de organisatie heeft geen invloed op de beoordeling of er sprake is van overhead.

Vennootschapsbelasting

Voorgeschreven is dat inzicht wordt gegeven in het verwachte bedrag aan te betalen Vennootschapsbelasting (hierna: Vpb) in 2024.

Op basis van een beoordeling van de Provinciale activiteiten is geconcludeerd dat Provincie Zeeland voor al haar activiteiten, evenals in de afgelopen jaren, geen fiscale onderneming drijft, dan wel dat er een vrijstelling kan worden toegepast.

Dit betekent dat er geen activiteiten plaatsvinden die tot een bedrag voor Vpb zullen leiden.

Invulling overhead

Hierna is op hoofdlijnen de uitwerking van overhead voor onze provinciale jaarstukken:

Personeel

Rekening houdend met de notitie overhead van de commissie BBV is voor het personeelsbestand beoordeeld of er sprake is van directe taken in het primaire proces. Deze verdeling hanteren wij ook in de jaarstukken. Deze verdeling actualiseren we eenmaal per jaar, bij het opstellen van de begroting, tenzij er tussentijds een zodanig belangrijke ontwikkeling is die het beeld wezenlijk anders zal laten zijn. Dan leggen we een begrotingswijziging voor aan Provinciale Staten.

Huisvesting

Huisvesting die wordt gerekend tot de overhead heeft betrekking op kantoorruimten. Dit zijn ruimten voor de uitvoering van de algemene taken van de eigen provinciale organisatie.

Kantoor- en opslagruimten die behoren tot een specifiek uitvoerende taak worden verantwoord op dat taakveld. Denk bijvoorbeeld aan de wegensteunpunten, die onder het programma regionale bereikbaarheid zijn opgenomen.

ICT-middelen

Kosten voor hardware en software rekenen we tot overhead. De reden hiervoor is dat we als provincie nauwelijks specifieke applicaties hebben voor één specifiek taakveld.

Overige overhead

Hieronder zijn de kosten voor onder meer algemene communicatie, juridische en financiële dienstverlening en overige facilitaire kosten opgenomen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Wijzigingen 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
Lasten					
960101 Personeel	21.662	7.275	28.937	28.059	878
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	2.340	586	2.926	2.756	170
960103 ICT	4.084	916	5.000	5.094	-93
960104 Overige overhead	1.082	45	1.128	953	175
989699 Bestemmingsreserves overhead	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	29.169	8.822	37.991	36.862	1.129
Baten					
960101 Personeel	12	76	88	71	17
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	48	38	86	51	36
960103 ICT	4	38	42	43	-1
960104 Overige overhead	0	0	0	9	-9
Totaal Baten	64	151	216	173	42
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-29.104	-8.671	-37.775	-36.689	-1.086
Onttrekkingen					
989699 Bestemmingsreserves overhead	-805	335	-470	-470	0
Toevoegingen					
989699 Bestemmingsreserves overhead	575	609	1.184	1.268	-84
Mutaties reserves	230	-944	-714	-798	84
Resultaat na bestemming	-28.875	-9.615	-38.489	-37.487	-1.002

Paragrafen

Paragraaf Provinciale heffingen

Inleiding

Uit provinciale heffingen ontstaan inkomsten die worden betaald door inwoners en het bedrijfsleven aan de provincie Zeeland. Met de heffingen creëren wij de mogelijkheid, aanvullend op onder meer de uitkering uit het provinciefonds, om collectieve voorzieningen te dekken. In deze paragraaf gaan we in op het onderliggende beleid voor de verschillende heffingen en geven wij inzicht in de berekening van de tarieven van heffingen.

Beleid

We gaan bij heffingen zo veel mogelijk uit van het profijtbeginzel. Het profijtbeginzel zie je sterker bij heffingen dan bij belastingen. Inwoners of bedrijven betalen naar de mate van het profijt dat ze van een bepaalde overheidsvoorziening of dienst hebben. Zeeland kent geen kwijtscheldingsbeleid voor provinciale heffingen. Zeeland kent wel enkele vrijstellingen van legesheffing.

Wijzigingen vergeleken met het beleid van vorig jaar

Vergeleken met 2023 zijn er geen beleidswijzigingen over heffingen. Vanaf de invoering van de Omgevingswet, in 2024, heft onze provincie leges voor aanvragen van een milieuvergunning.

Lokale lastendruk

Tarief opcenten MRB = 84,4

- Landelijk gemiddelde tarief MRB = 87,4.
- Maximale tarief opcenten MRB = 138,3.
- Maximaal kostendekkende tarieven voor heffingen en leges.

Gerealiseerde opbrengsten

Bedragen x € 1 miljoen:

- € 45,95 opcenten motorrijtuigenbelasting.
- € 0,17 grondwaterheffing.
- € 3,09 leges.

Beleidskader

- [Financiële verordening Provincie Zeeland 2017](#)
- [Verordening grondwateronttrekkingsheffing Provincie Zeeland 2024](#)
- Verordening op de heffing en de invordering van leges provincie Zeeland 2024

Belastingen

Opcenten motorrijtuigenbelasting

De motorrijtuigenbelasting (MRB) wordt geheven over het bezit van een auto en niet over het gebruik. De heffing en inning van de MRB, waarin de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de belastingdienst. Bovenop de MRB betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen zelf hun opcenten tarief vast, tot een wettelijk bepaald maximum.

Het tarief voor 2024 bedraagt 84,4 opcenten. Het landelijk gemiddelde tarief voor 2024 is 87,4. Het maximale tarief over 2024 bedraagt 138,3 opcenten. Opcenten zorgden in 2024 voor € 45,9 miljoen aan inkomsten. Dit is een stijging van € 3,0 miljoen in vergelijking met 2023. Zowel het aantal auto's (+1,1%) als het gemiddelde gewicht (+1,47%) is toegenomen ten opzichte van 2023.

Heffingen

Algemene uitgangspunten

Het uitgangspunt is dat de opbrengsten van zowel heffingen als leges niet hoger mogen zijn dan de lasten die betrekking hebben op de activiteiten. Tot de lasten worden gerekend alle materiële kosten en de salarislasten inclusief overhead die betrekking hebben op de heffing.

Grondwaterheffing

Onder de naam 'grondwateronttrekkingsheffing' wordt een directe provinciale heffing geheven voor het onttrekken van grondwater. De opbrengsten van deze heffing zijn om de kosten die we hiervoor maken te dekken. Het gaat om specifieke kosten van het voorkomen en tegengaan van de nadelige gevolgen van onttrekkingen en infiltraties en van onderzoeken in relatie tot het grondwaterbeleid. De provinciale grondwaterheffingen worden door de provincies geheven op grond van de Waterwet en de provinciale Verordening grondwateronttrekkingsheffing Provincie Zeeland 2024.

Verhouding gerealiseerde opbrengsten – gerealiseerde kosten

De baten grondwaterheffing 2024 bedragen € 168.317. De baten bestaan voor een groot deel uit inkomsten, waarbij de grondwateronttrekking permanent is. Daarnaast is er jaarlijks opbrengst van de grondwaterheffing waarbij de onttrekking van het grondwater incidenteel is. 80% van de inkomst betreft de heffing voor drinkwaterwinning.

De materiële lasten van de grondwaterheffing over 2024 bedragen € 85.056. De lasten van de grondwaterheffing bestaan gedeeltelijk uit personeelslasten die niet direct zijn toegerekend aan de lasten met betrekking tot grondwaterheffing. Daardoor zijn deze lasten moeilijker inzichtelijk te maken dan de baten. De beste benadering om inzicht te krijgen in de lasten is door het aantal fte. dat belast

is met de werkzaamheden aan betreffende heffing en tegen welk uurtarief (afhankelijk van inschaling) inclusief overheadkosten hierin te betrekken.

De loonkosten in 2024 bedragen € 98.500 per jaar en de overheadkosten € 49.250. Een overzicht van de mate van kostendekkendheid is opgenomen in bijlage 1.

Leges

Provincie Zeeland legt voor diverse diensten leges op. Leges zijn vergoedingen voor kosten die de overheid maakt voor de dienstverlening aan inwoners en bedrijven. In de Verordening op de heffing en de invordering van leges provincie Zeeland 2024 zijn de belastbare feiten en tarieven opgenomen.

Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet is vastgesteld op 1 januari 2024. De legesverordening en tarieventabel zijn aangepast aan de systematiek van de Omgevingswet. Nieuw voor de Provincies is dat onder de Omgevingswet leges worden geheven voor aanvragen van milieuvergunningen. In 2024 is het aantal aanvragen nog beperkt geweest.

Verhouding gerealiseerde opbrengsten – gerealiseerde kosten

De opbrengsten van leges voor 2024 zijn afgerond € 3,1 miljoen. De verdeling van de opbrengsten is als volgt: Wabo BRIKS (bouwen) € 2.798.838 Natuur € 193.250, Verkeer en Vervoer € 56.455, Ontgrondingen € 27.650 en Milieu € 10.125.

Naast de materiele kosten van de leges, worden voornamelijk personeelskosten en overheadkosten gemaakt die ook samenhangen met deze leges. De loonkosten in 2024 bedragen € 447.775 en de overheadkosten op € 223.887. De materiele lasten bedragen € 33.871. De kosten aan de RUD en DCMR voor BRIKS, ontgrondingen en milieutaken bedragen € 1.368.097. Een overzicht van de mate van kostendekkendheid is opgenomen in bijlage 1.

Wat opvalt is dat de kostendekkendheid in totaal hoger is dan de maximaal toegestane 100%. Dit wordt volledig veroorzaakt door de Wabo BRIKS leges (kostendeckingsgraad van ruim 200%). De tarieven zijn per 1 januari 2022 al verlaagd maar ondanks deze verlaging is de kostendekkendheid van met name bouwwerken in de hogere prijsklasse nog steeds te hoog. Wij onderzoeken momenteel hoe deze leges verlaagd kunnen worden en zullen nog in 2025 een nieuw voorstel voorleggen aan Provinciale Staten.

Bijlage 1 Berekening kostendekkendheid

Bijlage 1: Berekening kostendekkendheid Leges en Grondwaterheffing								
	grondwaterheffing		leges verkeer en vervoer	Ontgrondings vergunning	leges omgevingsvergunning (WABO BRIKS)	Milieu	Natuur	Totaal leges
Kosten taakveld	183.557		184.771	32.086	1.336.011	0	296.875	1.849.743
Inkomsten taakveld	0		0	0	0			0
Netto kosten taakveld	183.557		184.771	32.086	1.336.011	0	296.875	1.849.743
Toe te rekenen kosten:								
Overhead	49.250		75.450	0	0	0	148.437	223.887
Totale kosten	232.807	100%	260.222	32.086	1.336.011	0	445.312	2.073.631
Opbrengst heffingen	168.239	72%	56.455	27.650	2.798.838	10.125	193.250	3.086.318
								149%

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding en uitgangspunten

In deze paragraaf worden de risico's in beeld gebracht en gerelateerd aan de beschikbare risicobuffer. Risicomanagement is een belangrijk middel om onze doelen te bereiken. Hierbij worden risico's goed in kaart gebracht, beheersmaatregelen genomen en bij de uitvoering vinger aan de pols gehouden. Beheersmaatregelen zijn onder andere aanpassen van werkprocessen, wegnemen van de oorzaak, treffen van een voorziening of het afsluiten van een verzekering.

De bestuurlijke kaders voor risicomanagement zijn de risicobereidheid, de onderdelen van de risicobuffer, de gewenste omvang van de risicobuffer en het niveau van verantwoording.

De risico's zijn geïnterpreteerd op projecten en op afdelingen. De berekende ratio (verhouding) weerstandsvermogen is gebaseerd op de manier zoals opgenomen in het risicomanagementbeleid 'riskeer, beheers en realiseer meer'. Deze is samen met het bureau NAR (Nederlandse Adviesbureau voor Risicomanagement) opgesteld.

Kernpunten

- Ratio weerstandsvermogen is berekend op 5,8 en gewaardeerd als uitstekend.
- Ratio Algemene reserve 2,3.
- Benodigde risicobuffer is € 10,8 mln.
- Beschikbare risicobuffer is € 62,9 mln.

Beleidskader

- *Risicomanagementbeleid riskeer, beheers en realiseer meer.*
- ratio weerstandsvermogen is minstens 1,5.
- ratio Algemene reserve minimaal factor 1,0.
- zekerheidspercentage is 90%.
- risicobuffer is de algemene reserve, de vrij aanwendbare bestemmingsreserves, de vrije belastingcapaciteit motorrijtuigenbelasting en de vrije ruimte meerjarenraming.
- risico's van € 200.000 of meer.

Beleid

De basis voor het risicomanagementbeleid zijn de volgende door Provinciale Staten vastgestelde kaders:

- **Risicobereidheid**

Door het gebruik van de risicosimulatie berekenen we welk bedrag nodig is om de geïdentificeerde risico's in financiële zin af te dekken. Hierbij wordt gerekend met een zekerheidspercentage. Hoe hoger het zekerheidspercentage hoe hoger de berekende risicobuffer zal zijn. Het te hanteren

zekerheidspercentage geeft zo de mate van risicobereidheid aan. De provincie hanteert vanaf 2019 een zekerheidspercentage van 90%.

- **Onderdelen van de risicobuffer**

We rekenen de volgende componenten tot de beschikbare risicobuffer:

- Algemene reserve
- Vrij aanwendbare bestemmingsreserves
- Vrije belastingcapaciteit Motorrijtuigenbelasting
- Vrije ruimte meerjarenbegroting

- **Gewenste omvang van de risicobuffer**

De gewenste omvang van de minimaal aan te houden risicobuffer is uitgedrukt als ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,5. Daarnaast geldt een minimale ratio voor de Algemene reserve van 1,0.

- **Niveau van verantwoording**

Om grote risico's van kleine te onderscheiden wordt gewerkt met een grensbedrag. Er wordt verantwoording afgelegd over risico's met een maximaal financieel effect (worst case) van € 200.000 of groter.

- **Wijzigingen beleid ten opzichte van 2023**

Er zijn geen wijzigingen in het risicomanagementbeleid ten opzichte van 2023. Wel is in 2024 gestart met een evaluatie van het huidige risicomanagementbeleid. In 2025 is een geactualiseerd Risicomanagementbeleid aan Provinciale Staten voorgelegd ter vaststelling.

Risico's

In het risicoprofiel van Zeeland zijn alle risico's waaraan onze Provincie wordt blootgesteld opgenomen. Enkele van deze risico's heeft ook een relatie met (voormalige) grote projecten. Het gaat om risico's over onderstaande onderwerpen.

In dit overzicht staan de risico's in volgorde van invloed. De risico's Zanddijk, Wettelijke milieutaken en Garantstelling Hulst in verband met Perkpolder bepalen voor het grootste deel het risicoprofiel van

de provincie en zijn op grond daarvan aan te merken als de grootste risico's. Het overzicht bestaat niet uit alleen enkelvoudige risico's. Zo zijn er meer risico's die gaan over de wettelijke milieutaken.

Ten opzichte van de vierde kwartaalrapportage 2024 zijn er geen wijzigingen.

Project Zanddijk

Op 16 december 2022 hebben Provinciale Staten een krediet voor project Zanddijk verstrekt van € 68 miljoen. Dit bedrag is gebaseerd op de kostennotitie van RHDHV van 28 oktober 2022 en de aanpassingen hierop, zoals opgenomen in het statenvoorstel kredietaanvraag en definitief ontwerp.

In het projectkrediet is op basis van een risicodossier een risicoreserve opgenomen. De raming waarop het krediet is bepaald, heeft echter een bandbreedte van 15%. Deze bandbreedte hangt samen met de detaillering van berekeningen, zoals de hoeveelheid aan materiaal dat nodig is om de bouw te realiseren. Het kan voorkomen dat de werkelijk benodigde hoeveelheden en prijzen hoger zijn dan hetgeen is opgenomen in de raming voor het projectkrediet. Er is daardoor een risico op het ontoereikend zijn van het projectkrediet. Daarnaast is er bij een infrastructuurproject, naast het optreden van risico's die leiden tot budgetoverschrijding ook het risico op een langere doorlooptijd van de planning aanwezig.

Beheersmaatregelen:

Door de verdere uitwerking en aanbesteding van het project wordt de bandbreedte op de raming kleiner en zal het risico afnemen.

Wettelijke milieutaken

Dit bestaat uit de volgende onderdelen:

Met de komst van de Omgevingswet (OW) krijgen provincies de mogelijkheid om financiële zekerheid te vragen bij majeure risicobedrijven en bij afvalbedrijven. De financiële zekerheid wordt opgelegd ter nakoming van, op grond van de omgevingsvergunningen, geldende verplichtingen (zoals ontmanteling van een installatie) of ter dekking van aansprakelijkheid voor milieuschade die door de vergunde activiteit is ontstaan. Er is een aanvullende wetswijziging in voorbereiding dat dit een verplichting wordt. Het verwerken hiervan in de omgevingsvergunning vraagt extra tijd van omgevingsdiensten.

Naar aanleiding van de PFAS discussie is politiek de wens uitgesproken dat er voldoende tijd door de RUD Zeeland besteed moet worden aan de werkzaamheden die voortvloeien uit de Verdragen Helsinki en Espoo inzake dossiers met mogelijke grensoverschrijdende milieugevolgen. Via de Voorjaarsnota 2024 is deels dekking opgenomen.

Door onder andere de bestuurlijke wens van meer toezicht en handhaving in het buitengebied (groene handhaving) is er een inschatting gemaakt van de hiermee gepaard gaande kosten. Op dit moment worden er verschillende scenario's uitgewerkt en afgestemd met de RUD Zeeland. Vervolgens zal een bestuurlijk voorstel worden voorbereid.

Beheersmaatregelen:

Via periodiek accounthoudersoverleg met de RUD en DCMR worden de actuele ontwikkelingen doorgesproken.

Garantstelling gemeente Hulst in verband met Perkpolder

In 2017 hebben Provinciale Staten besloten het project Perkpolder volledig over te dragen aan de gemeente Hulst en haar aandelen in Perkpolder Beheer BV te verkopen aan de gemeente Hulst. De gemeenteraad van de gemeente Hulst heeft deze aandelen overgenomen en het project zelfstandig

verder te zetten. De provincie is per 2018 geen aandeelhouder meer maar staat na uittreding nog wel garant voor een maximum bedrag van € 3,3 miljoen ter beperking van de financiële risico's van de gemeente Hulst. Deze garantie vervalt op 31 december 2026, tenzij partijen schriftelijk anders overeenkomen.

Beheersmaatregelen:

De gemeente verstrekt gedurende de looptijd van de garantie jaarlijks aan de Provincie een controleverklaring van een externe accountant over de vastgestelde jaarrekening van Perkpolder Beheer. Hierover en over de actuele ontwikkelingen vindt jaarlijks minimaal één keer bestuurlijk overleg plaats tussen de Provincie en de gemeente Hulst. Gedurende het jaar vindt tevens ambtelijk overleg plaats over de actuele ontwikkelingen binnen het project Perkpolder. Na het vaststellen van een nieuwe grondexploitatie (GREX) door de gemeente Hulst ontvangen wij een exemplaar van deze GREX.

Garantstellingen

De garantstellingen maken deel uit van de ingeschatte risico's. De Provincie heeft enkele garantstellingen afgegeven aan verbonden partijen. Hierin schuilt een risico, omdat de financiële realiteit van een organisatie ertoe kan leiden dat schuldeisers aanspraak maken op deze garantstelling. Het grootste deel van de garantstelling is in 2024 beschikbaar gesteld aan Nort Sea Port. North Sea Port heeft een gezonde eigen vermogenspositie en is daarom niet als risico opgenomen.

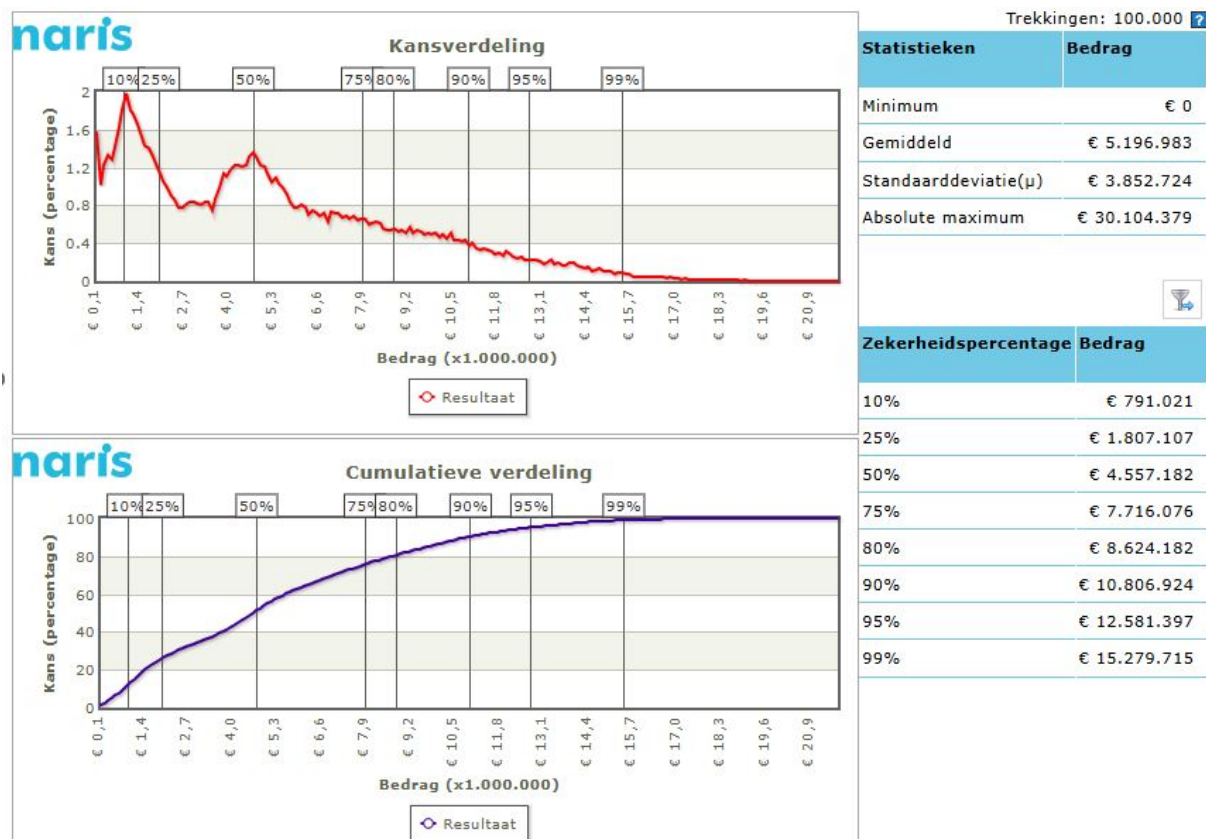
Verloop risico's ten opzichte van voorgaand jaar

In onderstaand verloopoverzicht geven we inzicht in het verloop van de risico's die zijn verwerkt in de jaarstukken 2023. Met andere woorden; zijn de risico's die benoemd zijn in de jaarstukken 2023 in 2024 nog aanwezig en is de omvang gewijzigd.

De verklaring voor de grootste wijziging ten opzichte van 2023 is het risico Wettelijke milieutaken; deelrisico Robuuste RUD is komen te vervallen. De risico's Zanddijk, risico's garantstelling Zeeuwse Bibliotheek en Controle POP-3 en overige Europese gelden zijn licht gedaald ten opzichte van 2023. Het risico's Openbaar Vervoer is vervallen in 2024.

Verloopoverzicht risico's	
Risico	
Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2024
Wettelijke Milieutaken	
Project Zanddijk	
Garantstelling Hulst i.v.m. Perkpolder	
Controle POP-3 en overige Europese gelden	
Cybercrime	
Garantstelling Zeeuwse Bibliotheek	
Tekort in Faunafonds	
Openbaar Vervoer	vervallen
Wijziging licentiestructuur	

Benodigde risicobuffer

Risico's worden gekwantificeerd op de financiële effecten en de kans van het risico. Per risico wordt allereerst de kans van optreden bepaald. Vervolgens worden de financiële effecten bepaald als het risico zich zou voordoen.

In een risicosimulatie worden met de risicogegevens de risicobuffer berekend. Dit is de buffer die nodig is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Deze berekening vindt plaats door een risicosimulatie. Deze simulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale bedrag in de "worst case" ongewenst en onnodig is. De risico's zullen toch niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Bij de berekening van de risicosimulatie gaan we uit van een zekerheidspercentage van 90%. Uit de risicosimulatie volgt dat met 90% zekerheid kan worden gesteld dat alle risico's kunnen worden afgedekt met € 10,8 miljoen.

Beschikbare risicobuffer

De beschikbare risicobuffer bestaat uit het geheel aan middelen dat beschikbaar is om de risico's in financiële zin af te dekken.

Beschikbare risicobuffer	bedragen x € 1 miljoen

Algemene reserve	25,3
Bestemmingsreserve	0,0
Vrije belastingcapaciteit Motorrijtuigenbelasting	29,0
Ruimte meerjarenbegroting	8,6
Totaal	62,9

De algemene reserve is gewoonlijk de primaire risicobuffer, omdat deze direct is in te zetten. Het gaat om incidentele middelen.

Bestemmingsreserves zijn risicobuffer voor het deel waarvoor nog geen harde verplichtingen zijn aangegaan. Voor dit deel is dan een besluit nodig om de bestemming te wijzigen. Het gebruiken van deze reserves voor het dekken van financiële schade doen we daarom pas als de nood hoog is. Deze ruimte bedraagt € 0.

De onbenutte belastingcapaciteit van de motorrijtuigenbelasting is het verschil tussen de te verwachten realisatie 2024 en maximaal te heffen opcenten in 2024. Omdat de opcenten alleen op 1 januari in enig jaar verhoogd kunnen worden is de vrije belastingcapaciteit niet direct beschikbaar als risicobuffer.

De ruimte in de meerjarenbegroting, ook wel budgettaire ruimte genoemd. Het gaat om middelen zonder bestemming en maken deel uit van de beschikbare risicobuffer.

Ratio algemene reserve in benodigde risicobuffer

Aanvullend hebben Provinciale Staten ook besloten dat de algemene reserve minimaal gelijk (ratio 1,0) moet zijn aan de benodigde risicobuffer. In dat geval is de algemene reserve van voldoende omvang om de benodigde risicobuffer één-op-één af te dekken. Aangezien de algemene reserve € 25,3 miljoen bedraagt, komt deze ratio uit 2,3, waarmee deze ratio ruimschoots voldoet aan het minimum van 1,0.

<i>Ratio Algemene reserve =</i>	$\frac{\text{Algemene reserve}}{\text{Benodigde risicobuffer}}$	=	$\frac{25,3}{10,8}$	=	2,3

Ratio weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen toont aan of het weerstandsvermogen van de Provincie toereikend is bij het huidige risicoprofiel. Via het risicomanagementbeleid hebben Provinciale Staten een ondergrens voor het ratio van het weerstandsvermogen vastgesteld van 1,5. Dit valt in de klasse ruim voldoende.

Ratio weerstandsvermogen =	$\frac{\text{Beschikbare risicobuffer}}{\text{Benodigde risicobuffer}}$	=	$\frac{62,9}{10,8}$	=	5,8

Met de weerstandsnorm valt het weerstandsvermogen in de klasse uitstekend.

Deze ratio bedroeg in de jaarstukken 2023 5,7. De ratio is ten opzichte van 2023 marginaal gewijzigd. De beschikbare risicobuffer was in 2023 met € 86,7 miljoen hoger dan in 2024. De benodigde risicobuffer was ook hoger in 2023; € 15,2 miljoen. De afgenomen beschikbare risicobuffer wordt met name veroorzaakt door een lagere beschikbare ruimte in de meerjarenbegroting in 2024 (€ 8,6) dan in 2023 (€ 30,2). De afname van de benodigde buffer wordt grotendeels veroorzaakt door het wegvallen van deelrisico Robuuste RUD binnen Wettelijke milieutaken.

Kengetallen

Het BBV schrijft voor dat in deze paragraaf financiële kengetallen staan. Deze kengetallen geven meer inzicht in de (financiële) ruimte om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ofwel, ze geven inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de Provincie. In hun samenhang zeggen de kengetallen hoe de Provincie er financieel voor staat, zeker als we de ontwikkeling van de kengetallen over enkele jaren bekijken. Daarnaast wordt met de invoering van de kengetallen een verbetering van de onderlinge vergelijkbaarheid van Provincies beoogd.

Voor meer informatie en berekeningswijze van de kengetallen verwijzen we u naar de regeling: kengetallen

Formeel zijn er geen harde criteria voor de waarden waaraan de kengetallen moeten voldoen. Als richtlijn op signaalwaarden van de normen volgen we het gemeenschappelijk financieel toetsingskader, zie ook : Gemeenschappelijk financieel toezichtkader. In onderstaand overzicht hebben we met kleur aangegeven of onze kengetallen voldoen aan deze norm waarbij **groen** betekent minst risicovol, **oranje** neutraal en **rood** meest risicovol. Provinciale Staten hebben dit bekrachtigd in de Voorjaarsnota 2022. Voor de volledigheid is hieronder een overzicht van de normen opgenomen:

Kengetal	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	<90 %	90-130 %	>130 %
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90 %	90-130	>130 %
Solvabiliteitsratio	>50 %	20-50	<20 %
Grondexploitatie	<20 %	20-35	>35 %
Structurele exploitatieruimte (begroting)[1] [1] Zie ook paragraaf 7.1, Structureel en reëel begrotingsevenwicht.	>0 %	0	<0 %
Belastingcapaciteit	<95 %	95-105	>105 %

Kengetallen	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Rekening 2020	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Netto schuldquote	64,5%	58,8%	72,6%	56,3%	41,3%	25,0%	18,9%	43,7%	-3,0%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	63,4%	57,9%	71,9%	55,8%	40,8%	24,8%	18,6%	43,4%	-3,3%
Solvabiliteitsratio	31,5%	34,9%	36,2%	43,8%	50,2%	61,6%	64,1%	58,4%	72,2%
Structurele exploitatieruimte	19,3%	10,4%	7,8%	13,1%	15,7%	40,5%	36,8%	7,7%	91,6%
Grondexploitatie	4,2%	4,0%	4,5%	4,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Belastingcapaciteit	102,4%	102,3%	110,6%	109,5%	107,3%	107,3%	98,3%	99,6%	99,6%

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Dit kengetal geeft een idee van de druk van schuldenlast (rente/aflossing) op de eigen middelen. De quote wordt berekend door de netto schuld te delen door het totaal aan jaarlijkse baten. Om inzicht te krijgen in hoeverre er ook sprake is van verstrekte leningen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief verstrekte leningen weergegeven. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel is van de verstrekte leningen en de betekenis daarvan voor de schuldenlast. Als de netto schuld groter is dan 130% van de inkomsten, is er sprake van een erg hoge schuld. Een netto schuld die minimaal 100% van de inkomsten is, wordt als hoog gezien.

Als we beide schuldquotes vergelijken blijkt dat de waarden dicht bij elkaar liggen. De netto schuldquote is voor het eerst negatief. Dat betekent dat daar een overschot aan gelden is.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft een idee over de hoogte van de schuldenlast die de Provincie aangaat. Daarnaast laat het de mate waarin deze schuldenlast beheersbaar is zien. Als we het vreemd vermogen bestuderen zien we dat dit vooral bestaat uit overlopende passiva. De ratio is sterk verbeterd door een gestegen eigen vermogen als gevolg van de dividenduitkering ZEH.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft weer hoeveel structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, ook als bijvoorbeeld de baten afnemen of lasten in de toekomst gaan toenemen. De ruimte berekenen we door het structurele saldo (verschil tussen structurele baten en lasten) te delen door het totaal aan jaarlijkse baten. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds

en de inkomsten uit opcenten. Bij structurele lasten gaat het om de lasten die ontstaan voor het uitvoeren van structureel beleid, bedrijfsvoeringlasten en kapitaallasten. Een positief kengetal betekent dat we een positief saldo hebben tussen de structurele baten/lasten inclusief de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves. Het gepresenteerde positieve kengetal laat zien dat er flexibiliteit in de begroting zit en ruimte is om aanvullende structurele lasten aan te gaan, zonder dat de begroting structureel uit evenwicht raakt.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie is (de totale waarde van de grond van de Provincie) in relatie tot het totaal aan jaarlijkse baten. De Provincie kan namelijk risico's lopen bij de waardeontwikkeling van grond die op de balans staat. De omvang van de grondexploitatie is bij de Provincie nihil omdat er geen sprake is van provinciale grondexploitaties.

Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t (het begrotingsjaar) te relateren aan het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage.

Het aantal opcenten in 2024 bedraagt 84,4. In de paragraaf heffingen wordt nader ingegaan op het maximale tarief dat een provincie mag heffen. De onbenutte belastingcapaciteit voor het begrotingsjaar 2024 bedroeg € 29,0 miljoen.

De ratio's in onderling verband

De kengetallen netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen, de solvabiliteitsratio en het kengetal grondexploitatie hebben vooral betrekking op de balanspositie van de provincie. Geen van deze kengetallen bevindt zich in een gevarencijferzone. De kengetallen laten alle een positieve ontwikkeling zien, waaruit blijkt dat de Provincie een gezonde balanspositie kent. De ratio grondexploitatie is 0%, omdat er geen sprake meer is van provinciale grondexploitaties.

De vreemd vermogenspositie is beheersbaar en bestaat voornamelijk uit overlopende passiva. Daarnaast laat de ratio weerstandstandvermogen en ratio algemene reserve zien dat de algemene reserve ruimte biedt om niet voorziene tegenvallers te kunnen afdekken. Samen met de gezonde vreemd vermogenspositie geeft dat ook ruimte om die eventuele tegenvallers op dat moment ook daadwerkelijk te kunnen financieren. De Provincie is dus weerbaar om onverwachte zaken te kunnen opvangen.

De kengetallen structurele exploitatieruimte en de belastingcapaciteit hebben betrekking op de exploitatie. Uit de berekening van de kengetallen blijkt dat de structurele baten ruim voldoende zijn om de structurele lasten af te dekken, en dat er zelfs ruimte is om de structurele lasten te verhogen. De onbenutte belastingcapaciteit biedt bovendien ook mogelijkheden om de structurele baten verder te vergroten, mocht dat nodig zijn.

Bovenstaande uiteenzetting toont dat de financiële positie van de Provincie Zeeland beheersbaar en op orde is. De ratio's voldoen in ruime mate aan de gestelde normen. Vergeleken met eerdere perioden heeft de financiële positie zich positief ontwikkeld, vooral doordat de vreemd vermogenspositie is afgebouwd en de eigen vermogenspositie is gegroeid. Daarmee biedt de financiële positie ook ruimte om eventuele tegenvallers zelfs op structurele basis te kunnen opvangen.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

Deze paragraaf gaat in op het beheer en onderhoud van de provinciale kapitaalgoederen. Het gaat daarbij om de eigendommen van de Provincie met een meerjarig nut en de daarbij behorende kosten voor instandhouding. Hiertoe behoren de provinciale infrastructuur en de gebouwen in ons bezit. Deze onderdelen verantwoorden we in de begroting, met name binnen het programma 'Regionale bereikbaarheid'. Deze onderdelen lopen door de gehele begroting heen en zijn in financieel opzicht meestal groot.

We gaan in deze paragraaf in op:

- Het beleid voor het onderhoudsniveau.
- De huidige onderhoudsstaat.
- De onderhoudsplannen.

Het in stand houden van de provinciale kapitaalgoederen verdelen we in drie categorieën:

- klein/dagelijks onderhoud
- groot onderhoud
- vervanging/renovatie

De geraamde instandhoudingskosten van de provinciale kapitaalgoederen presenteren we in deze paragraaf. We maken daarbij onderscheid tussen infrastructuur en provinciale gebouwen.

Speerpunten

- Beheer en onderhoud volgens principes van assetmanagement (zoals in het Strategisch Assetmanagementplan).
- Het instandhouden van de provinciale infrastructuur, waarbij zij minimaal voldoet aan de basis (wet- en regelgeving en goed rentmeesterschap).
- Groot onderhoud via onderhoudsreserve infrastructuur.
- Scherp stellen en borgen vervangings- en renovatie opgave.
- Geen achterstallig onderhoud.

Acties

- Volledigheid en actualiteit integraal informatiebeheersysteem (sturen op data).
- Programmeren werkzaamheden van vervangings- en renovatie opgave.
- Ombouwen afdeling I&V naar Uitvoeringsorganisatie Infrastructuur en overige.
- Onderhoud (monumentale) panden Abdijcomplex.
- Aanpassing gebouwen in het kader van Flexibel Werken.
- Focus op Tijd- en plaatsbewust werken.
- Implementatie Hospitality-concept en ontwikkeling netwerkruimte ten behoeve van externe samenwerking.

Beleidskader

- [Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland \(2018\)](#)
- [Actualisatie in 2023 \(Strategisch Asset Management Plan - SAMP\)](#)

Infrastructuur

De Provincie is als (vaar)wegbeheerder verantwoordelijk voor het in stand houden van de provinciale infrastructuur. In die rol dient de Provincie ervoor te zorgen dat het areaal in goede staat van onderhoud verkeert en dat het voldoet aan de eisen die geldende wet- en regelgeving en beleidsplannen daaraan stellen. Tabel 1 geeft een globaal overzicht van het provinciaal areaal.

Tabel 1 – Provinciaal areaal infrastructuur (afgerond)		
Wegen	Hoofdrijbaan	400 km
	Fietspaden	280 km
	Parallelwegen	110 km
	Civiele kunstwerken	260 stuks
	Verkeersregelinstanties	25 stuks
	Lichtmasten	3.300 stuks
	Bewegwijzering	1.400 stuks
Water	Vaarweg	15 km
	Beweegbare bruggen	7 stuks

	Sluizen	4 stuks
Groen	Berm	600 hectare
	Bomen	24.000 stuks

We werken volgens de principes van assetmanagement, waarmee we de instandhouding van de provinciale wegen en vaarwegen doelmatig organiseren. Assetmanagement definiëren wij als "het gecoördineerd optimaal beheren van kapitaalgoederen die van waarde zijn voor- en beantwoorden aan de doelen van de organisatie."

In 2023 is het Strategisch Asset Management Plan (SAMP) geactualiseerd om, naast regulier beheer en onderhoud, ook in te spelen op toekomstige ontwikkelingen. Het gaat daarbij onder meer om veroudering van assets, schaarste van mensen en materialen, duurzaamheid, klimaat, vergrijzing, technologische ontwikkeling en participatie. We baseren ons op organisatiewaarden, wet- en regelgeving, provinciale doelstellingen en beleidsuitgangspunten, branche geldende richtlijnen, input van stakeholders en trends en ontwikkelingen. Het strategisch assetmanagementplan helpt bij het maken van keuzes in de toekomst, waarbij we kijken naar:

- De prestaties die de kapitaalgoederen moeten leveren.
- De kosten die daaraan verbonden zijn.
- De risico's die daarbij acceptabel zijn.

Hierin maken we onderscheid tussen wat we als beheerder van infrastructuur wettelijk moeten doen (basis), en wat we vanwege ambities daarop aanvullend willen bereiken (beleid).

Tabel 2 – Vastgestelde ambitie infrastructurele kapitaalgoederen	
Thema	Vastgestelde ambitie
Droge kunstwerken	Basis
Natte kunstwerken	Basis
Elektrotechnische Verkeersvoorzieningen	Basis
Verhardingen	Basis

Groen	Basis + Beleid (ecologisch bermbeheer)
Dienstverlening	Basis + Beleid (verkeers- en incident management)
Overige infrastructurele kapitaalgoederen	Basis

Als verdere uitwerking van het SAMP is per infrastructureel kapitaalgoed (thema) een beheerplan opgesteld. Daarin omschrijven we per kapitaalgoed op hoe we omgaan met de instandhouding, de knip tussen basis en beleid en de meerjarige kosten die daarmee gepaard gaan. Op basis van de keuzes in ons SAMP werken we aan de doorvertaling naar de tactische (beheerplannen) en operationele niveaus (meerjarige onderhoudsplanning).

Het integraal informatiebeheersysteem is voor goed beheer van de infrastructuur ondersteunend en deze is voor de meest omvangrijke assets bijgewerkt. De actuele gegevens in dit systeem maken het mogelijk een solide doorrekening te maken met een doorkijk van minimaal 10 jaar. Deze onderhoudsplanningen in combinatie met de daaraan ten grondslag liggende Uitvoeringsstrategieën maken het mogelijk een onderhoudsreserve in te stellen, van waaruit we de kosten van het groot onderhoud dekken.

De tabellen 3 en 4 is geven weer wat de geraamde kosten zijn voor de instandhouding van de kapitaalgoederen van de provinciale infrastructuur. Dit is gebaseerd op het daaraan ten grondslag liggende Beheerkader.

Tabel 3 – Kosten onderhoud infrastructuur (× €1.000)	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Wegen	9.935	10.924	13.722	-2.799
Vaarwegen	3.515	5.310	5.542	-232
Groen	1.529	1.639	1.637	2
Totaal onderhoud infra	14.979	17.872	20.901	-3.029

Tabel 4 – Kosten (vervangings)investeringen infrastructuur (× €1.000)	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Wegen	10.328	10.328	10.328	-

Vaarwegen	-	-	-	-
Groen	-	-	-	-
Totaal investeringen infra	10.328	10.328	10.328	-

De genoemde bedragen in tabel 4 baseren op het totale investeringskrediet. De investeringen schrijven we conform het Besluit begroting en verantwoording en de financiële verordening Provincie Zeeland af. Hierdoor verdelen we de totale last over de periode waarin we de investering gebruiken.

Provinciale gebouwen

Bedrijfsgebouwen infrastructuur

De bedrijfsgebouwen infrastructuur zijn de wegensteunpunten en de bedieningsgebouwen voor het Kanaal door Walcheren en de Zeelandbrug. Het is hierbij de bedoeling om een aantal van deze steunpunten gemeenschappelijk te gaan gebruiken.

Voor het meerjarig groot onderhoud beschikken we over een beheerkader. Op basis van, een bijgewerkte, 10-jarige meerjarenplanning onderhoud provinciale gebouwen buitendienst, voeren we het uit. In de huidige meerjarenbegroting staan de volgende bedragen voor het gebruikelijke en het groot onderhoud van deze panden:

Tabel 5 – Onderhoud bedrijfsgebouwen en terreinen (× €1.000)	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Structureel onderhoud	776	1.081	1.081	-
Incidenteel onderhoud	477	154	159	-5
Totaal onderhoud Bedrijfsgebouwen en terreinen	1.253	1.235	1.240	-5

Er is nu geen sprake van achterstallig onderhoud.

Fietsvoetveer

In 2004 zijn de gebouwen, aanlandingsvoorzieningen en twee SWATH-schepen voor het fietsvoetveer gekocht en in gebruik genomen. De provincie verhuurt deze aan de exploitant van het fietsvoetveer Vlissingen-Breskens; de Westerschelde Ferry B.V. In de huurovereenkomst voor de schepen staat dat de Westerschelde Ferry BV verantwoordelijk is voor het onderhoud aan de schepen. De gebouwen en aanlandingsvoorzieningen worden door de provincie onderhouden. In onderstaande tabel staan de onderhoudskosten weergegeven:

Tabel 6 – Kosten onderhoud faciliteiten fietsvoetveer (× €1.000)	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Totaal onderhoud	885	881	889	-8

Najaar 2022 is de herinrichting van het stationsplein in Vlissingen gestart. Dit heeft positieve consequenties voor de toegankelijkheid van de WSF. Daarnaast biedt het project “Wind in de Zeilen” (vanaf 2023) mogelijkheden tot samenwerking met andere partijen (gemeente Vlissingen, Prorail, NS) in het stationsgebied, zodat het hele stationsgebied eenzelfde uitstraling krijgt. Daarnaast kan samenwerking plaatsvinden op het gebied van kaartverkoop, toegang, en toegangspoortjes. De kans

is groot dat deze, laatstgenoemde, voorzieningen uit het huidige pand van WSF verdwijnen en elders op het plein gaan plaatsvinden. Hierdoor ontstaat ruimte in het huidige gebouw van WSF.

Op dit moment bekijken we de mogelijkheden om de huidige kantoorruimte WSF effectiever in te delen en eventueel uit te breiden. Ook kijken we naar de toegankelijkheid van het kantoor (momenteel is alleen een trap aanwezig) en het uitbreiden van de faciliteiten voor douche, kleed en wachtruimte personeel (de huidige situatie is Arbo-technisch ontoereikend). Enerzijds kijken we naar de korte termijn om zo snel mogelijk te voldoen aan de Arbo eisen, nemen we ook de lange termijn planning onder de loep. Voor de langere termijn kijken we naar de herinrichting van het stationsplein en de eerder genoemde samenwerking met andere partijen, alsmede de ontwikkeling van de WSF organisatie. Voor de korte termijn oplossing is een bedrag van € 190.000 gereserveerd.

Kantoorgebouwen, waaronder Provinciehuis

De provinciale kantoorgebouwen betreffen het Abdijcomplex (inclusief het deel van het Zeeuws Museum) en het pand Schuytvlot te Middelburg (huisvesting Erfgoed Zeeland). Een meerjarig Beheerplan (BOS) reguleert het beheer en onderhoud aan deze gebouwen. Het onderhoud bestaat uit bouwkundig onderhoud en installatietechnisch onderhoud.

Installatietechnisch onderhoud

- Installatietechnisch onderhoud baseren we op de NEN 2767 (conditiemeting voor bouw- en installatiedelen). Een externe gespecialiseerde partij voerde de inventarisatie en inspectie uit.
- We hebben de planning van dit onderhoud, waar nodig, aangepast aan de planning van investeringen in de gebouwen en bouwkundige renovaties. Dit om deze werkzaamheden gecombineerd/tegelijk uit te kunnen voeren.

Bouwkundig onderhoud

- Planning bouwkundig onderhoud baseren we op de inspectierapporten van de Monumentenwacht, die deze inspecties tweejaarlijks uitvoert. Het onderhoud kent 4 classificaties: slecht; matig; redelijk en goed.
- In de rapporten wordt het onderverdeeld in:
 - Herstel binnen 0-1 jaar (slecht)
 - Herstel binnen 1-3 jaar (slecht/ matig)
 - Herstel binnen 3-6 jaar (matig/ redelijk)
 - Herstel binnen 6-10 jaar (redelijk)
- Dit wordt opgenomen in het BOS.
- Ook grotere renovaties van gebouwen, waarbij geen bouwkundige aanpassingen aan het gebouw worden uitgevoerd, zijn hierin opgenomen.

Voor het meerjarig groot onderhoud wordt een aparte reserve groot onderhoud gevormd. Dit gebeurt op basis van een bijgewerkte 10-jarige meerjarenplanning onderhoud provinciale gebouwen. In de huidige meerjarenbegroting staan de volgende bedragen voor het regulier en groot onderhoud van deze panden:

Tabel 7 – Kapitaalgoederen gebouwen (× €1.000)	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Onderhoud en vervanging Abdijcomplex	773	1.000	1.026	-26

Onderhoud gebouwen en terreinen	264	-	0	-0
Pand Schuytvlot	148	161	163	-3
Zeeuws Museum	68	74	50	24
Totaal Kapitaalgoederen gebouwen	1.253	1.235	1.240	-5

De komende jaren zal de nadruk liggen op het onderhoud van de niet monumentale panden. Er zal geen subsidie worden aangevraagd dus de kosten voor de Provincie worden hoger. Mogelijk dat over enkele jaren de subsidie weer wordt aangevraagd. Er is momenteel geen sprake van achterstallig onderhoud.

Tijd en plaatsbewust werken (TPBW)

De organisatie heeft de keuze gemaakt om het werken op afstand een (meer) structurele plek te geven in de bedrijfsvoering en de omvang/inrichting van haar kantoorgebouwen aan te passen op de veranderende functie. Provinciale Staten heeft, in de vergadering van 24 juni 2022, hiermee ingestemd. In het najaar van 2022 zijn de aanpassingen in de gebouwen uitgevoerd en zal het TPBW verder doorgevoerd worden. Het is een proces van voortschrijdend inzicht, waarbij we voortdurend kijken hoe (de invulling van) gebouwen nog beter in dienst van personeel en processen kan staan. Hierbij staan niet alleen werkplekken centraal, maar ook de functie van ontmoetingsruimtes en ontvangst van gasten. Het gebouw D en de bovenverdieping van gebouw E zijn niet meer nodig zijn hiervoor zal een andere bestemming gezocht worden. De eventuele opbrengst (verkoop of verhuur) van deze panden zal aangewend worden voor de verduurzaming van het overige gebouwenbestand.

Verduurzaming vastgoed

In het IPO spraken provincies af dat het vastgoed van alle provincies in 2028 energie neutraal is behalve de monumentale panden. Voor monumenten geldt de landelijke afspraak om in 2030 40% CO2 gereduceerd te hebben (ten opzichte van 1990) en in 2040 50%. De voorbereidingen voor de realisatie hiervan zijn al gestart. Uitvoering vindt de komende jaren plaats. Daarbij kijken we niet alleen naar de eigen gebouwen. Ook de omgeving is hierbij in beeld. Het is vooral zaak om de verduurzaming ook echt duurzaam aan te pakken.

De kantoorpanden die geen monument zijn (> 100 m²) moeten in 2023 energielabel C hebben. De uitvoering van de energielabel C aanpassingen zijn in het derde kwartaal van 2022 aanbesteed en in het 4e kwartaal zijn de aanpassingen gestart. Door onvoorziene tegenvallers (de aanwezigheid van asbest en Chroom-6) zullen de werkzaamheden pas in 2024 afgerond kunnen worden.

Paragraaf Financiering

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de uitvoering van de financieringsfunctie door de Provincie Zeeland. Financiering houdt voor de Provincie in dat er voldoende liquide middelen in kas zijn om aan alle financiële verplichtingen te voldoen. Sinds 2022 is Zeeland uit een leensituatie en beschikt zij over overvloedige liquide middelen. In deze paragraaf geven we naast de liquiditeitspositie inzicht in de rentebaten, het renteresultaat en de rentetoerekening.

Beleid

Naast de provinciale kaders gelden de wettelijke kaders die zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido)
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO)
- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV)

In deze kaders staan onder andere richtlijnen over het aangaan en verstrekken van leningen, evenals het verstrekken van leningen en garanties of afgeven van waarborgen voor de publieke taak. Uitzettingen of derivaten moeten een voorzichtig karakter hebben en niet zijn gericht op het ontwikkelen van inkomen door het lopen van overmatig risico. In de ministeriële regeling staat wat minimaal onder prudente uitzettingen en een prudent gebruik van derivaten moet worden verstaan. De voorschriften richten zich op de tegenpartij (debiteurenrisico) en op het type instrument (marktrisico).

Wijzigingen ten opzichte van beleid 2023

Er zijn geen wijzigingen in het beleid van 2024 vergeleken met het beleid van 2023.

Speerpunten

- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen.
- Beheersen van financiële risico's.
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.
- Beheer van (tijdelijk) overvloedige middelen

Kengetallen

Kasgeldlimiet: € 22,4 miljoen.

Renterisiconorm: € 64,0 miljoen.

Beleidskader

- Besluit Financieringsstatuut Provincie Zeeland 2022
- Financiële verordening Provincie Zeeland 2017

Schatkistbankieren

Vanaf 2013 is de Wet verplicht Schatkistbankieren ingesteld. Dat houdt in dat de Provincie al haar overtollige liquide middelen moet aanhouden bij het Ministerie van Financiën. Dit kan in de vorm van een rekening courant of het plaatsen van (meerjarige) deposito's. Onder voorwaarden mogen er ook leningen verstrekt worden aan medeoverheden, het zogenaamde onderling uitlenen.

Van het ontvangen ZEH dividend in 2024 is € 100 miljoen meerjarig weggezet in de vorm van langlopende leningen bij decentrale overheden en de Schatkist. Er kan niet geleend worden bij de schatkist.

Risicobeheer vlottende schuld

De zogeheten 'kasgeldlimiet' stelt een grens aan de korte financiering (7% van het begrotingstotaal, totale lasten). Dit betekent dat we investeringen tot deze kasgeldlimiet mogen financieren met leningen die een looptijd hebben van maximaal 1 jaar, waardoor het renterisico van korte financiering beperkt wordt.

De maximaal toegestane financiering met kort geld in 2024 bedraagt ongeveer € 22,4 miljoen (7% van het begrotingstotaal van € 320,4 miljoen). Wij voldoen aan de kasgeldlimiet, we lenen op dit moment niet en de verwachting is dat dit de komende jaren niet nodig is. Uit onderstaand overzicht blijkt dat we de kasgeldlimiet over 2024 niet hebben overschreden:

Kasgeldlimiet 2024		bedragen x € 1 mln		stand per			
		gemiddeld kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	
Omvang begroting							
		320,4		320,4		320,4	
1.	Toegestane kasgeldlimiet						
	*	7%		7%		7%	
	*	22,4		22,4		22,4	
2.	Vlottende schuld						
	Opgenomen gelden < 1 jaar die niet gedekt zijn	0,0		0,0		0,0	
	Schuld in rekening-courant nazorgfonds	11,6		11,9		12,1	
	Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0,0		0,0		0,0	
	Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0,0		0,0		0,0	
		11,6		11,9		12,1	
3.	Vlottende middelen						
	Uitzetting bij schatkist	21,7		109,9		179,3	
	Tegoeden in rekening-courant	0,0		0,1		0,1	
	Overige uitstaande gelden < 1 jaar (Groenfonds)	17,3		16,9		16,1	
		39,0		126,9		195,5	
4.	Toets kasgeldlimiet:						
	Saldo vlottende middelen (3) - (2)	27,4		115,0		183,4	
	Toegestane kasgeldlimiet (1)	22,4		22,4		22,4	
	Ruimte (+) / Overschrijding (-); (1) + (4)	49,8		137,4		205,8	

Risicobeheer vaste schuld, renterisiconorm

Voor de vaste schuld is in de Wet fido ook een norm beschreven, de zogenaamde 'renterisiconorm'. De renterisiconorm is het maximaal toegestane renterisico over langlopende schulden (looptijd > 1 jaar). Een langlopende schuld wordt ook wel vaste schuld genoemd. Het renterisico op deze leningen is afhankelijk van:

- Het gedeelte van de vaste schuld waarvoor de geldnemer een wijziging van de rente met de leningsvoorwaarden niet kan beïnvloeden (renteherziening).
- Het gedeelte van de vaste schuld dat in enig jaar geherfinancierd moet worden door het aangaan van nieuwe leningen (herfinanciering).

In de Wet fido, artikel 1 h, wordt de renterisiconorm beschreven als een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van het begrotingstotaal van het openbare lichaam bij start van het jaar. Voor provincies is dit percentage 20% van het begrotingstotaal. Het begrotingstotaal voor 2024 bedraagt € 320 miljoen. De renterisiconorm voor Zeeland bedraagt vervolgens € 64,0 miljoen.

Zeeland leent niet dus voldoen we aan de renterisiconorm.

Rentetoerekening

In artikel 13 BBV is voorgeschreven dat de paragraaf financiering in ieder geval inzicht geeft in:

- De rentelasten.
- Het renteresultaat.
- De financieringsbehoefte.
- De manier waarop rente aan investeringen, grondexploitaties, en taakvelden wordt toegerekend.

De behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de manier van verantwoorden van rente in de begroting en jaarrekening te harmoniseren, hebben er toe geleid dat in het wijzigingsbesluit Besluit begroting en verantwoording (BBV) is opgenomen dat de rentekosten aan deze taakvelden moeten worden toegerekend door een (rente)omslag. De commissie BBV adviseert het renteschema hieronder in de paragraaf Financiering van de begroting en jaarstukken op te nemen. Omdat, per saldo, geen sprake is van van rentelasten maar van rentebaten, worden geen lasten toegerekend aan de taakvelden.

RENTE SCHEMA 2024	€	€
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering		-
b. De externe rentebaten (idem)		-4.351.000,00
saldo externe rentelasten en baten		-4.351.000,00
c. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
c. De rentebaat van doorverstrekte leningen (projectfinanciering)	-	
Saldo door te rekenen externe rente		-4.351.000,00
d1. rente over eigen vermogen	-	
d2. rente over voorzieningen	0	
Saldo rente over eigen vermogen en voorzieningen		-4.351.000,00
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		0
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		-4.351.000,00

Overzicht verstrekte geldleningen en middelen schatkist

Alle overtollige middelen dienen verplicht te worden gestald bij de schatkist. Onder voorwaarden kunnen er ook leningen verstrekt worden aan medeoverheden, het zogenaamde onderling uitlenen.

Van het ontvangen ZEH dividend in 2024 is € 100 miljoen meerjarig weggezet in de vorm van langlopende leningen bij decentrale overheden en de schatkist. De ontvangen rentebaten zijn verwerkt in onderstaande tabel.

De overige overtollige middelen zijn op de lopende rekening schatkistbankieren gestald. De rente op schatkistbankieren is gedurende 2024 stapsgewijs verlaagd van 3,91% naar 2,92%. De rente op de lopende rekening kan dagelijks wijzigen maar volgt in grote lijnen de tarieven van de Europese Centrale Bank (ECB)

De middelen voor de Wachtgeldvoorziening van de voormalige Provinciale Stoombootdiensten (PSD) zijn via een 'cash-flow swap' op lange termijn belegd. Rente en aflossingen op deze lening worden ieder kwartaal ontvangen tot en met 2028.

Aan Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN) is in totaal € 3 miljoen aan leningen bestemd voor stimulering duurzame woningverbetering. Deze leningen mochten tot en met 2013 worden uitgezet, daarna komen alle aflossingen terug richting de Provincie.

Schatkist/verstrekte geldleningen (€ 1.000)	Stand per 1-1-2024	aflossing/mutatie	rente	Stand per 31-12-2024
Uitzettingen bij schatkist (lopende rekening)	54.500	-	2.411	154.600
langlopende leningen bij schatkist en decentrale overheden (stamkapitaal ZEH)	-	100.000	1.930	100.000
Uitzetting wachtgeldvoorziening PSD	309	162	10	147
Duurzaamheidslening woningverbetering aan SVN	801	155		646
Totaal	55.610	100.317	4.351	255.393

Paragraaf Bedrijfsvoering

Samen slimmer voor Zeeland

We willen we het beste voor Zeeland en de Zeeuwen. Dat doen we op verschillende manieren. We doen het via beleidssturing, netwerksturing en vanuit wettelijke taken. We werken steeds meer samen met partners aan maatschappelijke opgaven. Dit is nodig om zowel nu als in de toekomst maatschappelijk toegevoegde waarde te blijven leveren. Daarnaast geldt ook dat maatschappelijke ontwikkelingen zoals digitalisering van invloed zijn op ons werk. Deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat we flexibel moeten zijn in hoe we ons werk organiseren.

Binnen de organisatie is de interne bedrijfsvoering een belangrijke voorwaarde voor het ondersteunen van de taken en opgaven. De landelijke onderwerpen, zoals de opgave landelijk gebied en stikstof, energie en klimaat vragen de komende periode veel van de provincies. Daarom is het belangrijk dat we de nodige dienstverlening kunnen leveren, naast wat we nu al doen.

Dat zal druk leggen op de interne bedrijfsvoering. Daarom bereiden we ons voor om bijvoorbeeld tijdig subsidieverlening, inkoopadviezen of juridische adviezen te kunnen verstrekken. Dat vergt flexibiliteit van de interne bedrijfsvoering, maar ook slimme en nieuwe toepassingen om werkzaamheden nog effectiever te kunnen uitvoeren.

Bedrijfsvoering ondersteunt iedereen in het werk voor Zeeland. We zijn innovatief en houden de basis op orde. Samen slimmer is samen sterker. Binnen bedrijfsvoering werken we volgens zes kernwaarden:

- samenwerken als kunst
- resultaatgerichtheid
- vergroten in- en externe oriëntatie
- adaptie en flexibiliteit
- innovatief en inventief
- bespreken en verbeteren

Deze kernwaarden vertalen zich in drie gezamenlijke punten binnen de interne bedrijfsvoering:

- Tijd- en plaatsgebonden werken. We werken en vergaderen hybride, omdat duurzame inzetbaarheid van de medewerkers en het voorkomen van vermijdbare dienstreizen. Hier richten we onze processen en faciliteiten op in;
- Data gedreven werken. Om tot een effectieve uitvoering van onze processen te komen maken we zoveel mogelijk gebruik van data en digitale toepassingen. De data binnen de processen en systemen gebruiken om processen te beheersen en (ingewikkelde) informatie te kunnen verstrekken;
- De basis op orde. We richten onze processen op een efficiënte, effectieve en transparante manier in.

In de onderwerpen die we binnen deze paragraaf beschrijven komen deze punten op één of meer manieren terug.

Kengetallen

Omvang ambtelijke organisatie (peildatum 31.12.2024)

Ambtelijke organisatie: 625,8 fte

Statengriffie: 7,6 fte

Rekenkamer: 1,0 fte

Beleidskader

- *Norm voor externe inhuur is, volgens de Rijksnorm, maximaal 10% van de totale personele uitgaven*
- *Inkoopbeleid*
- *Informatiebeleid*
- *Informatiebeheer*

Deze beleidskaders zijn een bevoegdheid van GS/Concerndirectie.

Doorontwikkelen van het Hybride Werken

De organisatie heeft keuzes gemaakt om het werken op afstand een structurele plek te geven in de bedrijfsvoering. De omvang/inrichting van de kantoorgebouwen zijn aangepast op deze veranderende functie. Het uitgangspunt is dat medewerkers bewuste keuzes maken over de werkplek en het reizen.

Belangrijke punten voor 2024 waren:

- Beoordelen en monitoren van de nieuwe voorzieningen en faciliteiten in onze gebouwen. Met als doel we als lerende organisatie deze blijven laten aansluiten op de behoeften van de organisatie en haar gasten.
- Ondersteunen bij het inrichten van de thuiswerkplek volgens de Arbonormen.
- Op afstand resultaatgericht leiding geven aan medewerkers mét aandacht voor samenwerken en sociale verbinding - Alle (hr en inhoudelijke) leidinggevend en sleutelrollen hebben een training "resultaatgericht werken/Werken in opdrachten gevolgd", met aandacht voor communicatie en verbinding.
- Bewaken van de balans tussen werk-privé met extra aandacht voor vitaliteit. - Vanuit de nieuwe CAO is er extra aandacht gericht rondom vitaliteit en gezondheid (besteding PBDI). Alle medewerkers hebben daarnaast kosteloos toegang gekregen tot het aanbod van Fit2Work Zeeland. Dit is een Zeeuws-breed platform gericht op het ontsluiten van instrumentarium rondom vitaliteit.
- Verder verduurzamen van het vervoersbeleid. We verduurzaamde het mobiliteitsbeleid en stimuleren het gebruik van duurzame vervoersmiddelen. Dit doen wij op verschillende manieren. Insteek is om de drempel zo laag mogelijk te maken. Dat doen we door het vergoeden van vervoer, alsook door het beschikbaar stellen van faciliteiten en uitbreiding van onze arbeidsvoorwaarden.
- Het faciliteren van de digitale werkomgeving en het digitaal samenwerken door gebruik van de Microsoft 365 producten.

Goed werkgeverschap: blijvende aandacht voor strategisch personeelsbeleid en personeelsplanning

In 2024 is gewerkt aan instroom van nieuwe medewerkers door o.a.:

- Het ontwikkelen en lanceren van een nieuwe arbeidsmarktcampagne "In je element".

- Het ontwikkelen en uitvoeren van verschillende traineeprogramma's met Zeeuwse partners (bedrijfsleven en overheid).
- Het werven en selecteren van medewerkers met een arbeidsbeperking voor stages, werkervaringsplaatsen en vacatures.

Mede door de inzet van deze instrumenten hebben we onze vacatures grotendeels in kunnen vullen met uitzondering van een aantal specialistische rollen, die over de hele arbeidsmarkt lastig in te vullen zijn als gevolg van krapte. Daarnaast hebben we voldaan aan het quotum banenafspraken door een percentage van ons werknemersbestand in te vullen met medewerkers met een arbeidsbeperking.

Op het gebied van behoud van medewerkers is gewerkt aan:

- Het verder ontwikkelen van een onboardingsprogramma waarin medewerkers een warm welkom krijgen en gedurende hun eerste jaar extra begeleiding ontvangen.
- Een programma diversiteit en inclusie waarin rekening wordt gehouden met verschillende behoeften van medewerkers zodat zij op een veilige en prettige wijze kunnen werken en iedereen zich gezien en gewaardeerd voelt. Dit gebeurt door acties op het gebied van bewustwording, trainingen en gespreksvoering.
- Een programma op gebied van leren en ontwikkelen.
- Een programma gericht op duurzame inzetbaarheid.

Om tijdig in te spelen op de uitstroom van medewerkers vanwege AOW, is strategische personeelsplanning ingezet. Dit zorgt voor een helder beeld van waar en wanneer deze uitstroom plaatsvindt. Een deel van de uitstroom wordt opgevangen door de doorstroom van medewerkers die een traineeship hebben afgerond. Om een soepele kennisoverdracht te garanderen, is ervoor gekozen om vertrekkende en nieuwe medewerkers waar noodzakelijk gedurende een korte periode samen te laten werken.

Communicatie

We zetten ons dagelijks in om het beste voor Zeeland en haar inwoners te bereiken. Als overheid zijn we verplicht om hierover actief én passief informatie te geven. Informatie over wat we doen, voor wie en waarom. In de veranderende wereld van nu is bijna alles communicatie. Pers, publiek, politiek en medewerkers beoordelen onze organisatie op onze manier van communiceren.

Team Communicatie zorgt dat Zeeland en de inwoners van de provincie weten waarvoor ze terecht kunnen bij de Provincie Zeeland. Maar ook wat ze van Provincie Zeeland mogen verwachten en hoe ze zaken aan kunnen kaarten. We laten zien wat we doen voor Zeeland en de inwoners van Zeeland. Dit doen we via mensen: bestuurders en medewerkers. En via onze (digitale) communicatiemiddelen:

- social media (Facebook, LinkedIn, Twitter, Instagram, YouTube)
- zeeland.nl
- e-mail nieuwsbrieven
- online en gedrukte magazines (bijvoorbeeld magazine IN ZEELAND)
- sociaal jaarverslag
- narrowcasting (interne beeldschermen met informatie)
- de Abdijsstudio voor livestreams: webinars of live gesprekken
- beeldloket voor foto en video
- mediaberichten

Met communicatie brengen en halen we informatie. We zorgen voor interactie met onze omgeving. Duidelijk, rolbewust en inspirerend willen we zijn. Maar ook betrouwbaar en geloofwaardig. In 2024 werkten we verder aan het vergroten van onze online zichtbaarheid. Zo streven we naar nog meer volgers en interactie op onze social media kanalen. We zien het aantal volgers elk jaar stijgen.

Als organisatie vinden we duidelijke en begrijpelijke taal belangrijk. Via de interne campagne Direct Duidelijk werken we aan heldere teksten. We trainen collega's en hebben ook interne taalcoaches geworven en opgeleid. Deze collega's helpen andere collega's bij het maken van begrijpelijke teksten. Dat hebben we in 2024 gedaan en zetten we voort.

Buiten de reguliere communicatie inzet ter ondersteuning van de bestuurders, programma's en projecten hebben we in 2024 ook fors ingezet op de communicatieve ondersteuning van de organisatieontwikkeling. Naast strategische advisering heeft dat ook concrete producten als het Samen Werkt!-boekje opgeleverd. In 2025 bouwen we daarop voort.

De voor 2024 aangekondigde Visie op Communicatie verschijnt begin 2025.

Maatschappelijk verantwoord inkopen en aanbesteden

Kopen met impact

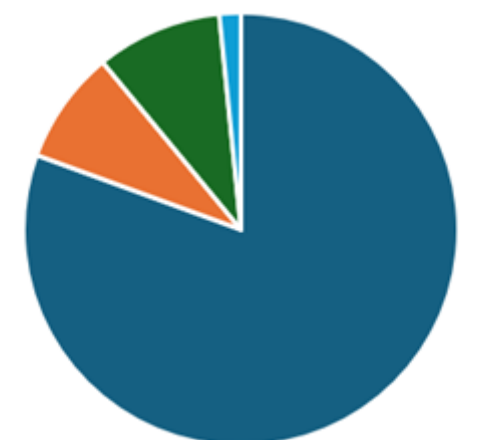
In 2024 hebben we voor de 2e keer de bijdrage van inkoop aan onze beleidsdoelen voor circulaire economie en klimaat gemeten. Dit keer voor 14 projecten. In tegenstelling tot vorig jaar is voor al deze projecten data uit de contracten gehaald, waardoor één of meerdere effecten konden worden doorgerekend.

Voor 2024 zijn 14 inkoopcontracten geselecteerd. De totale uitgaven van deze contracten is gelijk aan 11% (€ 9,2 miljoen) van de totale beïnvloedbare inkoop over 2024. Voor deze projecten is op basis van de beschikbare informatie in de contracten berekend dat in totaal 2,9 miljoen kilogram (kg) CO² emissies vermeden en 31,3 miljoen kg primaire materialen vermeden is.

De vermeden CO² emissies zijn berekend door het verschil met de nationale referentie waarde te berekenen. Er zijn 83% minder CO² emissies ten opzichte van de referentie voor deze 14 inkoopcontracten. We kunnen voor deze projecten concluderen dat we het beleidsdoel voor het reduceren van CO² in 2030 (55% vermindering) dit jaar opnieuw hebben behaald voor deze projecten. Voor vermeden primaire materialen zijn de hoeveelheid snel hernieuwbare en hergebruikte grondstoffen en materialen opgeteld per project. Vervolgens is dit gedeeld door het totaal toegepaste grond en asfalt voor de 5 infra projecten waar we de Milieukosten Indicator (MKI) hebben uitgevraagd. Ook is het hout wat hergebruikt is van onze sluisdeuren meegerekend. Deze 6 projecten hebben 56% grondstoffen hergebruikt. We kunnen voor deze projecten concluderen dat we ook dit beleidsdoel voor 2030 om primaire grondstoffen met 50% te verminderen dit jaar hebben gehaald.

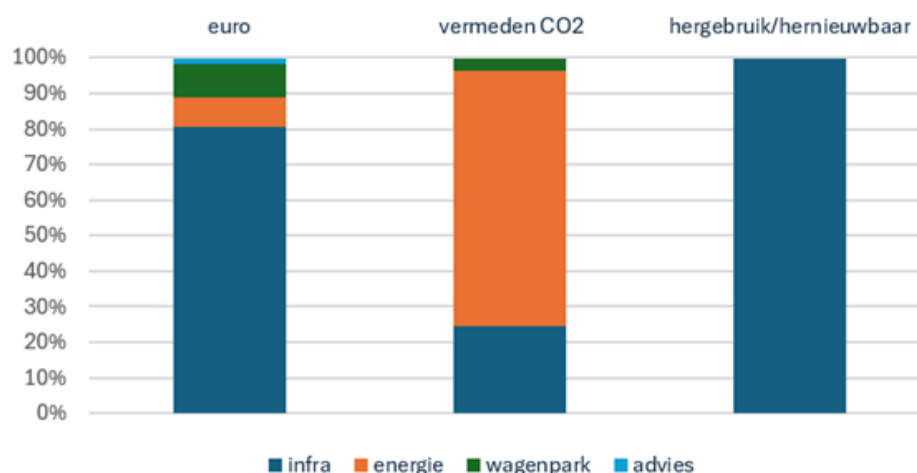
Wij danken onze leveranciers voor het realiseren van onze doelstellingen. Samen werken we aan de datakwaliteit en uitbreiding van het aantal projecten dat we doorrekenen over 2025. In onze begroting over 2025 hebben we de beoogde reductie voor een aantal projecten begroot.

9 mln euro (11% totale inkoop)

■ infra ■ energie ■ wagenpark ■ advies

Impact per inkoopgroep

■ infra ■ energie ■ wagenpark ■ advies

Meer informatie over de gemeten projecten is te vinden op het Dashboard 2024 op het MVI Platform. Hier is per project een aparte pagina waarin is beschreven: impact, de beschikbare data en de databron.

Voor 2024 hebben we 14 inkoopcontracten geselecteerd om inzicht te krijgen in de gerealiseerde effecten van ons 'Plan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2021-2024'. De 14 projecten zijn infra projecten met MKI (5), hergebruik sluisdeur, energiecontract voor gas en die voor elektra, ons wagenpark contract en op basis van vrijwilligheid voor andere inkoopgroepen. Leveranciers die vrijwillig hun effecten hebben gerapporteerd doen dit via een online formulier, waarna er controles door het MVI Platform zijn uitgevoerd.

Voor 14 projecten zijn voor het klimaat berekend hoeveel CO² emissies vermeden zijn ten opzichte van de referentie (gemiddelde uitstoot in Nederland en voor infra projecten de opgegeven referentie in de uitdraag). Voor de infra projecten is ook de hoeveelheid vermeden primaire materialen berekend. Het MVI Platform heeft op basis van de Levenscyclusanalyse (LCA) rapporten van leveranciers de bronnen gevalideerd per project en de effecten doorgerekend in een nieuw ontwikkeld online infra rekenblad, in nauwe samenwerking met de coördinator duurzaam grond-, weg- en waterbouw (GWW).

Deze projecten hebben samen 2,9 miljoen kg CO² vermeden. In de cirkeldiagram is te zien dat onze duurzame energie inkoop de grootste bijdrage (62%) levert aan onze klimaatdoelen gevolgd door infra projecten met 25%. Als we kijken naar het klimaatdoel zien we dat deze projecten 83% van de referentie uitstoot hebben vermeden. Een aanzienlijke verbetering zien we door de verduurzaming van ons wagenpark. Alle personenauto's zijn in 2024 100% elektrisch zoals afgesproken in het meerjarencontract met onze leverancier. Voor infra projecten sturen we op zero-emissie bouwplaatsen en op MKI voor asfalt.

De infra projecten hebben samen 31,3 miljoen kg primaire materiaal vermeden door het hergebruiken van vrijkomende materialen uit andere projecten en het toepassen van hernieuwbare (biobased) materialen. Als we kijken naar het gedeelte hergebruikt ten opzicht van het totaal gebruikte materiaal is dit 56%. Hiermee voldoen we aan het grondstoffen akkoord voor de 6 projecten.

In 2024 hebben we in onze begroting voor 2025 voor het eerst de verwachte impact van projecten waar significante impact te verwachten is begroot. Deze projecten gaan we in 2025 volgen en daarover wordt in het volgend jaarverslag gerapporteerd. Hiermee kunnen we voor maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (MVOI) onze plan, do, check, act cyclus sluiten.

De in 2022 ontwikkelde aanpak is net als vorig jaar gebruikt voor het meten van de effecten van Maatschappelijk verantwoord Opdrachtgeven en inkopen. We hebben online rekenbladen voor de 7 effect indicatoren die we met onze beleidsdeskundigen hebben geselecteerd. In het eerste half jaar van 2024 hebben we de aanpak en tool net als vorige jaren laten controleren op betrouwbaarheid en gebruiksvriendelijkheid door bedrijfskunde studenten van de HZ University of Applied Science. Op basis daarvan hebben we de online tool op een aantal punten verbeterd. We hebben besloten om de monitoring elk jaar uit te breiden. De Zeeuwse gemeenten zijn inmiddels ook aan het verkennen hoe ze onze tools kunnen inzetten om impact te maken.

Subsidies

Met ingang van het jaar 2023 is de Algemene subsidieverordening Zeeland 2023 (Asv 2023) en het Algemene subsidiebesluit Zeeland 2023 (Asb 2023) van kracht geworden. Gezamenlijk vormen zij het juridisch kader voor het subsidiebeleid van de Provincie Zeeland. Aansluitend is ook de beleidsnota subsidies herzien en geactualiseerd, deze beleidsnota is bekend onder de benaming 'Samen meer resultaat met subsidies'.

Digitaal indienen van een subsidieaanvraag is met ingang van 2024 de norm, waarmee een grote stap gezet is in het digitaliseren van het subsidieproces. De aanvrager van een subsidie heeft hiermee een eigen 'persoonlijke digitale pagina' waar het verloop van het gehele subsidieproces, dus van aanvraag tot vaststelling, zichtbaar is. Op deze manier is ons proces beter gestroomlijnd, te weten één loket, en wordt de beheersing van het proces verder versterkt.

Gedurende het jaar 2024 is daarnaast ook ingezet op verdere procesverbetering, waarbij middels de methode Lean en door middel van klantreizen het proces is doorlopen en heeft geleid tot verbeteringen in zowel proces als in werkwijze.

Financieel meerjarig perspectief

De begroting 2025 toont een gezond meerjarig financieel perspectief. In de voorjaarsnota 2025 schetsen we een geactualiseerd financieel perspectief.

De herverdeling van het provinciefonds en de inflatie en indexaties zullen invloed hebben op de structurele ruimte binnen de begroting de komende jaren. De incidentele ZEH-dividenden geven de komende jaren meer ruimte. Hiervoor is door Provinciale Staten een kader vastgesteld. We zijn nauw betrokken bij al deze ontwikkelingen en zullen daar Provinciale Staten ook in blijven betrekken.

Financiële informatievoorziening

Voor het opstellen en digitaal publiceren van onze P&C documenten zoals begroting en jaarrekening gebruiken we het softwarepakket Pepperflow. Via het P&C portaal zijn deze voor iedereen toegankelijk.

Het verder ontwikkelen van Horizontaal Toezicht

In het najaar van 2023 liep het verlengde convenant Horizontaal Toezicht met de Belastingdienst af. De Belastingdienst heeft de afgelopen jaren gewerkt aan de door ontwikkeling van het zogenaamde Horizontaal Toezicht (DHT). Deze veranderingen hebben gevolgen voor de samenwerking tussen de Provincie en de Belastingdienst. In het verleden lag de nadruk op de samenwerking met de Belastingdienst. Nu is het accent verschoven naar het zelf (systematisch) in de gaten houden van interne beheersmaatregelen. De Belastingdienst stelt vanuit haar eigen eisen DHT specifieke eisen aan de inrichting en controle van onze interne processen. De Provincie Zeeland wil de processen kunnen beheersen voor zowel de rechtmatigheidsverantwoording als voor het DHT.

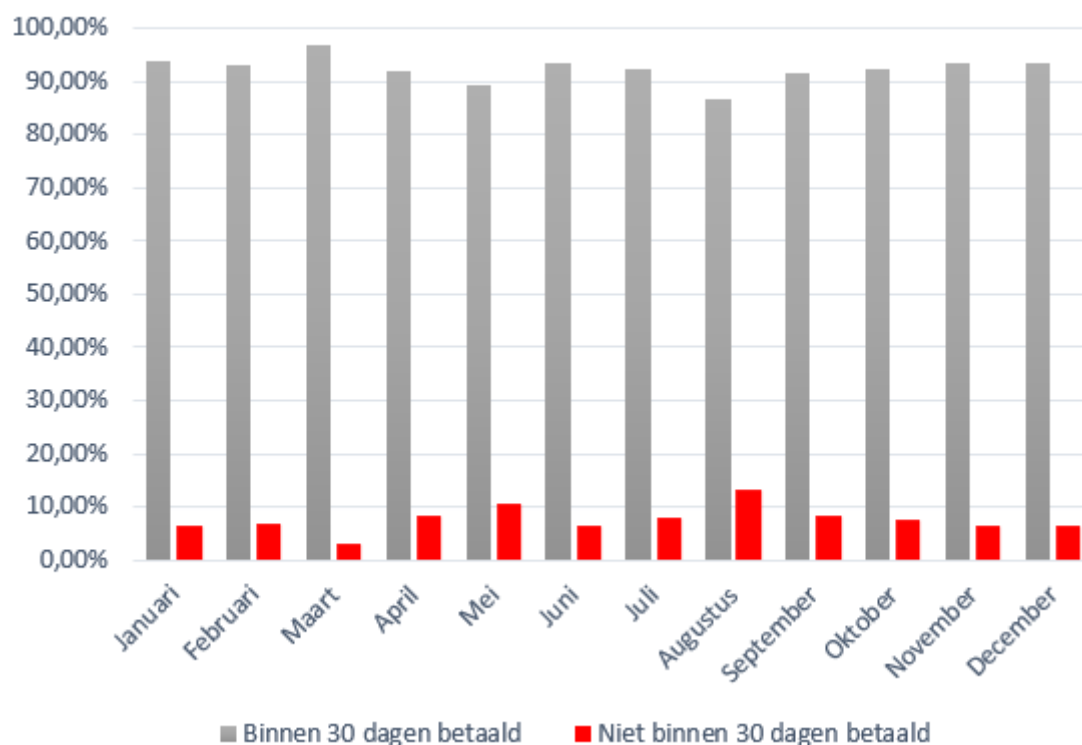
De Provincie Zeeland is voornemens om in 2025 een self assesment in te dienen bij de Belastingdienst, waaruit blijkt dat de Provincie voldoet aan de voorwaarden om alsnog een nieuw individueel convenant HT af te sluiten. De organisatie heeft reeds in 2022, 2023 en 2024 stappen gezet om te kunnen voldoen aan de eisen van het 'doorontwikkelde' convenant Horizontaal Toezicht. Daarmee ligt ook een basis, zoals eerder infomeel door de Belastingdienst aangegeven, om in 2025 tot een 'continuerend' van het convenant HT te komen.

In 2024 heeft de Belastingdienst de reguliere klantbehandeling bij onze organisatie voortgezet. Bij de vormgeving hiervan hielden ze daarbij rekening met de onder het oorspronkelijke convenant met ons opgedane ervaringen. Ook zijn er periodiek bedrijfsgesprekken gevoerd en is de mogelijkheid tot vooroverleg blijven bestaan. Er is hierdoor feitelijk niets veranderd in onze huidige (werk)relatie met de Belastingdienst.

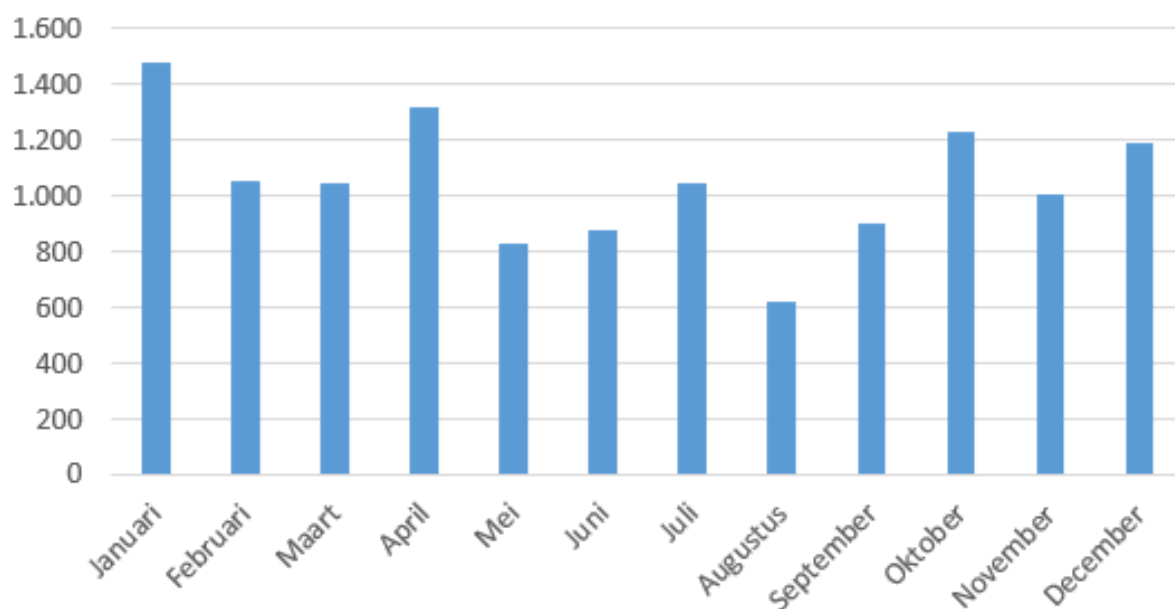
Betalen en invorderen

Ons betalingsbeleid is gericht op een efficiënte verwerking van facturen. We streven ernaar om 95% van de facturen binnen de wettelijke betalingstermijnen te voldoen. In 2024 hebben we 92,3% van de facturen binnen de wettelijke 30 dagen betaald. Hoewel we onze doelstelling niet volledig hebben behaald, toont dit aan dat ons factuurafhandelings- en betalingsproces efficiënt functioneert.

Betalingstermijn facturen 2024

Totaal aantal facturen

In de Provincie Zeeland is een nieuwe projectgroep gestart ter voorbereiding op de toekomstige aanbesteding van een nieuw financieel pakket, gecombineerd met een inkooppakket. Deze projectgroep, genaamd Geïntegreerd Financieel en Inkoop Systeem (GFIS), bevindt zich momenteel in de voorbereidingsfase. De daadwerkelijke aanbesteding staat gepland voor de zomer van 2025.

Controloffunctie

De controloffunctie gaat om het 'in control' zijn en blijven van de organisatie. We werken aan een goed georganiseerd en geaccepteerd systeem van sturing en beheersing. De controloffunctie is van de gehele organisatie. We doen het samen, waarbij de afdeling Control een regiefunctie heeft.

In 2024 is vooral gewerkt aan de volgende onderwerpen:

1. Risicomanagement: het bestaande risicomanagementbeleid is geëvalueerd, een nieuw beleid is voorbereid en zal naar verwachting in 2025 worden vastgesteld.
2. Rechtmatigheidsverantwoording: de Provincie legt vanaf het boekjaar 2023 zelf in de jaarstukken verantwoording af over de rechtmatigheid van het gevoerde beleid. Voor de onderbouwing van deze rechtmatigheidsverantwoording zijn diverse interne controles uitgevoerd.

Naast bovenstaande onderwerpen is ook aan een aantal jaarlijks terugkerende werkzaamheden uitgevoerd. Dit zijn onder meer:

- Projectcontrol: Periodiek is getoetst en geadviseerd over de beheersing van de grote projecten.
- 217a onderzoek: Het proces van besluitvorming door Gedeputeerde Staten is onderzocht. Voornaamste conclusie is dat het proces van bestuurlijke besluitvorming goed wordt beheerst.
- Planning & Control: continue wordt gewerkt aan de doorontwikkeling van een systeem waarmee bestuur en politiek in staat wordt gesteld om te kiezen, te sturen en te verantwoorden. KPI's worden ontwikkeld en de beheersing van processen verbeterd.

Digitaliseringsstrategie "Zicht op Zeeland"

In 2024 heeft een herijking van de voorliggende Digitaliserings- of i-strategie plaatsgevonden. Dit is mede ingegeven door de veranderde prioritering in de Rijksagenda op het gebied van Digitalisering en de resultaten van de interne verkenningen omtrent organisatieontwikkeling. Dit heeft geleid tot een gewijzigde focus ten aanzien van de interne digitaliseringsopgave welke in 2025 verder zal worden geconcretiseerd.

Informatiebeheer

In relatie tot de ontwikkeling van de informatieadviesfunctie en de aanbevelingen uit de auditrapportage van de Provinciearchivaris uit 2022, zijn we in 2024 gestart met het vergroten van het informatiebewustzijn binnen de provinciale organisatie. Hier is uitvoering aan gegeven door onder andere ambtelijke adviesgesprekken te houden met de diverse inhoudelijke teams in de organisatie.

Daarnaast is in 2024 uitvoering gegeven aan:

1. De aanbevelingen uit het de auditrapportage 2022 van de Provinciearchivaris:

- de vernietigingsprocedure is vastgesteld en wordt bij de jaarlijkse vernietigingsrondes toegepast.
- Er is een, nog vast te stellen, 'Beleidskader veiligstellen en archiveren van e-mails en chatberichten' opgesteld.

- In ons applicatielandschap is een voorziening ontwikkeld om per applicatie metadata vast te leggen, wat aangeeft of de aanwezige digitale informatie in aanmerking komt voor de wettelijke 'bewaring' of 'vernietiging'.
- Ter voorbereiding van het besluit op het, voor vernietiging kunnen uitzonderen van dossiers over bijzondere gebeurtenissen, is een 'Protocol Hotspotmonitor archiefbescheiden' en een 'Hotspotlijst' uitgewerkt.

2. Overbrenging van analoge én digitale informatie naar het (e-)depot van het Zeeuws Archief:

voor overbrenging van het laatste analoge stuk archief van de jaren 1992-2016 is inzichtelijk gemaakt welke stappen daar voor nog genomen moeten worden. Ten aanzien van de digitale informatie is het 'Aansluitplan Zeeuws e-Depot 2025-2026' vastgesteld en is gestart met het aansluittraject voor het digitaal duurzaam archiveren van de "videotulen" van vergaderingen van Provinciale Staten.

3. Het interprovinciale meerjarenplan Wet open overheid, 'Informatiehuishouding op orde':

als onderdeel van het 'Algemeen Informatiebeleid' van de Provincie Zeeland is gewerkt aan een 'Beleidskader Informatiebeheer'. Voor het opzetten van een kwaliteitssysteem informatiebeheer is met behulp van de landelijke standaard (KIDO) een nulmeting uitgevoerd voor de kwaliteit van het informatiebeheer binnen de Provincie. Daarnaast is gestart met het opstellen van het plan van aanpak voor de verdere implementatie van het kwaliteitssysteem.

4. Het verbeteren van de invulling van het interbestuurlijk toezicht (IBT) op, en samenwerking met gemeenten, waterschap en de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Zeeland voor het domein "informatie- en archiefbeheer":

aan de hand van KPI-onderzoeken is een nulmeting uitgevoerd naar het informatiebeheer bij de gemeenten en het waterschap. Daarnaast is de uitvoeringsagenda voor 2025 vastgesteld. Binnen de werkgroep "Archiveren van dossiers van de RUD over Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (VTH)" zijn (werk)afspraken gemaakt over de archivering deze dossiers. Een voorstel voor de borging hiervan is in ontwikkeling.

5. Het verbeteren van de digitale toegankelijkheid

In 2024 is het thema digitale toegankelijkheid als project geborgd. Een specialist in dit kennisgebied is aangetrokken als projectleider en heeft voorstellen geleverd voor de structurele borging van Digitale Toegankelijkheid in onze informatievoorziening. Daarmee is prioriteit gegeven aan het vergroten van de digitale toegankelijkheid van onze informatiehuishouding. Hiertoe is in 2024 geanalyseerd voor welke websites en mobiele apps de Provincie verantwoordelijk is, wat de toegankelijkheidsstatus hiervan is en welke aanpak op hoofdlijnen wenselijk is. Alle websites en mobiele apps waarvoor de Provincie verantwoordelijk is, worden geregistreerd in een applicatie die het beheer en de toetsings- en verantwoordingscyclus vergemakkelijkt. Daarnaast is er een pilot opgestart om met eenvoudige software (semi-)geautomatiseerd Microsoft Word-documenten om te laten zetten in digitaal toegankelijke PDF's

Informatieveiligheid

In 2024 hebben we de transitie gemaakt naar de vernieuwde ISO 27001 versie 2023. Voor deze transitie is apart een audit uitgevoerd waarbij de Provincie opnieuw in orde is bevonden. Uit de uitgevoerde controle-audit kwam een tweetal aandachtspunten naar voren. Deze worden in 2025 opgevolgd.

In het kader van de voorbereiding op de NIS2 (een Europese richtlijn die vertaald wordt naar Nederlandse wetgeving in de vorm van de Cyberbeveiligingswet, Cbw) zijn we als provincie in 2024 aangesloten op het NCSC CSIRT én op het verplichte meldingsportaal voor significante incidenten, van het RDI (Rijksinspectie Digitale Infrastructuur).

In 2024 zijn er binnen de Zeeuwse CISO-kring (onderdeel van de Zeeuwse Norm Weerbare Overheid) concrete afspraken gemaakt en voorbereidingen gestart om alle Zeeuwse lokale overheden op dezelfde, uniforme wijze te informeren over cyberdreigingen, risico's en incidenten. Begin 2025 zal het eerste rapport worden uitgebracht. Daarnaast is de voorbereiding gestart voor een Zeeuws-brede cyberoefening in 2025.

De leden van Provinciale Staten zijn in 2024 getraind in het omgaan met informatieveiligheid door middel van online "phishing"- en trainingscampagnes.

Digitale dienstverlening volgens wetgeving

In 2024 is het project Implementatie Digitale Wetgeving opgestart. De projectgroep stuurt op de tijdige implementatie van de digitale wetgeving in de bedrijfsprocessen en op de borging van kwaliteit, beheer en sturing.

De implementatie van digitale wetgeving in de organisatie loopt daarbij conform inwerkingtreding van de individuele wetten. De verplichtingen uit de Wet modernisering elektronische publicaties (Wmebv) zijn in 2024, ondanks dat deze is uitgesteld tot 1 januari 2026, vertaald naar producten en proceswijzigingen. De voorbereidingen voor de inwerkingtreding van de Wet digitale overheid (Wdo) zijn vóór 1 juli 2026 afgerond, de invoering hangt af van nog door het Rijk te nemen maatregelen. We zijn klaar voor de implementatie van de Europese Single digital gateway (Sdg) verordening. In 2024 is de implementatie van de Wet elektronische publicaties (Wep) volledig afgerond. Om ook de provinciale organisatie voor te bereiden op de veranderingen in het digitale contact met de samenleving wordt een scholingstraject voorbereid. Voor nagenoeg alle wetten en verordeningen is de borging geregeld.

De projectgroep heeft in 2024 het dienstverleningsconcept en een zogenaamde kanalenstrategie ontwikkeld voor de (digitale) dienstverlening naar burgers en bedrijven. Deze wordt in 2025 verder geconcretiseerd met uitvoeringsmaatregelen.

Datagedreven werken en gebiedsgerichte informatievoorziening

De voorgenomen ontwikkeling van de informatievoorziening voor het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) was verbonden aan de NPLG-plannen van het Kabinet Rutte IV. Met het aantreden van het Kabinet Schoof I zijn deze plannen medio 2024 sterk gewijzigd, hetgeen ook van invloed is geweest op de inhoud van de NPLG-aanpak en de daarvoor benodigde informatievoorziening.

In 2024 heeft een herijking van de aanpak plaatsgevonden, die zich zal vertalen naar een bijgestelde informatiebehoefte voor gebiedsaanpakken en hoe verschillende thema's in een gebied op elkaar inwerken.

Waar het gaat om KPI's (prestatie-indicatoren) per inhoudelijk thema, is per onderwerp een aantal KPI's gedefinieerd die kenmerkend zijn voor de aanpak, doelstellingen en sturing van relevante beleidsthema's.

Data Alliantie: werken met Zeeuwse Data coalities

In 2024 is een aantal inhoudelijke samenwerkingen op het gebied van data in gang gezet:

1. Data-samenwerking Klimaatadaptatie
Als onderlegger voor maatregelen in het kader van klimaat-adaptatie is met de Zeeuwse gemeenten een klimaat-atlas gevuld. Deze atlas geeft de mate van klimaat-robustheid per deelgebied weer. Als vervolg hierop wordt gezamenlijk gewerkt aan stroomlijning van data (standaarden, kwaliteit, begrippen) om inzichten goed vergelijkbaar en optelbaar te maken.
2. Data-samenwerking Zeeuwse norm
Doel van de Zeeuwse norm is het versterken van de weerbaarheid en integriteit van Zeeuwse overheden. Een van de thema's gaat over ondermijning, waarvoor een platform ingericht wordt om relevante informatie met alle Zeeuwse overheden te delen.
3. Data-samenwerking Sociaal Domein/Jeugd
Binnen het thema 'Geen kind meer gesloten' wordt gezocht naar alternatieve vormen van jeugdhulpverlening, anders dan in een gesloten leefomgeving. Er vindt een (data-)analyse plaats naar knelpunten in het zorgverleningsproces om langs die weg tot oplossing te komen.
4. Kunstmatige Intelligentie voor data-kwaliteit en gegevensmanagement
Samen met Zeeuwse overheden op een innovatieve manier (met inzet van AI) de doorzoekbaarheid van digitale documenten vergroten waardoor bij voorbeeld Woo-verzoeken efficiënter kunnen worden afgehandeld.

Daarnaast heeft in 2024 de verkenning plaatsgevonden op het vormen van het samenwerkingsplatform als onderdeel van het fundament van de data-samenwerkingen. Het samenwerkingsplatform biedt een podium voor kennisdeling over generieke data-gerelateerde onderwerpen zoals bij voorbeeld data-ethiek, kunstmatige intelligentie (AI), data-kwaliteit, inkoopvoorwaarden en dergelijke. Op deze manier werken we nu aan een actief netwerk in Zeeland voor data-professionals en andere belanghebbenden, waarbinnen informatie en toepassingen gedeeld worden. In 2025 wordt dit met de regionale partners verder vormgegeven.

Uitvoeringsprogramma Zeeuwse Digitale Agenda

In 2024 is het uitvoeringsprogramma geactualiseerd, met focus op de Digitale samenleving en Digitale overheid. Dit gebeurt via drie sporen: toepassing, bewustwording en randvoorwaarden. Daarnaast is gestart met het verkennen van nieuwe kansen en uitdagingen. Op basis van een motie Provinciale Staten in november 2024 is AI als thema toegevoegd aan het uitvoeringsprogramma.

Innovatieve (sensor)data inwinning

Het LoRa-datanetwerk in Zeeland en Sensorbucket (beiden noodzakelijk voor inwinning van sensordata) zijn in 2024 verbeterd met nieuw beheercontracten en extra antennes op strategische locaties. Enkele gebieden, zoals de Kop van Schouwen en delen van Zeeuws-Vlaanderen, hebben nog geen volledige dekking. In 2025 worden extra antennes geplaatst om dit op te lossen. Daarbij zijn in 2024 verschillende grondwatersensoren, fijnstofsensoren en stikstofsensoren geplaatst in Zeeland. In 2024 is nauw samengewerkt met het Waterschap Scheldestromen voor het ontwikkelen van sensoren, de uitbreiding van het LoRa-datanetwerk in Zeeland en de doorontwikkeling van SensorBucket.

Verder zijn in dat kader innovatieve pilots uitgevoerd met zoet-zoutmetingen in het kader van het project 'Zoete Stuwten' en de realisatie van een datakoppeling met trillingssensoren in de Zeelandbrug.

Algoritmen

De Provincie Zeeland heeft zich in 2024 voorbereid op de AI-Act, die vanaf 2025 algoritmen met een onacceptabel risico (gezichtsherkenning of bijvoorbeeld discriminerende werking) verbiedt. We doen dit in nauwe samenwerking met het IPO en met het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Uit een eerste inventarisatie blijkt voornamelijk dat de Provincie géén algoritmen met een onacceptabel risico gebruikt. Naar aanleiding van de inventarisatie is een eerste algoritme gepubliceerd in het landelijk Algoritmeregister.

Structurele doelen

Naast de bestuurlijke doelen hebben we zeven doelstellingen waaraan we in 2024 werkten

- Het ziekteverzuimpercentage (4,4%) ligt iets boven de landelijke Verbaannorm (3,3%). In 2024 werden (waar nodig aanvullende) maatregelen genomen om het ziekteverzuim te reduceren of beperkt te houden. Het verzuim is vergelijkbaar met het verzuimpercentage in 2023.
- We hebben binnen onze organisatie in 2024 33 stagiaires begeleid (doel 20 stageplaatsen)
- Onze externe inhuur bedraagt niet meer dan 10% dan de Rijksnorm (comply or explain).
- Het quotumpercentage voor 2024 om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een baan te bieden is minimaal 28,5 fte (1fte = 25,5 uur) (Participatiewet). De organisatie heeft de doelstelling met 28,99 fte behaald. Het quotumpercentage wordt jaarlijks geactualiseerd omdat het betrekking heeft op een heel jaar.
- We betalen facturen zo snel als mogelijk, maar uiterlijk binnen 30 dagen.
- We behandelen subsidie-, vergunning- en ontheffingsaanvragen binnen de daarvoor gestelde wettelijke termijnen.
- We zetten in om ingebrekestellingen, bejegeningssklachten, beroepschriften en bezwaarschriften te voorkomen. Als deze komen behandelen we ze binnen de daarvoor gestelde wettelijke termijn.

Data-ethiek

In 2024 is de Interprovinciale Gids Digitale Ethiek geactualiseerd. De gids biedt praktische handvatten, toepasbare tips en concrete voorbeelden voor waardegedreven digitaliseren. Daarnaast is in 2024 onderzoek gedaan naar de borging van ethiek in de organisatie. De praktische toepassing daarvan zal in 2025 verder geïmplementeerd worden. Sinds 2024 hanteert de Provincie interne richtlijnen voor verstandig (bewust) gebruik van generatieve AI.

186a rapportage

Opvolging aanbevelingen Rekenkamer Zeeland

De Rekenkamer Zeeland voert onafhankelijk onderzoek uit naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het door de Provincie Zeeland gevoerde beleid. Per jaar worden een of meerdere onderzoeken gedaan, waar schriftelijk over wordt gerapporteerd. Deze rapportages bevatten vaak ook aanbevelingen.

In deze paragraaf wordt per onderzoek van de Rekenkamer Zeeland gerapporteerd over de opvolging van de gedane aanbevelingen. Dit is overeenkomstig artikel 186a van de Provinciewet, waarin gesteld wordt dat Gedeputeerde Staten hierover jaarlijks een overzicht aan Provinciale Staten toezenden (inclusief standpunt daaromtrent en de wijze waarop aan de aanbevelingen vervolg is gegeven).

In de jaarstukken 2023 is voor het eerst gerapporteerd over de opvolging van gedane aanbevelingen. Artikel 186a van de Provinciewet is namelijk per 2023 in werking getreden. In de jaarstukken van 2023 is opgenomen dat in de toekomstige jaarstukken zowel een toelichting wordt gegeven over de openstaande aanbevelingen per begin van het boekjaar, alsook over de aanbevelingen die gedurende het boekjaar door de Rekenkamer Zeeland worden voorgesteld.

Benutten van Europese middelen

Hoofdvraag

In hoeverre waren randvoorwaarden voor de Provincie Zeeland in de periode 2019 – 2023 aanwezig om succesvol Europese middelen te benutten, blijkend uit casuïstiek en is er gelet op de resultaten sprake van mogelijk onderbenut potentieel (indien meetbaar kwantitatief)?

Aanbeveling 1:

Geef Gedeputeerde Staten opdracht om een Zeeuws afwegingskader op te stellen over hoe en wanneer er wel/niet ingezet dient te worden op het benutten van Europese middelen en leg dat voor vaststelling voor aan Provinciale Staten. De good practice uit de provincie Zuid-Holland biedt een voorbeeld.

Stand van zaken per 31-12-2024:

Er is een eerste opzet gemaakt die op ambtelijk, management en Gedeputeerde Staten niveau wordt besproken. Het voorleggen hiervan aan Provinciale Staten is gepland in het tweede kwartaal 2025.

Aanbeveling 2:

Geef Gedeputeerde Staten opdracht om de Europastrategie te actualiseren, waarbij gebruik gemaakt wordt van de handvatten die volgen uit dit onderzoek.

Stand van zaken per 31-12-2024:

In het tweede kwartaal wordt een mid-term review van de huidige Europastrategie (Koersdocument Europa 2021-2027) gemaakt en aangeboden aan Provinciale Staten. Met aanvang van de nieuwe Europese programmaperiode 2028-2035 wordt een nieuwe Europa strategie gemaakt en aangeboden aan Provinciale Staten.

Aanbeveling 3:

Gedeputeerde Staten te verzoeken om een voorstel aan te bieden voor voorfinancieringsmogelijkheden – met als goed voorbeeld de voucherregeling bij OP-Zuid – gericht op minder draagkrachtige aanvragers van Europese subsidies. In de voucherregeling kan men deskundige ondersteuning krijgen voor een adequate aanvraag van Europese subsidies.

Stand van zaken per 31-12-2024:

De regeling is verlengd voor het programma OP-Zuid en zal openstaan voor alle oproepen in de huidige programmaperiode. Op dit moment zijn de budgetten van veel subsidieprogramma's uitgeput voor deze programmaperiode. Eerste helft 2025 wordt onderzocht of het uitbreiden van deze regeling voor andere programma's voor de huidige periode zinvol is of dat het voor de volgende programmaperiode voorbereid wordt voor OP-Zuid en andere subsidieprogramma's.

Aanbeveling 4:

Geef Gedeputeerde Staten opdracht om zich in te spannen voor een Zeeuws breed subsidieteam dat dient als landingsplaats voor informatie-uitwisseling en afstemming over en stimulering van projectideeën en voorstellen.

Stand van zaken per 31-12-2024:

Het Europeatteam heeft samen met het regiobureau van het OZO initiatief genomen om dit Zeeuws subsidieteam weer opnieuw bij elkaar te roepen. De subsidie coördinatoren of strategen van de Zeeuwse overheden zijn hierbij uitgenodigd, aangevuld met de Zeeuwse Kennisinstellingen. Deze bijeenkomst heeft plaatsgevonden in oktober 2024. Afgesproken is om met een frequentie van circa drie keer per jaar samen te komen en in de tussenliggende periode online contact te houden en informatie te delen.

Aanbeveling 5:

Geef Gedeputeerde Staten opdracht om de jaarlijkse monitoring naar een hoger niveau te brengen met daarbij aandacht voor streefwaarden, de cofinanciering die door de Provincie bijgedragen wordt aan Zeeuwse projecten en juistheid van gegevens. Agendeer de monitoringsrapportage jaarlijks in de commissie Bestuur.

Stand van zaken per 31-12-2024:

Er is een digitaal dashboard met monitoringsgegevens in ontwikkeling. Deze is in voorbereiding. De Monitoringsrapportage die Erac opstelt zal twee keer per jaar worden aangeboden. De eerstvolgende heeft peildatum januari 2025 en wordt begin maart aangeboden aan Provinciale Staten. Na de zomer zal de tweede rapportage worden aangeboden.

Aanbeveling 6:

Geef Gedeputeerde Staten opdracht om één keer per zeven-jaarlijkse EU periode het Provinciale beleid gericht op het benutten van EU-programma's (toepassing afwegingskader en strategie) te evalueren en Provinciale Staten de resultaten daarvan toe te sturen.

Stand van zaken per 31-12-2024:

De Mid-term review van de programmaperiode 2021-2027 wordt in het tweede kwartaal 2025 aangeboden aan Provinciale Staten.

Risico's bij samenwerking

Hoofdvraag:

Heeft de Provincie Zeeland zicht en grip op de risico's bij majeure samenwerkingsverbanden waarin zij deelneemt?

Aanbeveling 1:

Laat periodiek op de Statenvergadering het 'integrale risicobeeld' ter bespreking agenderen.

Stand van zaken per 31-12-2024:

Eind 2024 is het onderwerp risicomanagement besproken in de Auditcommissie. Hierbij is een doorkijk gegeven naar de voor te stellen aanpassingen in het risicomanagementbeleid. Het geactualiseerde beleid wordt naar verwachting in april 2025 geagendeerd in Provinciale Staten ter besluitvorming. In dit beleid is vervat dat zesmaal gerapporteerd wordt over de risicoparagraaf. Vanuit het BBV is het verplicht een paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting en jaarrekening op te nemen. Daarnaast wordt in het kader van Provinciale invulling viermaal gerapporteerd over de risicoparagraaf bij de agendering van de grote projecten. Met het vast te stellen geactualiseerde risicomanagementbeleid wordt deze werkwijze bekrachtigd.

Stads- en Streekvervoer over de weg

Hoofdvraag:

Was het stads- en streekvervoer in Zeeland vanaf maart 2015 optimaal vraaggericht, verbindend, maatschappelijk toekomstgericht en duurzaam en welke lessen zijn op grond hiervan te trekken voor een mobiliteitsnetwerk in Zeeland?

Aanbeveling 2:

De Rekenkamer beveelt aan dat Provinciale Staten aan Gedeputeerde Staten opdragen om expliciet jaarlijks te laten rapporteren over de resultaten van het gevoerde beleid. Gedacht kan worden aan een bespreeknotitie ter behandeling in een Statencommissie.

Stand van zaken per 31-12-2024:

De voorbereiding van een rapportage over het gevoerde OV-beleid in een bespreeknotitie is gestart. Het wordt voorzien om dit in combinatie met de jaarstukken aan Provinciale Staten te versturen.?

Landbouwtransitie in Zeeland?

Hoofdvraag:

In hoeverre werden in de periode 2017 t/m 2021 de provinciale doelen met betrekking tot landbouwtransitie in Zeeland gerealiseerd en hoe effectief was daarbij de rolinvulling door Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten?

Aanbeveling 4:

Betrek monitoring en evaluatie nadrukkelijk bij de uitvoering van voorgaande aanbeveling en verzoek Gedeputeerde Staten bij monitoring en evaluatie de handvatten te gebruiken die zijn te herleiden uit het onderzoek van de rekenkamer.

Stand van zaken per 31-12-2024:

Het gebiedsprogramma is in 2024 vastgesteld en aangedragen voor financiering van het Rijk. Het Rijk heeft 28 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de uitvoering van koplopersmaatregelen. Dit is niet voldoende voor alle maatregelen. De precieze koplopersmaatregelen moeten daarom op basis van prioritering worden ingediend voor subsidie, wat begin 2025 gebeurt. Een belangrijke verplichting bij deze financiering door het Rijk is het monitoren en evalueren van de effecten. Hiervoor wordt een monitoringsplan opgesteld en is een vacature opengesteld om hier nog nadrukkelijke aandacht aan te geven.

Cyberveiligheid

Hoofdvraag:

Wat is het niveau van cyberveiligheid bij de provinciale organisatie, RUD Zeeland, NV Westerscheldetunnel en Westerscheldeferry BV en welke verbeteringen zijn daarin mogelijk wat betreft de doeltreffendheid van beleid?

Aanbeveling 2:

Blijf streven naar het voldoen aan de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid).

Stand van zaken per 31-12-2024:

Op basis van het behaalde ISO 27001 certificaat en het uitgevoerde rekenkameronderzoek wordt aantoonbaar voldaan aan de BIO. In 2024 zijn we gemigreerd naar de gewijzigde norm ISO 27001:2023. Op 4 december 2024 is op basis van de verplichte jaarlijkse (externe) ISO 27001-audit bevestigd dat we ook voor 2025 gecertificeerd blijven uiteraard mits we de geconstateerde afwijkingen mitigeren.

In 2025 zullen we ook gaan voldoen aan de zorgplicht en de meldplicht van de nieuwe Cyberbeveiligingswet die momenteel in ontwerp is op basis van de Europese Richtlijn NIS-2.

Aanbeveling 3:

Scherp het veiligheidsbeleid van de Provinciale organisatie gericht aan om de weerbaarheid tegen (fysieke) indringers te versterken. Gebruik hiervoor de handvatten die volgen uit het rekenkameronderzoek.

Stand van zaken per 31-12-2024:

Sinds 1 april 2024 is het voor alle medewerkers, directie, bestuursleden en statenleden (kortom: iedereen die een zeeland.nl-account heeft) verplicht om de toegangspas voor iedereen zichtbaar te dragen in het beveiligde gebied, hetzij aan het verstrekte keycord, danwel aan de broeksriem.

Bezoekers die in het beveiligde deel moeten zijn krijgen een gele bezoekerspas (zonder sleutelfunctie) en mogen alleen onder begeleiding van een medewerker zich begeven in het beveiligde deel. Medewerkers moeten alle externe bezoekers (ook die voor het openbare deel) aanmelden in het Serviceportaal.

Monteurs, werklieden en andere bezoekers die zelfstandig in de gebouwen moeten zijn krijgen een groene pas met sleutelfunctie nadat ze zijn gescreend (VOG en geheimhoudingsverklaring).

Begin 2025 wordt een begin gemaakt met personalisatie van de toegangspassen voor medewerkers (passen worden bedrukt met naam en foto).

Toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording

Uit de in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording blijkt dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 4,9 miljoen bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 6,2 miljoen (1% van de totale lasten inclusief dotaties aan de reserves). Daarnaast is door Provinciale Staten ook een rapportagegrens vastgesteld op € 750.000. Indien de incidentele bevindingen en/ of systematische fouten en onduidelijkheden boven de rapportagegrens van € 750.000 komen, worden deze toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

In deze paragraaf is aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid en staat beschreven welke actie Gedeputeerde Staten onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Begrotingscriterium

De geconstateerde onrechtmatigheden met betrekking tot het begrotingscriterium hebben betrekking op:

- Overschrijding lasten programma's € 349.000

- Onderschrijding baten programma's € 2.975.000

De lastenoverschrijdingen zijn als onrechtmatig maar acceptabel aangemerkt. Onrechtmatig vanwege het budgetrecht van PS, acceptabel omdat de gedane uitgaven binnen het bestaande beleid van PS vallen. Zie voor een toelichting van de afwijkingen op programmaniveau het kopje 'Toelichting op het overzicht van baten en lasten' in de jaarrekening. Aldaar is een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie per programma opgenomen.

De batenonderschrijdingen hebben voornamelijk betrekking op baten die samenhangen met SPUK's. Deze baten worden verantwoord naar mate de betreffende activiteiten worden gerealiseerd. Door vertraging van enkele activiteiten worden deze baten in een later boekjaar gerealiseerd. Voor batenonderschrijdingen is de optie om deze als acceptabel aan te merken, ook als deze binnen het bestaande beleid van PS vallen, niet vastgelegd in afspraken tussen GS en PS.

De financiële verordening zal in 2025 geëvalueerd en herzien worden. Onderwerp van evaluatie zal in ieder geval zijn:

- Het tijdig melden van batenonderschrijdingen aan PS.
- Het verduidelijken van het autorisatieniveau van zowel de baten als de lasten in de begroting.

Voorwaardencriterium

De geconstateerde overschrijdingen van de rapportagegrens voor het voorwaardencriterium hebben betrekking op Europese aanbestedingen:

- Niet-aanbestede uitgaven: heeft betrekking op drie crediteuren en omvat circa € 275.000.
- Aanbestede uitgaven met overschrijding contractwaarde: heeft betrekking op twee crediteuren en omvat circa € 1.121.000.

Gedurende het boekjaar 2024 zijn reeds diverse maatregelen getroffen en opgestart om verdere onrechtmatigheden met betrekking tot deze specifieke crediteuren te voorkomen. Concreet betekent dit dat een opdracht is beëindigd, twee opdrachten opnieuw Europees zijn aanbesteed en dat een nieuwe Europese aanbesteding is opgestart. Doordat sprake is van lopende contracten is de verwachting dat uitgaven aan drie van bovenstaande crediteuren ook in 2025 nog zullen leiden tot onrechtmatigheden.

Beheersmaatregelen

Gericht op het voorwaardencriterium hebben de onrechtmatigheden zich voor gedaan bij het proces inkoop en aanbesteding. In dit proces zijn twee risico's te onderkennen: niet Europees aanbesteden waar dit (achteraf gezien) wel moet (onjuiste aanbestedingsvorm) en hogere uitgaven dan de contractwaarde (overschrijding). Voor deze risico's zijn repressieve maatregelen ingebouwd om de onrechtmatigheden te signaleren. Het is zaak toereikende preventieve maatregelen (in meerdere mate) te implementeren om de naleving van de Europese aanbestedingsregels structureel te borgen. Beheersmaatregelen zijn:

- Het expliciet documenteren van een juiste en volledige raming, zodat voor een juiste aanbestedingsvorm wordt geopteerd en de contractwaarde niet overschreden wordt.
- Het consequenter geven van signaleringen ten aanzien van de uitgaven in relatie tot de lopende order, zodat budgethouders vroegtijdig worden geïnformeerd over eventuele overschrijdingen en acties kunnen worden ondernomen om dit te voorkomen.
- Het gericht delen van de onrechtmatigheden binnen de organisatie, zodat we hier als organisatie van leren en onrechtmatigheden kunnen voorkomen.

Paragraaf Verbonden partijen

Verbonden partijen

Inleiding

De Provincie kan besluiten om middels een verbonden partij publieke doelen te realiseren. Er is sprake van een verbonden partij als er zowel een bestuurlijk als een financieel belang is. Er zijn twee soorten verbonden partijen:

1. Publiekrechtelijke verbonden partijen. Deze overheidspartijen voeren vaak wettelijke verplichte taken uit om te voldoen aan behoeften van de samenleving. Bijvoorbeeld een gemeenschappelijke regeling.
2. Privaatrechtelijke verbonden partijen. Dit zijn bijvoorbeeld verenigingen, stichtingen, BV's en NV's.

Een bestuurlijk belang houdt in dat er sprake is van zeggenschap, oftewel invloed. Dit kan zijn via een provinciale vertegenwoordiging in het bestuur van de verbonden partij, of via stemrecht.

Bij een financieel belang stelt de Provincie een geldbedrag beschikbaar aan de verbonden partij. Dit geldbedrag kan de Provincie niet terug vragen of eisen als de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

Visie en beleid

De Provincie heeft verschillende instrumenten om publieke doelen te bereiken. Het belangrijkste instrument is wet- en regelgeving. Wanneer de Provincie hieraan niet genoeg heeft, kunnen andere instrumenten worden ingezet. Bijvoorbeeld subsidieverlening of het oprichten van of deelnemen in een verbonden partij.

De Nota Verbonden Partijen is vastgesteld door Provinciale Staten in haar vergadering van 23 juli 2021 (Beleidsnota Verbonden Partijen). Hierin zijn de volgende belangrijke beleidsuitgangspunten vastgelegd:

- De Provincie Zeeland participeert alleen in een verbonden partij als dit de beste manier is om aan een behoefte van de samenleving te voldoen, waar niet op een andere manier in kan worden voorzien.
- De Provincie kiest voor die samenwerkingsvorm, publiekrechtelijk of privaatrechtelijk, die het best past bij het dienen van het publiek belang.
- Bij iedere verbonden partij bekijkt de Provincie of er een strategie moet worden opgesteld waarin vastligt hoe met aandeelhouders omgegaan moet worden. De Provincie werkt samen met verschillende verbonden partijen. We vinden het belangrijk dat we in een goede verhouding met onze verbonden partijen staan. Naast formele momenten gebruiken we daarom ook informele momenten waarin we actuele zaken bespreken.

In deze paragraaf geven we per verbonden partij meer informatie.

Speerpunten

In 2024 is er aandacht geweest voor de volgende speerpunten:

- Op 27 maart werd de Provincie Zeeland aandeelhouder van Stedin.
- Onderzoek naar mogelijkheden Zero Emissie schepen voor veerverbinding Vlissingen-Breskens.
- Verkennende gesprekken aandelenoverdracht kerncentrale Borssele.
- Op 30 december 2024 werd de Westerscheldetunnel gedeeltelijk tolvrij voor personenauto's en motoren. In samenwerking met en door een bijdrage van het Rijk is dit gerealiseerd. De lobby voor een zo snel mogelijk tolvrije Westerscheldetunnel voor vrachtverkeer gaat door.
- De aandeelhoudersstrategie Evides is vastgesteld door PS.
- Voorbereiding op de oprichting mobiliteitscentrale.
- Voorbereiding op toetreding Rijk als aandeelhouder van Impuls.

Kengetallen

- De financiële bijdrage die de provincie levert in de vorm van kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen onder het onderdeel financiële vaste activa. Dat betekent dat het gaat om een bijdrage voor een lange termijn. Op 1 januari 2025 gaat het in totaal over ongeveer € 292,6 miljoen.
- Per 1 januari 2025 staat de provincie voor verbonden partijen garant voor ongeveer € 194,8 miljoen.

Beleidskader

Nota Verbonden Partijen 2021 (PS 23 juli 2021).

Overzicht verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen (GR)

- Regionale uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)

Vennootschappen en coöperaties

- Zanddijk B.V.
- Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH)
- Stedin Netbeheer B.V. (Stedin)
- North Sea Port SE (NSP SE)
- N.V. Westerscheldetunnel (WST)
- N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls)
- Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)
- Gemeenschappelijk bezit Evides Aqua B.V. (GBE Aqua)
- Westerschelde Ferry B.V. (WSF)
- Investeringsfonds Zeeland B.V. (IFZ)
- Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V. (GVZ)

Stichtingen en verenigingen

- Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)

- Huis van de Nederlandse Provincies (HNP)

Overige verbonden partijen

- Provinciaal fonds nazorg gesloten stortplaatsen Zeeland
- Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) North Sea Port District
- Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) Geopark Schelde Delta
- Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) Landschapspark Zwinstreek
- Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst

Stedin Netwerkbeheer B.V.

Vestigingsplaats

Rotterdam

Oprichting/deelname provincie

Stedin is de regionale netbeheerder van het elektriciteits- gasnetwerk in het grootste deel van Zuid-Holland en de provincies Utrecht en Zeeland. Dit netwerk omvat circa 2,3 miljoen aansluitingen, voor zowel huishoudens als zakelijke klanten. Het aandeelhouderschap van Stedin ligt conform de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet in publieke handen, waaronder Provincie Zeeland en 12 Zeeuwse gemeenten. Het publieke aandeelhouderschap is één van de pijlers om de publieke belangen van een efficiënt en goed opererend netwerkbedrijf te borgen. Daarnaast worden de publieke belangen geborgd door wet- en regelgeving en de ACM als onafhankelijk toezichthouder.

Publiek belang

Het toekomstbestendiger maken van de energienetten als onderdeel van het overkoepelde landelijke en Europese beleid (Klimaatakkoord, Fit for 55, REPowerEU) is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle overheden. De (versnelling van) de elektrificatie is een randvoorwaarde om deze ambities te realiseren. Een goede energie-infrastructuur binnen het verzorgingsgebied van Stedin is daarmee van groot publiek belang.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

Via het aandeelhouderschap kunnen de belangen van Zeeland optimaal worden geborgd. Enerzijds door de zeggenschap en bevoegdheden die gepaard gaan met het aandeelhouderschap en

anderzijds door de intensievere dialoog en contactmomenten als aandeelhouder en lid van de Aandeelhouderscommissie (AHC).

Doelstelling

In stand houden en uitbreiden van het energienetwerk om het netwerk toekomstbestendig te maken en de energievoorziening op niveau te houden.

Bezoldiging

Het uitgangspunt voor het beloningsbeleid is dat Stedin een zodanige beloning toekent dat de mensen die beschikken over de juiste kennis en ervaring uit de markt aangetrokken kunnen worden, en voor Stedin behouden kunnen worden. Daarbij wordt de WNT-norm van toepassing verklaard. Indien aantoonbaar blijkt dat er geen gekwalificeerde bestuurder gevonden kan worden binnen de WNT-norm geldt als absolute plafond het gewogen gemiddelde van 50% publiek en 50% markt.

Aandeelhoudersstrategie

Er is geen aandeelhoudersstrategie. Aandeelhouders werken intensief samen via de aandeelhouderscommissie (AHC) waar Zeeland zitting in heeft.

Financieel resultaat

De netto-omzet bedroeg in 2023 € 1,316 miljard met een netto resultaat van € 44 miljoen. Voor 2024 wordt een vergelijkbaar resultaat verwacht.

Dividenduitkering

Over het jaar 2023 heeft Zeeland 50.133 euro aan dividend ontvangen. Voor 2024 wordt uitgegaan van eenzelfde bedrag.

Financieel belang

Provincie Zeeland heeft 6.397 aandelen en daarmee een belang van 0,11%

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 3.221.000
Per 31-12-2024	€ 3.370.000

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 5.063.000
Per 31-12-2024	€ 5.704.000

Risico's

Op de balans van de Provincie Zeeland zijn de aandelen Stedin gewaardeerd tegen een boekwaarde van € 5.000.000. Dit betekent dat de Provincie Zeeland over haar deelneming in Stedin een risico loopt tot dit bedrag.

Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)

Vestigingsplaats

Terneuzen

Oprichting/deelname provincie

28 juni 2013. De gemeenschappelijke regeling (GR) is bij besluit van Provinciale Staten, RUDT-005, d.d. 21 juni 2013 vastgesteld.

Publiek belang

De RUD Zeeland draagt sinds 1 januari 2014 samen met de Provincie (en de andere deelnemers) zorg voor een schone, veilige en gezonde leefomgeving.

Daarvoor voert zij taken uit op het gebied van de Omgevingswet en provinciale verordeningen. Het gaat daarbij om uitvoering van de taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en

handhaving en om adviestaken. Sinds 1 oktober 2019 worden de taken voor de SEVESO (voorheen Besluit risico's zware ongevallen) bedrijven door de DCMR Milieudienst Rijnmond uitgevoerd.

Programma begroting

Woonplaats Zeeland

Bestuurlijk belang

De GR RUD is een samenwerkingsverband van de Provincie Zeeland en de Zeeuwse gemeenten. Het algemeen bestuur (AB) van RUD Zeeland bestaat uit 14 personen, van wie er één is benoemd vanuit Gedeputeerde Staten (GS). Het dagelijks bestuur (DB) bestaat uit vier leden, allen afkomstig uit het AB. Eén DB lid is een lid van het AB dat is aangewezen door GS van de provincie. De voorzitter van het AB is ook voorzitter van het DB. Het lid van het AB, aangewezen door GS van de Provincie heeft zeven stemmen. De overige leden van het AB, aangewezen door de colleges van B&W van de gemeenten hebben ieder één stem. Voor belangrijke besluiten, waaronder de begroting, is een tweederde meerderheid nodig.

Doelstelling

De RUD-Zeeland voert voor ons de vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van de omgevingswet uit. Daarnaast voert zij de advies- en specialistische taken uit, zoals op het gebied van externe veiligheid, luchtvaart, geluid, bodem, luchtkwaliteit en toezicht en handhaving van de groene wetten.

Bezoldiging

De bezoldiging van de bestuurder valt binnen de normen van de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

Begroot voor 2024 € 0 (sluitende begroting 2024). Op basis van de concept ontwerp jaarstukken 2024 per 27 maart 2025 bedraagt het verwachte resultaat over 2024 € 661.000 negatief. De jaarstukken 2024 van de RUD Zeeland worden in het Algemeen Bestuur van 23 juni 2025 naar verwachting definitief vastgesteld.

Dividenduitkering

Niet van toepassing.

Financieel belang

De deelnemersbijdrage 2024 is geraamd op € 6.809.600 (op basis van het jaarplan / dienstverleningsovereenkomst 2024 en derde begrotingswijziging 2024 RUD).

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 542
Per 31-12-2024 (schatting)	€ 110

EV per 1 januari 2024 gebaseerd op de vastgestelde jaarstukken over 2023. Schatting per 31 december 2024 gebaseerd op de prognose van het rekeningresultaat 2024 volgens de concept jaarstukken.

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 3.577
Per 31-12-2024 (schatting)	€ 7.783

VV per 1 januari 2024 gebaseerd op de vastgestelde jaarstukken over 2023. Schatting per 31 december 2024 gebaseerd op de prognose van het rekeningresultaat 2024 volgens de concept jaarstukken.

Risico's

De Provincie Zeeland is als deelnemer mede aansprakelijk voor financiële tekorten. De RUD heeft voor 2025-2028 een sluitende meerjarenbegroting. Financiële aansprakelijkheid voor de Provincie Zeeland kan pas ontstaan na besluitvorming daarover in het Dagelijks Bestuur (DB) en het Algemeen Bestuur (AB) van de RUD Zeeland. De Provincie Zeeland maakt onderdeel uit van de besluitvorming in het DB en AB.

De RUD Zeeland begroot vanaf 2021 over op te leveren producten volgens PxQ (prijs x hoeveelheid) systematiek. Producten zonder kental in PxQ begroot de RUD Zeeland apart op basis van ervaringscijfers, maar sommige werkzaamheden zijn vooraf niet goed in te schatten (vraag gestuurd en complexiteit). We rekenen uiteindelijk af op basis van de werkelijk door de RUD Zeeland gemaakte uren.

Verder kunnen de volgende zaken nog effect hebben op de financiële bijdrage aan de RUD Zeeland:

- Nieuwe landelijke wettelijke verplichtingen voor de Provincie die mogelijk meer inzet van de RUD Zeeland vragen (zoals bijvoorbeeld op grond van de Omgevingswet, Wet elektronische publicatie, Wet open overheid).
- De uitkomsten van het Interbestuurlijk programma verbetering VTH Stelsel (IBP-VTH). Dit is het vervolg op het landelijk rapport van de Commissie van Aartsen getiteld "Om de leefomgeving, Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur" en het onderzoek van de landelijke Rekenkamer getiteld "Handhaven in het duister".
Onder meer op het gebied van de uitvoering van het plan van aanpak en financiering hiervan door alle deelnemers, een wijziging van de financieringssysteematiek zelf en kwaliteitscriteria.
- Het nog vast te stellen ambitieniveau voor de RUD Zeeland op werkterreinen als groen toezicht en stikstof.
- Toekomstige huisvesting en ondersteuning op de bedrijfsvoeringstaken (PIOFAC).

Zanddijk B.V.

Vestigingsplaats

Statutaire zetel: Middelburg

Vestigingsplaats: Yerseke

Oprichting/deelname provincie

Oprichting 23 juni 2023.

Publiek belang

De Zanddijk BV gaat in opdracht van de Provincie Zeeland voorbereiden en (laten) uitvoeren van de reconstructie van de N673 met aansluitende wegen en rotondes en bijbehorende werken.

Programma begroting

Grote projecten.

Bestuurlijk belang

De Provincie Zeeland is 100% aandeelhouder. De vennootschap wordt bestuurd door één algemeen directeur onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). Per ultimo 2024 is er voorzien in een tweekoppige Raad van Commissarissen. De leden van de RvC worden benoemd door de AvA.

Doelstelling

De Zanddijk BV heeft als doel het in opdracht van de Provincie Zeeland voorbereiden en (laten) uitvoeren van de reconstructie van de N673 met aansluitende wegen en rotondes en bijbehorende werken (Project zanddijk) en voorts het verrichten van al hetgeen met het bovenstaande in de ruimste zin verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn.

Bezoldiging

De bezoldiging van de directeur valt binnen de WNT-norm.

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

In het boekjaar 2024 wordt een financieel resultaat verwacht van € 0,00.

Dividenduitkering

Niet van toepassing.

Financieel belang

100%

Eigen vermogen

Eigen Vermogen

Per 01-01-2024	€ 1 *
Per 31-12-2024	€ 1

* Het eigen vermogen bedraagt uitsluitend het maatschappelijk kapitaal ter grootte van € 1 wat geplaatst is bij de oprichting.

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000.000)	
Per 01-01-2024	€ 0,5
Per 31-12-2024	€ 0,3

Risico's

De Provincie Zeeland is als 100% aandeelhouder aansprakelijk voor mogelijke (toekomstige) financiële tekorten.

[Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij N.V. \(ZEH\)](#)

Vestigingsplaats

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

DELTA N.V. kwam voort uit de fusie in 1991 tussen Watermaatschappij Zuid West Nederland (WMZ) en de Provinciale Energie Houdstermaatschappij. In 2017 is na de verkoop van het onderdeel Retail de naam van DELTA N.V. gewijzigd in PZEM N.V. Bij de verkoop van de wholesale onderdelen, eind 2022, is de naam PZEM mee verkocht en zijn de resterende onderdelen doorgegaan onder de naam 'Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij' (ZEH).

Publiek belang

Sinds de verkoop van enkele belangrijke bedrijfsonderdelen, voor het laatst de verkoop van Evides aan GBE Aqua en de verkoop van wholesale (onder andere de Sloecentrale) aan EPH, omvatten de activiteiten van ZEH enkel nog commerciële energieproductie- en leveringsactiviteiten. Voor de energie gerelateerde activiteiten geldt, dat er geen direct publiek belang meer aanwezig is, dat aandeelhouderschap rechtvaardigt. Het belangrijkste onderdeel binnen ZEH betreft op dit moment het aandelenbelang in de kerncentrale (EPZ).

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 50% stemrecht in de AvA.

Doelstelling

ZEH N.V. is een houdstermaatschappij. ZEH N.V. omvat het 70% aandelenbelang in N.V. EPZ (de kerncentrale), het 50% aandelenbelang in BMC Moerdijk B.V. (de biomassacentrale), de PPA Gemini, de belangen in Set Fund I en Set Fund II, het 50% aandelenbelang in NPG Willebroek N.V. (een zonnepark in België) en een aanzienlijke financiële positie.

Bezoldiging

Het uitgangspunt voor het beloningsbeleid is dat ZEH N.V. een zodanige beloning toekent dat de mensen die beschikken over de juiste kennis en ervaring uit de markt aangetrokken, en voor ZEH N.V. behouden kunnen worden. Daarbij wordt de WNT-norm van toepassing verklaard. Indien aantoonbaar blijkt dat er geen gekwalificeerde bestuurder gevonden kan worden binnen de WNT-norm geldt als absolute plafond het gewogen gemiddelde van 50% publiek en 50% markt.

Aandeelhoudersstrategie

Op 15 december 2023 is de aandeelhoudersstrategie Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij vastgesteld door Provinciale Staten. De Provincie Zeeland geeft invulling aan het aandeelhouderschap door:

- Het beogen om actief aandeelhouder te zijn binnen de grenzen van de wet en de statuten gegeven het grote financiële belang (dividend en risico's).
- Het streven naar frequente communicatie met ZEH N.V. via (informele) aandeelhoudersbijeenkomsten en bredere presentaties rond belangrijke besluitvormingstrajecten.
- Het via een vertegenwoordiging in de aandeelhouderscommissie actief toezien op de borging van haar belangen en hierbij steeds zo veel mogelijk gezamenlijk optrekken met overige aandeelhouders.
- Haar bevoegdheden conform de herziene statuten van ZEH N.V. zorgvuldig te hanteren en daarbij steeds de uitgangspunten van de beleidsnota Verbonden partijen 2021 en de doelstellingen van de aandeelhoudersstrategie als uitgangspunt nemen.
- In 2021 te hebben besloten om de aandelen Evides (waterbedrijf) over te hevelen aan de ZEH aandeelhouders (via oprichting van GBE Aqua B.V.).
- In 2022 te hebben besloten om de Wholesale-activiteiten (onder andere de Sloecentrale en ZEH Pipe) te verkopen aan EPH.

- In 2023 en 2024 gesprekken te voeren met de Rijksoverheid over een eventuele verkoop van de aandelen in de kerncentrale Borssele.

Financieel resultaat

Het verwachte resultaat over 2024 is ongeveer € 89,5 miljoen. Dit is gebaseerd op de elektriciteitsprijzen per 30 juni 2024 en kan daarom nog sterk afwijken.

Dividenduitkering

In juni 2025 nemen de aandeelhouders een besluit over het dividendvoorstel over 2024. Het voorstel wordt gedaan op basis van het dividendbeleid ZEH. Dit dividendbeleid is door de aandeelhouders goedgekeurd in de AvA van 18 november 2021. In het dividendbeleid is een prognose opgenomen van de uit te keren toekomstige dividenden. De laatste dividendprognose uit het ondernemingsplan van ZEH laat een bedrag zien van rond de € 175 miljoen (€ 87,5 mln voor de Provincie Zeeland). Op basis van de risico's die in het dividendbeleid zijn beschreven, kunnen de uitkeringen van het dividend hoger of lager uitvallen.

Financieel belang

50%

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 1.721.885
Per 31-12-2024 (schatting)	€ 1.306.000

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 553.000
Per 31-12-2024 (schatting)	€ 604.000

Risico's

Op de balans van de Provincie Zeeland zijn de aandelen ZEH N.V. gewaardeerd tegen een boekwaarde van € 568.000. Dit betekent dat de Provincie Zeeland over haar deelneming in ZEH N.V. een risico loopt tot dit bedrag. De Provincie Zeeland heeft geen garanties of leningen aan ZEH N.V. verstrekt. Mochten de energieprijzen sterk dalen, is ZEH N.V. mogelijk financieel niet langer in staat om de kerncentrale te financieren. Vanwege het nationaal belang van de kerncentrale hebben zowel de commissie Balkenende als ook de aandeelhouders aangegeven dat voor een oplossing van dit probleem het Rijk hier zijn verantwoordelijkheid moet nemen.

North Sea Port SE

Vestigingsplaats

Sas van Gent

Oprichting/deelname provincie

29 juni 2018

Publiek belang

Via aandeelhouderschap in North Sea Port SE streeft de Provincie naar:

- De borging van nautisch beheer en toegankelijkheid van de Zeeuwse havens.
- Stimulering van economische bedrijvigheid en ontwikkeling in Zeeland.
- Bevordering van duurzame werkgelegenheid in de provincie Zeeland, zowel direct via North Sea Port SE als indirect via de aan de haveninfrastructuur verbonden ondernemingen.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 25% stemrecht in de Algemene vergadering van Aandeelhouders.

Doelstelling

Het (laten) exploiteren van het havenbedrijf en het versterken de internationale positie van de Zeeuwse haven en industrie op de korte en lange termijn.

Bezoldiging

In de AvA 2024 is het bezoldigingsbeleid vastgesteld. Voor de huidige bestuurders geldt dat de bestaande beloningsafspraken gerespecteerd worden. Daarnaast is afgesproken dat zij aanvullend aanspraak maken op een bestuurdersbeloning. Deze beloning kent een maximale omvang van € 20.000 per jaar, welke voor 50% vast is en voor 50% afhangt van het behalen van door het TZO vastgestelde KPI's. Voor nieuwe bestuurders is de WNT-norm het uitgangspunt.

Aandeelhoudersstrategie

In 2021 is door de aandeelhouders de 'Aandeelhoudersstrategie North Sea Port - Samen, slimmer en duurzamer' vastgesteld.

In deze aandeelhoudersstrategie is de strategische driehoek belangrijk:

- Economische ontwikkeling en werkgelegenheid.
- Duurzaamheid en klimaat.
- Financiële prestaties.

Over het geheel van de activiteiten dient North Sea Port een positie in of nabij het centrum van de strategische driehoek in te nemen. De strategische driehoek is de basis van de jaarlijkse rapportage aan de aandeelhouders over de positie van North Sea Port. Strategische projecten dienen als een portfolio binnen de strategische driehoek te worden gepositioneerd om de evenwichtige ontwikkeling aan te tonen.

Financieel resultaat

Over het jaar 2024 zijn nog geen gegevens bekend.

Dividenduitkering

Zolang sprake is van garanties zal geen dividend uitgekeerd worden.

Financieel belang

Kapitaalbelang van 25%.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 639.055
Schatting per 31-12-2024	€ 639.055

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 305.706
Schatting per 31-12-2024	€ 305.706

Risico's

De Provincie Zeeland heeft een belang van 25% in North Sea Port SE. Het eigen vermogen van North Sea Port SE bedraagt eind 2023 € 639 miljoen. Als er in de toekomst verliezen zijn, kan de situatie ontstaan dat het eigen vermogen te weinig is. In dat geval zullen de garanties gelden.

Het totaal aan garanties bedraagt per 2024 € 405 miljoen (North Sea Port SE € 340 miljoen en WarmCo2 C.V. € 65 miljoen) + P.M. met betrekking tot de waarde van de derivatenportefeuille (deze waarde fluctueert). Voor de Provincie Zeeland betekent dit dat er een bedrag van € 202,5 miljoen opgevraagd kan worden

Indien North Sea Port geconfronteerd wordt met forse tegenvallers en hoge kosten, kan een dergelijke situatie ontstaan. Provincie Zeeland zal dan een beroep doen op de door North Sea Port SE afgegeven 'vrijwaring'. North Sea Port SE vrijwaart provincie Zeeland tegen en zal provincie Zeeland volledig schadeloos stellen voor garantiebetalen.

N.V. Westerscheldetunnel (WST)

Vestigingsplaats

Borsele

Oprichting/deelname provincie

18 maart 2009

Publiek belang

De Provincie Zeeland wil aandeelhouder van de WST blijven om invloed te houden op veiligheid, beschikbaarheid en tarieven. Dit komt tot uitdrukking in het publiek belang:

- Mobiliteit: Een zo hoog mogelijke beschikbaarheid van het gehele tracé tussen Goes en Terneuzen.
- Veiligheid: Verkeersveiligheid geldt als één van de hoogste prioriteiten.
- Tarieven: Invloed op tarievenbeleid om een juiste balans te kunnen waarborgen tussen financiële belangen van de WST enerzijds en de financiële impact voor de burger anderzijds.
- Dekking voor infrastructuur: De Provincie Zeeland gebruikt het dividend om de aanleg en het onderhoud van de Sluiskiltunnel tot en met het moment van de overdracht van de Sluiskiltunnel aan het Rijk (mei 2025) terug te verdienen en de aankoop van de aandelen WST.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

De Provincie Zeeland heeft 100% stemrecht in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA). De vennootschap wordt bestuurd door een directie bestaande uit één of meer leden, onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). De RvC stelt het aantal leden van de directie vast. Op dit moment is er één algemeen directeur. Een lid van de directie wordt benoemd door de RvC. De RvC bestaat uit drie personen. De leden van de RvC worden benoemd door de AvA.

Doelstelling

De vennootschap heeft als doel een tunnel onder de Westerschelde – met aansluitende wegen en bijbehorende werken – tot stand te brengen en als rechthebbende te exploiteren of doen exploiteren, alsmede ter bevordering van dit doel het deelnemen in, het voeren van beheer over, het financieren

van andere ondernemingen en vennootschappen en het stellen van zekerheid voor schulden van anderen en al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de WNT-norm.

Aandeelhoudersstrategie

De aandeelhoudersstrategie is herijkt vastgesteld op 5 juli 2024, waarin ten aanzien van het tarievenbeleid de volgende aanpassingen zijn doorgevoerd:

- Een tolvrije passage voor personenauto's en motoren per 1 januari 2025 (categorie 1, 2 en 5);
- Voor de nog betalende gebruikers van categorie 3 en 4 per 1 januari 2025, de huidige tariefindeling (nominaal tarief, T-tag tarief, veelgebruikerstarief) te handhaven.

Financieel resultaat

Verwacht financieel resultaat 2024 op basis van het beleidsplan 2025 Westerscheldetunnel is € 13,4 miljoen (uitkering in 2025).

Dividenduitkering

€ 11.141.020 uitkering in 2024 (resultaat over 2023)

Financieel belang

Per 01-01-2024	100 %
Per 31-12-2024	100 %

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1 miljoen)	
Per 01-01-2024	€ 77,3 (op basis van jaarverslag 2023)
Per 31-12-2024 (schatting)	€ 81,8 (op basis van beleidsplan 2025)

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1 miljoen)	
Per 01-01-2024	€ 224,8 (op basis van jaarverslag 2023)
Per 31-12-2024 (schatting)	€ 177,2 (op basis van beleidsplan 2025)

Risico's

Een risico is een lagere dividenduitkering op de langere termijn. Van invloed hierop is het aantal werkelijke passages.

Op 20 november 2023 ondertekenden gedeputeerde Van der Maas namens ons college en minister Harbers de Bestuursovereenkomst Tolvrije Westerscheldetunnel waarin afspraken tussen beide partijen zijn vastgelegd over het eerder tolvrij maken van de Westerscheldetunnel voor personenverkeer per 1 januari 2025. De ambitie van de Provincie Zeeland is een vervroegde tolvrije Westerscheldetunnel voor al het verkeer. Dit vraagt een (extra) financiële impuls van het Rijk. De bestuursovereenkomst leidt ertoe dat de inkomsten van de NV Westerscheldetunnel (WST) vanaf 2025 voor een substantieel vast zijn, terwijl een groot deel van de kosten variabel zijn. Dat kan er toe leiden dat de WST onvoldoende mogelijkheden heeft haar inkomsten te vergroten op het moment dat de variabele kosten aanzienlijk toenemen. In dat geval zal zij een beroep doen op de aandeelhouder (Provincie) ter dekking van die kosten.

Een tweede risico is de betonschade aan de tunnelwand. Op 6 juni 2024 heeft de WST een persbericht met betrekking tot de betonschade Westerscheldetunnel uitgebracht. In oktober 2024 is een herstelplan door de NV WST gepresenteerd. Met de WST is een project- of overlegstructuur opgezet, waar ook externe specialisten bij betrokken zijn. Dat moet leiden tot een veilige, doch kostenefficiënte oplossing voor de breuk, die ook draagvlak van de Provincie heeft. Afhankelijk van de omvang van de kosten (huidige inschatting is een range van € 13,5 - € 19,5 miljoen) kan dat betekenen dat zij hiervoor een beroep doen op de aandeelhouder (Provincie).

[N.V. Economische Impuls Zeeland \(Impuls\)](#)

Vestigingsplaats

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

9 november 2007

Publiek belang

Impuls Zeeland is voor de Provincie een partner bij het ontwikkelen en stimuleren van de Zeeuwse economie. Impuls Zeeland moet het gat dichtten tussen ideeën en eerste planontwikkeling en de daadwerkelijke uitvoering van projecten. Impuls Zeeland speelt als regionale ontwikkelingsmaatschappij in op kansen die zich voordoen voor de Zeeuwse economie. Als aanjager ontwikkelt Impuls Zeeland nieuwe initiatieven en projecten in regionale en (inter)nationale samenwerkingsverbanden. De doelstellingen van de Provincie Zeeland voor Impuls Zeeland zijn opgenomen in het Economisch Uitvoeringsprogramma 2024-2028 en zijn gekoppeld aan het coalitieakkoord 2023-2027 'Met Zeeland, voor Zeeland'.

Programma begroting

Ondernemend Zeeland.

Bestuurlijk belang

De Provincie heeft 66% (98.977 aandelen) van het stemrecht in de AvA. De aandeelhouders bestaan naast de Provincie uit de dertien Zeeuwse gemeenten. De vennootschap wordt bestuurd door één directeur. Het toezicht wordt uitgevoerd door de Raad van Commissarissen (RvC) van drie leden. De leden van de RvC worden aangesteld door de aandeelhouders. Geen van de leden van de directie of RvC is direct of op voordracht van de Provincie Zeeland benoemd.

Doelstelling

Impuls Zeeland werkt aan ontwikkelingen die bijdragen aan een duurzaam en toekomstbestendig Zeeland: met name aan het geven van een impuls aan initiatieven die bijdragen aan de voedsel-, energie- en grondstoffentransitie (circulaire economie) en digitalisering met een duurzaam verdienvermogen.

Impuls heeft drie kerntaken:

Investeren: Impuls Zeeland financiert en begeleidt innovatieve start-ups, scale-ups en mkb-bedrijven in Zeeland. Daarnaast zet men in toenemende mate in op waardecreatie bij bedrijven in portfolio.
Innoveren: Impuls Zeeland helpt ondernemers bij het omzetten van ideeën naar toekomstbestendige innovaties die bijdragen aan de voedsel-, energie- en grondstoffentransitie (circulaire economie) en digitalisering in een aantal Zeeuwse topsectoren (logistiek, vrijetijdseconomie, agrifood). Impuls Zeeland richt zich hierbij niet alleen op de ontwikkeling van innovatieve technieken, maar vooral op de toepassing ervan.

Internationaliseren: Impuls Zeeland zet Zeeland op de kaart en sluit aan bij de Invest in Holland strategie. Het zwaartepunt ligt bij projecten die waarde toevoegen. Men helpt bedrijven die in Zeeland zaken willen doen. Impuls Zeeland geeft advies en begeleiding bij het vinden van een

vestigingslocatie, financiering, afzetmarkten, samenwerkingspartners en netwerken. Impuls Zeeland stimuleert internationaal zaken doen.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de WNT-norm.

Aandeelhoudersstrategie

Geen.

Financieel resultaat

-/- € 46.000 (verwacht financieel resultaat gebaseerd op begroting 2025, laatst vastgesteld)

Dividenduitkering

€ 0

Financieel belang

Per 01-01-2024	66 %
Per 31-12-2024	66 %

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 11.417
Per 31-12-2024	€ 11.417

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 3.101
Per 31-12-2024	€ 3.101

Risico's

Er zijn geen garanties verleend aan Impuls Zeeland. De Provincie Zeeland verstrekt een integrale kostensubsidie aan Impuls Zeeland. Indien de Provincie overgaat tot verkoop van de aandelen, dan is het wettelijk niet mogelijk om de integrale kostensubsidie in één keer stop te zetten. De subsidie aan Impuls Zeeland is meerjarig in de provinciale begroting opgenomen.

Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)

Vestigingsplaats

Den Haag

Oprichting/deelname provincie

5 mei 1954

Publiek belang

Het verzorgen van rendabele financiële dienstverlening tegen lage tarieven voor overheden en instellingen uit de semipublieke sector zowel in goede als in slechte tijden.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 0,11% stemrecht in de AvA.

Doelstelling

Het verzorgen van rendabele financiële dienstverlening tegen lage tarieven voor overheden en instellingen uit de semipublieke sector zowel in goede als in slechte tijden.

Bezoldiging

De NWB beoogt in haar beloningsbeleid haar maatschappelijke rol als bank van en voor de publieke sector te weerspiegelen. Dit uit zich in een gematigd en duurzaam beloningsbeleid dat past binnen de strategie, het risicoprofiel en de risk appetite van de NWB, dat eenduidig en transparant is en in lijn met nationale en internationale regelgeving. Daarnaast is het beleid van de NWB gericht op het aantrekken en behouden van gekwalificeerd en deskundig personeel.

Aandeelhoudersstrategie

Door de Provincie Zeeland is geen aandeelhoudersstrategie vastgesteld.

Financieel resultaat

De nettowinst van de NWB Bank is in 2024 uitgekomen op € 94 miljoen.

Dividenduitkering

De directie NWB Bank heeft in 2019 richting de aandeelhouders gecommuniceerd er naar te streven een meerjarig bestendig dividend uit te keren dat past binnen een bandbreedte van de pay-out ratio van 40-60% waarbij een bedrag van € 40 miljoen per jaar is genoemd. In 2024 heeft de Provincie Zeeland een dividend van € 36.205 ontvangen (over het jaarresultaat 2023 ad € 126 miljoen).

Financieel belang

Per 01-01-2024	0,06%
Per 31-12-2024	0,06%

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1 mln.)	
Per 01-01-2024	€ 2.060
Per 31-12-2024	€ 2.094

Saldi gebaseerd op de laatst vastgestelde jaarrekening 2024.

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1 mln.)	
Per 01-01-2024	€ 73.849
Per 31-12-2024	€ 76.674

Saldi gebaseerd op de laatst vastgestelde jaarrekening 2024.

Risico's

De Provincie voorziet geen risico's.

[GBE Aqua B.V.](#)

Vestigingsplaats

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

GBE Aqua B.V. komt voort uit de verkoop van de aandelen Evides door ZEH (toen nog PZEM) aan haar aandeelhouders. In de vergadering van 23 juli 2021 hebben Provinciale Staten van Zeeland besloten tot oprichting van- en deelname aan GBE Aqua B.V. Op 8 december 2021 heeft ZEH de aandelen Evides verkocht aan GBE Aqua.

Publiek belang

Het waarborgen van het wettelijk gedefinieerde publiek belang conform de drinkwaterwet. Voor Evides is dit het leveren van continu, betrouwbaar drinkwater.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 50,051% stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA).

Doelstelling

De vennootschap (GBE Aqua B.V.) heeft ten doel het houden en beheren van aandelen in Evides en het uitoefenen van stemrecht daarop.

Bezoldiging

Op de bezoldiging van de directeur van GBE Aqua holding is de WNT-norm van toepassing.

Aandeelhoudersstrategie

In lijn met de beleidsnota verbonden partijen is er vanuit GBE Aqua een aandeelhouderstrategie voor Evides opgesteld. Deze aandeelhoudersstrategie is op 13 december 2024 vastgesteld door PS.

Financieel resultaat

Het financieel resultaat van GBE Aqua over 2024 is € 32 miljoen.

Dividenduitkering

In 2024 is de lening binnen GBE Aqua volledig afgelost. Hierdoor komt er zowel Evides dividend, als ZEH dividend vrij beschikbaar voor de aandeelhouders.

Het vrij besteedbare dividend van Evides en GBE Aqua voor de Provincie Zeeland is in 2024 naar verwachting ongeveer € 3 miljoen.

Financieel belang

De Provincie Zeeland heeft een kapitaalbelang van 50,051% in GBE Aqua B.V.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 134.306
Per 31-12-2024	€ 313.967

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedrag x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 162.776
Per 31-12-2024	€ 1.610

Risico's

De Provincie Zeeland heeft een belang van 50,051% in GBE Aqua B.V. Het eigen vermogen van GBE Aqua B.V. bedraagt begin 2025 naar verwachting circa € 291 miljoen.

Omdat de lening binnen GBE Aqua in 2024 volledig is afgelost bestaat er voor de Provincie Zeeland geen garantieverplichting meer in 2025. Eind 2024 is de deelnemingswaarde in GBE Aqua B.V. € 164,7 miljoen. Het relatieve belang van de Provincie Zeeland in het eigen vermogen van GBE Aqua B.V. is lager. Jaarlijks zal worden vastgesteld of de deelnemingswaarde op de balans van de Provincie Zeeland nog in lijn is met de waarde van Evides.

Westerschelde Ferry B.V. (WSF)

Vestigingsplaats

Vlissingen

Oprichting/deelname provincie

1 januari 2015

Publiek belang

Het exploiteren van een fiets-voet veerverbinding over de Westerschelde tussen Vlissingen en Breskens.

Programma begroting

Mobiliteit op maat.

Bestuurlijk belang

De Provincie Zeeland is 100% aandeelhouder.

Doelstelling

Deze vennootschap heeft ten doel om in opdracht van de Provincie Zeeland een fiets-voet-veerverbinding over de Westerschelde - met bijbehorende werken - tussen Vlissingen en Breskens vice versa in stand te houden en te exploiteren, inclusief het noodzakelijk alternatief busvervoer tussen Vlissingen en Breskens vice versa.

Bezoldiging

Bezoldiging directeur valt binnen de WNT-norm.

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

Over het boekjaar 2024 wordt een financieel resultaat verwacht van € 219.237 (bron: Beleidsplan Westerschelde Ferry 2025). Er is nog geen (concept) jaarrekening 2024 van de WSF beschikbaar.

Dividenduitkering

€ 0

Financieel belang

100%

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	-/- € 231
Per 31-12-2024 (schatting)	€ 488

Schatting gebaseerd op laatst vastgestelde jaarrekening 2023, inclusief agiostorting in 2024 van € 500.000 en mutatie gebaseerd op het verwachte resultaat over 2024 in het Beleidsplan 2025.

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 2.617
Per 31-12-2024 (schatting)	€ 2.617

Schatting gebaseerd op laatst vastgestelde jaarrekening 2023.

Risico's

Op 4 juli 2024 heeft Gedeputeerde Staten Provinciale Staten laten weten het proces op te willen gaan starten gericht op bouw van nieuwe schepen voor de Westerschelde Ferry en dit te doen als project van de Provincie Zeeland. Daarbij is ten aanzien van de exploitatie gemeld: "Vooralsnog gaan wij daarbij uit van het handhaven van de status van Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB), zoals eerder door uw Staten besloten. Deze diensten bevinden zich op het grensvlak tussen publieke belangen op nationaal en decentraal niveau en de regels van de interne markt. Voorbeelden van DAEB's zijn onrendabele openbaarvervoersdiensten, sociale verzekeringsdiensten en publieke omroepdiensten. Decentrale overheden mogen deze diensten beleggen bij een onderneming, als de markt de diensten onvoldoende oppakt of deze niet tegen maatschappelijk aanvaardbare voorwaarden verricht. Op grond van de categorisering als DAEB wordt de exploitatie ondergebracht bij de Westerschelde Ferry BV. "

Op 15 november 2024 heeft Provinciale Staten het statenvoorstel startnotitie Vervanging schepen Westerschelde Ferry vastgesteld en dit als groot project benoemd. Dit betekent dat in verschillende fasen toegewerkt zal worden naar een voorstel over vervanging van de huidige schepen. Een besluit daarover dient te worden genomen aan het einde van de ontwerpfase. Tot midden 2025 loopt voorafgaand aan de ontwerpfase nog de definitiefase, waarin het project eerst nader wordt gekaderd. Wanneer niet voor 1 januari 2029 tot nieuwe schepen kan worden gekomen wordt voorzien dat investeringen in de huidige schepen noodzakelijk zijn.

De Provincie Zeeland heeft als 100% aandeelhouder een financieel risico dat zij in haar rol als aandeelhouder aanvullende middelen aan de Westerschelde Ferry BV ter beschikking dient te stellen (agiotstorting) in het geval het Eigen Vermogen van de Westerschelde Ferry BV onvoldoende zou zijn om mogelijke negatieve financiële resultaten veroorzaakt door o.a. tegenvallende aantallen passagiers, onverwachte hoge onderhoudskosten, stijgende brandstofkosten en een stijging van de energieprijzen, op te kunnen vangen.

Huis van de Nederlandse Provincies

Vestigingsplaats

Brussel (B)

Oprichting/deelname provincie

2000

Publiek belang

Samenwerkingsorgaan voor het verbeteren van de internationale contacten en relaties tussen de Nederlandse Provincies en de Europese en andere nationale en lokale overheden. EU belangenbehartiging van de Provincie Zeeland garanderen en in te kaderen in de gezamenlijke interprovinciale EU belangenbehartiging.

Programma begroting

Bestuur

Bestuurlijk belang

Het bestuur bestaat uit dertien leden, één gedeputeerde per provincie en een vertegenwoordiger van het IPO. Ieder bestuurslid heeft een eigen inhoudelijke portefeuille. De termijn van het bestuur is gelijk aan de termijn van de Provinciale Staten: vier jaar.

Doelstelling

Het verbeteren van de internationale contacten en relaties tussen de Nederlandse Provincies en de Europese en andere nationale en lokale overheden en te komen tot een efficiënte vertegenwoordiging van de algemene belangen door de afzonderlijke of samenwerkende provincies.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

Volgens de Begroting 2024 en het meerjarig perspectief 2025-2027 € 0. Er is nog geen (concept) jaarrekening 2024 beschikbaar. De definitieve jaarrekening 2024 wordt pas in juni 2025 door de AV van het HNP vastgesteld.

Dividenduitkering

Niet van toepassing.

Financieel belang

Provincie Zeeland draagt in 2024 € 80.000 bij op een totale begroting van € 1.183.290.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 620
Per 31-12-2024 (schatting)	€ 620

Schatting gebaseerd op de laatst vastgestelde jaarrekening 2023 en begroting 2024.

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 197
Per 31-12-2024 (schatting)	€ 197

Schatting gebaseerd op de laatst vastgestelde jaarrekening 2023 en begroting 2024.

Risico's

De Provincie voorziet geen risico's, echter bij gezamenlijke besluitvorming over uitbreiding van taken of extra activiteiten voor het HNP bestaat de mogelijkheid dat de deelnemersbijdrage stijgt.

[Investeringsfonds Zeeland B.V. \(IFZ\)](#)

Vestigingsplaats

Vlissingen

Oprichting/deelname provincie

2018

Publiek belang

Het fonds is opgericht om aan startende en (door)groeierende ondernemers start-, ontwikkel- of groeikapitaal te verstrekken. Het Rijk, Provincie Zeeland en N.V. Economische Impuls Zeeland werken hierbij samen aan een Zeeuwse financieringsinfrastructuur; aansluitend bij de behoeften van het regionaal bedrijfsleven en revoluerend van aard.

Vanuit het compensatiepakket 'Wind in de zeilen' heeft het Rijk haar inbreng in het Investeringsfonds Zeeland met een bedrag van € 20 miljoen vergroot. Aanvullend is in het kader van de versterking van het fondsvermogen van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) door het Rijk en de Provincie Zeeland gezamenlijk € 5,4 miljoen beschikbaar gesteld om de solvabiliteitspositie van veelal innovatieve mkb-bedrijven te versterken.

Voor financiering van innovatieve ondernemers worden (door Impuls) drie fondsen beheerd:

1. Het regionale fonds Vroege Fase Financiering (VFF) verstrekt leningen aan innovatieve starters. Zij gebruiken deze lening om te onderzoeken of hun idee een kans van slagen heeft op de markt. De VFF moet ervoor zorgen dat ideeën van de planfase in de startfase komen.
2. InnoGo! begeleidt en/of financiert Zeeuwse innovatieve startende of mkb ondernemers, waarvan de (technische) innovatie zich in de ontwikkelfase bevindt. Dit fonds verstrekt leningen tot maximaal € 350.000.
3. Het Zeeuws Participatiefonds investeert in Zeeuwse innovatie en snelgroeierende mkb-bedrijven in de vroege groeifase, waarvan de innovatie reeds op de markt is. Dit gebeurt in de vorm van een achtergestelde lening, deelname in aandelenkapitaal of een combinatie van beide. Per participatie geldt op dit moment een maximum van € 2.500.000.

Verder heeft Impuls een fonds voor het deelnemen in, het (doen) begeleiden van ondernemers en ondernemingen die een bijdrage leveren aan de vrijetijdseconomie in de Provincie Zeeland, het zogenaamde Fonds Verblijfseconomie Zeeland (leningen tussen de € 200.000 en € 750.000).

Innovatie is de motor van concurrentiekracht, het economisch perspectief op lange termijn en een belangrijke drijver van welvaarts groei.

Programma begroting

Ondernemend Zeeland.

Bestuurlijk belang

De Provincie heeft 29,1% van de aandelen. De aandeelhouders bestaan naast de provincie uit N.V. Economische Impuls Zeeland (23,6%) en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (47,3%).

Doelstelling

Doel van het IFZ is het realiseren van een Zeeuwse financieringsinfrastructuur die aansluit bij de behoeften van het regionaal bedrijfsleven. Dit om de economische ontwikkeling in Zeeland te stimuleren en de positie en (internationale) concurrentiekracht van Zeeland en Nederland te versterken.

Bezoldiging

Het IFZ heeft geen personeel in dienst, maar huurt de expertise van N.V. Economische Impuls Zeeland in. De directeur van Impuls Zeeland is uitvoerend bestuurder.

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

-/- 3,4 miljoen, (geconsolideerd verlies in 2024)

Het verlies in 2024 wordt grotendeels veroorzaakt door de (gedeeltelijke) waardedaling van participaties van IFZ.

Dividenduitkering

€ 0

Financieel belang

Per 01-01-2024	29,10%
Per 31-12-2024	29,10%

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 45.422
Per 31-12-2024	€ 42.458

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 2.022
Per 31-12-2024	€ 2.022

Risico's

Het IFZ verstrekt (hoog)risicodragend kapitaal. Risico hierbij is dat verstrekte leningen aan participaties in ondernemingen niet volledig terugvloeien naar het IFZ, waarmee het beschikbare kapitaal bij het IFZ in de loop van de tijd afneemt. Gevolg hiervan is dat er minder nieuwe leningen/participaties kunnen worden aangegaan. Het risico voor de provincie Zeeland is beperkt tot de aandelenparticipatie in het IFZ.

Gemeentelijke vervoercentrale Zeeland B.V.

Vestigingsplaats

Terneuzen

Oprichting/deelname provincie

11 juni 2008

Publiek belang

De Provincie is in december 2016 toegetreden als aandeelhouder om uitvoering te kunnen blijven geven aan de mobiliteitsgarantie in de vorm van de haltetaxi, waarvoor de Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V. de ritplanning verzorgt.

Programma begroting

Mobiliteit op maat

Bestuurlijk belang

2.000 preferente aandelen en heeft daarmee voor 9% zeggenschap in de vennootschap.

Doelstelling

De Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V. verzorgt voor gemeenten en samenwerkingsverbanden de ritplanning van het doelgroepenvervoer en voor de Provincie de ritplanning van het haltetaxivervoer.

Bezoldiging

Het salaris valt binnen de maximale bezoldiging volgens de WNT.

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

€ 0

Dividenduitkering

Er is geen sprake van dividenduitkering.

Financieel belang

De vaste provinciale exploitatiebijdrage voor 2024 (centrale kosten) is circa € 120.000.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 531
Per 31-12-2024 (schatting)	€ 531

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 1.920
Per 31-12-2024	€ 1.920

Risico's

Nihil, omdat Provincie geen risicodragende aandelen bezit.

Provinciaal fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Zeeland

Vestigingsplaats

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

28 juni 2022 door middel van statenvoorstel FEZ-614.

Publiek belang

De betrokkenheid van de provincie vloeit voort uit de wet milieubeheer. Het Nazorgfonds is een "spaarpot" waaruit de kosten van de nazorg van relatief jonge stortplaatsen wordt gedekt.

Programma begroting

Woonplaats Zeeland

Bestuurlijk belang

De provincie Zeeland is 100% financieel en bestuurlijk verantwoordelijk na sluiting van de stortplaats. Het college vormt het dagelijks- en algemeen bestuur:

- Dagelijks bestuur Drs. J. de Bat (Financiën) en Dick van der Velde (Milieu).
- Algemeen bestuur (voltallig college).

Doelstelling

Het Nazorgfonds heeft 2 doelstellingen:

- De middelen zo goed mogelijk beheren zodat de eeuwigdurende nazorg bekostigd kan worden.
- Zorgdragen dat de middelen alleen aan dit doel besteed worden.

Bezoldiging

Niet van toepassing.

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

Het gerealiseerd financieel resultaat is € 153.898 positief uitgaande van 5% rendement.

Dividenduitkering

Niet van toepassing.

Financieel belang

Op de voorzieningen dient het fonds een rendement te behalen van 5%. Afwijkingen in het gerealiseerde beleggingsrendement verlopen via de egalisatiereserve beleggingsresultaten.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 1.079
Per 31-12-2024	€ 1.233

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 15.091
Per 31-12-2024	€ 15.690

Risico's

Financiële risico's:

Nadat een sluitingsverklaring wordt afgegeven voor een stortplaats gaat de nazorgfase van start. Als na het afgeven van een sluitingsverklaring blijkt dat in het Nazorgfonds onvoldoende vermogen aanwezig is om de eeuwigdurende nazorg te kunnen bekostigen, komen aanvullende kosten voor rekening van de provincie en is het verhalen op de exploitanten niet meer mogelijk. Ook ontstaat er een financieel risico wanneer het werkelijke beleggingsrendement van het Nazorgfonds lager is dan het doelrendement (rekenrente voor doelvermogen en heffing) of wanneer het op te brengen doelvermogen te laag blijkt te zijn.

Beheersmaatregelen:

1. Bij het afgeven van een sluitingsverklaring stellen we een financiële eindafrekening op om een tekort of overschot ten opzichte van het doelvermogen bij aanvang van de nazorg te kunnen vereffenen op het moment van overdracht van de stortplaats. We berekenen de benodigde doelvermogens volgens het IPO rekenmodel op basis van goedgekeurde nazorgplannen.
2. Door de vorming van de egalisatiereserve beleggingsrendement egalisatiereserve beleggingsresultaten is er ruimte om tegenvallende rendement op te vangen.

[Vereniging Interprovinciaal Overleg \(IPO\)](#)

Vestigingsplaats

Den Haag

Oprichting/deelname provincie

1986

Publiek belang

Samenwerkings- en overlegorgaan van alle provincies. De gezamenlijke uitvoeringsorganisatie (BIJ12) maakt formeel onderdeel uit van IPO.

Programma begroting

Bestuur

Bestuurlijk belang

Het bestuur bestaat uit twaalf leden, één gedeputeerde per provincie en een onafhankelijke voorzitter. Ieder bestuurslid heeft een eigen inhoudelijke portefeuille. De termijn van het bestuur is gelijk aan de termijn van de Provinciale Staten: vier jaar.

Doelstelling

Het IPO heeft als doelstelling het behartigen van de belangen van provincies en het bieden van een platform voor overleg, uitwisseling en innovatie.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

Er is nog geen concept jaarrekening 2024 beschikbaar. Er is sprake van een sluitende begroting 2024.

Dividenduitkering

Niet van toepassing.

Financieel belang

Provincie Zeeland draagt in 2024 € 1.301.000 bij in de kosten van het IPO-secretariaat en € 5.698.874 (inclusief vergoeding faunaschade) voor BIJ12 op basis van de Najaarsnota 2024 IPO-BIJ12.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 5.688
Per 31-12-2024 (schatting)	€ 5.688

Schatting gebaseerd op de laatst vastgestelde jaarrekening 2023 en begroting 2024.

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024 (schatting)	€ 43.082
Per 31-12-2024 (schatting)	€ 43.082

Schatting gebaseerd op de laatst vastgestelde jaarrekening 2023 en begroting 2024.

Risico's

De Provincie voorziet geen risico's, echter bij gezamenlijke besluitvorming over uitbreiding van taken voor IPO/BIJ12 bestaat de mogelijkheid dat de deelnemersbijdrage stijgt.

Europese Gemeenschap voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst

Vestigingsplaats

Sint-Gillis-Waas (B)

Oprichting/deelname provincie

28 juni 2013

Publiek belang

Het is een Europese gemeenschappelijke regeling voor de ontwikkeling van het grensgebied, waarbij het gaat om economie, mobiliteit, natuur, recreatie, cultuurhistorie en leefbaarheid.

Programma begroting

Bestuur

Bestuurlijk belang

Provincie Zeeland is deelnemer en heeft een belang van 12,5%. Andere deelnemers zijn: Provincie Oost-Vlaanderen (B), de gemeenten Hulst, Stekene (B), Beveren (B) en Sint-Gillis-Waas (B), Interwaas (B) en Maatschappij Linkerschelde Oever (MLSO) (B).

Doelstelling

De EGTS Lineiland van Waas en Hulst richt zich op ontwikkeling en groei in de grensstreek met concrete samenwerkingsprojecten op de thema's:

- haven en economie
- mobiliteit
- natuur
- recreatie en cultuurhistorie
- wonen en leefbaarheid

Via de grensoverschrijdende samenwerking worden oplossingen gezocht voor grensknelpunten en het bevorderen van de sociale en economische samenhang in de regio.

Bezoldiging

Niet van toepassing.

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

Het verwachte resultaat over 2024 is nog niet bekend, omdat de (concept) jaarrekening 2024 van de EGTS nog niet beschikbaar is. Volgens de meerjarenbegroting 2023-2026 is sprake van een sluitende jaarschijf 2024.

Dividenduitkering

Niet van toepassing.

Financieel belang

Provincie Zeeland draagt in 2024 bij in werkingskosten secretariaat EGTS zijnde € 24.000.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024 *)	449
Per 31-12-2024 (schatting **)	449

* Nog geen resultaat over 2024 bekend, is saldo per 1-1-2024 op basis van jaarrekening 2023

** Schatting begroot resultaat = € 0

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024 *)	132
Per 31-12-2024 (schatting)	132

* Nog geen resultaat over 2024 bekend, is saldo per 1-1-2024 op basis van jaarrekening 2023

Risico's

EGTS betreft een lokaal samenwerkingsverband. In de huidige systematiek (statuten) is opgenomen dat de provincie per taakonderdeel verantwoordelijkheid kan nemen en dat het belang van de provincie daarin afgewogen kan worden. Afspraken over provinciale betrokkenheid bij andere thema's dienen apart aan Gedeputeerde Staten te worden voorgelegd.

Gezien de ontwikkeling van de jaarresultaten en het eigen vermogen over de afgelopen jaren is op 21 december 2022 door het bestuur van de Linieraad besloten tot een structurele verhoging van de werkingsbijdragen van de deelnemers met ingang van 2023 met 20%. Verder is besloten om bij uitvoering van specifieke projecten door de EGTS dat ook de personeelsinzet via een vooraf afgesproken verdeelsleutel aan deelnemende projectpartners doorbelast wordt. Met deze maatregelen beoogt de EGTS het financiële beleid robuuster te maken.

Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) Landschapspark Zwinstreek

Vestigingsplaats

Brugge (B)

Oprichting/deelname provincie

Besluit Provinciale Staten 5 juli 2024

Publiek belang

Het gemeenschappelijk belang van de partijen is tot een gestructureerde grensoverschrijdende samenwerking te komen.

Programma begroting

Grote Projecten

Bestuurlijk belang

De BGTS bestaat uit de volgende deelnemers:

- De provincie West-Vlaanderen.
- De provincie Oost-Vlaanderen.
- De provincie Zeeland.
- De stad Brugge.

- De stad Damme.
- De gemeente Knokke Heist.
- De gemeente Maldegem.
- De gemeente Sint-Laureins.
- De gemeente Sluis.

Vertegenwoordiging in de algemene vergadering vindt plaats door één afgevaardigde per deelnemer en aanvullend drie afgevaardigden namens publieke instellingen (landbouwsector, natuursector en erfgoedsector).

Doelstelling

1. Het versterken en herstellen van de landschappelijke identiteit en landschapskwaliteit van het gebied vanuit een integrale visie op erfgoed, natuur, landbouw, wonen, bedrijvigheid, recreatie en toerisme.
2. Het bijdragen aan de realisatie van Europese, Vlaamse en Nederlandse beleidsbeslissingen met betrekking tot de landschappelijke identiteit en landschapskwaliteit vermeld in Europese wetgeving, Vlaamse decreten, Nederlandse wetgeving en beleidsplannen.
3. Het aanbieden van een unieke beleving van het landschap en de streek aan zowel lokale als binnen- en buitenlandse bezoekers.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

Het is een rechtspersoon zonder winstoogmerk. Op dit moment is nog geen concept jaarrekening voor 2024 beschikbaar, inschatting is € 0 aangezien oprichtingskosten in 2024 door deelnemers worden vergoed.

Dividenduitkering

Niet van toepassing.

Financieel belang

Geschatte aandeel van Provincie Zeeland in de werkingsbijdrage van het parkbureau is € 20.000.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 0
Per 31-12-2024 (schatting)	€ 0

In 2024 vond de oprichting plaats.

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 0
Per 31-12-2024 (schatting)	€ 0

Risico's

De provinciale bijdrage is bedoeld als bijdrage in de kosten van het Parkbureau zelf. In deze provinciale bijdrage is geen rekening gehouden met projectkosten, voor projecten aan de Nederlandse zijde van de grens. De uit te voeren projecten richten zich met name op landbouw, zoet water, recreatie, erfgoed en landschap. Ook de provinciale opgaven zullen landen in dit gebied. Het Parkbureau is de gebiedsmakelaar die projecten initieert, combineert, faciliteert en uitvoert. In het Operationeel Plan is een opsomming gemaakt van projecten. Samen met Gemeente Sluis en betrokken partners zal bekeken te worden aan welke projecten Provincie Zeeland deelneemt. Deelname aan een project wordt altijd voorafgaand aan Gedeputeerde Staten ter besluitvorming voorgelegd, waarbij ook de financiële dekking wordt betrokken.

Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking North Sea Port District (BGTS NSPD)

Vestigingsplaats

Gent

Oprichting/deelname provincie

De oprichting van de BGTS en de deelname van de Provincie Zeeland in de BGTS heeft per 1 december 2021 plaatsgevonden.

Publiek belang

Het North Sea Port District, het grondgebied van Vlissingen, Terneuzen, Borsele, Zelzate, Evergem en Gent is een gebied met grote uitdagingen. Vragen over industrie, infrastructuur, voorzieningen, cultuur, wonen en natuur komen in een druk gebied bij elkaar. Om deze vraagstukken beter, sneller en doelgerichter te kunnen adresseren en agenderen werd het samenwerkingsverband North Sea Port District opgericht. Dit samenwerkingsverband is in 2021 de BGTS geworden. Op bestuurlijk en op ambtelijk niveau worden de gezamenlijke grensoverschrijdende ruimtelijke vraagstukken geagendeerd. Verder speelt de BGTS NSPD ook bij de uitvoering van de regiodeal NSPD een rol. De visie van het District wordt als volgt geformuleerd: "In 2050 is het North Sea Port District een plaats waar klimaatneutraliteit en leefbaarheid elkaar versterken. De nabijheid en nauwe samenwerking tussen haven, kernen en landschap is hierbij een grote troef en van cruciaal belang".

Programma begroting

Woonplaats Zeeland.

Bestuurlijk belang

Provincie Zeeland is deelnemer en draagt voor 17% bij in de kosten van de BGTS. De andere deelnemers zijn Gent, Terneuzen, Evergem, Vlissingen, Zelzate, Borsele en Oost-Vlaanderen.

Doelstelling

Grensoverschrijdende vraagstukken agenderen en gezamenlijk oplossen.

Bezoldiging

Niet van toepassing.

Aandeelhoudersstrategie

Er is voor de BGTS geen aandeelhoudersstrategie opgeteld.

Financieel resultaat

Het verwachte resultaat over 2024 is nog niet bekend. De verwachting is dat de jaarrekening over 2024 behandeld wordt in de Algemeen vergadering van Aandeelhouders van medio juni.

Dividenduitkering

Niet van toepassing.

Financieel belang

De Provincie Zeeland draagt bij in het jaarlijkse budget voor een bedrag van € 17.000.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024 (liquide middelen)	€ 72,6
Per 31-12-2024 (liquide middelen, schatting)	€ 72,6

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2024	€ 0
Per 31-12-2024	€ 0

Risico's

Deelname aan BGTS NSPD brengt de verplichting tot het voldoen van een jaarlijkse bijdrage met zich mee. Uittreding uit de BGTS NSPD is volgens de statuten mogelijk op ieder moment, mits dit een jaar van te voren wordt aangegeven.

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

In oktober 2022 hebben de Provinciale Staten (PS) de nieuwe Nota Grondbeleid vastgesteld. De achtergrond hiervan is onder andere de aanvullingswet grondeigendom en de (toekomstige) thema's en uitdagingen van de Zeeuwse Omgevingsvisie. Er komen verschillende ontwikkelingen en transities op ons af die om ruimte vragen. Deze gaan over: akkerbouw, veehouderij, water, natuur, recreatie, industrie en mobiliteit. De maatregelen staan in het Zeeuws gebiedsprogramma. Sommige maatregelen in dit programma hebben te maken met grondeigendom, vastgoed en het gebruik daarvan.

We willen dit op een integrale manier aanpakken (zoveel mogelijk tegelijk) op basis van vrijwilligheid. We proberen de samenwerking te bevorderen, met name tussen overheden. Daarbij zijn de instrumenten Kavelruilbureau van de Provincie en de strategische grondbank belangrijk. Die helpen namelijk om de doelen op basis van vrijwilligheid te behalen. Ook het verbeteren van de samenwerking bij integrale gebiedsontwikkeling en/of gebiedstransformatie voor een betere woon- en leefomgeving stimuleren we. Hiervoor hebben we het Zeeuws Stedelijk Coördinatieteam ingesteld. Dit bestaat uit:

- Een afvaardiging van de Zeeuwse gemeenten.
- Landelijke organisaties (bijvoorbeeld het Expertteam woningbouw van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland).

Er is veel waardering voor onze praktische manier van werken en inmiddels vormt deze een vaste waarde.

Beleid

Het grondbeleid hebben PS op 7 oktober 2022 vastgesteld in de Nota Grondbeleid 2022. De doelen zijn onderdeel van opgaven en vertaald naar de middellange en lange termijnplanning. Uitgangspunt is vrijwilligheid. De prijzen voor aankoop, verkoop en pacht volgen de marktprijs. Hierbij is in het landelijk gebied samenwerking met en tussen overheden erg belangrijk. Volgens de wet heeft de Provincie een regisserende rol en is ze verantwoordelijk voor de uitvoering. In het stedelijk gebied is onze rol ondersteunend.

Speerpunten

Uitgangspunten voor 2024 zijn:

- Marktconforme prijsstelling.
- Vrijwilligheid.
- Kavelruilbureau Zeeland in combinatie met de Grondbank Zeeland.
- Aankopen van grond en gebouwen voor onze doelen en projecten.
- Het tijdelijk uitgeven in pacht van onze gronden.
- Verkoop van gronden en gebouwen die we niet meer nodig hebben.
- Landelijke kennis beschikbaar stellen voor de opgaven in het bebouwde gebied via het Zeeuws Stedelijk Coördinatieteam.
- Bevorderen van kennisontwikkeling over eigendom, gebruik, grondzaken en vastgoed.

- Winsten en verliezen binnen projecten komen ten gunste dan wel ten laste van het projectbudget.
- Winsten en verliezen komen ten gunste dan wel ten laste van de algemene middelen. Dit geldt niet voor winst op ILG percelen, die komen ten laste of ten gunste van de reserve Natuur.

Opgaven

Opgaven 2024:

- Provinciale opgaven: onder andere verwerving 125 hectare voor natuur (NNZ, biodiversiteit), infrastructuur, (zoet) water, stikstof*.
- 15 kavelruilen (inschatting).
- Streven naar verbeteren van 300 hectare landbouwstructuur (inschatting).
- Saldo € 102.000 inkomsten tijdelijk beheer (verschil tussen uitgaven en (pacht)inkomsten).
- Toename grondvoorraad Grondbank Zeeland met 100 hectare.

*De doelstellingen voor de opgaven, kavelruilen en het versterking van de landbouwstructuur zijn gemiddelden. Ze zijn een inschatting van een jaarlijks te bereiken resultaat op basis van onder andere de resultaten van afgelopen jaren.

Beleidskader

- [Nota Grondbeleid 2022](#)
- [Convenant Natuurpakket Westerschelde](#)

Provinciale opgaven:

- [Zeeuwse Omgevingsvisie](#)

Resultaten, winst en risico's

Financieel

Voor de provinciale grondbank is een krediet beschikbaar van € 66 miljoen en een krediet van € 30 miljoen vanuit Natuurpakket Westerschelde (NPW). De ruilgronden staan tegen historische kostprijs op de balans. Per 31-12-2024 is de waarde van de grondbank € 76,5 miljoen. Dit is inclusief:

- Gebouwen.
- NPW Landbouwflankerend beleid.
- De restwaarde van de experimenteergronden.
- Ontwikkelbank.
- Percelen binnen het Natuurnetwerk Zeeland.

Het resultaat op de grondtransacties is € 1,2 miljoen. Daarvan gaat ongeveer € 0,9 miljoen naar de algemene middelen en ongeveer € 0,3 miljoen naar de reserve natuur. Op dit moment is het risico op de gronden die in de grondbank zitten klein. Deze gronden zijn agrarisch en blijven agrarisch. Op

de gebouwen in de grondbank is het risico wat groter. In 2024 is de voorraad opstallen in de grondbank gegroeid met de verwerving van een boerderij (€ 1,5 miljoen).

We schatten jaarlijks de kans in op daling van de grondprijs. Zo nodig melden we dit u dit tussentijds. Door deze schatting kunnen we op tijd maatregelen nemen. Er zijn op dit moment geen projecten waarvoor we risico's voor grondaankopen opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Van de gebouwen in de grondbank stellen we jaarlijks de actuele waarde vast. Als dat nodig is leggen we een voorziening aan. We kunnen er ook voor kiezen het verlies direct af te boeken.

Onze agrarische gronden verpachten we jaarlijks tegen marktprijzen. Dit levert inkomsten op. Aan het hebben en beheren van vastgoed zijn ook structurele lasten verbonden:

- De kosten van waterschaps- en gemeentelijke belastingen van provinciale gronden en gebouwen.
- Tracés van provinciale wegen.
- De variabele lasten die verbonden zijn aan het verhandelen van ruilgronden (andere andere notaris, kadaster, taxaties, bodemonderzoeken). Daarnaast zijn er kosten verbonden aan de uitgifte. Uitgangspunt is dat we kostendekkend handelen. In 2024 hebben we een positief saldo van € 0,2 miljoen behaald.

Natuurpakket Westerschelde

Binnen het NPW-project hebben we een overeenkomst met de ZLTO (Zeeuwse Land- en Tuinbouworganisatie) gesloten over het landbouwflankerend beleid. Daarom is er een tijdelijke grondbank NPW van ongeveer 400 hectare (maximaal € 30 miljoen). De waarde van deze tijdelijke grondbank bedraagt per 31-12-2024 € 16,7 miljoen. Bij de vaststelling van de Nota Grondbeleid Provinciale Staten ingestemd met het overnemen van deze grondvoorraad uiterlijk eind 2025.

In 2024 hebben we het economisch eigendom van de Hedwigepolder overgenomen van het ministerie van LNV en vervolgens hebben we de Hedwigepolder verkocht aan Stichting Het Zeeuwse Landschap. Deze transactie besloeg ongeveer 450 hectare.

Grondbank Zeeland

De benodigde omvang van de grondbank staat in de nota Grondbeleid en groeit tot 1.600 hectare in 2026. Per 31-12-2024 is de omvang van de provinciale grondbank 881 hectare en van de tijdelijke grondbank NPW 268 hectare, totaal 1.149 hectare. Het totaal van aankopen (153 hectare) en verkopen en overboekingen (129 hectare) voor de grondbank Zeeland (inclusief NPW) heeft geleid tot een lichte afname van de omvang van de grondbank.

Ondanks de fors toegenomen hectares verwerving is de doelstelling van 100 hectare groei niet behaald. Hiervoor zijn onder andere deze verklaringen te geven. Allereerst blijft de grondmarkt in Zeeland lastig maar zijn er wel signalen van toenemende aan- en verkoop van grond. Het aanbod van grond is nog steeds laag en met name goede grond is vaak al weg voordat die officieel op de markt is. Daarnaast is er 78 hectare van onze bestaande voorraad omgezet naar de ontwikkelbank en experimenteergronden (zie verderop).

Overige werkzaamheden

We kochten percelen voor het project Ronde Oude Zoutdijk bij Hulst en de Traverse Kapellebrug. Verder zijn er transacties met de Staat en het waterschap Scheldestromen rondom wegen gepasseerd. Voor natuur hebben we transacties afgerond (38 hectare totaal) en hebben we één kwalitatieve verplichting afgesloten voor de Subsidie Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL). Ook hebben we percelen via de openbare procedure verkocht.

Voorraad Natuur

Als we grond aankopen voor het tot stand brengen van het Natuur Netwerk Zeeland, zetten we de natuurwaarde van de grond op de balans. Uiteindelijk is het doel deze grond als natuur weer op de markt te brengen. In 2024 zijn daar percelen bijgekomen. De positie op de balans is in 2024 met € 0,4 miljoen en 38 hectare gegroeid. Deze heeft per 31-12-2024 een waarde van € 1,5 miljoen bij een totale oppervlakte van 138 hectare. Deze waarde is onderdeel van de totale balanspositie Grondbank Zeeland.

Ontwikkelbank

In 2024 hebben we 75 hectare via meerjarige verpachting beschikbaar gesteld aan agrariërs. De belangstelling voor deze manier van verpachting was groot. Over twee jaar wordt dit project geëvalueerd. De totale balanswaarde van deze percelen bedraagt € 0,1 miljoen en is onderdeel van de totale balanspositie van de Grondbank Zeeland.

Experimenteergronden

We hebben 7 hectare toegevoegd aan de experimenteergronden. Daarmee komt het totaal op 41 hectare met een waarde van € 0,4 miljoen. Ook deze waarde is onderdeel van de totale balanspositie van de Grondbank Zeeland.

Kavelruilbureau Zeeland

Bovenstaande doelen behaalden we vooral door gebruik van de grondbank in combinatie met kavelruil. In 2024 zijn er 18 kavelruilen gepasseerd met in totaal 331 hectare landbouwstructuurverbetering en 102 deelnemers. Daarnaast liggen er 13 kavelruilen bij de notaris ter afhandeling met een gezamenlijke oppervlakte van 243 hectare en 87 deelnemers. De huidige grondmarkt (hoge grondprijzen en lage mobiliteit) maakt ruilen minder makkelijk al is hier een voorzichtige positieve kentering in 2024.

Zeeuws Stedelijk Coördinatieteam

In 2024 hebben het ZSC en het Expertteam van RVO een waardevolle bijdrage geleverd aan diverse belangrijke casussen in Zeeland. Zo werden er onder andere Woonzorgvisies opgesteld voor verschillende gemeenten. Daarnaast hebben we meegewerkt aan een casus voor de Kenniswerf in Vlissingen.

Een belangrijke stap in 2024 was de opstart van samenwerking met de Vereniging voor Grondbedrijven (VvG) voor de regio Zuidwest. Die heeft als doel het delen van kennis en het opbouwen van een netwerk tussen de gemeenten in de regio en de Provincie Zeeland. Als onderdeel van deze samenwerking zijn er twee bijeenkomsten geweest:

- Eén over gemeentelijk grondbeleid en het kostenverhaal onder de Omgevingswet
- één bestuurlijke over het wetsvoorstel Versterking regie Volkshuisvesting.

Tijdens die laatste bijeenkomst hebben we afgesproken om in 2025 dit onderwerp in ambtelijke bijeenkomsten per regio verder te bespreken.

Ook is er in 2024 een onderzoek opgestart naar het inzetten van Provinciaal grondbeleid voor de woonopgave in Zeeland. Dit onderzoek kijkt naar mogelijkheden om provinciaal beleid effectiever in te zetten voor ondersteuning van de woningbehoefte van gemeentes in Zeeland. Dit onderzoek is begin 2025 klaar.

Platform Zeeuws Grondbeleid

Na vaststelling van de nota grondbeleid in oktober 2022 begon de uitvoering. We spreken regelmatig met diverse partijen. We hebben daarbij gekozen voor een organisch model. Zo ontstaat vertrouwen tussen partijen en creëren we samen meerwaarde. Deze reguliere overleggen resulteren steeds meer in afspraken en kennisdeling.

Kennisalliantie

Het hebben en op peil houden van kennis en uitvoeringskracht zijn nodig om maatschappelijke opgaven te behalen. Dit in een steeds krappere arbeidsmarkt waar steeds meer behoefte is aan vakbekwame adviseurs en deskundigen. Ons project met Rijksuniversiteit Groningen, het Instituut voor Agrarisch Recht en het Kadaster om een kennis- en innovatiealliantie te formeren wordt voortgezet. We werken steeds breder samen met onderwijsinstellingen, medeoverheden en bedrijfsleven. Denk aan het ontwikkelen van juridische en fiscale kennis, maar ook betrokkenheid en sociaal en cultureel inlevingsvermogen.

In 2024 zijn we met de Rijksuniversiteit Groningen en de Hogeschool Zeeland, de meerdaagse cursus 'Landelijke gebiedsontwikkeling en agrarisch vastgoed' gestart. Daarnaast lopen er verkennende gesprekken met Scalda (mbo) en de Radboud Universiteit (master) over het ontwikkelen van nieuwe onderwijsprogramma's.

Paragraaf Openbaarheid (Wet open overheid)

Inleiding

De manier waarop we onze informatie opslaan, beheren en verstrekken staat steeds centraler in ons werk en het beleid binnen Provincie Zeeland. We moeten onze informatiehuishouding goed, geordend en toegankelijk inrichten. Zo is alle informatie op het juiste moment, voor de juiste persoon en in de juiste vorm beschikbaar. De Woo stelt hoge eisen aan onze informatiehuishouding. De (landelijke) verwachting is dat er vanaf de invoering van de Woo gedurende vijf tot acht jaar forse investeringen nodig zijn om de informatiehuishouding op het vereiste niveau te krijgen.

De wettelijke basisvereisten van de Woo hebben we al doorgevoerd. We moeten:

- Processen en systemen nog verder aanpassen.
- Informatie verwerken.
- Medewerkers opleiden.

Ook andere wet- en regelgeving stelt eisen aan de inhoud (privacy, veiligheid) en de vorm (standaarden, digitale toegankelijkheid) van onze informatie. We pakken de invoering van de Woo en andere digitale wetten op in het project Implementatie Digitale Wetten.

Woo-verzoeken

In 2024 zijn er in totaal 40 Woo-verzoeken ingediend bij Provincie Zeeland. Daarvan is er eind 2024 nog één in behandeling. In vier gevallen heeft de indiener het Woo-verzoek ingetrokken of hebben we de vraag behandeld als een informatieverzoek.

Provincie Zeeland heeft op deze 40 verzoeken 35 besluiten genomen. In negen gevallen heeft Provincie Zeeland het Woo-verzoek afgewezen. Dit gebeurde omdat:

- De gevraagde informatie er niet was.
- De aanvrager niet op tijd een aanvullende toelichting had gegeven.

In vijf gevallen hebben we de indiener doorverwezen naar een ander bestuursorgaan, bijvoorbeeld een (Zeeuwse) gemeente, waterschap of één van de ministeries. Dat gebeurde dan omdat de informatie zich daar bevond. In twee gevallen hebben we besloten om informatie in zijn geheel niet openbaar te maken. In alle andere (19) gevallen hebben we informatie (deels) openbaar gemaakt.

31 besluiten zijn binnen de wettelijke beslistermijn genomen of kwamen we binnen de Woo met de indiener een afwijkende termijn overeen.

Van de 35 besluiten hebben we er 27 in mandaat genomen. Op de overige 8 besluiten hebben Gedupeerde Staten in hun eigen vergadering een besluit genomen.

Beleid

Provincie Zeeland is een open overheid, een Open Zeeland. We zijn duidelijk over de keuzes die we maken en met welke informatie dit gebeurt. De Provincie Zeeland is er voor haar inwoners. Daarnaast is de organisatie één van de schakels in de Zeeuwse netwerk- en informatiesamenleving. In deze

samenleving ontwikkelen burgers eigen plannen en denken ze mee over het beleid. Hiervoor is het belangrijk om zoveel mogelijk informatie met de Zeeuwen te delen. Openheid, openbaarheid en dienstverlening van de Provincie Zeeland spelen hierin een belangrijke rol. In deze paragraaf leest u welke stappen we in 2024 hebben genomen om hier invulling aan te geven.

Uitgangspunten

- Informatie is openbaar, behalve als dat niet kan.
- Documenten maken we duurzaam toegankelijk en makkelijk vindbaar voor inwoners, journalisten, bedrijven en instellingen.

Toekomstbeeld Open Zeeland

- De Provincie Zeeland is een open en controleerbare organisatie.
- We bieden de informatie wordt duidelijk, gestructureerd en in een logisch geheel aan.
- De informatie is en blijft duurzaam toegankelijk.
- Processen voor publicatie zijn daarbij verbeterd en zo veel mogelijk geautomatiseerd.
- Het aantal verzoeken om informatie neemt af omdat de Provincie zich open opstelt en actief haar omgeving informeert.

Speerpunten

Voor het uitvoeren van de Woo werkten wij in 2024 aan:

- Het doorontwikkelen van het Content Publicatiesysteem (CPS), een systeem voor het publiceren van onze informatie. Dit systeem is aangesloten op de landelijke Woo-index en zorgt voor de publicatie van informatie op onze website www.zeeland.nl.
- Het actief meedenken met het Rijk, de gemeenten, de waterschappen en andere provincies over de uitwerking van de 17 openbaar te publiceren informatiecategorieën in de Woo.
- Het verder vertalen van de landelijk vastgestelde informatiecategorieën naar de Zeeuwse situatie en het aanpassen van de interne processen hierop.
- De eerste vier categorieën informatie vindbaar maken op één centrale plek, de Woo-index. Het gaat voor Provincie Zeeland om de categorieën.
 - Wetten en algemeen verbindende voorschriften.
 - Overige besluiten van algemene strekking.
 - Informatie over de organisatie en werkwijze.
 - Bereikbaarheidsgegevens.
- Het aanvullen van de Woo-index met de links naar de informatiecategorieën die we al actief openbaar maken.
- Het via één link vindbaar maken van het overzicht van de informatiecategorieën op zeeland.nl: Woo-categorieën actieve openbaarmaking.
- Het deelnemen aan het “Zeeuws Netwerk Woo”, een samenwerking met Zeeuwse overheden. Dit netwerk organiseert verschillende bijeenkomsten ter kennisuitwisseling en samenwerking voor het voldoen aan de Woo.
- Het in kaart brengen van de partijen waaraan Provincie Zeeland verbonden is (en wat dit betekent in relatie tot de Woo).
- Het inventariseren welke verbonden partijen al dan niet Woo-plichtig zijn.
- Het in kaart brengen van de mandatering bij de verbonden partijen in relatie tot de Woo.

- Het informeren van de medewerkers van Provincie Zeeland met een presentatie over de Woo en het passief en actief openbaar maken van informatie.
- Het informeren van de medewerkers van Provincie Zeeland over de Woo en onze informatiehuishouding door middel van presentaties.
- Het verder doorontwikkelen van de “informatiehuishouding op orde”, die staat in de paragraaf Bedrijfsvoering onder het kopje ‘Informatiebeheer’ van deze jaarstukken.
- Het verder uitwerken van een beleidskader voor het veiligstellen en archiveren van e-mails en chatberichten.

Paragraaf Wind in de Zeilen

Inleiding

In juli 2020 ondertekenden het Rijk en de regio Zeeland het bestuursakkoord 'Wind in de Zeilen'. Daarin stond de compensatie voor het mislopen van de Marinierskazerne in Vlissingen. Het pakket is met name bedoeld voor versterking van de sociaal-economische structuur en het vestigingsklimaat van Vlissingen en Zeeland. Op 10 juli 2020 stemden Provinciale Staten in met het pakket. Het bestuursakkoord bevat investeringen van ruim € 650 miljoen tot 2030

In de voortgangsrapportage 'Wind in de Zeilen' van december is de meest recente stand van zaken over het investeringspakket te lezen.

Compensatiepakket

Leeswijzer

Het compensatiepakket is opgedeeld in verschillende fiches. Deze fiches dragen alle bij aan de economische structuurversterking van Vlissingen en Zeeland. De uitvoering van de fiches wordt gemonitord door de stuurgroep en de uitvoeringsregisseur van Wind in de Zeilen.

Een aantal van de fiches worden uitgevoerd door de Provincie of raken de provinciale beleidsdoelstellingen uit de begroting. . Andere worden uitgevoerd door derden en komen niet terug in deze jaarstukken. In onderstaande tabel staan alle fiches uit het pakket Wind in de Zeilen. Bij de fiches voor 2024 en later staat in welk programma u de inzet van de Provincie in 2024 terug kunt lezen.

Fiche	Programma/strategische opgave in het jaarverslag
1A - Vergoeding van gemaakte kosten	<i>Fiche is afgerond</i>
1B - Law Delta	<i>Programma Woonplaats Zeeland-doelstelling Law Delta</i>
1C - Oprichting Delta Climate Center	<i>Programma Ondernemend Zeeland-doelstelling Campus Zeeland - fiche afgerond in 2024</i>
1D - Fysieke ontwikkeling Kenniswerf Vlissingen	<i>Buitenom begroting provincie Zeeland</i>
1E - Investeringsfonds Zeeland	<i>Fiche is afgerond</i>
1F - Bereikbaarheid: Intercity Vlissingen-Randstad	Programma Mobiliteit op maat doelstelling Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda
1F - Bereikbaarheid: Rail Gent-Terneuzen	Programma Mobiliteit op maat doelstelling Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda
1F - Bereikbaarheid: Living Lab Slimme Mobiliteit	Programma Mobiliteit op maat doelstelling Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda
1F - Bereikbaarheid: Ontwikkeling stationsomgeving Vlissingen	<i>Buitenom begroting provincie Zeeland</i>
1G - Industrie en haven	<i>Fiche is afgerond</i>
1H - Zorg	<i>Buitenom begroting provincie Zeeland</i>
1I - Arbeidsmarkt: impuls werkzoekende	<i>Buitenom begroting provincie Zeeland</i>
1J - Aardgasvrije wijken	<i>Fiche is afgerond</i>
1K - Ontvlechten Evides en PZEM	<i>Fiche is afgerond</i>

Governance

Voor de uitvoering van het compensatiepakket is nauwe bestuurlijke samenwerking en structuur broodnodig. Daarom is er een stuurgroep 'Wind in de Zeilen'. Die bestaat uit de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en bestuurlijke vertegenwoordigers van de Provincie en de gemeente Vlissingen.

Het Rijk heeft daarnaast een onafhankelijk uitvoeringsregisseur aangesteld. Deze moet:

- Knelpunten in de uitvoering oplossen.
- Draagvlak creëren.
- Waar nodig aanjagen of ingrijpen.
- Elk half jaar rapporteren over voortgang en monitoring.

Jaarrekening 2024

Balans per 31 december 2024

Activa

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2024	2023
Vaste activa		
<i>Materiële vaste activa</i>		
Investerings met een economisch nut	27.118	26.284
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut tot 2017	3.075	13.473
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut vanaf 2017	40.313	31.275
<i>Totaal materiële vaste activa</i>	<u>70.506</u>	<u>71.032</u>
<i>Financiële vaste activa</i>		
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	298.138	213.558
Leningen aan openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	67.500	-
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	32.500	-
Overige langlopende leningen	646	801
Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer	147	309
<i>Totaal financiële vaste activa</i>	<u>398.930</u>	<u>214.667</u>
Totaal vaste activa	469.437	285.700
Vlottende activa		
<i>Voorraden</i>		
Gereed product en handelsgoederen	74.614	62.682
<i>Totaal voorraden</i>	<u>74.614</u>	<u>62.682</u>
<i>Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	21.938	17.342
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	154.585	54.532
Overige vorderingen	1.664	732
<i>Totaal uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar</i>	<u>178.187</u>	<u>72.605</u>
<i>Liquide middelen</i>		
Banksaldi	16.756	18.053
<i>Totaal liquide middelen</i>	<u>16.756</u>	<u>18.053</u>
<i>Overlopende activa</i>		
Nog te ontvangen van Europese overheidslichamen	-	129
Nog te ontvangen van het Rijk	17.834	6.609
Nog te ontvangen van overige Nederlandse overheidslichamen	2.489	3.378
Overige nog te ontvangen bedragen	393	1.063
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	1.859	2.886
<i>Totaal overlopende activa</i>	<u>22.575</u>	<u>14.065</u>
Totaal vlottende activa	292.134	167.406
Totaal activa	761.570	453.105

Passiva

Bedragen x € 1.000	2024	2023
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>		
Reserves:		
- algemene reserve	53.258	49.228
- bestemmingsreserves	485.478	227.767
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	10.887	13.559
<i>Totaal eigen vermogen</i>	<u>549.622</u>	<u>290.553</u>
 <i>Voorzieningen</i>	 <u>8.926</u>	 <u>7.669</u>
 <i>Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer</i>		
Waarborgsommen	5	5
<i>Totaal vaste schulden</i>	<u>5</u>	<u>5</u>
 Totaal vaste passiva	 558.553	 298.228
 Viottende passiva		
<i>Netto viottende schulden, met een rente typische looptijd korter dan één jaar</i>		
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel	11.924	11.553
 a, van de Wet financiering decentrale overheden		
Overige schulden	14.304	22.034
<i>Totaal netto viottende schulden</i>	<u>26.227</u>	<u>33.587</u>
 <i>Overlopende passiva</i>		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot	46.420	47.101
betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen		
van vergelijkbaar volume		
De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking		
van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	-	-
- het Rijk	128.864	73.142
- overige Nederlandse overheidslichamen	1.433	750
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren	72	297
<i>Totaal overlopende passiva</i>	<u>176.790</u>	<u>121.290</u>
 Totaal viottende passiva	 203.017	 154.877
 Totaal passiva	 761.570	 453.105
<i>Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt</i>	225.125	403.512

Algemene toelichting

Rechtmatigheid

Het hierna gepresenteerde overzicht van het saldo van de baten en lasten geeft inzicht in de geraamde baten en lasten en de gerealiseerde baten en lasten. Wanneer de gerealiseerde lasten per programma hoger zijn dan de raming dan is er in principe sprake van een (begrotings)onrechtmatigheid. Het door Provinciale Staten beschikbaar gestelde budget is dan immers overschreden en het budgetrecht dus geschonden. Als kan worden vastgesteld dat tegenover deze lastenoverschrijding navenant hogere baten staan en/of dat deze lastenoverschrijding veroorzaakt wordt door de uitvoering van al vastgesteld provinciaal beleid dan kan Provinciale Staten, door in te stemmen met de jaarstukken, deze overschrijdingen achteraf autoriseren. Daarmee worden de lastenoverschrijdingen als acceptabel aangemerkt.

Autorisatie achteraf

Niet van toepassing (zie ook de Rechtmatigheidsverantwoording en de toelichting hierop in de paragraaf Bedrijfsvoering).

Verschillenanalyse

Het jaarrekeningresultaat ná overheveling en boekingen van reserves bedraagt € 10,9 miljoen. Dit bestaat uit € 2,6 miljoen resultaat en € 8,3 miljoen aan voorgestelde bestemmingen.

Onderstaand is in hoofdlijn een opbouw van het jaarrekeningsaldo 2024 opgenomen. In de bijlage bij het statenvoorstel Jaarstukken 2024, en de memorie van toelichting wordt ook nader ingegaan op voorgestelde bestemmingen. Meer in detail wordt in de 'toelichting op het overzicht van de baten en lasten' een toelichting op de afwijkingen per beleidsdoelstelling gegeven.

Het saldo wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- De mutaties uit de december circulaire 2024.
- Enkele subsidies die de jaargrens overschrijden, waardoor de lasten volgens de verslaggevingsrichtlijnen in het volgend boekjaar genomen moeten worden.
- De inzet van Rijksmiddelen vanuit Specifieke Uitkeringen (SPUKs) waardoor minder eigen middelen besteed zijn.
- Enkele onderhoudswerkzaamheden die doorgeschoven zijn naar 2025.
- Er is een positief resultaat behaald op de post verschil voorgaande dienstjaren. Dit wordt met name veroorzaakt doordat een subsidie teruggevloeid is.

Toelichting op de balans

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). En met in achtneming van de geldende verordening ex artikel 216 Provinciewet, de Financiële verordening Provincie Zeeland. Provinciale Staten hebben daarin de uitgangspunten voor het financiële beleid, de regels voor het financiële beheer en de regels voor de inrichting van de financiële organisatie vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden hieronder toegelicht.

Bij de resultaatbepaling is geen rekening gehouden met heffing vennootschapsbelasting, omdat de provincie op basis van een beoordeling van de provinciale activiteiten heeft geconcludeerd dat zij voor al haar activiteiten geen fiscale onderneming drijft, dan wel dat er een vrijstelling kan worden toegepast.

Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet.
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
 - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 15 maart 2024 door PS is vastgesteld.
 - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in het protocol accountantscontrole 2023-2025 is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan PS zijn gemeld dan wel indien deze niet zijn toegelicht in de jaarrekening.
 - Ten aanzien van het M&O criterium is het M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening/controleverordening. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 1 % (zijnde € 6,2 miljoen) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen.
 - Een rapporteringstolerantie van € 750.000 is gehanteerd. Incidentele bevindingen en/of systematische fouten en onduidelijkheden boven de rapportagegrens worden in de paragraaf bedrijfsvoering opgenomen.

Verantwoording subsidies

Eerder heeft de Commissie BBV de handreiking “Verantwoorden van subsidies” gepubliceerd. In de handreiking gaat de Commissie BBV in op de vraag wanneer de subsidie als last bij de subsidiegever en als bate bij de subsidieontvanger dient te worden verantwoord. In de handreiking geeft de Commissie BBV aan dat de verwerkingswijze afhangt van het type subsidie en de gestelde voorwaarden. Bij voorwaardelijke subsidieverstrekingen (exploitatie- en investeringssubsidies) geeft de Commissie BBV duidelijk aan dat de subsidielast op basis van toerekeningsbeginsel verantwoord dient te worden. Dit betekent dat de subsidielast (gedeeltelijk) verantwoord dient te worden in het jaar waarin door de subsidieontvanger de prestatie (waarvoor de subsidie voor is verstrekt) is geleverd en (gedeeltelijk) aan de gestelde voorwaarden is voldaan.

De Provincie Zeeland heeft binnen dit stelsel ervoor gekozen om voor het bepalen van de last bij subsidies uit te gaan van het voorzichtigheidsbeginsel: voor subsidies geldt dat de last wordt genomen in het jaar waarin de subsidiebeschikking wordt afgegeven. In lijn met andere provincies die dit stelsel toepassen, passen wij hierop de volgende uitzonderingen toe:

- Uit de subsidiebeschikking blijkt onomstotelijk dat de activiteit waarvoor de subsidie wordt verleend in één of meerdere volgende jaren zal plaatsvinden (zoals bijvoorbeeld integrale kostensubsidies en natuursubsidies).
- Uit een bestuurs-/samenwerkingsovereenkomst blijkt dat deze lastneming bij het aangaan van deze overeenkomst nog niet is vast te stellen.

Verder vraagt dit stelsel dat subsidielasten vanuit meerjarige projectsubsidies – boven een door Provinciale Staten (hierna: PS) vastgesteld grensbedrag – verantwoord worden op basis van het toerekeningsbeginsel. Dit betekent dat de subsidielast verantwoord dient te worden in het jaar waarin door de subsidieontvanger de activiteiten (waarvoor de subsidie is verstrekt) worden uitgevoerd en (gedeeltelijk) aan de gestelde subsidievoorwaarden is voldaan. De Commissie BBV biedt de mogelijkheid tot instellen van een grensbedrag. Het door PS vastgestelde grensbedrag bedraagt € 0,5 miljoen. In overeenstemming met het BBV is dit grensbedrag gesteld binnen de range van 0,00% en 0,25% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves over het boekjaar. Meerjarige projectsubsidies boven het grensbedrag dienen verantwoord te worden op basis van het toerekeningsbeginsel. In lijn met het door PS genomen besluit wordt bij afgifte van een subsidiebeschikking, voor zover de verstrekte subsidie nog niet als last in het boekjaar is verantwoord, het resterende bedrag aan de bestemmingsreserve “meerjarige subsidies” toegevoegd. Deze wordt in latere jaren aan deze reserve onttrokken en als last verantwoord basis van het verwachte bestedingsritme van de subsidie. Dit bestedingsritme is terug te vinden in de subsidieverleningsbeschikking. Voor het einde van het boekjaar wordt bij projectsubsidies groter dan dit grensbedrag aan de hand van de financiële voortgangsrapportages van de subsidieontvangers vastgesteld of de werkelijke bestedingen overeengekomen met het verwachte bestedingsritme. Bij aanzienlijke afwijkingen vindt een correctie plaats van de verantwoorde subsidielasten.

Activering van directe apparaatskosten aan materiële vaste activa

Interne uren die direct verband houden met investeringen dienen conform de voorschriften (BBV) te worden geactiveerd. Indien er bij projecten die zijn opgenomen onder de investeringskredieten sprake is van directe uren dan activeren we vanaf 2019 een percentage over de vervaardigingskosten van het betreffende boekjaar. Deze geactiveerde kosten worden toegevoegd aan een dekkingsreserve afschrijvingen apparaatskosten ter dekking van de hogere afschrijvingslasten.

Vaste activa

Activa die bedoeld zijn om de uitoefening van de werkzaamheid van de provincie duurzaam te dienen.

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vaste activa een toelichting gegeven.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- Investerings met een economisch nut.
- Investerings met een economisch nut, waardoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investerings hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investerings met een economisch nut worden geactiveerd.

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs. Dit is de inkoopprijs en de bijkomende kosten. Of ze worden gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. Deze bestaat uit: de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten, verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Voor investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geldt tot aan investeringsdatum 31 december 2016 dat eventuele bijdragen uit de reserves in mindering zijn gebracht op deze investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

De op de oorspronkelijke verkrijging- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste

van de geschatte economische levensduur of technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de financiële verordening. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode. Afschrijvingen geschieden daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

Duurzame waardevermindering van vaste activa

Afwaardering van bedrijfseconomisch vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde. Lagere taxatiewaarden dan de boekwaarden van onroerende zaken zijn hierbij als duurzame waardedaling in aanmerking genomen. Afwaardering van maatschappelijk vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde en er ten opzichte van de huidige functie geen (bestuurlijke) intentie is voor duurzame exploitatie.

Buitengebruik gestelde vaste activa

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

Afschrijvingen

Investerings met economisch nut of investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut, worden lineair afgeschreven in maximaal:

Object	Aantal jaar
Laptop, desktop, workstation, tablets, server (incl. implementatiekosten)	4
Beeldscherm (incl. implementatiekosten)	6
Wifi en netwerkcomponenten (incl. implementatiekosten)	4
Telefoons, smartphones (incl. implementatiekosten)	3
Software, afhankelijk van applicatie (incl. implementatiekosten)	2 tot 7
Verkeersregelinstallatie	15
Overige werktuigbouwkundige en elektrotechnische installaties	5 tot 10
Wegen:	

- elementverhardingen	30
- asfaltverharding	35
- betonverharding	40
Droge kunstwerken (vaste bruggen, viaducten, tunnels, betonnen duikers, enzovoort.)	80
Natte Kunstwerken	
- sluizen	100
- beweegbare bruggen	60
Overige infrastructuur (stalen geleiderail, geluidsschermen, lichtmasten, bewegwijzering, aanleginrichting veerboot, keerwanden, damwanden, enzovoort.)	30
Gebouwen:	
- steunpunten, bedrijfsgebouwen, inrichting terreinen	30
- technische installaties gebouwen	10
- audiovisuele middelen	5
Voertuigen:	
- dienstauto's bestuur	4
- overige voertuigen	4 tot 8
- schepen	30

Erfpacht

In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Daarbij geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde.

Voor een gedetailleerd verloop van de materiële vaste activa wordt verwezen naar bijlage 1 de Staat van materiële en financiële activa.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de materiële vaste activa gedurende het jaar:

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Boekwaarde per 1 januari 2024	Investerings	Desinve- steringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31 december 2024
Gronden en terreinen	1.411	450	-	-	-	-	1.861
Bedrijfsterreinen	10.317	489	-	589	-	-	10.217
Grond, weg en waterbouwkundige werken	2.796	-	-	283	-	-	2.513
Vervoermiddelen	8.972	29	-	897	-	-	8.104
Machines, apparaten en installaties	2.789	2.400	-	766	-	-	4.423
Totaal investeringen met economisch nut	26.284	3.368	-	2.534	-	-	27.118
Investerings in de openbare ruimte maatschappelijk nut tot 1-1-2017							
Grond, weg en waterbouwkundige werken	13.473	-	-	10.398	-	-	3.075
Investerings in de openbare ruimte maatschappelijk nut na 1-1-2017							
Grond, weg en waterbouwkundige werken	31.275	10.787	-	1.108	641	-	40.313
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	44.748	10.787	-	11.506	641	-	43.388

Financiële vaste activa

Het BBV kent de volgende soorten financiële vaste activa:

- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen.
- Leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen.
- Overige langlopende leningen.
- Uiteenzettingen in 's Rijks-schatkist met rente typische looptijd van één jaar of langer.
- Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer.

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa gedurende het boekjaar. De investeringen in de Financiële vaste activa van € 184,6 miljoen is voor een bedrag van € 84,6 miljoen toe te schrijven aan een kapitaalstorting GBE Aqua BV en € 5,0 miljoen Stedin. Voor € 67,5 miljoen zijn kasgeldleningen uitgezet bij diverse gemeenten en is € 32,5 miljoen uitgezet bij 's Rijks Schatkist.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde per 1 januari 2024	Investe- ringen	Desinve- steringen	Afschrijv- ingen aflossingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31 december 2024
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	213.558	84.580	-	-	-	-	298.138
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	-	32.500	-	-	-	-	32.500
Leningen aan openbare lichamen (art. 1 Wet Fido)	-	67.500	-	-	-	-	67.500
Overige langlopende leningen	801	-	-	155	-	-	646
Overige uitzettingen rentetypische looptijd > of gelijk aan één jaar	309	-	-	162	-	-	147
Totaal Financiële vaste activa	214.667	184.580	-	317	-	-	398.930

Flottende activa

Onder de vlottende activa worden afzonderlijk opgenomen de voorraden, de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar, de liquide middelen en de overlopende activa.

Voorraden

De post voorraden wordt onderscheiden in:

Gereed product- en handelsgoederen

Onder deze voorraden is de boekwaarde van gronden opgenomen die nog geen definitieve bestemming hebben, maar ingezet worden om projecten te realiseren.

Bedragen x € 1.000

Voorraden	Boekwaarde per 1 januari 2024	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde per 31 december 2024
Gereed product en handelsgoederen				
grondbank zeeland	44.444	14.605	2.820	56.229
NPW grondb landb flankerend beleid	17.688	-	930	16.758
Voorraad vastgoedobjecten	550	1.001	-	1.552
Ontwikkelbank	-	75	-	75
Totaal gereed product en handelsgoederen	62.682	15.682	3.750	74.614

Grondbank Zeeland

De (ruil)gronden maken onderdeel uit van de Grondbank Zeeland. De ruilgronden worden aangewend met de intentie om deze op korte termijn weer te verkopen of te ruilen.

In de paragraaf Grondbeleid wordt ingegaan op de omvang en het gevoerde beleid.

Grondbank landbouw flankerend beleid

De gronden voor het landbouw flankerend beleid worden gefinancierd uit een krediet van het Groenfonds. De baten en lasten van deze financiering komen volledig ten gunste of ten laste van het Natuurpakket Westerschelde (NPW). Winst- en verlies bij grondtransacties komen ook ten gunste of ten laste van NPW.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening van € 0,025 miljoen in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

De post uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar wordt onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde per 1 januari 2024	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde per 31 december 2024
Vorderingen op openbare lichamen	17.342	-	21.938
Overige vorderingen	732	25	1.664
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	18.074	25	23.602

Schatkistbankieren

Provincies moeten hun overtollige liquiditeiten stallen in de schatkist van het Rijk. Om te bepalen of een provincies overtollige liquiditeiten naast de gelden voor het normale betalingsverkeer aanhoudt, geldt een drempelbedrag dat is gebaseerd op het begrotingstotaal van de provincies.

De onderstaande tabel geeft de berekening van de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)						
Verslagjaar						
(1)	Drempelbedrag	6408,32				
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4	
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	145	244	201	185	
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	6.264	6.164	6.207	6.223	
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-	
(1) Berekening drempelbedrag						
Verslagjaar						
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	320.416				
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	320.416				
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat					
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.		Drempelbedrag	6408,32			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen						
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4	
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	13.156	22.248	18.486	17.051	
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92	
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	145	244	201	185	

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde en betreffen alleen banksaldi.

De specificatie is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Liquide middelen	Boekwaarde	
	1 januari 2024	31 december 2024
BNG	402	257
Groenfondsrekeningen	17.651	16.499
Totaal liquide middelen	18.053	16.756

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Er is geen voorziening oninbaarheid in mindering gebracht.

De post overlopende activa wordt onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000

Overlopende activa	Boekwaarde	
	1 januari 2024	31 december 2024
Nog te ontvangen Europese overheidslichamen	129	-
Nog te ontvangen Rijk	6.609	17.834
Nog te ontvangen overige Nederlandse overheidslichamen	3.378	2.489
Overige nog te ontvangen bedragen	1.063	393
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	2.886	1.859
Totaal overlopende activa	14.065	22.575

Uitkeringen met specifiek bestedingsdoel

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de uitkeringen met specifiek bestedingsdoel van overheidslichamen gedurende het jaar 2024:

Bedragen x € 1.000

Uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	Boekwaarde per 1 januari 2024	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31 december 2024
Europese overheidslichamen				
OP ReactEU project Creative City Boost	129	-	129	-
het Rijk				
SPUK ontvlechting Evides	1.250	-	1.250	-
Opcenten motorruittoelagenbelasting	3.547	4.526	3.547	4.526
Bedrijvenregeling bodemsanering	161	-	161	-
SPUK veehouderij	-	10	-	10
OA SPUK BVOV	816	-	511	305
POP3 Kavelruilbureau	408	-	408	-
OP Deltaprogramma Zoet Water	299	-	299	-
OP ZIS2 Vernieuwing landbouw	55	132	55	132
OA SPUK RD NSPD	-	7.926	-	7.926
IPO Bij12 bijdrage weeffout Provinciefonds	-	2.922	-	2.922
POP3 Landbouwroutte Poortvliet	-	523	-	523
Rijkswaterstaat urenvergoeding Welzingepolder	-	81	-	81
Rente Schatkistbankieren	-	1.350	-	1.350
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Gemeente Borsele afrekening N666-Rotonde Baarlandse Zandweg	513	-	513	-
RD Iedereen telt!	75	133	75	133
RUD, afrekening 2022	70	-	70	-
Gemeente Sluis subsidie Visserij Experience	600	-	600	-
Bijdrage gemeente Terneuzen rotonde Othene	436	1.759	436	1.759
RUD afrekening Kanaalpolder	-	65	-	65
RD3 Participatie	-	33	-	33
Overige provincies afrekening Kring van Commissarissen 2024	-	140	-	140
Waterschap Scheldestromen uitvoeringsregisseur Zoet Water	-	50	-	50
Rente lening Waterschap Veluwe en Heuvel	-	32	-	32
Rente lening Waterschap Brabantse Delta	-	173	-	173
Rente lening gemeente Rotterdam	-	176	-	176
Rente lening gemeente Hendrik Ido Ambacht	-	60	-	60
Totaal	8.359	19.651	8.054	19.956

Vaste passiva

De vaste passiva van een provincie hebben een looptijd van meer dan één jaar. Hieronder vallen dus niet alleen de langlopende vaste schulden, maar ook het eigen vermogen en de getroffen voorzieningen.

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vaste passiva een toelichting gegeven.

De vaste passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn de algemene reserve en de bestemmingsreserves opgenomen. Op grond van het beleidsuitgangspunt dat de noodzaak van handhaving van de overige reserves jaarlijks wordt herzien zijn in 2024 geen zaken van belang.

Reserves

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van de reserves is een zaak van Provinciale Staten. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de Provinciale Staten aan een reserve een bepaalde bestemming hebben gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

Aan de reserves hebben geen rentetoevoegingen plaatsgevonden.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de reserves gedurende het jaar 2024:

Bedragen x € 1.000

Eigen vermogen	Boekwaarde per 1 januari 2024	Resultaat- bestemming 2023	Toevoe- gingen 2024	Rentetoe- rekening 2024	Onttrek- kingen 2024	Verminde- ringen i.v.m. afschrijvingen op activa	Boekwaarde 31 december 2024
Algemene reserve	49.228	-	18.600	-	14.571	-	53.258
Totaal algemene reserve	49.228	-	18.600	-	14.571	-	53.258
Resultaat na bestemming 2023	13.559	-13.559	-	-	-	-	-
Totaal resultaat na bestemming	13.559	-13.559	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve WST en Sluiskiltunnel	7.052	-	13.139	0	8.924	9.872	1.395
Dekkingsreserve verbouwing Zws museum	2.600	-	-	-	-	200	2.400
Dekkingsreserve Gistpoortgebouw	1.425	-	-	-	-	102	1.323
Dekkingsreserve Schuytvlot	2.485	-	-	-	-	155	2.330
Dekkingsreserve FF aanlandingsvoorzieningen	1.522	-	-	-	-	152	1.370
Dekkingsreserve FF gebouwen en terreinen	1.015	-	-	-	-	92	923
Dekkingsreserve wegsteunp 's Heerarendskerke	1.999	-	-	-	-	-	1.999
Reserve meerjarige projecten	34.887	-	30.640	-	21.314	-	44.213
Reserve natuur	6.967	-	1.147	-	3.855	-	4.260
Reserve investeringsagenda	8.300	-	34.261	-	23.853	-	18.708
Dekkingsreserve wegeninvesteringen	24.935	-	7.290	-	169	301	31.755
Dekkingsreserve gebouw G en A	2.041	-	31	-	-7	74	2.004
Dekkingsreserve N286 landbouwroute	876	-	41	-	-	27	889
Bestemmingsreserve ZIS	4.002	-	-	-0	4.000	-	2
Dekkingsreserve NCV	160	-	-	-	-	27	133
Bestemmingsreserve investeringsfonds	11.975	-	1.000	-	-	-	12.975
Onderhoudsreserve infrastructuur	5.706	-	9.154	-	11.532	-	3.328
Dekkingsreserve IT-infrastructuur	100	-	-	-	-	100	-
Dekkingsreserve WSF	-0	-	500	-	-	-	500
Bestemmingsreserve onderh. Bedrijfspanen	526	-	594	-	-81	-	1.202
Bestemmingsreserve te dekken apparaatskosten	1.760	-	611	-	10	-	2.361
Bestemmingsreserve Wind in de Zeilen	1.667	-	15	-	-	-	1.682
Dekkingsreserve verduurzaming bedrijfspanen	1.100	-	-	-	-	-	1.100
Bestemmingsreserve GBE Aqua	85.158	-	78.600	-	-	-	163.758
Bestemmingsreserve cofinanciering EU-projecten	2.148	-	2.355	-	2.098	-	2.405
Bestemmingsreserve meerjarige subsidies	1.467	-	4.525	-	1.032	-	4.960
Bestemmingsreserve Delta Kennis Centrum	11.494	-	7.331	-	2.223	-	16.603

Bedragen x € 1.000

Bestemmingsreserve weerstandsvermogen Evides	4.400	-	-	-	4.400	-	-
Bestemmingsreserve ZEH	-	-	151.500	-	-	-	151.500
Bestemmingsreserve ZE-schepen	-	-	7.900	-	-	-	7.900
Dekkingsreserve ZE-Schepen	-	-	1.500	-	-	-	1.500
Totaal bestemmingsreserves	227.767	-	352.135	0	83.321	11.103	485.478
Totaal reserves	290.553	-13.559	370.735	0	97.891	11.103	538.736

Bestemmingsreserve Westerscheldetunnel en Sluiskiltunnel

In het kader van de investeringen in de Sluiskiltunnel is, uit de voor de aanleg van de tunnel beschikbaar gestelde middelen, een bestemmingsreserve gevormd. In eerste instantie werden de investeringen in de Sluiskiltunnel rechtstreeks onttrokken aan deze reserve. Per 1 januari 2014 is besloten de investeringen in de tunnel niet langer rechtstreeks te onttrekken aan deze reserve, maar deze te activeren op de balans en in 10 jaar (bij gereedkomen van de tunnel) af te schrijven. Uit de dividenden van de Westerscheldetunnel wordt de bestemmingsreserve gevoed. De bestemmingsreserve heeft als doel om de kosten voor afschrijving, onderhoud en rentelasten van de Sluiskiltunnel, de bijdrage aan de Sloeweg, als wel de rentelasten voor de investering aan de WST te dekken. De reserve dient tevens om afwaardering van de marktwaarde in aanloop naar opheffing van de tol in 2033 op te vangen. De huidige verwachting is dat in 2031 het kantelpunt ontstaat waarin de reserve betrokken wordt om het kapitaalbelang van de NV Westerscheldetunnel af te kunnen dekken.

Dekkingsreserve verbouwing Zeeuws Museum

De verbouwing van het Zeeuws Museum is in 2007 afgerond. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserves dekking kapitaallasten

Vanuit het BBV dienen investeringen in economische vaste activa en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut geactiveerd te worden en dient de afschrijvingslast jaarlijks in de exploitatierekening geboekt te worden. Het provinciaal beleid is erop gericht zo weinig mogelijk structureel beslag op middelen te leggen. Om deze afschrijvingslasten direct te dekken op het moment van besluit tot investering, is in het jaar van besluit een dekkingsreserve gevormd van gelijke omvang als het investeringskrediet. Op deze manier wordt de budgettaire ruimte in de toekomst niet belast. Er zijn dekkingsreserves gevormd voor onderstaande investeringen.

Dekkingsreserve Gistpoortgebouw

De verbouwing van het Gistpoortgebouw is in 2009 afgerond. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve verbouwing pand Schuytvlot

De verbouwing van het pand Schuytvlot is in 2010 afgerond. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve Fast Ferry aanlandingsvoorzieningen

In verband met de opheffing van de reserve Westerschelde Oeververbinding (WOV) is voor de investering van de Fast Ferry aanlandingsvoorziening een Bestemmingsreserve gevormd uit de WOV-reserve (4e begrotingswijziging 2009). De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve Fast Ferry gebouwen en terreinen

In verband met de opheffing van de reserve Westerschelde Oeververbinding is voor de investering

van de Fast Ferry gebouwen en terreinen een Bestemmingsreserve gevormd uit de WOV-reserve (4e begrotingswijziging 2009). De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve wegsteunpunt 's-Heer Arendskerke

In verband met de investering van een nieuw te bouwen wegsteunpunt 's-Heer Arendskerke/Eindewege is een bestemmingsreserve gevormd. De afschrijvingslasten worden ter zijner tijd jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Reserve meerjarige projecten

Op basis van besluitvorming in het kader van overhevelen budgetten waren tot 2015 toevoegingen en onttrekkingen opgenomen in het saldo van de algemene reserve. Om de presentatie en rubricering van deze toevoegingen en onttrekkingen te verbeteren, is met de zomernota 2015 de bestemmingsreserve meerjarige projecten gevormd. Het overhevelen van budgetten geschiedt nu door het onttrekken en toevoegen aan de bestemmingsreserve meerjarige projecten, zodat een juist beeld blijft bestaan over het verloop van de algemene reserve.

Reserve natuur

Bij het behandelen van de bestemming van het rekeningsaldo 2015 is besloten om van de incidentele boekwinst op de grondtransacties een bestemmingsreserve natuur te vormen omdat dit transacties betroffen waarop afspraken uit het Natuurakkoord en de Bestuursovereenkomst Grond (december 2013) van toepassing zijn. Om invulling te kunnen geven aan deze afspraken is het nodig om het saldo van deze transacties te reserveren en deze verwerkingswijze te blijven hanteren tot alle hectares volledig zijn verkocht/geruild tot uiterlijk 2027.

Reserve investeringsagenda

In de voorjaarsnota 2016 is besloten om een bestemmingsreserve investeringsagenda te vormen die ruimte biedt voor duurzame investeringen in Zeeland. De inzet vanuit de investeringsagenda geldt primair voor investeringen die gerelateerd zijn aan de strategische opgaven en daarnaast voor wegeninvesteringen, natuurontwikkeling en economische innovatie. Twee keer per jaar worden voorstellen aan Provinciale Staten gedaan voor bestedingen ten laste van de investeringsagenda.

Dekkingsreserve wegeninvesteringen

In verband met investeringen in de wegen is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve afschrijving verbouwing gebouw G

In verband met de investering in de verbouwing van gebouw G is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve N286 landbouwroute

In verband met de investering in de N286 landbouwroute is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve Zeeland in stroomversnelling (ZIS)

In december 2017 is de bestemmingsreserve Zeeland in stroomversnelling gevormd om het investeringsprogramma "Zeeland in stroomversnelling" uit te voeren.

Dekkingsreserve nautische centrale Vlissingen

In verband met de investering in de nautische centrale Vlissingen is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve investeringsfonds Zeeland BV

Bij de voorjaarsnota 2018 is besloten de bestemmingsreserve investeringsfonds Zeeland BV te vormen. De bestemmingsreserve is gevormd om eventuele afwaarderingen van het investeringsfonds Zeeland BV af te dekken.

Onderhoudsreserve infrastructuur

Voor het onderhoud aan de infrastructuur is een onderhoudsreserve ingesteld. Uit deze reserve worden de kosten van het grond onderhoud gedekt.

Dekkingsreserve IT-infrastructuur

In verband met investeringen in de IT-infrastructuur is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve Westerschelde Ferry

Gelijktijdig met het besluit tot de kapitaalstorting is besloten tot het instellen en voeden van de bestemmingsreserve Westerschelde Ferry ter dekking van eventuele afwaarderingen van de kapitaalstorting.

Bestemmingsreserve groot onderhoud bedrijfsgebouwen

In de Voorjaarsnota 2018 is het voorstel gedaan om een bestemmingsreserve groot onderhoud gebouwen in te stellen. Jaarlijks wordt aan deze reserve toegevoegd en de lasten van het groot onderhoud worden onttrokken aan deze reserve.

Bestemmingsreserve investering apparaatskosten

In verband met het activeren van de personeelslasten op investeringsprojecten is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve zodra de investering in gebruik is genomen.

Bestemmingsreserve Wind in de Zeilen

In het Statenvoorstel 'Compensatie marinierskazerne' van 9 juli 2020 is besloten om de bestemmingsreserve MAR-Kazerne te hernoemen naar Bestemmingsreserve 'Wind in de Zeilen' en een nieuwe bestemming te geven in het kader van activiteiten volgend uit het compensatiepakket 'Wind in de Zeilen'.

Dekkingsreserve verduurzaming bedrijfspanden

In verband met investeringen in de verduurzaming van bedrijfspanden is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve GBE Aqua

In de Statenvergadering van 23 juli 2021 is besloten tot het instellen van de bestemmingsreserve 'GBE Aqua', waarin de rijksbijdrage van € 10 miljoen in de aanvulling van het weerstandsvermogen wordt opgenomen.

Bestemmingsreserve cofinanciering EU-projecten

Ter ondersteuning van de Europese programma's is in de Najaarsnota 2020 structureel (2021-2027) €1,1 miljoen gereserveerd binnen de bestaande uitvoeringsprogramma's om vanuit Zeeland (deels) te kunnen voldoen aan de benodigde cofinanciering in het operationele programma Zuid (OP-Zuid). Openstellingen binnen OP-Zuid zullen pas begin 2022 doorgang vinden. De al gereserveerde middelen cofinanciering OP-Zuid zijn via de bestemmingsreserve Cofinanciering Europese Projecten, overgeheveld naar 2022.

Bestemmingsreserve meerjarige subsidies

Dit is een nieuwe bestemmingsreserve met ingang van het boekjaar 2021. Bij afgifte van een

subsidiebeschikking wordt, voor zover de verstrekte subsidie nog niet als last in het boekjaar is verantwoord, het resterende bedrag aan de bestemmingsreserve "meerjarige subsidies" toegevoegd en in latere jaren aan deze reserve onttrokken.

Bestemmingsreserve Delta kenniscentrum

In de Statenvergadering van 23 juli 2021 is besloten tot het instellen van de bestemmingsreserve 'Delta kenniscentrum', die in de periode tot en met 2030 een maximale omvang van € 20 miljoen kent, waarbij de provinciale inkomsten uit de garantiepremie en vrijval van de bestemmingsreserve 'GBE Aqua' als primaire voeding voor deze bestemmingsreserve dienen.

Bestemmingsreserve ZEH

In de vergadering van Provinciale Staten van 27 september 2024 is besloten om 90% van de dividenduitkering ZEH, na aflossing GBE Aqua, toegevoegd aan de bestemmingsreserve 'ZEH'. De middelen in deze reserve worden ingezet om structurele rendementen uit te verkrijgen.

Bestemmingsreserve ZE-Schepen

In verband met investeringen in de vervanging van de Swath-schepen is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de Provincie. Om die reden kennen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand. 'Voorzieningen worden in principe gewaardeerd op de contante waarde van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De voorziening Waterbeheer is gewaardeerd op het nominale bedrag.

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
- Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het "jaarlijks vergelijkbaar volume" is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan, met uitzondering van voorzieningen die gewaardeerd zijn tegen netto contante waarde.

Onderstaand volgt een verloop overzicht van de voorzieningen:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde per 1 januari 2024	Vrij- gevallen bedragen	Toevoeg- ingen	Aanwen- dingen	Boekwaarde per 31 december 2024
Voorziening wachtgelden PSD	851	-	114	393	572
Voorziening waardeoverdracht pensioen politieke ambtsdragers	2.492	-	911	66	3.337
Voorziening spaarverlof	3.039	-	893	434	3.498
Voorziening achterstallig onderhoud	40	-	-	40	-
Voorziening RVU	-	-	259	72	188
Totaal voorzieningen voor	6.422	-	2.177	1.005	7.594
verplichtingen, verliezen en risico's					
Voorziening waterbeheer	1.247	-	169	85	1.331
Totaal voorzieningen middelen derden	1.247	-	169	85	1.331
met een specifiek bestedingsdoel					

Voorziening conform artikel 44 lid 1a BBV:

Op balans bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;

Er worden geen voorzieningen gevormd voor risico's of eventuele verplichtingen die zodanig onzeker zijn dat niet redelijkerwijs is in te schatten hoeveel deze zullen bedragen per balansdatum. Bij de grote projecten is hier sprake van. Zo kunnen verplichtingen op grond van gesloten overeenkomsten met externe partners leiden tot onvoorziene kosten naarmate de uitvoering van een project vordert en als gevolg van gewijzigde inzichten en omstandigheden. Dergelijke onzekerheden maken onderdeel uit van de risicobeheersing op projectniveau. Deze risico's worden periodiek ingeschat en verwerkt in het risicomanagementsysteem. Er wordt bij de kwartaalrapportages over de grote projecten ook op gerapporteerd aan u en zo nodig vertrouwelijk toegelicht. Uit deze rapportages blijkt dat de posten onvoorzien binnen de projectramingen voldoende zijn om eventuele financiële gevolgen voor de Provincie op te vangen.

Voorziening wachtgelden PSD

Jaarlijks wordt de voorziening wachtgelden ex-PSD-ers doorgerekend. Uitgangspunten hierbij zijn de sterfte-index, indexeringen, rekenrente en de verwachte neveninkomsten. Uiteraard blijven de rechten steeds gebaseerd op de opheffingsdatum PSD van 18 maart 2003.

Voorziening waarde overdracht pensioen politieke ambtsdragers

Voor de wachtgeld- en pensioenverplichtingen aan oud-leden GS en hun echtgenotes en kinderen, is in 2013 een voorziening aangelegd. Eventuele afkoopsommen van voormalige bestuurders die verschuldigd zijn bij de overdracht van de pensioenafspraken naar pensioenfondsen of andere overheden, worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening spaarverlof

Begin 2022 zijn er aan de commissie BBV een aantal vragen gesteld over het treffen van een voorziening voor verlofsparen (naar aanleiding van afspraken in de CAO Gemeenten 2021-2022). Medewerkers kunnen (bovenwettelijke) vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij

hun persoonlijke levens- en carrièreplanning. Deze vakantie-uren verjaren niet. Dit leidt tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Aangezien er bij verlofsparen naar oordeel van de commissie sprake is van arbeidskosten-gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen, is hier een voorziening voor gevormd.

Voorziening achterstallig onderhoud

In 2022 is een voorziening achterstallig onderhoud gevormd voor de asbestsanering van gebouw A. De lasten van deze asbestsanering zijn ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening RVU

Deze voorziening wordt gevormd voor de lasten van de medewerkers die gebruik maken van de Regeling Vervroegde Uittreding (CAO 2024).

Voorziening conform artikel 44.2 C BBV

Voorziening middelen derden met specifiek bestedingsdoel.

Voorziening waterbeheer

De leges voor waterheffing worden jaarlijks toegevoegd en de uitgaven in verband met de compensatie van de negatieve effecten van deze onttrekkingen die geen gelijkmatig patroon vertonen per jaar worden hieruit betaald. In de meerjarenbegroting worden de uitgaven voor de ophanden zijnde gerelateerde projecten onttrokken aan de voorziening.

Vaste schulden, met een rente typische looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

De onderstaande tabel geeft het verloop van de vaste schulden weer over 2024:

Bedragen x € 1.000

Vaste schulden	Boekwaarde per	
	1 januari 2024	31 december 2024
Waarborgsommen	5	5
Totaal vaste schulden	5	5

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva worden afzonderlijk opgenomen de netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar en de overlopende passiva.

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vlottende passiva een toelichting gegeven. De netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld.

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De post netto-vlottende schulden worden onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000

Overlopende passiva	Boekwaarde per	Boekwaarde per 31
	1 januari 2024	december 2024
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	11.553	11.924
Overige kasgeldleningen	-	-
Overige schulden	22.034	14.304
Totaal overlopende passiva	33.587	26.227

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen. Tevens omvatten de overlopende passiva na de wijziging van het BBV in 2007 de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Bedragen x € 1.000

Overlopende passiva	Boekwaarde per	Boekwaarde per 31
	1 januari 2024	december 2024
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	47.101	46.420
De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	-	-
- het Rijk	73.142	128.864
- overige Nederlandse overheidslichamen	750	1.433
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	297	72
Totaal overlopende passiva	121.290	176.790

De bovenstaande tabel wordt in de onderstaande tabel gespecificeerd naar details op de overlopende passiva.

Bedragen x € 1.000

Uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	Boekwaarde per 1 januari 2024	Ontvangen bedragen	Bestedingen 2024	Terug- betalingen	Boekwaarde 31 december 2024
het Rijk					
OP Natuur Pakket Westerschelde	34.848	-	1.269	-	33.579
OP BRIM-subsidie Zeelandbrug	-	225	-	-	225
OP Veilige bermen	525	-	267	-	258
OP SPUK snelfietsroute	1.535	-	-	-	1.535
OP SPUK flexibele woningbouw	522	917	226	-	1.213
OP SPUK Verkeersveilig mtr	866	-	257	-	608
OP SPUK Ontzorgprogr Maats Vastgoed	184	883	206	-	861
OP ZIS2 Iedereen telt	6	-	26	-	-19
OP SPUK veilig, doelmatig en duurzaam gebruik	358	-	103	-	255
infrastructuur					
OP fiche industrie	15	-	15	-	-
OP SPUK aankoop veehouderijen	-59	177	118	-	-
OP SPUK Programma Natuur	8.298	-	4.993	-	3.305
OP RD3 Participatieplatform	1	-	-2	-	3
OP SPUK Verbreding en Vernieuwing	177	333	510	-	-
OP SPUK WidZ Living Lab	3.084	-	794	-	2.289
OP SPUK Schone Lucht Akkoord	98	51	2	-	146
OP SPUK bodem overbruggingsjaar	44	-	-	-	44
OP SPUK Cultuur 2e tranche 2020	-	-	-	-	-
OP SPUK Novi-gebied North Sea Port D	114	68	74	-	108
OP SPUK onderz.PFAS	-0	-	-0	-	-
OP Uitv.kstn POP3 WSS	498	-	333	-	165
OP SPUK impulsregeling klimaatadaptie	68	1.764	1.766	-	65
OP SPUK IVRI	217	-	-	-	217
OP SPUK 2022 bodemopgaven	236	-	125	-	111
OP SPUK Impuls Jongerencultuur	506	295	800	-	1
OP SPUK Deltaprogramma zoet water	-	1.185	-429	-	1.614
OP SPUK PAS melders	-	-	-	-	-
OP SPUK Woondeals	780	585	85	-	1.280
OP SPUK CDOKE	413	2.642	1.173	-	1.882
OP SPUK snellaadinfrastructuur	1.398	4.861	666	-	5.593
OP SPUK capaciteit natuurmonitoring	55	-	55	-	-
OP SPUK 2023 bodemopgaven	748	-	581	-	167
OP SPUK RD NSPD	15.421	12.387	178	-	27.630
OP SPUK Kernenergie	759	950	1.066	-	643
OP SPUK natuurinclusief isoleren	1.430	1.707	-	-	3.137
OP SPUK Netten op Zee	-	13.796	-	-	13.796
OP SPUK 2024 bodemopgaven	-	1.676	-	-	1.676
OP KasZeeland	-	190	16	-	174
OP SPUK Pasmelders	-	7.875	-	-	7.875
OP SPUK Koplopers	-	4.364	331	-	4.033
OP SPUK Pr Natuur 2e fase	-	12.640	1.053	-	11.587
OP SPUK Imp jong+talent	-	193	-	-	193
OP SPUK deelmobiliteithub	-	413	-	-	413
OP SPUK MKB ontzorgingsprogramma	-	1.270	101	-	1.170

Bedragen x € 1.000

OP SPUK Verduurzaming bedrijventerre	-	1.080	47	-	1.033
OP SPUK VS Woo	-	50	50		-
Overige Nederlandse overheidslichamen					
OP Actief bodembeheer	82	-	2	-	80
Platform diffuse bronnen	11	-	-	-	11
OP Vitaal Sloe/Kanaalzone 2012-2014	166	-	3	-	162
OP Lobbyist Den Haag	132	78	104	-	106
OP Kanaalpolder	69	-	69	-	-
OP Cofinancieringsfonds LEADER	290	-	-	-	290
OP ZIS gemeenten RD NSPD	-	783	-	-	783
Totaal	73.892	73.440	17.035	-	130.297

Motorrijtuigenbelasting

In de jaarrekening is een bate opgenomen aan opcenten motorrijtuigenbelasting. Reeds meerdere malen in het verleden zijn discussies ontstaan met het ministerie van Financiën omtrent de juistheid en volledigheid van het aandeel van de provincies in de opbrengst motorrijtuigenbelasting. De belastingdienst verstrekt inzake de afgedragen gelden geen specifieke accountantsverklaring ten behoeve van de Provincies. De rechtmatigheid en volledigheid van deze opbrengst kan daarom niet worden vastgesteld.

Vennootschapsbelasting

Er is voorgeschreven dat inzicht wordt gegeven in het verwachte bedrag aan te betalen Vennootschapsbelasting (Vpb). Op basis van een beoordeling van de provinciale activiteiten is geconcludeerd dat Provincie Zeeland voor al haar activiteiten geen fiscale onderneming drijft, dan wel dat er een vrijstelling kan worden toegepast. Dit betekent dat er geen activiteiten plaatsvinden die tot een bedrag voor Vpb hebben geleid. Bij eventuele wijzigingen van activiteiten in toekomstige begrotingsjaren zal worden beoordeeld of zij tot een Vpb belaste activiteit zullen leiden, deze zullen ook worden meegenomen in het (jaarlijkse) bedrijfsgesprek met de belastingdienst.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten

Toelichting

In de vergadering van Provinciale Staten van 8 juli 2016 is door Gedeputeerde Staten toegezegd een overzicht aan Provinciale Staten te verstrekken van het totaal door de provincie verstrekte garantstellingen. In onderstaand overzicht zijn alle door de provincie verstrekte garanties én borgstellingen opgenomen. In dit overzicht is aangegeven:

- De instelling waarvoor garant of borg wordt gestaan.
- De hoofdsom van de garant- of borgstelling.
- Welk deel (percentage) van de borgstelling voor rekening is van de provincie.
- De hoogte van de opgenomen lening die valt onder de garantie/borgstelling (door de partij waarvoor de provincie borg/garant staat).
- Looptijd van de garantstelling.
- Korte beschrijving van de garant- of borgstelling.

Voor een volledig beeld zijn in het overzicht 2 garantstellingen (NSP SE en WamCO2) opgenomen.

Het financiële risico voor de provincie bedraagt maximaal het provinciale aandeel in het bedrag dat de instelling aan leningen heeft aangetrokken die vallen onder de garantie.

Overzicht van garantstellingen en borgstellingen

Garantstelling/borgstelling verstrekt aan	hoofdsom garantie/borg	Deel van de garantstelling voor rekening van de provincie	Looptijd	restant bedrag opgenomen lening per 1-1-2024	restant bedrag opgenomen lening per 31-12-2024	Kenmerk en looptijd
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Garantstelling North Sea Port SE (voorheen Zeeland Seaports)	340.000	170.000	1-1-2028	182.072	169.661	De provincie Zeeland en de gemeenten Borsele, Terneuzen en Vlissingen staan garant. Provincie Zeeland voor 50%. North Sea Port SE heeft in het kader van de fusie een vrijwaring verleend aan de garanten voor de situatie dat de garanten worden aangesproken onder de garanties die zij hebben afgegeven.
Garantstelling Warmco2	65.000	32.500	geen einddatum	56.500	53.750	De provincie Zeeland en de gemeenten Borsele, Terneuzen en Vlissingen staan tevens garant voor WarmCO2. Provincie Zeeland voor 50%. North Sea Port SE heeft in het kader van de fusie een vrijwaring verleend aan de garanten voor de situatie dat de garanten worden aangesproken onder de garanties die zij hebben afgegeven.
Garantstelling GBE Aqua	354.550	263.330	31-7-2027	162.755	0	Provinciale Staten besloten in 2021 om de aandelen Evides te ontlechten uit ZEH. Hiervoor is GBE Aqua B.V. opgericht en is een garantie verstrekt aan GBE Aqua om de aandelen Evides van ZEH te kunnen kopen. De garantie die de Provincie Zeeland heeft afgegeven heeft betrekking op de totale omvang van de lening.
Gemeente Hulst	3.300	3.300	31-12-2026	0	0	Zeeland is uitgetreden uit het project Perkpolder. Hiervoor in de plaats is een garantstellingsovereenkomst gesloten tussen Hulst en de Provincie.
Groenfonds	172.016	6.365	31-12-2024	185	0	Zeeland staat garant voor het Zeeuwse aandeel van de door het Groenfonds opgenomen convenants leningen.
Garantstelling Zeeuwse Bibliotheek	4.000	2.680	18-7-2030	2.000	1.714	Garantstelling voor een kredietfaciliteit van € 4 miljoen afgesloten bij de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) wordt jaarlijks in 14 gelijke termijnen afgelost. Hoofdsom bedraagt € 4 miljoen, Zeeland staat voor 67% garant.
Totaal	938.866	478.175		403.512	225.125	

Garantstelling North Sea Port SE (NSP)

De Gemeenschappelijke Regeling Zeeland Seaports (GR ZSP) is per 1 juli 2019 opgeheven. Op 26 juni 2019 zijn door de GR ZSP de aandelen in North Sea Port SE overgedragen aan de Provincie Zeeland en de gemeenten Borsele, Terneuzen en Vlissingen. Eveneens op 26 juni 2019 zijn North Sea Port Netherlands N.V., de Provincie Zeeland en de gemeenten Borsele, Terneuzen en Vlissingen

de 'Garantieovereenkomst 2019' (Overeenkomst tot herziening van de garantie- en dienstverleningsovereenkomst d.d. 16 december 2010 en het Addendum GDO ('Verlaging Plafond GR Garanties') d.d. 29 juni 2018) aangegaan. Op 18 december 2019 is de GR ZSP ontbonden. De Provincie Zeeland en de gemeenten Vlissingen, Borsele en Terneuzen (garanten) staan garant voor de financiële verplichtingen die ten laste van North Sea Port Netherlands N.V. (voorheen Zeeland Seaports) zijn aangegaan voor zover opgenomen in artikel 3.1.1 van de Garantieovereenkomst 2019.

In het kader van de garantstelling voor de leningenportefeuille en de daarbij behorende banklijnen hebben garanten een hoofdsomgarantie aan diverse banken afgegeven voor een totaalbedrag van € 316.361.111. Naast deze garantstelling ten gunste van de banken hebben garanten in de Garantieovereenkomst 2019 afspraken met North Sea Port Netherlands N.V. gemaakt omtrent de maximale omvang van de leningenportefeuille. In de Garantieovereenkomst 2019 is vastgelegd dat North Sea Port Netherlands N.V. tot € 340 miljoen (2024) aan leningen daadwerkelijk mag opnemen. De totale schuld van North Sea Port Netherlands N.V. uit hoofde van leningen en kredieten bedroeg op 31 december 2024 € 169.661.111. De garantstelling voor € 340 miljoen betreft een hoofdsomgarantie. Indien de banken de NSP SE (voorheen GR ZSP) zullen aanspreken op deze garantie zijn daar bijkomende kosten aan verbonden. Dit betreft dan rentekosten en vergoedingen. De omvang van deze kosten zijn afhankelijk van de situatie op de rentemarkt op dat moment. Deze extra kosten vallen niet onder de in de Garantieovereenkomst 2019 opgenomen maximum van € 340 miljoen. Deze bijkomende kosten komen hier bovenop.

Garantiestelling WarmCO2

Op dit moment staat de North Sea Port SE tevens garant voor eventuele leningen die de SE moet aangaan wanneer derden jegens NSP SE een beroep doen op de WarmCO2 garantie. Op dit moment staat NSP SE met betrekking tot WarmCO2 voor € 65 miljoen garant. De schuld bedraagt per 31 december 2024 nog € 53,8 miljoen.

Garantstelling GBE Aqua

Op 23 juli 2021 hebben Provinciale Staten besloten om de aandelen Evides te ontvlechten uit ZEH (toen nog PZEM). Om dit te bewerkstelligen is GBE Aqua B.V. opgericht en hebben Provinciale Staten besloten een garantie te verstrekken aan GBE Aqua om de aandelen Evides van ZEH te kunnen kopen. Op 18 november 2021 is GBE Aqua definitief opgericht en op 8 december 2021 heeft de aandelentransactie plaatsgevonden voor een bedrag van in totaal € 354,55 miljoen. GBE Aqua heeft voor dit bedrag een lening aangetrokken. Vanaf 2022 hebben de aandeelhouders van GBE Aqua ieder jaar een kapitaalstorting gedaan vanuit het ZEH dividend. GBE Aqua heeft met deze kapitaalstortingen de lening in 2024 volledig afgelost.

Garantstelling gemeente Hulst in verband met Perkpolder

In het derde kwartaal van 2017 heeft Provinciale Staten besloten het project Perkpolder volledig over te dragen aan de gemeente Hulst, gezien de fase waarin het project zich verkeerde, en haar aandelen in Perkpolder Beheer BV te verkopen aan de gemeente Hulst. De gemeenteraad van de gemeente Hulst heeft besloten deze aandelen over te nemen en het project zelfstandig verder te zetten. In het vierde kwartaal van 2017 is de uittreding van de Provincie formeel tot stand komen. De provincie is per 1 januari 2018 geen aandeelhouder meer en heeft haar grondvoorraad Perkpolder verkocht aan Perkpolder Beheer BV. De provincie staat na uittreding nog wel garant voor een maximum bedrag van

€ 3,3 miljoen ter beperking van de financiële risico's van de gemeente Hulst. Deze garantie vervalt op 31 december 2026, tenzij partijen schriftelijk anders overeenkomen.

Tevens ligt een consultatie aan de Europese Commissie voor inzake mogelijke staatsteun in het kader van de ontwikkeling Perkpolder. Op basis van extern advies is de inschatting dat hier geen sprake is van staatsteun.

Convenantmiddelen Groenfonds

Het Groenfonds heeft de bij de gewaarborgde geldleningen vermelde convenantlening afgesloten namens de gezamenlijke provincies voor de aankoop van natuurgebieden. De gelden zijn inmiddels uitgeput, echter we moeten nog wel de lening aflossen en rente betalen. Zeeland staat garant voor het Zeeuwse aandeel van de door het groenfonds opgenomen convenantsleningen. Het restant bedrag van de lening bedraagt op 31 december 2024 € 0.

Garantstelling leningen nieuwe stichting ZB

In 2016 is door de stichting ZB een lening afgesloten bij de Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB) voor een bedrag van € 4 miljoen. Dit als vervolg op een eerdere lening bij de NWB van de rechtsvoorgangers van de ZB, t.w. de GR Zeeuwse Bibliotheek van de Provincie Zeeland en de gemeente Middelburg. De Provincie heeft voor deze lening met aflossing van de ZB samen met Middelburg aan de NWB per 18 juli 2016 een garantstelling verleend. Deze lening heeft een looptijd van 14 jaar, het aandeel in de garantstelling van betrokken overheden is 67% provincie en 33% gemeente Middelburg. Per 31-12-2024 bedraagt de restant hoofdsom van deze lening € 1,7 miljoen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Geschillen, al of niet bij een arbitragecommissie of gerechtelijke procedure, worden niet vermeld in afwachting van een (gerechtelijke) uitspraak. Indien noodzakelijk worden deze wel genoemd in de paragraaf weerstandsvermogen.

Lease- en huurcontracten

Voor print-, kopieer- en scanvoorzieningen is op 1 augustus 2019 een huurcontract afgesloten met Canon Nederland NV. Deze overeenkomst loopt tot 31 juli 2024 en kan dan met twee maal 1 jaar worden verlengd. In 2025 vindt een nieuwe aanbesteding plaats.

Rijksdienst voor ondernemend Nederland

Voor rekening van de Provincie Zeeland uit hoofde van de gecentraliseerde taak voor Natuur zijn door de uitvoeringsorganisatie Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO) meerjarige verplichtingen aangegaan. Dit betreffen verplichtingen op grond van (meerjarig) (agrarisch) natuurbeheer en

(langlopende) natuur inrichtings- en functieveranderingscontracten. De totale nog openstaande verplichtingen per 31-12-2024 bij RVO bedragen € 6,3 miljoen.

Pensioenverplichtingen

De pensioenverplichtingen voor gepensioneerde GS-leden bedragen € 2,6 miljoen per 31-12-2024.

Instandhouding Westerscheldetunnel

De provincie heeft een verplichting om de Westerscheldetunnel in stand te houden tot 2033. Deze instandhoudingsbijdrage is bij de aanschaf van de aandelen van het Rijk vooruitbetaald door de provincie. Deze verplichting en vooruitbetaling blijken niet uit de balans.

Persoonlijk ontwikkel budget

Per 1 januari 2018 is in de CAO afgesproken dat elke medewerker een te besteden Persoonlijk Ontwikkelbudget (PBDI) heeft van € 6.000. Per 31 december 2024 is hiervan bijna € 3,25 miljoen niet besteed.

Toegezegde bijdragen vanuit bestuursovereenkomsten

Bestuursovereenkomst Zoetwatermaatregelen Zuidwestelijke Delta; de totale toegezegde bijdrage vanuit de provincie Zeeland bedraagt € 2,5 miljoen.

De definitieve hoogte van de toegezegde bijdrage is op het moment van afsluiten van de bestuursovereenkomst en/of opstellen van de jaarrekening 2024 nog niet vast te stellen. In overeenstemming met de grondslagen voor verantwoording van subsidieelasten, zijn deze toegezegde bijdragen nog niet als last verantwoord in de jaarrekening 2024.

Uitvoeringsovereenkomst HZ inzake JRC

Bij besluit van 26 maart 2019 heeft Gedeputeerde Staten aan de Stichting HZ University of Applied Sciences (HZ) een subsidie van maximaal € 12.000.000,- toegekend voor de realisatie van het Joint Research Center te Middelburg.

In het besluit zijn verschillende verplichtingen opgenomen die door de HZ moeten worden nagekomen aan de Provincie. Twee van de verplichtingen luiden als volgt:

1. De HZ dient het Joint Research Center gedurende minimaal 10 jaar na vaststelling van de subsidie niet voor een ander doel te gebruiken dan voor het doel waarvoor het complex is gerealiseerd,

2. Datgene na te laten wat de doelstelling van het JRC in gevaar brengt of verstoort, waarbij eveneens geldt dat niet meer dan 40% benut kan worden voor economische activiteiten. Indien zich hier op wijzigingen voordoet dient de HZ dit per ommegaande aan de Provincie te melden.

In februari 2020 is een uitvoeringsovereenkomst met de HZ afgesloten, waarin onder meer de notariële vastlegging van een kwalitatieve verplichting en een anti-speculatiebeding zijn uitgewerkt, alsmede de looptijd en de daarbij behorende sancties. Dit betekent dat indien de HZ de genoemde afspraken, binnen 10 jaar na vaststelling van de subsidie, niet nakomt zij een deel van de ontvangen subsidie terug moet betalen.

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Inleiding

Hierna wordt een toelichting gegeven op het overzicht baten en lasten. Achtereenvolgens wordt ingegaan op:

- Een analyse van afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie per programma.
- Een overzicht van de aanwending van onvoorzien.
- Een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd.
- Een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.
- Een analyse ten aanzien van de begrotingsrechtmatigheid.
- De informatie in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening wordt vastgesteld met inachtneming van hetgeen omtrent de financiële positie op de balansdatum is gebleken tussen het moment van opmaken van de jaarstukken en het tijdstip van vaststelling daarvan. Dit geldt voor zover deze aanvullende informatie onontbeerlijk is voor het bedoelde inzicht.

Leeswijzer

In onze analyse van de begrotingsverschillen lichten we op doelstellingsniveau de belangrijkste afwijkingen toe.

Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Voor een nadere specificatie van het gerealiseerde, nog te bestemmen resultaat wordt verwezen naar de analyse bij gerealiseerde baten en lasten per programma, dat hieronder is opgenomen. In het statenvoorstel ter vaststelling van de jaarstukken wordt aan u een voorstel voor bestemming van dit resultaat gedaan.

Begrotingsafwijkingen Programma 1 Grote projecten en strategische opgaven

Analyse Begrotingsverschillen

010101 Waterdunen

In 2024 zijn de laatste werkzaamheden voor het groot project Waterdunen afgerond. Met het afronden van de werkzaamheden is de finale afrekening opgemaakt. Doordat er zich in de afrondingsfase weinig financiële risico's hebben voorgedaan en door sturing op beheersing van risico's is het project afgesloten met een overschot op het projectbudget van circa € 2,7 miljoen.

010102 Natuurpakket Westerschelde (NPW)

Per saldo zijn lasten en baten (onttrekking aan vooruit ontvangen Rijksmiddelen) aan elkaar gelijk. In de Meerjarenkostenraming (MJKR) NPW 2024 was begroot om € 8,17 miljoen uit te geven, waarvan bij de 3e ronde budgetbewaking reeds € 3,40 miljoen is doorgeschoven naar 2025, zodat per saldo € 4,77 miljoen resteerde. Uiteindelijk is er over 2024 per saldo € 4,26 miljoen uitgegeven. Dit komt onder

meer door positieve grondresultaten, een hogere bate op de resterende uitstaande rijksmiddelen en omdat de realisatie van diverse deelprojecten in het Grenspark Groot Saeftinghe doorschuiven naar 2025.

010206 Stikstof

Door de ontvangen Rijksfinanciering kan een deel van de beschikbare middelen beschikbaar blijven als voorfinancieringsbudget voor maatregelen in het landelijk gebied. De opgave blijft groot en daarom wordt voorgesteld om € 0,28 mln opnieuw beschikbaar te stellen in 2025.

Bedragen x €1.000

Programma	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
010101 Waterdunen	472	4.297	1.633	2.664
010102 Natuur Pakket Westerschelde	0	0	0	0
010206 Landelijk gebied en stikstof	2.498	1.441	1.158	283
019999 Ambtelijke inzet	486	1.876	1.848	27
Resultaat	3.456	7.613	4.639	2.974

Begrotingsafwijkingen programma 2 Woonplaats Zeeland

Analyse Begrotingsverschillen

020102 Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd

De Regio Deal Zeeuwen zelf aan zet (Zeeuws Vlaanderen) kende formeel een looptijd tot en met 2024. Provincie Zeeland voerde binnen deze Regio Deal projectleiding op fiche 'Vernieuwing Landbouw'. Dit is een project dat al meerdere jaren loopt, en net niet afgerond geweest is in 2024. Begin 2025 zal het project zowel inhoudelijk als financieel afgerond worden onder de vlag van voornoemde Regio Deal.

020103 Milieu: goed woon- en werkklimaat

De onderbesteding op deze doelstelling wordt veroorzaakt door de meeropbrengst op BRIKS leges en de lagere afrekeningen op materiele budgetten van de RUD.

020104 Law Delta

Verschil wordt veroorzaakt door een afrekening van de Specifieke Uitkering (SPUK) fiche 1G haven en industrie.

020301 Ruimtelijke kwaliteit: wonen

De onderbesteding op de doelstelling wonen wordt veroorzaakt door een aantal activiteiten. We lichten de belangrijkste afwijkingen toe:

Procesondersteuning regionale programmering: dit budget is (deels) ingezet voor het opstellen van het KOWZ en het opstellen van het voorstel en de evaluatie van de regelingen 'wonen in het buitengebied'. Aangezien deze opdrachten doorlopen in 2025 is niet het volledige budget besteed in 2024.

Procesgeld ruimtelijke arrangementen: dit budget hebben we ontvangen vanuit het Rijk via het Provinciefonds. Het is gelabeld voor ondersteuning van het proces van de ruimtelijke arrangementen en het Novex gebied. Ook deze activiteiten lopen door in 2025.

Woondeal/Woonagenda: met het oog op de uitvoering van de woondeal en ter voorbereiding van de nieuwe wet regie werken we aan de ondersteuning van gemeenten met kennis en informatie (o.a.

woonmonitor). Ook hebben we voorbereidingen getroffen om te komen tot een nieuwe subsidieregeling en de actualisatie van de verordening. Deze werkzaamheden worden in 2025 vervolgd en opgepakt, waardoor het budget niet volledig besteed is in 2024.

Cofinanciering Woningbouwimpuls: voor de cofinanciering van succesvolle WBI en VHF aanvragen is in de Najaarsnota 2022 een reservering opgenomen. Kapelle, Sluis en Terneuzen hebben met succes een aanvraag gedaan bij de Rijksregelingen WBI en VHF. GS heeft middels een brief per project een cofinanciering van € 200.000 toegezegd aan de gemeenten Kapelle, Sluis en Terneuzen. Hiervoor is € 600.000 gereserveerd in de begroting en ligt dan ook een verplichting onder.

Het verzoek is om de bovenstaande beschikbaar gestelde incidentele middelen opnieuw in te zetten voor 2025.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
020101 Voorbereiding omgevingswet	158	377	372	5
020102 Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd	931	1.518	1.392	126
020103 Milieu: goed woon- en werkklimaat	10.188	10.869	10.425	444
020104 Law Delta	8	89	69	20
020201 Water, bodem en landelijk gebied met kwaliteit	352	340	331	8
020202 Deltawateren	140	88	71	17
020301 Ruimtelijke kwaliteit: wonen	4.031	3.773	2.690	1.083
020303 Ruimtelijke kwaliteit versterken: Impuls bedrijventerreinen	1.124	189	157	33
029999 Ambtelijke inzet	2.525	2.764	2.723	40
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	19.458	20.008	18.231	1.777

Begrotingsafwijkingen programma 3 Balans in landelijk gebied

Analyse Begrotingsverschillen

030101 Realisatie natuurnetwerk

Het saldo op deze doelstelling wordt vooral verklaard door een grotere winst op de verkopen grondbank ten opzichte van de laatste bijstelling van positief € 0,92 miljoen. en een snellere realisatie van het Natuurnetwerk Zeeland waarvan de hogere lasten, € 0,254 miljoen, worden gedekt uit de reserve Natuur (zie ook doelstelling 980399). Daarnaast is er een saldo van 0,1 miljoen. gerealiseerd bij het Kavelruilbureau omdat een aantal transacties niet meer in 2024 konden worden afgerond en de lasten, conform de voorschriften in 2025 moeten worden verantwoord.

030102 Natuurbeheer en natuurbescherming

In 2024 kon door het ontbreken van cofinanciering vanuit Waterschap een geplande openstelling voor categorie water niet doorgaan. Voor de openstelling 2025 is dit wel gelukt maar is een lager bedrag aangevraagd van wege de korte voorbereidingstijd. De verplichting om bij te dragen aan de KRW, zoals vastgelegd in het GLB-NSP blijft staan, daarom wordt voorgesteld om € 400.000 over te hevelen naar 2025 tot en met 2028 (€ 100.000 per jaar). Daarnaast resteren er middelen op het natuurbeheer.

De verwachting is dat de kosten voor beheer door de groei van de Natuurontwikkeling de komende jaren zal stijgen.

030103 Natuurherstel

In 2024 is er fors meer gedaan aan natuurherstel, met name vanuit de van het Rijk ontvangen SPUK middelen, zoals Programma Natuur fase 1 en 2. De uitvoering van de werkzaamheden verliepen sneller dan bij de 3e ronde budgetbewaking was voorzien, waardoor er meer lasten (€ 300.000) in 2024 moesten worden verantwoord. Bij de 3e ronde is het budget met € 1 miljoen. verlaagd en toegevoegd aan de algemene middelen.

030105 Natuurbeleving: verbreding en verbinding

Als gevolg van een capaciteitsknelpunt zijn projecten in het kader van natuurinclusief later gestart dan voorzien. Daarom wordt voorgesteld € 400.000 van de incidentele middelen over te hevelen naar 2025.

030106 Een volhoudbare landbouw

In 2024 is veel tijd en energie gestoken in het uitwerken en aanvragen van koplopersmaatregelen voor het Gebiedsprogramma, waardoor reguliere bestedingen enigszins uitgebleven zijn. Daarnaast zijn de gereserveerde middelen voor de innovatievouchers in Walcheren niet volledig besteed.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
030101 Realisatie natuurnetwerk	2.393	6.000	4.400	1.600
030102 Natuurbeheer en natuurbescherming	16.836	18.745	18.385	359
030103 Natuurherstel	3.969	2.939	3.003	-64
030105 Natuurbeleving: verbreding en verbinding	3.649	4.484	4.062	422
030106 Een volhoudbare landbouw	3.979	250	156	93
039999 Ambtelijke inzet	9.924	3.864	3.807	57
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	40.750	36.281	33.814	2.467

Begrotingsafwijkingen programma 4 Ondernemend Zeeland

Analyse Begrotingsverschillen

040101 Arbeidsmarkt

We hebben gezien dat projecten en initiatieven op gebied van Arbeidsmarkt vertraging oplopen door het gebrek aan personele capaciteit bij de aanvragers om tot een compleet subsidieverzoek te komen binnen de daarvoor geplande periode in 2024. De krapte op de Zeeuwse arbeidsmarkt is voelbaar in elke organisatie.

040102 Concurrentiepositie food

De onderbesteding wordt deels veroorzaakt door minder initiatieven vanuit de markt passend binnen onze beleidsdoelstellingen en deels door de beschikbaarheid van (tijdelijke) subsidiemogelijkheden binnen regelingen als OPZuid en Zeeland in Stroomversnelling (Aanjaaggelden). Ook in 2024 zijn meerdere initiatieven op het gebied van visserij en food met behulp van deze bronnen gerealiseerd.

040103 Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers

Voor 2024 was rekening gehouden met kosten voor een initiatief op het gebied van Familiebedrijven.

Dit is uiteindelijk niet meer tot uitvoering gekomen in 2024, waardoor er sprake is van een onderbesteding.

040104 Campus Zeeland

De onderbesteding op deze doelstelling kent meerdere oorzaken. Enerzijds zijn acties en doelen gerealiseerd tegen lagere kosten voor de Provincie. Twee subsidietoekenningen zijn lager uitgevallen zijn dan aanvankelijk ingeschat. Anderzijds vraagt de totstandkoming van de nieuwe Strategische Onderwijsagenda wat langer tijd dan verwacht. Deze zal in 2025 verder afgerond en vastgesteld worden.

040105 Innovatie-infrastructuur en -fondsen

In 2024 zijn diverse subsidieregelingen opengesteld geweest (OPZuid, Aanjaaggelden Zeeland in Stroomversnelling en NSP LEADER), waarvan de subsidielasten voor 2024 uiteindelijk lager uitvielen dan aanvankelijk ingeschat. Daarnaast was 2024 het eerste echte opstartjaar voor de Regio Deal NSPD, en daarbij behorende projecten. De subsidielasten voor openstellingen van voornoemde regelingen en de Regio Deal-projecten worden in 2025 verwacht en verantwoord.

040106 Marketing en Imago

In de Najaarsnota 2024 zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor de realisatie van een boekingsmodule voor accommodaties op Zeeland.com. De eerste stappen zijn gezet. De lasten om de boekingsmodule af te ronden, operationeel te houden en onder te brengen bij de marketingorganisatie i.o., zullen grotendeels vallen in 2025. Hiervoor zijn reeds verplichtingen aangegaan. Het verzoek is de daartoe beschikbaar gestelde incidentele middelen her te bestemmen voor 2025.

040107 Circulaire economie

De onderbesteding op doelstelling circulaire economie is tweeledig. Enerzijds zijn acties en doelen gerealiseerd tegen lagere kosten. Anderzijds zijn in 2024 minder kosten gemaakt in het kader van (projectgroep) Vitaal Sloe- en Kanaalzone (VS&K) dan aanvankelijk ingeschat. De Provincie beheert de financiën van deze projectgroep. In 2025 zullen de werkzaamheden voor VS&K samen met projectpartners voortgezet worden.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
040101 Arbeidsmarkt	362	242	148	94
040102 Concurrentiepositie food	322	245	166	79
040103 Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers	2.693	3.094	3.023	71
040104 Campus Zeeland	816	2.256	1.750	507
040105 Innovatie-infrastructuur en -fondsen	3.831	5.764	4.923	841
040106 Marketing en Imago	1.175	1.355	1.213	142
040107 Circulaire economie	916	973	898	75
040108 Concurrentiepositie logistiek	4.221	256	224	32
049999 Ambtelijke inzet	4.160	2.938	2.895	43
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	18.495	17.123	15.239	1.884

Begrotingsafwijkingen programma 5 Mobiliteit op maat

Analyse Begrotingsverschillen

050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen

De overbesteding is voornamelijk toe te schrijven aan een aantal spoedherstelmaatregelen. Vanwege de urgentie en de risico's zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- **Damse Vaart:** Een herstelmaatregel is uitgevoerd om verdere verslechtering en veiligheidsrisico's te voorkomen.
- **Vervanging van voegovergangen N661:** De initiële kostenraming is overschreden door extra kosten, zoals noodzakelijke asfalteringswerken.
- **Renovatie N686 Buthbrug:** Extra werkzaamheden zijn uitgevoerd voor de renovatie.
- **Onderhoud Schroefbrug:** Ingrijpend onderhoud was nodig, waarbij een slijtlaag is vervangen.
- **Werkzaamheden N286 bij de 3e aansluiting Tholen:** Extra werkzaamheden waren benodigd.
- **Planmatig onderhoud Drie Klauwen:** Dit onderhoud is een jaar naar voren geschoven, wat resulteert in lagere lasten in 2025.

050102 Bereikbaarheid voor de mensen

Vanwege de verlenging van de concessie en bijbehorende afspraken is er conform de normale systematiek bevoorschot aan Connexxion. Extra reserveringen voor hogere indexatie bleken niet nodig. Eind 2025 zal de afrekening over 2024 met Connexxion plaatsvinden, waarbij we de totale balans over 2024 kunnen opmaken.

050103 Verbetering verkeersgedrag verkeersdeelnemers

In 2024 gestarte projecten zijn niet geheel in 2024 afgerond, waardoor nog niet de gehele facturering in 2024 heeft plaatsgevonden.

050105 Wegeninvesteringen

De beschikbaar gestelde voorbereidingsmiddelen voor de Randweg Oud-Vossemeer zijn beperkt benut, omdat de inzet in 2024 vooral heeft plaatsgevonden met eigen capaciteit.

050107 Uitvoering slimme mobiliteit

In het eerste kwartaal van 2024 zijn de stappen voor de uitvoering van de Regionale Mobiliteitsstrategie opnieuw bepaald. Door de gefaseerde aanpak, met eerst een zorgvuldige voorbereiding, zijn de kosten in 2024 lager uitgevallen. Daarnaast hebben vertragingen geleid tot lagere kosten voor het Living Lab Slimme Mobiliteit en de Mobiliteitscentrale. Het verzoek is om de beschikbaar gestelde incidentele middelen opnieuw in te zetten voor 2025.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	30.786	35.037	37.308	-2.271
050102 Bereikbaarheid voor de mensen	26.488	30.302	29.700	602
050103 Verbetering verkeersgedrag verkeersdeelnemers	887	1.148	1.045	103
050104 Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners	322	179	223	-44
050105 Wegeninvesteringen	1.925	1.872	1.805	67
050107 Uitvoering slimme mobiliteit	1.574	2.275	1.592	683
059999 Ambtelijke inzet	11.000	12.783	11.985	798
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	72.982	83.596	83.659	-63

Begrotingsafwijkingen programma 6 Iedereen telt!

Analyse Begrotingsverschillen

060101 Toekomstbestendige culturele infrastructuur

De onderbesteding kent grofweg twee oorzaken: project Erfgoed Deal Landfront Vlissingen kende een opstart in 2024, maar zal in 2025 verder tot uitvoering komen. Daarnaast is in 2024 ingezet op het opwerken van de ondersteuningsorganisatie(s) Cultuur & Erfgoed, in lijn met de ontwikkelagenda 2022-2024 en in aanloop naar de recent vastgestelde Uitvoeringsagenda Cultuur & Erfgoed 2025-2032. Dit proces loopt in 2025 nog door, omdat zorgvuldigheid van belang is om alle partijen mee te krijgen.

060102 Cultureel erfgoed

Voor de uitvoering zijn we afhankelijk van twee factoren: voldoende ambtelijke capaciteit en een sterke erfgoedsector voor de uitvoering. De ambtelijke capaciteit is in de loop van 2024 op orde gebracht. Een aantal uitvoerende erfgoedorganisaties worden intensief begeleid om te komen tot gedegen plannen en een goede subsidieaanvraag in 2025.

060401 Leefbaarheid -brede welvaart, versterking zorginfrastructuur

De onderbesteding op deze doelstelling kent meerdere oorzaken. Enerzijds zijn acties en doelen gerealiseerd tegen lagere kosten. Anderzijds vraagt de voorbereiding van een aantal activiteiten op het gebied van de leefbaarheidsagenda veel tijd, omdat het netwerk op dit domein opnieuw opgebouwd moet worden. Inzet zal in 2025 onverminderd doorgaan.

060402 Gezond leven

De onderbesteding is veroorzaakt doordat een subsidie in het kader van het Zeeuws Sportakkoord eind 2024 niet meer verleend is. Deze zal begin 2025 verleend worden.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
060101 Toekomstbestendige culturele infrastructuur	16.599	18.132	17.710	423
060102 Cultureel erfgoed	2.938	2.928	2.600	328
060103 Kunsten	456	586	586	0
060104 (Talent)ontwikkeling van en cultuureducatie voor jongeren	607	824	817	7
060201 Evenementen	1.221	1.020	992	28
060401 Leefbaarheid - brede welvaart, versterking zorginfrastructuur	619	1.308	1.026	283
060402 Gezond leven	853	992	912	80
069999 Ambtelijke inzet	1.406	1.357	1.278	79
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	24.698	27.148	25.920	1.227

Begrotingsafwijkingen programma 7 Bestuur

Analyse Begrotingsverschillen

070101 Interbestuurlijk toezicht

Het vaststellen van de contante waarden van de voorziening pensioen voormalige bestuursleden wordt in hoge mate bepaald door de marktrente. Die is momenteel laag. Voor het bepalen van de wettelijke tarieven voor waardeoverdrachten/berekenen contante waarden van pensioenaanspraken wordt de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rente genomen die geldt voor verplichtingen met een looptijd van 25 jaar voor toekomstige pensioenen en de rente bij een looptijd van 10 jaar voor reeds ingegane pensioenen. De rente voor toekomstige pensioenen met een looptijd van 25 jaar is vastgesteld op 2,325%. Dit was vorig jaar 2,355%. Door de lagere rekenrente is de toevoeging aan de voorziening hoger dan begroot.

070104 Signalerend bestuur

De onderschrijding op de lasten is als volgt te verklaren voor deze posten samen: uiteindelijk bleken meer kosten van IPO bureau rechtstreeks toerekenbaar aan andere programma's en zijn de werkelijke resterende organisatiekosten lager dan begroot. Daarbij is er ook meer compensabele btw doorgeschoven (verantwoord als negatieve last) dan vooraf begroot, met name bij BIJ12. Deze opgave wordt altijd pas na afloop van het boekjaar ontvangen van IPO-BIJ12, zodat een begrotingswijziging niet meer mogelijk is.

070105 Weerbaar bestuur

Ook in 2024 is in gezamenlijkheid gewerkt aan de Zeeuwse norm weerbare overheid. De incidentele impuls gelden (decentralisatieuitkering) van het Rijk ter bevordering van de weerbaarheid van bestuur en het verder versterken van de slagkracht van (kleinere) gemeenten tegen ondermijnende invloeden zijn niet volledig besteed in 2024. De inzet zal in 2025, samen met de Zeeuwse overheden, onverminderd doorgaan. Het voorstel is dan ook de hiervoor niet bestede middelen in 2024 (€ 90.000) her te bestemmen voor 2025.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
070101 Interbestuurlijk toezicht	1.592	1.337	2.152	-816
070102 Herkenbaar en samenwerkend bestuur	75	179	153	26
070104 Signalerend bestuur	760	853	508	346
070105 Weerbaar bestuur	561	546	411	135
079999 Ambtelijke inzet	6.254	7.189	6.966	224
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	9.243	10.104	10.189	-85

Begrotingsafwijkingen programma 8 Energie op klimaat!

Analyse Begrotingsverschillen

080101 Uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water

De klimaatadaptatie projecten zijn nog niet gereed voor uitvoering en kunnen conform de voorschriften nog niet in 2024 verantwoord worden. Voorgesteld wordt om € 180.000 over te hevelen naar 2025 en 2026 (€ 90.000 per jaar).

Voor de voorbereiding van zoetwaterprojecten hebben wij middelen van het Rijk benut, wat leidt tot een onderbesteding van onze eigen middelen. Voorgesteld wordt om het restant van de middelen (€725.000) over te hevelen naar 2025, zodat vol ingezet kan worden op de voorbereiding van deze projecten.

080103 Energietransitie

De uitvoering van de energietransitie vordert verder. Een deel van de middelen die zijn bedoeld voor onze jaarlijkse bijdrage aan SDR. SDR heeft dit volledige bedrag in 2024 niet nodig gehad. Deze incidentele middelen reserveren wij om SDR langjarig te kunnen blijven ondersteunen. Daarom wordt voorgesteld om € 65.000 over te hevelen naar 2025.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
080101 Uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water	2.918	1.909	976	933
080103 Energietransitie	1.439	1.637	1.533	104
089999 Ambtelijke inzet	0	2.015	1.986	29
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	4.357	5.562	4.495	1.067

Begrotingsafwijkingen programma 9 Algemene dekkingsmiddelen

Analyse Begrotingsverschillen

900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting

Het aantal belastbare auto's en gewicht per auto is sterker toegenomen dan verwacht.

900102 Provinciefonds

Dit verschil wordt veroorzaakt door mutaties uit de decembercirculaire 2024 waaronder decentralisatie uitkeringen voor NPLG, Spreidingswet, Natuurbrandpreventie en Erfgoed deal.

900103 Dividend

In de begroting is het slotdividend 2023 Evides (via GBE Aqua te ontvangen) als bate opgenomen. Dit slotdividend is door GBE Aqua echter verrekend bij de laatste kapitaalstorting die zij hebben opgevraagd. Hierdoor was er een lagere kapitaalstorting nodig in GBE Aqua.

900104 Saldo van de financieringsfunctie

Er was rekening gehouden dat de € 100 miljoen van het dividend ZEH direct als langlopende leningen uitgezet kon worden. Omdat dit langer duurde dan verwacht hebben deze middelen op de lopende rekening bij de schatkist gestaan tegen een hogere dagrentevergoeding dan de rente op langlopende uitzettingen.

900106 Onvoorzien inclusief stelposten

De per saldo positieve afwikkelverschillen hebben met name betrekking op onze eigen bijdrage in Europese projecten die niet zijn doorgestaan. Onze eigen bijdragen vallen vrij.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting	-43.840	-44.240	-45.947	1.707
900102 Provinciefonds	-156.958	-177.559	-177.796	237
900103 Dividend	-17.031	-258.483	-255.766	-2.717
900104 Saldo van de financieringsfunctie	566	-3.609	-3.854	244
900105 Budgettaire ruimte	7.049	0	0	0
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	-500	-1.500	-2.299	799
900107 Overige inkomsten	-6.700	-6.700	-6.700	0
909999 Ambtelijke inzet	301	424	418	6
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-217.113	-491.668	-491.944	276

Begrotingsafwijkingen programma 96 Overhead

Analyse Begrotingsverschillen

960101 Personeel

De onderbesteding op Personeel wordt veroorzaakt door het nog niet volledig benutten van het budget Thuiswerkplek en het Persoonlijk Budget voor Duurzame Inzetbaarheid (PBDI). Deze budgetten dienen beschikbaar te blijven voor personeel en voorgesteld wordt om deze budgetten over te hevelen naar volgende jaren (totaal € 495.000).

De ambtelijke ondersteuning maakt ook onderdeel uit van deze doelstelling en deze onderbesteding bedraagt € 457.000 en wordt veroorzaakt doordat meer personeelskosten konden worden gedeclareerd bij derden en via Specifieke Uitkeringen.

960102 Huisvesting en facilitaire zaken

De onderbesteding wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere energielasten. Door de gerealiseerde energiebesparende maatregelen en de relatief warme winter lag het energieverbruik lager dan verwacht. Naast de lagere energielasten hebben we ook minder uitgaven aan de Abdij. In 2024 is een investeringskrediet aangevraagd voor de herhuisvesting. Uit dit krediet is de aanschaf van meubilair bekostigd, waardoor deze uitgaven niet ten laste zijn gekomen van de Abdij.

960103 ICT

De totale lasten van 2024 vielen hoger uit dan oorspronkelijk ingeschat, voornamelijk door prijsstijgingen in hardware.

960104 Overige overhead

Bij een aantal aanbestedingen is er vertraging opgetreden omdat eerst marktconsultatie nodig was. De aanbestedingen zijn opgestart en lopen door in 2025. Conform de voorschriften moeten de lasten verantwoord worden in jaar van besteding en daarom wordt voorgesteld € 60.000 over te hevelen naar 2025.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
960101 Personeel	21.650	28.849	27.988	861
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	2.292	2.840	2.706	134
960103 ICT	4.080	4.959	5.051	-92
960104 Overige overhead	1.082	1.128	944	183
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	29.104	37.775	36.689	1.086

Begrotingsafwijkingen mutatie reserves per programma

Analyse Begrotingsverschillen

980399 Bestemmingsreserves-Pr.3

Zie voor deze verklaring doelstelling 030101 Realisatie natuurnetwerk

989099 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen

Het verschil heeft betrekking op de verplichte activering van directe uren bij de investeringskredieten.

989699 Bestemmingsreserves-overhead

Het verschil betreft de daadwerkelijke realisatie van de bestemmingsreserve groot onderhoud bedrijfspanden. Er is een saldo getrokken op vier verschillende activiteiten. Deze activiteiten vallen binnen verschillende doelstellingen. Bij deze specifieke doelstellingen is geen nadere toelichting gegeven aangezien dit om marginale bedragen gaat op het totale restantbudget van de betreffende doelstelling.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2024	Begroting na wijziging 2024	Rekening 2024	Restant
980199 Bestemmingsreserves- Pr.1	-4.127	-11.878	-11.878	0
980299 Bestemmingsreserves- Pr.2	-1.429	362	362	0
980399 Bestemmingsreserves- Pr.3	-3.585	-369	661	-1.030
980499 Bestemmingsreserves- Pr.4	-5.192	-4.339	-4.339	0
980599 Bestemmingsreserves- Pr.5	-14.433	-8.365	-8.365	0
980699 Bestemmingsreserves- Pr.6	-815	1.408	1.408	0
980799 Bestemmingsreserves- Pr.7	-279	138	138	0
980899 Bestemmingsreserves- Pr.8	-1.665	333	333	0
989098 Algemene reserve-algemene dekkingsmiddelen	-9.517	-9.529	-9.529	0
989099 Bestemmingsreserves- algemene dekkingsmiddelen	35.841	278.036	278.647	-611
989499 Bestemmingsreserves salarissen	0	-54	-54	0
989699 Bestemmingsreserves overhead	-230	714	798	-84
Mutaties reserves	-5.430	246.458	248.182	-1.725

Overzicht van de incidentele baten en lasten per programma

Inleiding

Om vast te stellen of er sprake is van een structureel evenwicht schrijft het BBV voor, dat een overzicht in de jaarrekening wordt opgenomen van de incidentele lasten en incidentele baten. Dit overzicht zoals bedoeld in BBV artikel 28 lid c is in de onderstaande tabel opgenomen.

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2024 na wijziging			Realisatie 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01 Grote projecten en strategische opgaven	9.670	4.873	-4.797	6.286	4.382	-1.904
02 Woonplaats Zeeland	4.368	1.566	-2.802	3.690	1.142	-2.549
03 Balans in landelijk gebied	1.605	946	-660	2.031	1.462	-569
04 Ondernemend Zeeland	4.717	2.149	-2.568	2.950	1.132	-1.818
05 Mobiliteit op maat	1.425	413	-1.013	489	21	-468
06 Iedereen telt!	2.118	736	-1.381	1.594	317	-1.277
07 Bestuur	50	-	-50	90	-	-90
08 Energie op klimaat!	3.489	3.389	-100	3.257	3.157	-100
90 Algemene dekkingsmiddelen	-	36	36	-	36	36
96 Kosten van de overhead	-	-	-	-	-	-
98 Mutaties reserves	230.100	4.400	-225.700	230.100	4.400	-225.700
Totaal incidentele baten en lasten	257.543	18.508	-239.035	250.486	16.048	-234.438

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Inleiding

Conform artikel 28 lid d BBV behoort een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen opgenomen te worden in de jaarrekening. Onderstaande tabel geeft de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan per reserve.

Bedragen x € 1.000

Structurele reserves	Begroting 2024 voor wijziging			Begroting 2024 na wijziging			Realisatie 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestemmingsreserve WST en Sluikiltunnel	8.553	18.124	9.570	10.621	17.649	7.027	13.139	18.796	5.656
Dekkingsreserve verbouwing Zws museum	-	200	200	-	200	200	-	200	200
Dekkingsreserve Gistpoortgebouw	-	102	102	-	102	102	-	102	102
Dekkingsreserve Schuytvlot	-	155	155	-	155	155	-	155	155
Dekkingsreserve FF aanlandingsvoorzieningen	-	152	152	-	152	152	-	152	152
Dekkingsreserve FF gebouwen en terreinen	-	92	92	-	92	92	-	92	92
Dekkingsreserve wegeninvesteringen	-	125	125	-	125	125	-	301	301
Dekkingsreserve gebouw G en A	-	74	74	-	74	74	-	74	74
Dekkingsreserve N286 landbouwrout	-	20	20	-	27	27	-	27	27
Dekkingsreserve Nautische centrale Vlissingen	-	27	27	-	27	27	-	27	27
Dekkingsreserve gladheidsbestrijding	-	15	15	-	15	15	-	-	-
Dekkingsreserve IT-infrastructuur	-	100	100	-	100	100	-	100	100
Totaal structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	8.553	19.185	10.632	10.621	18.717	8.096	13.139	20.026	6.887

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met en zonder (vanaf 13 maanden) dienstbetrekking

De WNT is per 1 januari 2013 in werking getreden. Beloning van bestuurders en overige topfunctionarissen in de (semi)publieke sector dient wettelijk genormeerd respectievelijk gemaximeerd te worden. Dit heeft geresulteerd in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector, tegenwoordig aangeduid als 'Wet normering topinkomens' (WNT). Voor 2024 is het algemeen maximum € 233.000 inclusief belaste kostenvergoeding en pensioenbijdrage werkgever. De WNT geeft aan dat de provincie verplicht is om jaarlijks in het financieel jaarverslag de bezoldiging van iedere topfunctionaris en gewezen topfunctionarissen op persoonsnaam op te nemen, ongeacht een eventuele overschrijding van het bezoldigingsmaximum. Voor de Provincie Zeeland houdt dit in dat de bezoldiging van de algemeen directeur en griffier opgenomen moet worden in de jaarstukken.

Anti-cumulatiebepaling

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij meerdere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan met ingang van 1 januari 2018).

Overige functionarissen naast de hieronder vermelde topfunctionarissen

Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Gegevens 2024

Bedragen x € 1

Functiegegevens

 Aanvang en einde functieervulling in 2024
 Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)
 Dienstbetrekking?

F.J. van Houwelingen	M.C.J. Franken
Griffier	Secretaris
01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
1	1
Ja	Ja

Bezoldiging

 Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen
 Beloningen betaalbaar op termijn
Subtotaal

138.691	165.921
22.747	23.807
161.438	189.728

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum

233.000	233.000

-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag

n.v.t.	n.v.t.
161.438	189.728

Totaal bezoldiging

Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan

n.v.t.	n.v.t.

Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling

n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2023

Bedragen x € 1

Functiegegevens

 Aanvang en einde functieervulling in 2023
 Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)
 Dienstbetrekking?

F.J. van Houwelingen	M.C.J. Franken	L.M.L.M. Prevaes
Griffier	Secretaris	wnd Secretaris
01/01 - 31/12	01/06 - 31/12	01/01 - 31/05
1	1	1
Ja	Ja	Ja

Bezoldiging

 Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen
 Beloningen betaalbaar op termijn
Subtotaal

132.840	87.944	65.262
22.885	13.373	9.331
155.725	101.317	74.593

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum

223.000	130.745	92.255

-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag

n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
155.725	101.317	74.593

Totaal bezoldiging

Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan

n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling

n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van Gedeputeerde Staten

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van Gedeputeerde Staten toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door Provinciale Staten vastgestelde kaders zoals de begroting en provinciale verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Normenkader van de rechtmatigheidsverantwoording betreft het door Provinciale Staten op 15 maart 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door Provinciale Staten bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 6,2 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot zijn gekomen € 4,9 miljoen bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 6,2 miljoen. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 0,35 miljoen acceptabel op basis van door Provinciale Staten vastgestelde afspraken.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met Provinciale Staten aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die een materiële impact op de jaarrekening hebben.

Bijlagen

Bijlage 1: Staat van materiële en financiële vaste activa

Inleiding

In de onderstaande tabel worden de materiële en de financiële vaste activa gedetailleerd weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Afschrijving m.i.v.	Afschrijvings- periode jaar	Boekwaarde per 1 januari 2024	Investeren	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31 december 2024
<i>Gronden en terreinen</i>									
Natuurgronden	n.v.t.	n.v.t.	1.068	384	-	-	-	-	1.452
Experimenteer Gronden	nvt	nvt	343	66	-	-	-	-	409
<i>Bedrijfsterreinen</i>									
Gistpoortgebouw	2009	30	1.427	-	-	102	-	-	1.325
Verbouwing Zeeuws museum	2008	30	2.603	-	-	200	-	-	2.403
Verbouwing pand Schuytvlot	2011	30	2.492	-	-	155	-	-	2.336
Wegsteunpunt 's Heerarendskerke	2026	30	12	-	-	-	-	-	12
Verbouwing gebouw G	2020	30	1.611	-	-	64	-	-	1.547
Verbouwing gebouw A	2021	30	1.065	-	-	39	-	-	1.026
Mauritsfort	2021	10	94	-	-	13	-	-	80
Verduurzaming bedrijfspanden	2025	10	509	489	-	-	-	-	998
Verbouwing Heerenlogement gebouw A	2024	30	427	-	-	14	-	-	413
Hybride werken bouwkundige werken	2026	10	76	-	-	-	-	-	76
<i>Grond, weg en waterbouwkundige werken</i>									
Aanlandingsinrichtingen	2005	30	1.522	-	-	152	-	-	1.370
Leidingwerk WSF	2021	10	266	-	-	38	-	-	228
Infrastructurale voorzieningen fast ferry	2007	30	1.007	-	-	92	-	-	915
<i>Vervoermiddelen</i>									
Swathboten	2005	30	8.972	-	-	897	-	-	8.075
ZE-Schepen	2028	30	-	29	-	-	-	-	29
<i>Machines, apparaten en installaties</i>									
Mobiele telefonie 2021	2023	3	397	-	-	199	-	-	199
IT-infrastructuur	2021	5	122	-	-	119	-	-	3
Modernisering NCV	2021	10	266	-	-	38	-	-	228
Investering zaakstelsysteem	2021	5	160	-	-	80	-	-	80
Website	2022	5	97	-	-	31	-	-	66
Client hardware 2021	2021	4	174	-	-	174	-	-	-
Accesspoints	2021	6	30	-	-	10	-	-	20
Firewalls	2021	4	6	-	-	6	-	-	-
Netwerkkomponenten 2021	2023	4	124	-	-	41	-	-	83
Client hardware 2022	2025	4	336	53	-	-	-	-	388
Hybride werken techn. + Inr.	2025	10	300	5	-	-	-	-	305
Grondwatermeetnet	2025	10	133	140	-	-	-	-	273
Glasvezel objectbediening	2023	10	153	-	-	17	-	-	136
ISM Servicemanagementsysteem	2026	5	103	44	-	-	-	-	147

Bedragen x € 1.000

Verkeersmanagementsysteem	2026	7	22	-	-	-	-	-	22
Laptops statenleden 2023	2024	4	204	-	-	51	-	-	153
Edge switches 2023	2025	4	52	196	-	-	-	-	248
Microsoft 365	2025	4	71	103	-	-	-	-	174
Netwerkkomponenten 23 Switches	2026	4	4	22	-	-	-	-	26
IT Infra 23 Azure Stack	2026	4	-	718	-	-	-	-	718
Laagwerker Zeelandbrug Oostzijde	2026	30	34	814	-	-	-	-	848
Client Hardware 2024	2026	4	-	107	-	-	-	-	107
Netwerkkomponenten 2024	2026	4	-	97	-	-	-	-	97
Repro repress	2026	7	-	3	-	-	-	-	3
Herhuisvesting 2024	2025	10	-	99	-	-	-	-	99
Totaal investeringen met economisch nut			26.284	3.368	-	2.534	-	-	27.118

Omschrijving	Afschrijving m.i.v.	Afschrijvingsperiode jaar	Boekwaarde per 1 januari 2024	Investeren	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31 december 2024
Investeren in de openbare ruimte maatschappelijk nut tot 1-1-2017									
Sluiskiltunnel	2015	10	9.872	-	-	9.872	-	-	-
Sloeweg fase 1	2016	14	3.601	-	-	526	-	-	3.075
Investeren in de openbare ruimte maatschappelijk nut na 1-1-2017									
Tractaatweg	2019	14	2.255	-	-	226	-	-	2.030
Sloeweg fase 2	2019	14	4.833	-	-	501	-	-	4.332
N286 landbouwrouteweg Poortvliet	2026	35	1.306	428	-	-	523	-	1.211
N673 Zandijk	2028	35	3.940	1.214	-	-	-	-	5.154
N290 Othene	2026	30	94	1.331	-	-	-	-	1.425
N652 Recreatieverdeelweg schakel	2020	30	224	-	-	9	-	-	215
N289 Oude rijksweg	2021	35	641	-	-	20	-	-	621
N258 reconstructie Absdale Hulst	2023	35	486	-	-	10	-	-	475
Stationsbrug Middelburgchroom 6	2021	60	4.602	-	-	81	-	-	4.521
Verharde bermen	2019	30	274	-	-	16	-	-	258
Fietsvoorziening Oud Vossemeer Broekseweg	2020	35	1.505	-	-	48	-	-	1.456
N661 vri Nieuw Zuidbeekseweg	2020	15	109	-	-	10	-	-	99
N290 traverse Kapellebrug	2027	35	540	792	-	-	-	-	1.332
N253 (turbo) rotonde Anna ter Muiden	2021	35	788	-	-	25	-	-	764
Oesterdam rotonde Speelmansplaten	2024	35	1.036	-	-	30	-	-	1.007

Bedragen x € 1.000

N256 Landbouwweg Zandkreeksluis	2026	35	431	12	-	-	-	-	443
N286 fietspad St. Maartensdijk	2022	35	187	-	-	6	-	-	181
Fietspad Sluiskil-sluizencomplex	2026	35	12	4	-	-	-	-	16
N662 afw Ritthemsestraat	2023	35	382	-	-	11	-	-	371
Veilige bermen	2026	35	1.366	800	-	-	-	-	2.166
N256 vri bypassinst.Zandkreekdamb	2023	15	746	-	-	53	-	-	693
N252 duiker	2023	80	485	-	-	6	-	-	479
Afrit Kruiningen	2023	35	670	-	-	20	-	-	651
N256 iVRI Langeweg	2025	15	255	-	-	-	-	-	255
Traverse Boerenhol	2023	35	351	-	-	10	-	-	340
N662 Ronde Ritthemsestraat	2023	35	736	-	-	22	-	-	714
Geactiveerde salarislsten	n.v.t.	n.v.t.	1.154	611	-	-	-	-	1.764
Rehabilitatie Philipsdam	2026	35	98	3.038	-	-	-	-	3.135
iVRI Deltaweg N256	2026	15	239	42	-	-	-	-	281
Kruispunt N664 s'Heer Hendriksinderen	2026	35	274	93	-	-	-	-	367
Kruispunt N666 Baarlandsezandweg	2026	35	738	57	-	-	-	-	795
VRI N256 Noordlangeweg/Julianastraat	2025	15	180	11	-	-	-	-	190
N689 Dorpsentree Kuitaart	2024	35	207	-	-	6	-	-	201
N252 - Maintenance Value Park	2026	35	71	194	-	-	-	-	265
Ronde Tivoli	2025	35	56	929	-	-	-	-	985
Bermverharding Tractaatweg	2026	35	8	332	-	-	118	-	222
Realiseren 8 stuks iVRI	2025	15	-	774	-	-	-	-	774
N676 Landbouwpasseer Schoondijke	2025	35	-	6	-	-	-	-	6
Deltaweg	2025	35	-	118	-	-	-	-	118
Totaal investeringen met maatschappelijk nut			44.748	10.787	-	11.506	641	-	43.388

Omschrijving	Boekwaarde per 1 januari 2024	Investeren	Desinvesteringen	Afschrijven aflossingen	Bijdragen van derden	Afwaardingen	Boekwaarde 31 december 2024
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen							
Aandelenkapitaal Westerscheldetunnel	115.258	-	-	-	-	-	115.258
Aandelenkapitaal ZEH NV	568	-	-	-	-	-	568
Aandelenkapitaal economische impuls Zeeland	99	-	-	-	-	-	99
Aandelenkapitaal North Sea Port	-	-	-	-	-	-	-
Aandelenkapitaal Westerschelde ferry B.V.	-	500	-	-	-	-	500

Bedragen x € 1.000

Aandelenkapitaal Investeringsfonds Zeeland	11.975	500	-	-	-	-	12.475
Aandelenkapitaal GBE Aqua	85.658	78.580	-	-	-	-	164.238
Aandelenkapitaal Stedin	-	5.000	-	-	-	-	5.000
Leningen aan openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)							
Lening u/g gemeente Hendrik Ido Ambacht	-	7.500	-	-	-	-	7.500
Lening u/g Gemeente Rotterdam	-	20.000	-	-	-	-	20.000
Lening u/g waterschap s Brabantse Delta	-	20.000	-	-	-	-	20.000
Lening u/g Waterschap Vallei en Heuvel	-	20.000	-	-	-	-	20.000
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd langer dan één jaar							
Uitzetting Schatkistbankieren 5 jaar	-	10.000	-	-	-	-	10.000
Uitzetting u/g Schatkistbankieren 6 jaar	-	22.500	-	-	-	-	22.500
Overige langlopende leningen							
Duurzaamheidslening woningverbetering	801	-	-	155	-	-	646
Overige uitzettingen rentetypische looptijd > of gelijk aan één jaar							
Fortis belegging	309	-	-	162	-	-	147
Totaal Financiële vaste activa	214.667	184.580	-	317	-	-	398.930

Bijlage 2: Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

Inleiding

Dit betreft de zogenaamde SiSa-bijlage. (SiSa: Single information - Single audit). In deze SiSa-bijlage moet - volgens een door het Rijk voorgeschreven model - de verantwoordingsinformatie over de specifieke uitkeringen worden opgenomen.

OCW

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025									
Verstr ekker	Uitkerin gcode	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
		Juridische grondslag							
		Ontvanger							
BZK	C48	Regeling specifieke uitkeringen Wind in de Zeilen	Naam fiche	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekom en (Ja/Nee) in (jaar T) per fiche		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.		
			Indicator: C48/01	Indicator: C48/02	Indicator: C48/03	Indicator: C48/04	Indicator: C48/05		
			1 1F Living Lab Slimme Mobiliteit	€ 794.405	€ 1.842.772	Nee	Nee		
			Eindverantwoord ing (Ja/Nee)						
		Aard controle n.v.t.							
		Indicator: C48/06							
		Nee							
BZK	C130	Compensatie VS Woo	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)						
			Aard controle n.v.t.						
			Indicator: C130/01						
			€ 50.166						
OCW	D13	Impuls regionale culturele infrastructuur 'verbreding en vernieuwing'	Naam instelling of samenwerkingsv erband (per regel)	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkings verband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerking verband	Eindverantw oording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.		
			Indicator: D13/01	Indicator: D13/02	Indicator: D13/03	Indicator: D13/04	Indicator: D13/05		

OCW

			1	R00990	€ 345.874	€ 544.642	Ja	
			2	R60351		€ 50.000	Ja	
			3	R05289	€ 100.000	€ 194.500	Ja	
			4	R01358	€ 100.000	€ 200.000	Ja	
			5	R00990		€ 180.000	Ja	
			6	R01197	€ 434.259	€ 634.259	Ja	
OCW	D21	Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur		Naam instelling of samenwerkingsverband	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerking sverband	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting
				Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
				Indicator: D21/01	Indicator: D21/02	Indicator: D21/03	Indicator: D21/04	Indicator: D21/05
			1	R60633		€ 10.560	Ja	
			2	R00048		€ 9.000	Ja	
			3	R60516		€ 27.000	Ja	
			4	R06806		€ 50.000	Ja	
			5	R60207		€ 2.500	Ja	
			6	R00104	€ 49.877	€ 49.877	Ja	
			7	R00240	€ 50.000	€ 50.000	Ja	
			8	R00429	€ 50.000	€ 50.000	Ja	
			9	R00593	€ 8.244	€ 8.244	Ja	
			10	R01144	€ 25.019	€ 25.019	Ja	
			11	R01398	€ 29.000	€ 29.000	Ja	
			12	R01576	€ 50.000	€ 50.000	Ja	
			13	R06052	€ 33.000	€ 33.000	Ja	
			14	R06325	€ 29.023	€ 29.023	Ja	
			15	R07720	€ 50.000	€ 50.000	Ja	
			16	R07721	€ 23.056	€ 23.056	Ja	
			17	R07724	€ 8.100	€ 8.100	Ja	
			18	R60011	€ 40.000	€ 40.000	Ja	
			19	R60128	€ 9.000	€ 9.000	Ja	
			20	R60632	€ 4.990	€ 4.990	Ja	
			21	R60653	€ 28.110	€ 28.110	Ja	
			22	R60722	€ 18.264	€ 18.264	Ja	
			23	R60723	€ 16.400	€ 16.400	Ja	
			24	R60724	€ 49.705	€ 49.705	Ja	
			25	R60725	€ 8.910	€ 8.910	Ja	
			26	R60735	€ 10.000	€ 10.000	Ja	
			27	R60738	€ 26.720	€ 26.720	Ja	
			28	R60773	€ 10.425	€ 10.425	Ja	
			29	R60774	€ 8.740	€ 8.740	Ja	
			30	R60795	€ 10.000	€ 10.000	Ja	
			31	R60817	€ 24.250	€ 24.250	Ja	
			32	R60818	€ 18.159	€ 18.159	Ja	
			33	R60833	€ 24.076	€ 24.076	Ja	
			34	R60840	€ 19.000	€ 19.000	Ja	
			35	R60891	€ 50.000	€ 50.000	Ja	
			36	R60892	€ 8.973	€ 8.973	Ja	
			37	R60893	€ 5.870	€ 5.870	Ja	

OCW

		38	R60906	€ 2.664	€ 2.664	Ja		
OCW	D28	Impuls jongeren en talent	Naam instelling of samenwerkingsverband Aard controle n.v.t. Indicator: D28/01	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband Aard controle R Indicator: D28/02	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingverband Aard controle n.v.t. Indicator: D28/03	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: D28/04	Eventuele toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: D28/05	
		1	nvt	€ 0	€ 0	Nee		
lenW	E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes Provincies	Projectnaam/nummer Aard controle n.v.t. Indicator: E10/01	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: E10/02	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: E10/03	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E10/04	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E10/05	Toelichting op niet-afgeronde projecten Aard controle n.v.t. Indicator: E10/06
		1	Terneuzen - Sluiskil	€ 0	€ 0	Nee	Nee	
			Kopie projectnaam/nummer Aard controle n.v.t. Indicator: E10/07	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E10/08	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee) Aard controle D1 Indicator: E10/09	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E10/10	Correctie besteding (jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen Aard controle R Indicator: E10/11	
		1	Terneuzen - Sluiskil	Nee	Nee	Ja	€ 0	
lenW	E12	Regeling specifieke uitkeringen N-wegen Provincies	Totale besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: E12/01	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T (inclusief 2018)) Aard controle R Indicator: E12/02	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle R Indicator: E12/03			
			€ 1.066.334	€ 3.357.774	Ja			
			Projectnaam/nummer	Project wijkt meer dan 10% af (Ja/Nee)	Totale omvang per type maatregel	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)		

OCW

			Aard controle n.v.t. Indicator: E12/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E12/05	Aard controle D1 Indicator: E12/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E12/07	
		1	N255	Nee	Leveren + aanbrengen 271m1 geleiderails incl. bijkomende werkzaamhed en. Wegwijzers masten vervangen door stellingen.	Ja	
		2	N256	Nee	Leveren + aanbrengen 7.553m2 bermverhardin g incl. bijkomende werkzaamhed en. Geleiderail.	Nee	
		3	N286	Nee	Wegwijzer mast vervangen door stelling km 19.950.	Ja	
		4	N651	Nee	Geleiderail bij betonnen brug 1,500 links + rechts.	Nee	
		5	N652	Nee	Wegwijzers masten vervangen door stellingen km 1.550, 4.850, 4.650, 8.350, 2.950, 2.550.	Ja	
		6	N659	Nee	Geleiderail km 14.060 - 14.200 rechts.	Nee	
		7	N254	Nee	Geleiderail km 26.000 - 30.360.	Ja	
		8	N661	Nee	Geleiderail 0.030 - 5.120 links.	Nee	
		9	N663	Ja	Km 1.300 - 4.200 rechts.	Ja	
		10	N665	Nee	Km 46.500 - 46.800 rechts.	Nee	
		11	N666	Nee	Km 8.100 - 8.700 links + rechts, 8.700 - 9.100 rechts.	Nee	
		12	N667	Nee	Km 1.110 - 1.230 en 1.900 links, 1,590 - 1,700 rechts.	Ja	
		13	N670	Nee	Km 0.200 - 1.000 links, 1.100 - 1.600 links, 1.800 -	Ja	

OCW

					2.600 links, 2.800 - 3.000 links, 3.710 - 4.600 rechts, 7.200 - 7.400 links		
14	N671	Ja			Km 0.300 - 0.900 links, 1.480 - 1.766 links, 0.250 - 0.400 rechts, 0.500 - 0.800 rechts, 1.105 - 1.145 rechts, 1.157 - 1.197 rechts.	Ja	
15	N289	Ja			Km 32.020 - 32.520 links.	Ja	
16	N251	Nee			Ecologisch onderzoek te rooien bomen km 1.480 - 1.560, 7.000 links.	Ja	
17	N253	Nee			Leveren + aanbrengen 7.835m1 bermverhardin g incl. bijkomende werkzaamhed en. Bomen rooien km 13.700 - 15.900. 3 bomen rooien en herplanten km 2.700.	Ja	
18	N674	Nee			Wegwijzer mast vervangen door stelling km 5.080, bermverhardin g 1.100 - 1.550 links.	Nee	
19	N675	Nee			Mast bewegwijzerin g verplaatst km 4.920. Wegwijzer verplaatst km 13.870. Geleidrail plaatsen 12.120 - 12.220 links.	Nee	
20	N682	Nee			3.205 rechts.	Ja	
21	N252	Nee			Km 0.750 - 1.200 rechts, 1.000 - 1.200 rechts, 15.800 links.	Nee	
22	N686	Nee			Km 5.650 - 6.655	Ja	
23	N689	Ja			14 bomen rooien en nieuwe planten km 1.850 - 2.100. 13 bomen	Ja	

OCW

					rooien en nieuwe planten km 3.10 - 3.300. Vervangen wegwijzer km 0.080.		
		24	N258	Nee	Bermverhardi ng aangebracht 880 m2. 21 bomen rooien en nieuwe planten km 10.300 - 10.500. Vervangen mast wegwijzer door stelling km 10.950.	Ja	
		25	N290	Nee	9 bomen rooien en nieuwe planten km 7.380 - 7.480. 26 bomen rooien en nieuwe planten km 13.990 - 14.130. Vervangen/ver plaatsen bewegwijzerin g km 8.800, 8.600, 12.800, 4.050, 3.850, 21.100, 6.850, 7.250.	Ja	
		26	Diverse	Ja	Diverse wegen vervangen stalen lichtmasten door aluminium. Diverse wegen vervangen stalen lichtmasten door aluminium.	Ja	
		27	Geleiderail div wegen	Nee	Ontwerp geleiderail.	Nee	
lenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatreg elen 2020-2021	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)	
		Provincies en Gemeenten	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: E20/01</i>	<i>Indicator: E20/02</i>	<i>Indicator: E20/03</i>	<i>Indicator: E20/04</i>	
			€ 0	€ 1.379.427	€ 1.085.058	Nee	

OCW

			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveilig heids- maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/06</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E20/08</i>		
		1	207 Aanleg van een vrijliggend fiets- /bromfietspad op een 50 km/uur weg of een 80 km/uur weg aantal in meters	Ja	0	00137 N664 €73.800 - Nog geen bestedingen tlv Rijksmidde n. Gaat niet door		
		2	215 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom aantal in st	Nee	0	00137 N664 €263.480 - Nog geen bestedingen tlv Rijksmidde n.		
		3	223 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer) aantal in st	Nee	0	00137 N664 €18.900 - Nog geen bestedingen tlv Rijksmidde n.		
IenW	E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	Beschikkingsnu mmer <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44/01</i>	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E44/02</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44/03</i>	Besteding (jaar T) ten laste van cofinancierin g <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E44/04</i>	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44/05</i>	Eindverantwo ording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44/06</i>
		1	IENW/BSK- 2022/27845	€ 0	€ 1.054.922	€ 0	€ 0	Nee
		2	IENW/BSK- 2023/43984	€ 2.812	€ 3.716.455	€ 5.624	€ 5.624	Nee
		3	IENW/BSK- 2024/59558	€ 1.763.644	€ 1.763.644	€ 0	€ 0	Nee
			Kopie beschikkingsnu mer <i>Aard controle n.v.t.</i>	Naam/nummer maatregel <i>Aard controle n.v.t.</i>	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel <i>Aard controle n.v.t.</i>			

OCW

			Indicator: E44/07	Indicator: E44/08	Indicator: E44/09				
			1 IENW/BSK-2022/27845	diversen	Nee				
			2 IENW/BSK-2023/43984	diversen	Nee				
			3 IENW/BSK-2024/59558	diversen	Nee				
			Kopie beschikkingsnummer	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden				Correctie cofinanciering (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.				Aard controle n.v.t.
			Indicator: E44/10	Indicator: E44/11	Indicator: E44/12				Indicator: E44/13
			1 IENW/BSK-2022/27845	Nee	€ 0				€ 2.660.317
			2 IENW/BSK-2023/43984	Nee	€ 0				€ 0
			3 IENW/BSK-2024/59558	Nee	€ 0				€ 0
lenW	E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	Beschikkingsnummer / en projectnaam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj)	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj)	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee)	
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: E53/01	Indicator: E53/02	Indicator: E53/03	Indicator: E53/04	Indicator: E53/05	Indicator: E53/06	
			1 SPUKSLA-21-01394374	€ 0	€ 22.500	44409	45323	Ja	
			2 SPUKSLA-21-02261488	€ 0	€ 12.600	44256	44621	Ja	
			3 SPUKSLA-23-03591585	€ 0	€ 0	nnb	nnb	Nee	
			4 SPUKSLA-24-03719385	€ 2.465	€ 2.465	45474	nnb	Nee	
			Kopie beschikkingsnummer /naam	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan	Eindverantwoording (Ja/Nee)				

OCW

			Aard controle n.v.t. Indicator: E53/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E53/09			
			1 SPUKSLA-21-01394374	2021	Ja			
			2 SPUKSLA-21-02261488	2021	Ja			
			3 SPUKSLA-23-03591585	2021	Nee			
			4 SPUKSLA-24-03719385	2025	Nee			
lenW	E56	Regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project Aard controle R Indicator: E56/01	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project Aard controle R Indicator: E56/02	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project Aard controle n.v.t. Indicator: E56/03	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E56/04	Correctie besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project Aard controle R Indicator: E56/05	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E56/06
			1 € 105.244	€ 82.871	€ 346.350	Ja	€ 0	Ja
			2 € 0	€ 20.000	€ 20.000	Ja	€ 0	Nee
			Projectnaam / nummer Aard controle n.v.t. Indicator: E56/07	Project afgerond (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E56/08				
			1 Project a. Organisatorische inbedding van levering van actuele en betrouwbare data voor digitale mobiliteitsdiensten en het data-gedreven uitvoeren van overheidstaken in het mobiliteitsdomein en daarop gerichte planvorming.	Ja				
			2 Project g. Ondersteuning bij haalbaarheidsonderzoeken ten behoeve van de totstandkoming van een landelijk dekkend netwerk van duurzame tanken laadinfrastructuur voor	Nee				

OCW

			wegtransport en binnenvaart.					
lenW	E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1)	Project afgerond (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.
			Indicator: E58/01	Indicator: E58/02	Indicator: E58/03	Indicator: E58/04	Indicator: E58/05	Indicator: E58/06
			1 Bodemsanering Edisonweg Noord	€ 0	€ 144.350	Nee	€ 0	Nee
			2 PFAS Zeeuwse kustlijnen	€ 0	€ 13.500	Ja	€ 0	Nee
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: E58/07					
			Nee					
lenW	E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: E83/01	Indicator: E83/02	Indicator: E83/03	Indicator: E83/04	Indicator: E83/05	
			1 Gasfabriek Middelburg	€ 2.700	Ja	€ 0	€ 14.438	
			2 Oostkade ongenummerd Sluiskil	€ 3.049	Ja	€ 0	€ 39.703	
			3 Gasfabriek Vlissingen Wijnbergsekade	€ 42.602	Ja	€ 0	€ 90.024	
			4 Bodemsanering Edisonwegnoord te Vlissingen	€ 0	Nee	€ 0	€ 80.351	
			5 Gasfabriek Tholen	€ 5.059	Ja	€ 0	€ 19.496	
			6 PFAS aandachtlocaties	€ 72.008	Ja	€ 0	€ 112.308	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)		

OCW

			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E83/06</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E83/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E83/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E83/09</i>		
			1 Gasfabriek Middelburg	Ja	toekenning 15000			
			2 Oostkade ongenummerd Sluiskil	Ja	toekenning 27000+15000 =42000			
			3 Gasfabriek Vlissingen Wijnbergsekade	Ja	toekenning 15000+20000 =35000			
			4 Bodemsandering Edisonwegnoord te Vlissingen	Ja	toekenning 80351			
			5 Gasfabriek Tholen	Ja	toekenning 80000			
			6 PFAS aandachtlocaties	Ja	toekenning 215000			
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E83/10</i>					
			Nee					
lenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E84/01</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E84/02</i>	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E84/03</i>	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E84/04</i>		
			€ 257.496	€ 287.604	€ 3.716.077	Ja		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E84/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E84/06</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E84/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E84/08</i>		
			1 379 Aanleg van een rotonde buiten de	Ja	1	00123 Philipsdam 161.788,21		

OCW

			bebouwde kom aantal in Stuks					
			2 391 Draagkrachtige berm aantal in Meters	Ja	1.700	30000 Tractaatweg 125.810,1		
lenW	E85	Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen intelligente verkeersregelin- stallaties	Aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstalla- ties in (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E85/01</i>	Cumulatief aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstalla- ties (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E85/02</i>	Totale besteding aan het project (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E85/03</i>	Cumulatieve besteding aan het project (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E85/04</i>	Eindverantwoor- ding (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E85/05</i>	
			0	0	€ 0	€ 768.690	Nee	
lenW	E87	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater	Beschikkingssnaa- m/nummer <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E87/01</i>	Totale besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E87/02</i>	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E87/03</i>	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E87/04</i>	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E87/05</i>	Volledige zelfstandige uitvoering ? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E87/06</i>
			1 BSK- 2023/263345 E15	€ 12.250	€ 122.500	€ 12.250	€ 122.500	Ja
			2 BSK- 2023/184568 E16	€ 0	€ 112.836	€ 0	€ 135.004	Ja
			3 BSK- 2023/185997 E17	€ 0	€ 56.045	€ 0	€ 182.660	Ja
			4 BSK- 2023/348357 E18	€ 0	€ 93.389	€ 0	€ 258.116	Ja
			5 BSK-2023/81796	€ 0	€ 1.302.621	€ 0	€ 6.702.732	Ja
			6 BSK- 2023/338570 mnet	€ 18.853	€ 38.880	€ 75.410	€ 135.491	Ja
			7 BSK- 2023/106310 kalib	€ 0	€ 23.750	€ 0	€ 71.250	Ja
			8 IENW/BSK- 2024/326827 peer	€ 7.500	€ 7.500	€ 7.500	€ 7.500	Ja
			9 IENW/BSK- 2024/309634 E7- 2	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
			10 IENW/BSK- 2024/198871 E2- 3	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
			Kopie beschikkingssnaa- m/nummer	Correctie besteding (jaar T-1)	Eindverantwo- ording (Ja/Nee)			

OCW

			Aard controle n.v.t. Indicator: E87/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/09			
			1 BSK-2023/263345 E15	€ 0	Ja			
			2 BSK-2023/184568 E16	€ 0	Nee			
			3 BSK-2023/185997 E17	€ 0	Nee			
			4 BSK-2023/348357 E18	€ 0	Nee			
			5 BSK-2023/81796	-€ 467.742	Nee			
			6 BSK-2023/338570 mnet	€ 0	Nee			
			7 BSK-2023/106310 kalib	€ 0	Nee			
			8 IENW/BSK-2024/326827 peer	€ 0	Nee			
			9 IENW/BSK-2024/309634 E7-2	€ 0	Nee			
			10 IENW/BSK-2024/198871 E2-3	€ 0	Nee			
lenW	E97	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E97/01	Aard controle R Indicator: E97/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/03	Aard controle R Indicator: E97/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/05	
			1 Zuidsingel Axel	€ 0	Ja	€ 0	€ 0	
			2 Kanaalpolder Philippine	€ 19.102	Ja	€ 0	€ 19.102	
			3 Westkade Sas van Gent	€ 2.117	Ja	€ 0	€ 3.793	
			4 Hoogstraat Ijzendijke	€ 0	Ja	€ 0	€ 0	
			5 Dampoorthof	€ 560.000	Nee	€ 0	€ 560.000	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.		

OCW

			Indicator: E97/06	Indicator: E97/07	Indicator: E97/08	Indicator: E97/09		
		1	Zuidsingel Axel	Ja		Nee		
		2	Kanaalpolder Philippine	Ja		Nee		
		3	Westkade Sas van Gent	Ja		Nee		
		4	Hoogstraat Ijzendijke	Ja		Nee		
		5	Dampoorthof	Ja		Nee		
			Eindverantwoord ing (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: E97/10					
			Nee					
lenW	E103	Tijdelijke stimuleringsregeling slim, veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van mobiliteitsinfrastructuur 2023-2027	Projectcategorie	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			Geldt alleen voor SiSa 2023					
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: E103/01	Indicator: E103/02	Indicator: E103/03	Indicator: E103/04	Indicator: E103/05	Indicator: E103/06
		1	ondersteuning bij het doen van onderzoek en het opstellen en laten uitvoeren van plannen ten behoeve van de ontwikkeling van keten- en deelmobiliteit	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	Ja
			Kopie projectcategorie	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen				
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R				
			Indicator: E103/07	Indicator: E103/08				
		1	ondersteuning bij het doen van onderzoek en het opstellen en laten uitvoeren van plannen ten behoeve van de ontwikkeling van keten- en deelmobiliteit					

OCW

			Eindverantwoording (Ja/Nee)?					
			Aard controle n.v.t. Indicator: E103/09					
			Nee					
lenW	E105	Regeling specifieke uitkering transitievergoeding regionale OV-concessies 2023	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en bijlage 1 van de regeling Aard controle n.v.t. Indicator: E105/01	Concessienaam zoals gedefinieerd in artikel 1 en bijlage 1 van de regeling Aard controle n.v.t. Indicator: E105/02	Maximale TVOV Aard controle n.v.t. Indicator: E105/03	Prestatieafhankelijke bijdragen concessievrager, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023 Aard controle R Indicator: E105/04	Totaal subsidies conform contract, zoals in bijlage 2 van de regeling, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023 Aard controle R Indicator: E105/05	OCW-contract studentenkaart, zoals in bijlage 2 van de regeling, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023 Aard controle R Indicator: E105/06
		1	Connexxion Openbaar Vervoer NV	Provincie Zeeland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie naam concessie Aard controle n.v.t. Indicator: E105/07	Directe opbrengsten van reizigers, conform bijlage 2 van de regeling, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023 Aard controle R Indicator: E105/08	Extra bijdrage concessievrager om reden transitie 2023, zoals in bijlage 2 van de regeling, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023 Aard controle R Indicator: E105/09	Andere opbrengsten, conform bijlage 2 van de regeling, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023 Aard controle R Indicator: E105/10	Werkelijke kosten in verband met de uitvoering van het openbaar vervoer, conform bijlage 2 van de regeling, periode 1-1-2023 tot en met 31-12-2023 Aard controle R Indicator: E105/11	
		1	Provincie Zeeland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
lenW	E106	Regionale Aanpak Laadinfrastructuur	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: E106/01	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: E106/02	Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden Aard controle n.v.t. Indicator: E106/03	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E106/04		
			€ 665.899	€ 935.542	€ 0	Nee		
lenW	E113	Tijdelijke regeling uitkering bodemopgaven 2024-2030	Besteding (jaar T) binnen werkvoorraad	Is er sprake van SiSa tussen medeoverheden (ja/nee)	Correctie (Jaar T-1) werkvoorraad ivm SiSa tussen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) binnen werkvoorraad	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

OCW

			Aard controle R Indicator: E113/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E113/02	medeoverheden Aard controle R Indicator: E113/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E113/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E113/05	
			€ 0	Nee	€ 0	€ 0	Nee	
VRO	J5	Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals derde tranche	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: J5/01	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: J5/02	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J5/03			
			€ 0	€ 0	Nee			
VRO	J6	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet ondersteuning woningbouw (derde tranche)	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandige uitvoering Aard controle R Indicator: J6/01	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen Aard controle R Indicator: J6/02	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: J6/03	Cofinanciering (jaar T) Zelfstandige uitvoering Aard controle R Indicator: J6/04	Correctie cofinanciering (jaar T-1) i.v.m. cofinanciering van medeoverheden Zelfstandige uitvoering Aard controle R Indicator: J6/05	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: J6/06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Cumulatief aantal woningbouw- of herstructureringsprojecten dat t/m jaar T geholpen is met middelen Aard controle n.v.t. Indicator: J6/07	Cumulatief aantal woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd (t/m Jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: J6/08	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J6/09	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J6/10		
			0	0	Nee	Nee		
VRO	J13	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (inclusief uitvoering door derden)	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingsproject is gestart	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingsproject is doorlopen tot aan het moment van	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma	Is binnen het provinciaal ontzorgingsprogramma uitvoering gegeven aan het stimuleren van vraagbundeling bij kleine maatschappelijk

OCW

		Provincies	Aard controle R Indicator: J13/01	Aard controle n.v.t Indicator: J13/02	Aard controle n.v.t Indicator: J13/03	Aard controle n.v.t Indicator: J13/04	Aard controle n.v.t Indicator: J13/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J13/06
			€ 153.242	€ 1.996.399	74	33	183	Ja
			Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) Aard controle n.v.t. Indicator: J13/07	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J13/08	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen ivm SiSa tussen medeverhede n (alleen van toepassing bij SiSa tussen medeoverhed en) Aard controle R Indicator: J13/09			
			Ja	Ja	€ 0			
VRO	J41	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise Aard controle R Indicator: J41/01	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden Aard controle R Indicator: J41/02	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden Aard controle R Indicator: J41/03	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen Aard controle n.v.t. Indicator: J41/04	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden Aard controle n.v.t. Indicator: J41/05	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden Aard controle n.v.t. Indicator: J41/06
		Provincies	€ 8.554	€ 442.149	€ 263.356	3	9	43
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J41/07	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J41/08				
			Nee	Ja				
VRO	J59	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon-	Besteding over het totale project (jaar T)	Cumulatieve besteding over het totale	Zelfstandige uitvoering? (Ja/Nee)	Correctie indicator	Activiteiten die zijn omschreven in	Eindverantwoording? (Ja/Nee)

OCW

		en leefomgeving in NOVI/NOVEX- gebieden		project (t/m jaar T)		bestedingen (jaar T-1)	het interbestuurlijk vastgestelde plan van aanpak/ontwik- kelperspectief (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J59/01</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: J59/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J59/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J59/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J59/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J59/06</i>
			€ 74.434	€ 250.001	Ja	€ 0	Ja	Nee
VRO	J75B	Regiodeals 3e tranche	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordings- informatie voor die medeoverheid invullen	Kenmerk/ beschikkingsnu- mmer	Betreft pijler	Besteding per pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddele- n	Cofinanciering per pijler (jaar T)	
		SiSa tussen medeoverheden	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J75B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J75B/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J75B/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J75B/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J75B/05</i>	
			1 060715 Gemeente Terneuzen	153643	Iedereen telt	€ 83.079	€ 99.714	
			2 060715 Gemeente Terneuzen	153643	Vernieuwing landbouw	€ 140.064	€ 121.836	
			3 060715 Gemeente Terneuzen	153643	Inwonerspanel en uitwisselings- en leerplatform	€ 31.558	€ 7.890	
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator J75B/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordings- informatie voor die medeoverheid invullen	Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T)	Toelichting		
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J75B/06</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J75B/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J75B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J75B/09</i>		
			1 060715 Gemeente Terneuzen	€ 201.449	€ 241.771	bedragen ex-btw		
			2 060715 Gemeente Terneuzen	€ 401.742	€ 352.024	bedragen ex-btw		

OCW

			3	060715 Gemeente Terneuzen	€ 38.672	€ 9.669	bedragen ex-btw		
				Totale cumulatieve uitvoeringskoste n (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale compensabele BTW (t/m jaar T)	Eindverantwo ording (Ja/Nee)			
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J75B/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: J75B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J75B/12</i>			
			1	€ 15.125	€ 75.213	Ja			
			2	€ 20.025	€ 116.212	Ja			
			3	€ 5.688	€ 11.632	Ja			
VRO	J81	Specifieke uitkering aan provincies ten behoefte van de financiering van (tijdelijke) capaciteit of externe expertise voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals		Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aantal woondeals dat is tot stand gekomen met hulp van deze middelen	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee	Eindverantw oording (Ja/Nee)		
				<i>Aard controle R Indicator: J81/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J81/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J81/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J81/04</i>		
				€ 158.391	1	Ja	Nee		
VRO	J86	Specifieke uitkering ontzorgingsprogr amma maatschappelijk vastgoed tweede tranche		Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aantal kleine maatschappelij k vastgoedeigen aren waarmee een ontzorgingstra ject is gestart	Aantal kleine maatschappelij k vastgoedeig enaren waarmee een ontzorgingstra ject is doorlopen tot aan het moment van aanbestedin g van maatregelen om vastgoed te verduurzam en	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingspro gramma	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatf orm verduurzamin g maatschappelij k vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)
		Provincies		<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>

OCW

			Indicator: J86/01	Indicator: J86/02	Indicator: J86/03	Indicator: J86/04	Indicator: J86/05	Indicator: J86/06
			€ 52.456	€ 707.283	21	11	89	Ja
			Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het opstellen van portefeuilleroutekaarten die richting geven aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen in 2030 en 2050 (Ja/Nee/Nvt)	Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het aanvragen van subsidies voor verduurzaming maatregelen en het opstellen van relevante (advies-)documenten om te voldoen aan de voorwaarden voor subsidieverlening (Ja/Nee/Nvt)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Eventuele toelichting		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.		
			Indicator: J86/07	Indicator: J86/08	Indicator: J86/09	Indicator: J86/10		
			Ja	Ja	Nee	nvt		
VRO	J96	Regiodeals 4e tranche	Naam actielijn/programmalijs/ pijler	Besteding per actielijn/programmalijs/ pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding regionale financiering (jaar T) per actielijn/programmalijs/ pijler.	Correctie indicator jaar T- 1 ten laste van Rijksmiddelen per actielijn/programmalijs/ pijler.	Correctie indicator jaar T- 1 ten laste van regionale financiering per actielijn/programmalijs/ pijler.	
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
			Indicator: J96/01	Indicator: J96/02	Indicator: J96/03	Indicator: J96/04	Indicator: J96/05	
		1	Aantrekkelijke en Gezonde leefomgeving	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		2	Aantrekken van Talent	€ 125.714	€ 512.215	€ 0	€ 0	
		3	Bereikbaarheid	€ 20.837	€ 6.946	€ 0	€ 0	
			Kopie Naam actielijn/programmalijs/ pijler	Totale cumulatieve besteding per actielijn/programmalijs/ pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/programmalijs/ pijler.	Toelichting		

OCW

			Aard controle n.v.t. Indicator: J96/06	Inclusief uitvoering door derden Aard controle n.v.t. Indicator: J96/07	Inclusief uitvoering door derden Aard controle n.v.t. Indicator: J96/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J96/09		
			1 Aantrekkelijke en Gezonde leefomgeving	€ 0	€ 0	0		
			2 Aantrekken van Talent	€ 125.714	€ 512.215	0		
			3 Bereikbaarheid	€ 20.837	€ 6.946	0		
			Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Cumulatieve besteding uitvoeringskost en zijnde kosten ten behoefte van Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT-kosten) (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) deel rijksbijdrage	Eindverantw oording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: J96/10	Aard controle R Indicator: J96/11	Aard controle R Indicator: J96/12	Aard controle n.v.t. Indicator: J96/13		
			Nee	€ 31.825	€ 21.244	Nee		
VRO	J103	Regeling specifieke uitkering ten behoefte van het opstellen en uitvoeren van woondeals tweede tranche	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: J103/01	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicator: J103/02	Eindverantwo ording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J103/03			
			€ 0	Ja	Nee			
VRO	J117	Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren	Naam onderdeel Aard controle n.v.t. Indicator: J117/01	Besteding (jaar T) per onderdeel Aard controle R Indicator: J117/02	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) per onderdeel Aard controle R Indicator: J117/03			
			1 Ondersteuning gemeenten bij opstellen (pre)SMP's	€ 0	€ 0			

OCW

			2 Handhaving	€ 0	€ 0			
			3 Beoordeling ontheffingsverzoeken WNB	€ 0	€ 0			
			4 Alternatieve verblijfplaatsen	€ 0	€ 0			
			Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J117/04</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J117/05</i>				
			€ 0	Nee				
VRO	J118	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma verduurzaming kleine en micro mkb-ondernemingen en bedrijventerreinen	Naam programma <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J118/01</i>	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J118/02</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J118/03</i>	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld binnen en buiten de eigen provincie, gemeente of brancheorganisatie, waaronder landelijke initiatieven (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J118/04</i>	Is het project afgerond in jaar T (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J118/05</i>	Eventuele toelichting <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J118/06</i>
			1 MKB Ontzorgingsprogramma	€ 100.833	€ 100.833	Nee	Nee	79021-00027
			2 Programma verduurzaming bedrijventerreinen	€ 47.255	€ 47.255	Nee	Nee	79022-00028
			Het aantal bedrijventerreinen waarbij de organisatiegraad is opgezet ten behoeve van de verduurzaming	Het aantal bedrijventerreinen waarbij de organisatiegraad is verbeterd ten behoeve van de verduurzaming	Het aantal kleine en micro ondernemingen waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen	Worden kleine en micro ondernemingen begeleid/ondersteund bij het voorbereiden en aanvragen van een subsidie of lening voor het verduurzamen van de bedrijfsprocessen en haar bedrijfsmatig		

OCW

			Programma verduurzaming bedrijventerreinen	Programma verduurzaming bedrijventerreinen	MKB Ontzorgingsprogramma	vastgoed (Ja/Nee) MKB Ontzorgingsprogramma		
			Aard controle n.v.t. Indicator: J118/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J118/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J118/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J118/10		
			0	0	0	Ja		
VRO	J210	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw Provincies	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd Vanaf SiSa 2023 inclusief uitvoering door derden	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			Aard controle R Indicator: J210/01	Aard controle R Indicator: J210/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J210/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J210/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J210/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J210/06
			€ 217.253	€ 0	0	0	0	Nee
			Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J210/07 Nee					
KGG	K2	Specifieke uitkering gebiedsinvesteringen aanlandlocaties Net op Zee	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T-1) Geldt alleen voor SiSa 2024	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Zijn alle acties conform het regioplan gebiedsinvesteringen Net op Zee afgerond? (Ja/Nee)	Correctie bestedingen (jaar T-1) i.v.m. SiSa tussen medeoverheden	
			Aard controle R Indicator: K2/01	Aard controle R Indicator: K2/02	Aard controle n.v.t. Indicator: K2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: K2/04	Aard controle R Indicator: K2/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	€ 0	
KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd

OCW

			voor ambtelijk personeel				apparaatskosten	aan apparaatskosten
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.
			Indicator: K28/01	Indicator: K28/02	Indicator: K28/03	Indicator: K28/04	Indicator: K28/05	Indicator: K28/06
			€ 447.674	€ 655.892	€ 69.333	€ 1.431.664	€ 0	€ 115.505
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: K28/07					
			Nee					
KGG	K41	Specifieke uitkering uitvoering afspraken kerncentrale	Besteding (jaar T-1)	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			alleen voor SiSa 2023					
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.		
			Indicator: K41/01	Indicator: K41/02	Indicator: K41/03	Indicator: K41/04		
			€ 0	€ 1.066.010	€ 1.856.705	Nee		
LVVN	L16	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur	Naam Uitvoeringsprogramma	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma - exclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T). Vanaf SiSa 2022 inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma volgens uitvoeringsplan uitgevoerd (Ja/Nee)	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: L16/01	Indicator: L16/02	Indicator: L16/03	Indicator: L16/04	Indicator: L16/05	Indicator: L16/06
		1	Programma Natuur	€ 4.993.099	€ 15.838.349	€ 2.899.999	Ja	Nee
			Kopie Uitvoeringsprogramma	Toelichting	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: L16/07	Indicator: L16/08	Indicator: L16/09			
		1	Programma Natuur		Ja			
LVVN	L24	Regeling specifieke uitkering voorbereidingsko	Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)?			

OCW

		sten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders	Aard controle R Indicator: L24/01	Aard controle n.v.t. Indicator: L24/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L24/03	
			€ 191.169	€ 2.591.169	Ja	
LVVN	L29	Regeling specifieke uitkering capaciteit natuurmonitoring	Aantal ingezette fte (ambtelijke capaciteit of externe inhuur) (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: L29/01	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: L29/02		
			2	€ 54.629		
LVVN	L32	Specifieke uitkering Regeling uitvoering aanpak piekbelasting	Selecteer welke van toepassing (samenwerkings overeenkomst/ werkafspraken) Aard controle n.v.t. Indicator: L32/01	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: L32/02	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: L32/03	Eindverantwoording (Ja/Nee)? Aard controle n.v.t. Indicator: L32/04
			1 Samenwerkingsovereenkomst	€ 128.279	€ 187.377	Nee
LVVN	L33	Specifieke uitkering Uitvoeringsprogramma Natuur op grond van de Regeling specifieke uitkering Programma Natuur 2e fase	Onderdeel Aard controle n.v.t. Indicator: L33/01	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: L33/02	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: L33/03	
			1 Aanleg bos in het kader van boscompensatie	€ 0	€ 0	
			2 Overige uitvoeringsactiviteiten	€ 1.053.464	€ 1.053.464	
			Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) ten	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen voor	(Verwachte) opbrengsten door verwerving van	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)

OCW

			laste van Rijksmiddelen	uitvoeringsactiviteiten ten behoefte van natuurgebieden die buiten Natura 2000- gebieden zijn gelegen (t/m jaar T)	vermogensbe- standdelen (t/m jaar T)		
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle D1</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: L33/04</i>	<i>Indicator: L33/05</i>	<i>Indicator: L33/06</i>	<i>Indicator: L33/07</i>	
			€ 330.438	€ 0	€ 0	Nee	
LNVN	L34	Specifieke uitkering indirecte uitvoeringskosten Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied	Besteding (jaar T)				
			<i>Aard controle R</i>				
			<i>Indicator: L34/01</i>				
			€ 1.376.221				
LNVN	L35	Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied (Rpml)	Naam maatregelpakket	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen i.v.m. aan medeoverheid en overgeboekte middelen	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen	
			<i>Zelfstandige uitvoering</i>	<i>Vanaf SiSa 2025</i>			
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: L35/01</i>	<i>Indicator: L35/02</i>	<i>Indicator: L35/03</i>	<i>Indicator: L35/04</i>	
		1	<i>Akkerbouw Zoetwater</i>	€ 64.933	€ 0	€ 64.933	
		2	<i>Natuur</i>	€ 265.690	€ 0	€ 265.690	
			Besteding (jaar T) aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen	Correctie besteding aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen (jaar T-1) i.v.m. aan medeoverheid en overgeboekte middelen	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)?	
			<i>Zelfstandige uitvoering</i>	<i>Vanaf SiSa 2025</i>			

OCW

			Aard controle R Indicator: L35/05 € 0	Aard controle R Indicator: L35/06 € 0	Aard controle n.v.t Indicator: L35/07 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: L35/08 Nee			
LVVN	L37	Regeling provinciale maatregelen PAS-melders 2024	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen automatisch berekend Aard controle n.v.t. Indicator: L37/01	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Automatisch berekend Aard controle n.v.t. Indicator: L37/02	Eindverantwoording (Ja/Nee)? Aard controle n.v.t. Indicator: L37/03				
			1	€ 0	€ 0	Nee			
			Omschrijving van de maatregel Aard controle n.v.t. Indicator: L37/04	Karakter van de maatregel Aard controle n.v.t. Indicator: L37/05	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen Aard controle R Indicator: L37/06	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: L37/07	Is de aankoopsom, indien van toepassing, gebaseerd op een taxatie door een onafhankelijke taxateur conform marktwaarde (Ja/Nee/N.v.t)? Aard controle D1 Indicator: L37/08	Wat is de restwaarde van door de provincie verworven vermogensbestanddelen? Aard controle R Indicator: L37/09	
			1	nnb	Subsidieregeling	€ 0	€ 0	N.v.t	€ 0
			2	nnb	Subsidieregeling	€ 0	€ 0	N.v.t	€ 0
			Kopie naam/nummer van de maatregel Aard controle n.v.t. Indicator: L37/10	Is de vrijgekomen depositieruimte uitsluitend gebruikt voor het legaliseren van PAS-melders (Ja/Nee)? Aard controle D1 Indicator: L37/11	Is voldaan aan de juridische en beleidsmatige kaders op het moment van besteding van de middelen (Ja/Nee)? Aard controle D1 Indicator: L37/12				
			1	nnb	Nee	Ja			
			2	nnb	Nee	Ja			
			Kopie naam/nummer van de maatregel	Naam opgelost gemeld PAS-project	Wat is de waarde van het opgeloste gemeld PAS-project?	Vul in totale besteding per opgelost gemeld PAS-project			

OCW

			Aard controle n.v.t. Indicator: L37/13	Aard controle n.v.t. Indicator: L37/14	Aard controle R Indicator: L37/15	Aard controle R Indicator: L37/16	
		1	<i>nmb</i>	<i>nvt</i>	€ 0	€ 0	
		2	<i>nmb</i>	<i>nvt</i>	€ 0	€ 0	

Bijlage 3: Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Inleiding

Op basis van artikel 24 lid 3d van het BBV is onderstaand overzicht met ingang van 2017 verplicht. Dit betreffen de door het Rijk voorgeschreven taakvelden volgens de standaard IV-3 rapportage. Iedere provincie heeft zijn eigen programmastructuur. Door de verschillende programmastructuren zijn de provincies niet met elkaar te vergelijken. Door gebruik van taakvelden kunnen provincies met elkaar vergeleken worden.

Bedragen x € 1.000

Taakveld 0 Algemene dekkingsmiddelen	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Uitkering provinciefonds	-	177.796	-177.796
0.2 Opbrengst Provinciale belastingen	-	46.003	-46.003
0.3 Geldleningen en uitzettingen	523	4.385	-3.862
0.4 Deelnemingen	332	255.766	-255.434
0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige baten en lasten	-2.417	6.569	-8.986
0.6 Overhead	37.356	220	37.135
0.7 Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.8 Mutatie reserves	357.176	108.994	248.182
0.9 Resultaat	-	-10.887	10.887
Totaal Taakveld 0	392.970	588.847	-195.877

Taakveld 1 Bestuur	Lasten	Baten	Saldo
1.1 Provinciale Staten	3.103	-0	3.103
1.2 Gedeputeerde Staten	2.316	56	2.261
1.3 Kabinetszaken	673	142	530
1.4 Bestuurlijke organisatie	793	104	689
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio	460	150	310
1.6 Openbare orde en veiligheid	836	-	836
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	2.600	85	2.515
Totaal Taakveld 1	10.781	537	10.243

Taakveld 2 Verkeer en vervoer	Lasten	Baten	Saldo
2.1 Landwegen	40.772	1.110	39.662
2.2 Waterwegen	8.500	109	8.392
2.3 Openbaar vervoer	34.491	3.169	31.322
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten	2.147	20	2.127
Totaal Taakveld 2	85.910	4.407	81.503

Taakveld 3 Water	Lasten	Baten	Saldo
3.1 Waterkeringen	481	206	276
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater	218	-	218
3.3 Kwantiteit grondwater	1.169	335	834
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	336	-	336
3.5 Kwaliteit grondwater	109	-	109
3.9 Water, overige baten en lasten	784	81	703
Totaal Taakveld 3	3.097	622	2.475

Taakveld 4 Milieu	Lasten	Baten	Saldo
4.1 Bodembescherming	1.579	978	602
4.2 Luchtverontreiniging	5	2	2
4.3 Geluidhinder	-	-	-
4.4 Vergunningverlening en handhaving	12.738	2.903	9.836
4.5 Ontgroning	-	-	-
4.6 Duurzaamheid	6.454	2.146	4.308
4.9 Milieu, overige baten en lasten	359	-	359
Totaal Taakveld 4	21.136	6.029	15.107

Taakveld 5 Natuur	Lasten	Baten	Saldo
5.1 Natuurontwikkeling	11.194	3.623	7.571

Bedragen x € 1.000

5.2 Beheer natuurgebieden	29.180	8.021	21.159
5.3 Beheer flora en fauna	5.197	104	5.094
5.9 Natuur, overige baten en lasten	666	-	666
Totaal Taakveld 5	46.238	11.748	34.490

Taakveld 6 Regionale economie	Lasten	Baten	Saldo
6.1 Agrarische aangelegenheden	4.789	2.500	2.289
6.2 Logistiek	874	13	861
6.3 Kennis en innovatie	6.739	1.157	5.583
6.4 Recreatie en toerisme	6.408	1.136	5.271
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten	8.310	696	7.615
Totaal Taakveld 6	27.120	5.502	21.618

Taakveld 7 Cultuur en maatschappij	Lasten	Baten	Saldo
7.1 Cultuur	17.466	2.482	14.984
7.2 Maatschappij	8.230	-	8.230
7.9 Cultuur en maatschappij, overige baten en lasten	525	-	525
Totaal Taakveld 7	26.222	2.482	23.740

Taakveld 8 Ruimte	Lasten	Baten	Saldo
8.1 Ruimtelijke ordening	7.933	2.243	5.690
8.2 Volkshuisvesting	865	85	779
8.3 Stedelijke vernieuwing	142	-	142
8.9 Ruimte, overige baten en lasten	204	114	90
Totaal Taakveld 8	9.143	2.443	6.701

Totaal Taakvelden	622.616	622.616	-0

Bijlage 4: Staat van restant investeringskredieten

Inleiding

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Afschrijving	Krediet	Dotatie	Salaris-	Uitgaven	Uitgaven	Bijdragen	Restant-	Afsluiten
	m.i.v.	voorgaand jaar	2024	lasten	t/m 2023	2024	van derden	krediet	Ja / nee
<i>Bedrijfsterreinen</i>									
Wegsteunpunt 's Heerarendskerke	2026	2.000	-	J	12	-	-	1.988	N
Verduurzaming bedrijfspanden	2026	1.100	-	N	509	489	-	102	N
Saneringskosten gebouw A	2026	72	-	N	-	-	-	72	N
Verbouwing commissiezaal PS	2026	70	-	N	-	-	-	70	N
<i>Vervoermiddelen</i>									
ZE-Schepen	2028	-	1.500	N	-	29	-	1.471	N
<i>Machines, apparaten en installaties</i>									
Netwerkkomponenten 23 Switches	2026	125	-	N	4	22	-	99	N
Verkeersmanagementsysteem	2026	100	-	N	22	-	-	78	N
Software Zeelandbrug	2026	300	-	N	-	-	-	300	N
Cliënt hardware 2022	2025	380	-	N	336	53	-	-8	J
Hybride werken techn. + Inr.	2026	390	-	N	300	5	-	85	N
ISM Servicemanagementsysteem	2026	210	-	N	103	44	-	63	N
Microsoft 365	2025	250	-	N	71	103	-	76	J
Grondwatermeetnet	nvt	1.200	-	N	133	140	-	927	N
Edge switches 2023	2025	312	-	N	52	196	-	64	J
Laagwerker Zeelandbrug Oostzijde	2026	1.300	-	N	34	814	-	452	N
IT Infra 23 Azure Stack	2026	850	-	N	-	718	-	132	N
Smartphones 2025	2026	690	-	N	-	-	-	690	N
Clienthardware 2024	2026	240	-	N	-	-	-	240	N
Netwerkkomponenten 2024	2026	-	200	N	-	97	-	103	N
Herhuisvesting 2024	2025	-	425	N	-	99	-	326	N
Repro repress	2026	-	200	N	-	3	-	197	N
Totaal investeringen met economisch nut		9.589	2.325		1.576	2.811	-	7.527	

Omschrijving	Afschrijving	Krediet	Dotatie	Salaris-	Uitgaven	Uitgaven	Bijdragen	Restant-	Afsluiten
	m.i.v.	voorgaand jaar	2024	lasten	t/m 2023	2024	van derden	krediet	Ja / nee
N286 landbouwrouten rondweg Poortvliet	2026	1.953	-	J	1.306	428	523	742	N
N673 Zanddijk	2028	68.000	-	J	3.940	1.214	-	62.846	N
N290 Othene	2026	1.471	-	J	94	1.331	-	46	N
N290 traverse Kapellebrug	2027	5.601	-	J	540	792	-	4.269	N
N256 Landbouwweg Zandkreeksluis	2026	1.420	-	J	431	12	-	977	N
Fietspad Sluiskil-sluizencomplex	2026	530	-	J	12	4	-	514	N
Rehabilitatie Philipsdam	2026	3.800	-	J	98	3.038	-	665	N
N256 iVRI Langeweg	2026	315	-	J	255	-	-	60	N
iVRI Deltaweg N256	2026	460	-	J	239	42	-	179	N
veilige bermen	2026	3.056	-	J	1.366	800	-	890	N
Kruispunt N664 s'Heer Hendriksinderen	2026	1.644	-	J	274	93	-	1.277	N
Kruispunt N666 Baarlandse Zandweg	2026	1.216	-	J	738	57	-	421	N
N252 Maintenance Value Park	2026	1.800	-	J	-	-	-	1.800	N

Bedragen x € 1.000

Bermverharding Tractaatweg	2026	210	-	J	8	332	118	-12	J
N288 Rot Valk	2027	750	-	J	-	-	-	750	N
N290 Ronde Tivoli	2026	800	-	J	-	-	-	800	N
IVRI Oesterdam/Vierwegen/Spuiweg	2026	1.600	-	J	-	-	-	1.600	N
Deltaweg	2028	-	2.000	J	-	118	-	1.882	N
N667 Renovatie	2027	-	250	J	-	-	-	250	N
Randweg oud-Vossemeer	2027	-	3.000	J	-	-	-	3.000	N
Over Arnezijkanaal	2026	-	1.500	J	-	-	-	1.500	N
Totaal investeringen met maatschappelijk nut		94.626	6.750		9.300	8.262	641	79.706	

Toelichting overschrijdingen

Beëindigde kredieten:

- Clïent Hardware: De kosten voor hardware zijn hoger uitgevallen dan oorspronkelijk geraamd. De hiermee gepaard gaande extra afschrijvingslasten worden binnen de bestaande ICT-budgetten opgevangen.
- Bermharding Tractaatweg: Er heeft een beperkte overschrijding plaatsgevonden als gevolg van een contractuele afwijking. Deze afwijking heeft geleid tot extra kosten bij de levering en het storten van zand.

Lopende kredieten:

- N290 Othene: Er moet nog een bedrag worden ontvangen van de gemeente Terneuzen voor de grondverkoop.

Controle verklaring van de onafhankelijk accountant

pagina 1

EY Accountants B.V.
Prof.Dr.Dorgelolaan 12
5613 AM Eindhoven, Netherlands
Postbus 455
5600 AL Eindhoven, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00
Fax: +31 88 407 48 00
ey.com

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Provinciale Staten van de provincie Zeeland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024 van de provincie Zeeland te Middelburg gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2024 en van het vermogen van de provincie Zeeland op 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2024;
- het overzicht van baten en lasten over 2024;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van Gedeputeerde Staten over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (bijlage 2);
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld (bijlage 3).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het Protocol accountantscontrole 2023-2025 dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 15 maart 2024 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van de provincie Zeeland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

EY Accountants B.V. is een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, met statutaire zetel en hoofdvestiging aan Boompjes 258, 3011 XZ Rotterdam en geregistreerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 92704093. Op onze werkzaamheden zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin mede een beperking van aansprakelijkheid en een forumkeuzebeding zijn opgenomen.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 6.200.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met Provinciale Staten overeengekomen dat wij aan Provinciale Staten tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 310.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa - of WNT-redenen relevant zijn.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van iedere wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de provincie Zeeland en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van Gedeputeerde Staten inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop Provinciale Staten toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij verwijzen naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in het jaarverslag (programma Bestuur) waarin het college van Gedeputeerde Staten zijn risicoanalyse heeft opgenomen na overweging van mogelijke frauderisico's.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de Gedragscode ambtelijke integriteit provincie Zeeland 2023, de Gedragscode politieke ambtsdragers 2024, de klokkenluidersregeling (Regeling melding vermoedens misstand), Protocol vermoedens integriteitsschendingen politieke ambtsdragers provincie Zeeland, de nota Bestuurlijke integriteit provincie Zeeland en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

pagina 3

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, onrechtmatige besteding van (rijks)middelen, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie die samenhangen met aanbestedingen en aan- en verkooptransacties van vastgoed en grondposities. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij houden rekening met het risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken, aangezien dit risico bij alle organisaties aanwezig is. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, waaronder de inschatting van subsidieafrekeningen en daarmee gemoeide lasten. Ook hebben wij data analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties, waaronder die met verbonden partijen.

Verder hebben wij om in te spelen op het geïdentificeerde risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken specifieke werkzaamheden verricht ten aanzien van de juistheid van de subsidielasten, de volledige verwerking van subsidieafrekeningen en de juistheid van de overlopende passiva.

Wij zijn bij het identificeren en inschatten van frauderisico's uitgegaan van de veronderstelling dat er bij de opbrengstenverantwoording frauderisico's bestaan. Volgens onze inschatting op basis van complexiteit, subjectiviteit en omvang doet dit risico zich met name voor bij de juiste afgrenzing van de overige- en subsidiebaten. Wij hebben in reactie op het veronderstelde frauderisico onze werkzaamheden inzake de opbrengstenverantwoording bepaald en uitgevoerd, waaronder detailcontroles ten aanzien van de juiste afgrenzing.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het college van Gedeputeerde Staten, het directiebestuur en overig management, medewerkers van de afdeling financiën en medewerkers van de afdeling control en Provinciale Staten.

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico's, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening.

pagina 4

Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening, op basis van onze ervaring in de sector, door afstemming met het college van Gedeputeerde Staten, het lezen van notulen, het kennisnemen van rapporten van de afdeling control en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

We hebben verder kennis genomen van advocatenbrieven en correspondentie met de toezichthouder (ministerie van BZK) en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controle-aanpak met betrekking tot de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van het onderdeel Paragrafen in de jaarstukken, heeft het college van Gedeputeerde Staten een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de provincie om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder en de bedrijfsvoering voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het college van Gedeputeerde Staten besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het college van Gedeputeerde Staten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie, dat wil zeggen het vermogen van de provincie in relatie tot de exploitatie met inachtneming van de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder. Verder hebben wij kennis genomen van de beoordeling van de begroting van de provincie door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden geïdentificeerd ten aanzien van de geschiktheid van de door het college van Gedeputeerde Staten gehanteerde veronderstellingen inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een provincie niet langer in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Wij hebben onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet – Regeling Informatieverstreking SiSa.

Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet – de Regeling Informatieverstreking SiSa. In dit kader is het college van Gedeputeerde Staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van Gedeputeerde Staten noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel omtrent de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot specifieke uitkeringen.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2024 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fraude of fouten niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten voor de jaarrekening

Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van Gedeputeerde Staten is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder provinciale verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat bij besluit van 15 maart 2024 door Provinciale Staten is vastgesteld, en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het college van Gedeputeerde Staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van Gedeputeerde Staten noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van Gedeputeerde Staten de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de provincie in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van Gedeputeerde Staten moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Provinciale Staten is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de provincie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het Protocol accountantscontrole 2023-2025 dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 15 maart 2024, het Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie Informatie ter ondersteuning van ons oordeel hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond verder onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van Gedeputeerde Staten en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Communicatie

Wij communiceren met Provinciale Staten onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 15 april 2025

EY Accountants B.V.

w.g. J.P.G van Gerwen MSc RA

